

T.C.

TOKAT GAZİOSMANPAŞA ÜNİVERSİTESİ

EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ

EĞİTİM BİLİMLERİ ANABİLİM DALI

EĞİTİM PROGRAMLARI VE ÖĞRETİM DOKTORA PROGRAMI

**ÖĞRETMEN ADAYLARI AÇISINDAN DERS ARAŞTIRMASI
MODELİNİN MESLEKİ GELİŞİM KAPSAMINDA İNCELENMESİ**

DOKTORA TEZİ

Ahmet AYKAN

TOKAT

Nisan, 2019

T.C.

TOKAT GAZİOSMANPAŞA ÜNİVERSİTESİ

EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ

EĞİTİM BİLİMLERİ ANABİLİM DALI

EĞİTİM PROGRAMLARI VE ÖĞRETİM DOKTORA PROGRAMI

**ÖĞRETMEN ADAYLARI AÇISINDAN DERS ARAŞTIRMASI
MODELİNİN MESLEKİ GELİŞİM KAPSAMINDA İNCELENMESİ**

DOKTORA TEZİ

Ahmet AYKAN

Danışman: Doç. Dr. Fevzi DURSUN

TOKAT

Nisan, 2019

ETİK SÖZLEŞME

Bu belge ile bu tezdeki bütün bilgi toplama ve raporlaştırma sürecinin Tokat Gaziosmanpaşa Üniversitesi Lisansüstü Eğitim-Öğretim ve Sınav Yönetmeliğine, Eğitim Bilimleri Enstitüsü Tez Yazım Kılavuzuna, genel akademik kurallara ve etik ilkelere uygun olarak gerçekleştirildiğini; bu tez çalışmasını “intihali engelleme” programı ile taradığımı, bana ait olmayan tüm bilgi, düşünce ve bulgulara atıf yaptığımı ve kaynağını gösterdiğimi beyan eder, sorumluluğun tarafıma ait olduğunu kabul ederim.

Ahmet AYKAN

Jüri İmza Sayfası

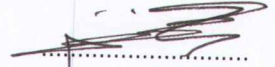
Eğitim Bilimleri Enstitüsü Müdürlüğüne,

Ahmet AYKAN ' ın "Öğretmen Adayları Açısından Ders Araştırması Modelinin Mesleki Gelişim Kapsamında İncelenmesi" adlı çalışması 26.04.2019 tarihinde jürimiz tarafından Eğitim Programları ve Öğretim Anabilim Dalı'nda doktora tezi olarak kabul edilmiştir.

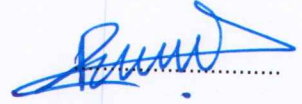
Adı Soyadı

İmza

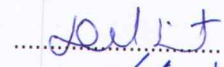
Başkan: Doç. Dr. Ramazan ÖZBEK

Üye (Tez Danışmanı): Doç. Dr. Fevzi DURSUN

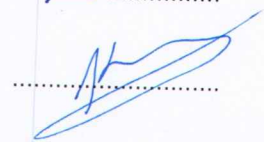
Üye : Dr. Öğr. Üyesi Dilşat PEKER ÜNAL

Üye : Doç. Dr. Kerem KILIÇER

Üye : Dr. Öğr. Üyesi Şefik KARTAL

Onay

Yukarıdaki imzaların adı geçen öğretim üyelerine ait olduğunu onaylarım.

.../.../201..

Enstitü Müdürü

TEŞEKKÜR

Öncelikle bu çalışmanın tüm sürecinde bana her anlamda yardımcı olan ve hiçbir konuda benden desteğini esirgemeyen hocam ve danışmanım Doç. Dr. Fevzi DURSUN'a sonsuz teşekkürlerimi sunuyorum.

Tez çalışmam süresince tez izleme kurulunda yer alan ve her zaman bana vakit ayıran, bilgi ve deneyimlerini benimle paylaşan değerli hocalarım Doç. Dr. Kerem KILIÇER'e, Dr. Öğretim Üyesi Şefik KARTAL'a ve Dr. Öğretim Üyesi Esmâ EMMİOĞLU SARIKAYA'ya çok teşekkür ediyorum. Ayrıca bu süreçte tezime sundukları önemli katkılardan dolayı değerli hocalarım Doç. Dr. Ramazan ÖZBEK ve Dr. Öğretim Üyesi Dilşat PEKER ÜNAL'a gönülden teşekkürlerimi sunarım.

Bugünlere kadar gelmemi sağlayan, varlığımı borçlu olduğum sevgili babam Cahit AYKAN'a ve sevgili annem Süheyla AYKAN'a sonsuz teşekkürlerimi sunuyorum.

Son olarak bu süreçte her koşulda beni destekleyen ve hiçbir fedakârlıktan kaçınmayan sevgili eşim Sibel'e, yağmurlu bir sonbahar akşamında hayatımıza anlam katan canım oğlum Kadir'e ve varlığı ile neşe kaynağımız olan canım oğlum Ensar'a sonsuz teşekkürlerimi sunarım.

Ahmet AYKAN

Tokat, 2019

ÖZET

ÖĞRETMEN ADAYLARI AÇISINDAN DERS ARAŞTIRMASI MODELİNİN MESLEKİ GELİŞİM KAPSAMINDA İNCELENMESİ

Aykan, Ahmet

Doktora, Eğitim Programları ve Öğretim Bilim Dalı

Tez Danışmanı: Doç. Dr. Fevzi Dursun

Nisan 2019, xiv + 157 sayfa

Eğitim sistemlerinin başarıya ulaşabilmesinin en temel etkenlerinden biri de nitelikli öğretmenler yetiştirmektir. Öğretmen adaylarının yetiştirilmesi sürecinin, nitelikli öğretmen kadrosunu yetiştirebilme sürecinde önemli bir yere sahip olduğu düşünülmektedir. Bu süreçte öğretmen adaylarının mesleki anlamda donanımlı bir şekilde yetiştirilmesi, eğitim-öğretim faaliyetlerine doğrudan etki edecek bir durum olarak görülmektedir. Bu araştırmada, öğretmen adayları açısından ders araştırması modelinin mesleki gelişim kapsamında incelenmesi hedeflenmiştir. Araştırma, nitel araştırma yöntemleri kapsamında yer alan tekli durum çalışması ile desenlenmiştir. Araştırmanın katılımcıları, 2017-2018 eğitim-öğretim yılında Muş Alparslan Üniversitesi Eğitim Fakültesi Sınıf Eğitimi Anabilim Dalı son sınıfta öğrenim görmekte olan öğretmen adaylarından oluşmaktadır. Bu öğretmen adayları ölçüt örnekleme yöntemi ile ve gönüllülük esasına dayalı olarak belirlenmiş dördü erkek ve dördü de kadın olmak üzere toplam sekiz kişiden oluşmaktadır.

Araştırma sürecinde ilk olarak ders araştırması modelini öğretmen adaylarına tanıtmak amacıyla bir öğretim programı geliştirilmiştir. Araştırmanın verileri yarı yapılandırılmış görüşme formları ve öğretmen adayı günlükleri ile toplanmıştır. Yarı yapılandırılmış görüşmeler; öğretim programı öncesi görüşmeler, öğretim programı sonrası görüşmeler ve uygulama sonrası görüşmeler olarak üç farklı zamanda ve üç farklı kapsamda uygulanmıştır. Öğretmen adayı günlükleri ise, her hafta uygulama sonrası doldurulmuştur. Yarı yapılandırılmış görüşmelerden ve öğretmen adayı günlüklerinden elde edilen veriler içerik analizi yöntemi ile iki farklı kodlayıcı tarafından analiz edilmiştir. Analizler sonucunda kodlayıcıların elde etmiş olduğu kodlar karşılaştırılmış, uyumlu kodlar belirlenmiş ve uyumlu olmayan kodlar üzerinde tartışılarak ortak bir yargıya varılmıştır.

Araştırma sonuçları, ders araştırması modelinin öğretmen adaylarının mesleki gelişimine önemli derecede olumlu katkılar sağladığını göstermektedir. Araştırmadan elde edilen bulgular incelendiğinde; ders araştırması modelinin öğretmen adaylarının dersi planlama, öğretim yöntem-teknik ve dersi değerlendirme temelindeki bilgi ve becerilerini geliştirdiği; yine model kapsamındaki işbirliğinin ise onlara hem mesleki hem de kişilik anlamında önemli katkılar sunduğu sonucuna ulaşılmıştır. Ayrıca bu araştırmada, ders araştırması modelinin bir takım sınırlılıkları olduğu ve modelin nasıl daha iyi uygulanabileceği ile ilgili sonuçlar da elde edilmiştir.

Araştırma sonuçlarından hareketle; ders araştırması modelinin mesleki anlamdaki niteliği arttıracak düşüncesiyle, bu modelin hizmet öncesi eğitim ile öğretmen adaylarına, hizmet içi eğitimler ile de öğretmenlere tanıtılması ve uygulatılması önerilmiştir.

Anahtar Sözcükler: Ders araştırması modeli, öğretmen mesleki gelişimi, öğretmen adayı eğitimi, nitelikli öğretmen

ABSTRACT

INVESTIGATING LESSON SYUDY MODEL WITHIN THE SCOPE OF PROFESSIONAL DEVELOPMENT IN TERMS OF PRE-SERVICE TEACHERS

Aykan, Ahmet

Ph.D., Division of Curriculum and Instruction

Supervisor: Assoc. Prof. Dr. Fevzi Dursun

April 2019, xiv + 157 pages

Training qualified teachers is one of the most important factors for education systems to be successful. The process of training pre-service teachers thought to have an important place in the process of educating qualified teachers. In this process, training pre-service teachers in a professionally equipped manner is seen as a process that will directly affect the educational activities. This study aimed to examine the lesson study model within the scope of professional development in terms of student teachers. The study was designed with a single case study, one of the qualitative research methods. The sample consisted of pre-service teachers who were studying at Muş Alparslan University, Faculty of Education, Division of Classroom Instruction Education, in the 2017-2018 academic year. A total of eight pre-service teachers (four males and four females) were recruited by the criterion sampling method and on a voluntary basis.

First, a curriculum was developed in order to introduce the lesson study model to pre-service teachers. The data were collected through semi-structured interview forms and diaries of pre-service teachers. Semi-structured interviews were conducted in three different periods and three different scopes as interviews conducted before the developed curriculum, interviews conducted after the developed curriculum and interviews conducted after the application. Diaries of pre-service teachers were filled out every week after the application. Data obtained from semi-structured interviews and diaries of pre-service teachers were analyzed by two different encoders with content analysis method. As the end of the analysis, the codes were compared, the compatible codes were determined and a common judgment was reached after discussing non-compliant codes.

The results showed that the lesson study model contributed significantly to the professional development of pre-service teachers. When the findings of the study were examined, it was noted that the lesson study model developed the knowledge and skills

of pre-service teachers on the basis of lesson planning, teaching method-technique and course evaluation; it was also concluded that the cooperation within the scope of the model provided important contributions to them both professionally and in character. In addition, the results of this study showed that the lesson study model had some limitations and that how the model could be better applied.

Based on the study results, with the thought that the model research model will increase the professional quality, It was suggested that this model should be introduced to pre-service teachers via pre-service training and to the teachers through in-service trainings, and then the application was suggested.

Keywords: Lesson study model, teacher professional development, pre-service teachers' training, qualified teacher

İÇİNDEKİLER

Sayfa

ETİK SÖZLEŞME.....	i
JÜRİ ÜYELERİNİN İMZA SAYFASI.....	ii
TEŞEKKÜR	iii
ÖZET	iv
ABSTRACT	vi
İÇİNDEKİLER	viii
TABLolar LİSTESİ.....	xii
ŞEKİLLER LİSTESİ	xiii
KISALTMALAR LİSTESİ	xiv
BÖLÜM I.....	1
GİRİŞ	1
Problem Durumu.....	1
Araştırmanın Amacı	4
Araştırmanın Önemi.....	5
Sayıtlılar	7
Sınırlılıklar	7
Tanımlar	7
BÖLÜM II	9
KAVRAMSAL ÇERÇEVE.....	9
Öğretmenlerin Mesleki Gelişimi.....	9
Ders Araştırması Modeli (Lesson Study Model)	14
Ders Araştırması Modeli'nin Uygulanması	16
Dersin Planlanması.....	19
Planın Uygulanması ve Gözlem Yapılması.....	20
Ders Sonrası Değerlendirme Toplantısı ve Planın Yeniden Düzenlenmesi	20
Düzenlenen Planın Yeniden Uygulanması	20
Ders Araştırması Modeli'nin Üstünlükleri	21
Ders Araştırması Modeli'nin Sınırlılıkları	24
Ders Araştırması Modeli Kapsamında Yapılan Araştırmalar	25
BÖLÜM III.....	31
YÖNTEM	31

Araştırma Deseni.....	31
Araştırma Süreci	33
Katılımcılar	34
Veri Toplama Araçları	34
Yarı-Yapılandırılmış Görüşme Formları.....	34
Öğretmen Adayı Günlükleri.....	35
Veri Toplama Süreci	35
Yarı-Yapılandırılmış Görüşme Formları.....	36
Öğretmen Adayı Günlükleri.....	37
Verilerin Çözümlemesi	37
Geçerlik ve Güvenirlik.....	38
İnandırıcılık	38
Aktarılabilirlik	39
Tutarlık	40
Teyit Edilebilirlik	40
BÖLÜM IV	42
BULGULAR.....	42
Öğretmen Adayı Görüşmelerine Ait Bulgular	42
Program Öncesi Görüşmelere Ait Bulgular	42
Öğretmen adaylarının mesleki gelişime ilişkin görüşleri.	42
Öğretmen adaylarının ders planı hazırlamaya ilişkin görüşleri.	44
Öğretmen adaylarının öğretim yöntem-tekniklerini geliştirmeye ilişkin görüşleri.	47
Öğretmen adaylarının dersi değerlendirme uygulamalarını geliştirmeye ilişkin görüşleri.	49
Öğretmen adaylarının mesleki işbirliğine ilişkin görüşleri.	51
Program Sonrası Görüşmelere Ait Bulgular	53
Öğretmen adaylarının ders araştırması modeline ilişkin görüşleri.	53
Öğretmen adaylarının ders araştırması modelini öğrenmelerinin dersi planlama becerilerine katkısına ilişkin görüşleri.	55
Öğretmen adaylarının ders araştırması modelini öğrenmelerinin öğretim yöntem-teknik bilgi ve becerilerine katkısına ilişkin görüşleri.	57
Öğretmen adaylarının ders araştırması modelini öğrenmelerinin dersi değerlendirme uygulamalarına katkısına ilişkin görüşleri.	59

Öğretmen adaylarının ders araştırması modelini öğrenmelerinin işbirliği ve yardımlaşma becerilerine etkisine ilişkin görüşleri.	60
Uygulama Sonrası Görüşmelere Ait Bulgular.....	63
Öğretmen adaylarının ders araştırması modelini uygulamalarının mesleki anlamdaki bilgi ve becerilerine etkisine ilişkin görüşleri.	63
Öğretmen adaylarının ders araştırması modelini uygulamalarının dersi planlama bilgi ve becerilerine etkisine ilişkin görüşleri.....	65
Öğretmen adaylarının ders araştırması modelini uygulamalarının öğretim yöntem-teknik bilgi ve becerilerine etkisine ilişkin görüşleri.	67
Öğretmen adaylarının ders araştırması modelini uygulamalarının dersi değerlendirme bilgi ve becerilerine etkisine ilişkin görüşleri.....	69
Öğretmen adaylarının ders araştırması modelini uygulama sürecindeki işbirliğinin mesleki gelişimlerine etkisine ilişkin görüşleri.....	71
Öğretmen adaylarının ders araştırması modelini uygularken karşılaştıkları güçlüklerle ilişkin görüşleri.	73
Öğretmen adaylarının ders araştırması modelinin daha iyi uygulanabilmesine ilişkin görüşleri.	74
Öğretmen Adayı Günlüklerine Ait Bulgular.....	77
Öğretmen adaylarının ders araştırması modelinin dersi planlama teori ve uygulama becerilerine katkılarına ilişkin görüşleri.	77
Öğretmen adaylarının ders araştırması modelinin öğretim yöntem-teknik teori ve uygulama becerilerine katkılarına ilişkin görüşleri.	79
Öğretmen adaylarının ders araştırması modelinin dersi değerlendirme teori ve uygulama becerilerine katkılarına ilişkin görüşleri.	80
Öğretmen adaylarının ders araştırması modeli sürecindeki işbirliğinin katkılarına ilişkin görüşleri.	82
Öğretmen adaylarının ders araştırması modelinin mesleki gelişimlerine katkılarına ilişkin görüşleri.	84
BÖLÜM V	87
TARTIŞMA	87
Ders Planı	89
Öğretim Yöntem-Teknikleri	90
Dersi Değerlendirme Uygulamaları	91
Mesleki İşbirliği	93
Ders Araştırması Modelinde Karşılaşılan Güçlükler	94
Ders Araştırması Modeli Nasıl Daha İyi Uygulanabilir	96
BÖLÜM VI.....	98

SONUÇ VE ÖNERİLER.....	98
Sonuçlar	98
Öneriler	101
Araştırmacılara Yönelik Öneriler	101
Uygulayıcılara Yönelik Öneriler	102
KAYNAKÇA	103
EKLER	117
Ek-1. Ders Araştırması Modeli Öğretim Programı Tasarısı	117
Ek-2. Ders Araştırması Modeli Öğretim Programı Tasarısı Öncesi Öğretmen Adayı Görüşme Formu	141
Ek-3. Ders Araştırması Modeli Öğretim Programı Tasarısı Sonrası Öğretmen Adayı Görüşme Formu	142
Ek-4. Ders Araştırması Modeli Uygulama Sonrası Öğretmen Adayı Görüşme Formu	143
Ek-5. Öğretmen Adayı Günlük Formu	145
Ek-6. Gönüllü Katılım Formu.....	147
Ek-7. Ders Araştırması Protokolü.....	148
Ek-8. Ders Araştırması Gözlem Çizelgesi	149
Ek-9. Ders Sonrası Değerlendirme Çizelgesi	151
Ek-10. Etik Kurulu İzin Yazısı	153
Ek-11. Milli Eğitim Müdürlüğü İzin Yazısı.....	155
Ek-12. Özgeçmiş.....	157

TABLÖLER LİSTESİ

	Sayfa
Tablo 1. Mesleki Gelişime İlişkin Görüşler	42
Tablo 2. Ders Planı Hazırlamaya İlişkin Görüşler.....	44
Tablo 3. Öğretim Yöntem-Tekniklerini Geliştirmeye İlişkin Görüşler.....	47
Tablo 4. Dersi Değerlendirme Uygulamalarını Geliştirmeye İlişkin Görüşler	49
Tablo 5. Mesleki İşbirliğine İlişkin Görüşler	51
Tablo 6. Ders Araştırması Modeline İlişkin Görüşler	53
Tablo 7. Ders Araştırması Modelini Öğrenmenin Dersi Planlama Becerilerine Katkısına İlişkin Görüşler	55
Tablo 8. Ders Araştırması Modelini Öğrenmenin Öğretim Yöntem-Teknik Bilgi ve Becerilerine Katkısına İlişkin Görüşler	57
Tablo 9. Ders Araştırması Modelini Öğrenmenin Dersi Değerlendirme Uygulamalarına Katkısına İlişkin Görüşler.....	59
Tablo 10. Ders Araştırması Modelini Öğrenmenin İşbirliği ve Yardımlaşma Becerilerine Etkisine İlişkin Görüşler	61
Tablo 11. Ders Araştırması Modelini Uygulamanın Mesleki Bilgi ve Becerilerine Etkisine İlişkin Görüşler	63
Tablo 12. Ders Araştırması Modelini Uygulamanın Dersi Planlama Bilgi ve Becerilerine Etkisine İlişkin Görüşler	65
Tablo 13. Ders Araştırması Modelini Uygulamanın Öğretim Yöntem-Teknik Bilgi ve Becerilerine Etkisine İlişkin Görüşler	67
Tablo 14. Ders Araştırması Modelini Uygulamanın Dersi Değerlendirme Bilgi ve Becerilerine Etkisine İlişkin Görüşler	69
Tablo 15. Ders Araştırması Modeli Sürecindeki İşbirliğinin Mesleki Gelişimlerine Etkisine İlişkin Görüşler	71
Tablo 16. Ders Araştırması Modelini Uygularken Karşılaşılan Güçlüklerle İlişkin Görüşler	73
Tablo 17. Ders Araştırması Modelinin Daha İyi Uygulanabilmesine İlişkin Görüşler ..	75
Tablo 18. Ders Araştırması Modelinin Dersi Planlama Teori ve Uygulama Becerilerine Katkılarına İlişkin Görüşler	77
Tablo 19. Ders Araştırması Modelinin Öğretim Yöntem-Teknik Teori ve Uygulama Becerilerine Katkılarına İlişkin Görüşler.....	79
Tablo 20. Ders Araştırması Modelinin Dersi Değerlendirme Teori ve Uygulama Becerilerine Katkılarına İlişkin Görüşler.....	81
Tablo 21. Ders Araştırması Modeli Sürecindeki İşbirliğinin Katkılarına İlişkin Görüşler	82
Tablo 22. Ders Araştırması Modelinin Mesleki Gelişimlerine Katkılarına İlişkin Görüşler	84

ŞEKİLLER LİSTESİ

	Sayfa
Şekil 1. Ders Araştırması Modeli Döngüsel Süreci.....	18
Şekil 2. Ders Araştırması Modeli Uygulama Süreci	21
Şekil 3. Araştırmanın Gerçekleştirilmesinde İzlenen Süreç	33
Şekil 4. Araştırmanın Veri Toplama Süreci	36

KISALTMALAR LİSTESİ

PISA	: Uluslararası Öğrenci Değerlendirme Programı
TIMMS	: Uluslararası Matematik ve Fen Eğilimleri Araştırması
OECD	: Ekonomik Kalkınma ve İşbirliği Örgütü
KPSS	: Kamu Personeli Seçme Sınavı

BÖLÜM I

GİRİŞ

Bu bölümde; araştırmanın problem durumuna, amacına, önemine, sayıltılarına, sınırlılıklarına ve tanımlarına yer verilmiştir.

Toplumların her alanda yaşadıkları hızlı ve yoğun değişim, bireylerin sahip olması gereken özellikleri de büyük ölçüde değiştirmiştir (Kılıçer, 2011). Buna bağlı olarak da günümüz eğitim sistemleri bilgiyi alan ve istendiğinde tekrar aynı şekliyle ifade eden bireyler yetiştirmekten ziyade; bilgiyi özümseyen, günlük hayatında kullanabilen ve onu pratiğe dönüştürebilen bireyler yetiştirmeyi hedeflemektedir. Teorik olarak donanımlı olan ve o teoriyi pratikte kullanabilen bireyler yetiştirmek hem eğitim sistemlerinin hem de nitelikli öğretmenlerin asli vazifesi haline gelmiştir. Bu bağlamda eğitim faaliyetlerinin en önemli uygulayıcıları olan öğretmenlerin nitelikli olması, toplumun ve eğitim faaliyetlerinin beklentileri doğrultusunda bireyler yetiştirmenin en etkin yollarından biridir.

Kaliteli bir eğitim sistemi, kapsamlı bir eğitim programı, geniş bir bütçe, öğretmen yetiştirme sistemi ve okulların sahip olduğu imkânlar, donanımlı bireyler yetiştirme faaliyetlerini doğrudan etkileyen faktörlerdir. Bu faktörler arasında nitelikli öğretmen yetiştirme çabaları ayrı bir öneme sahiptir. Çünkü eğitim sistemlerinin nitelikli bir öğretmen profili olmaksızın istenilen düzeyde bir başarı yakalayabilmesi oldukça zordur (Özoğlu, 2010). Özellikle öğretim programlarının uygulayıcısı olan öğretmen adaylarını yetiştiren eğitim programının, dünyadaki yaşanan gelişim ve değişimlere ayak uydurması oldukça önemlidir (Saracaloğlu, Dursun ve Arabacıoğlu, 2016).

Problem Durumu

Son zamanlarda ülkelerin eğitim sistemlerindeki başarı ve başarısızlığın en temel etkenlerinden birinin de öğretmenlerin niteliği olduğu vurgulanmaktadır (Günay, Yücel-Toy ve Bahadır, 2016). Özellikle değişime açık olan ve dünyadaki gelişmeleri yakından takip eden bir öğretmen profili oldukça önemli görülmektedir (Dursun, 2016). Bu kapsamda dünya çapında artarak devam eden nitelikli öğretmen yetiştirme çabalarına bakıldığında, gelişmiş ülkelerin elde ettiği başarılı sonuçların ön plana çıktığı görülmektedir (Aykan ve Kartal, 2017). Eğitim faaliyetlerinde başarının göstergelerinden biri olan ve uluslararası çapta yapılan PISA ve TIMSS gibi sınavların sonuçları, ilk

sıralarda yer alan ülkelerin eğitim sistemlerini daha da ön plana taşımaktadır. Bu durumun bilincinde olan ülkeler, nitelikli öğretmen yetiştirme anlamında eğitim faaliyetlerinde başarılı olan bu ülkelerin öğretmen yetiştirme politikalarını incelemektedir. 2015 yılında yapılan PISA sınav sonuçlarına bakıldığında; matematik, fen ve okuma becerileri kategorilerinde en üst basamaklarda Doğu Asya ülkelerinin (Singapur, Japonya, Güney Kore, Çin) yer aldığı görülmektedir (OECD, 2015). Yine özellikle 1999 yılındaki TIMSS sınav sonuçlarından başlayarak başta Japonya olmak üzere Doğu Asya ülkelerinin eğitim sistemleri dikkatleri üzerine çekmeye başlamıştır. 2015 yılında yapılan TIMSS sonuçlarında da matematik ve fen kategorilerinde bu başarılarını devam ettiren Doğu Asya Ülkeleri (Japonya, Singapur, Çin, Güney Kore) son dönemlerde araştırmacıların ilgi odağı haline gelmiştir (TIMSS, 2015).

Doğu Asya Ülkeleri'nin uluslararası sınavlardaki bu başarıları ile birlikte eğitim sistemleri hakkında yapılan araştırmaların, özellikle 1999 TIMSS sonuçlarından başlayarak Japonya üzerinde yoğunlaştığı görülmektedir. Japon eğitim sistemine odaklanan araştırmacıların dikkatini, kökeni bu ülkeye ait olan ve öğretmenlerin profesyonel mesleki gelişimi yönünde uygulamaları içeren bir mesleki gelişim modeli çekmiştir. Başta Amerika olmak üzere, Avrupa'dan ve diğer bölgelerden Japonya'ya giden araştırmacıların mesleki gelişim kapsamında yapılan bu çalışmaları incelediği ve bu uygulamaları ülkelerinde denemeye başladığı görülmektedir (Cajkler, Wood, Norton ve Pedder, 2014; Dudley, 2014b; Saito ve Atencio, 2013).

Japonya'da öğretmenlerin mesleki gelişimi için uygulanan bu model “araştırma ve çalışma” anlamına gelen “jugyou kenkyuu” kavramı ile ifade edilmektedir (Chikamori, Ono, ve Rogan, 2013; Ermeling ve Graff-Ermeling, 2014; Huang, Su ve Xu, 2014; Lewis ve Takahashi, 2014). İngilizceye “lesson study” olarak geçen bu kavram (Dudley, 2011), ülkemizdeki araştırmalarda “ders araştırması” ve “ders imecesi” gibi ifadelerle yer bulmaktadır (Akbaba-Dağ, 2014; Aykan ve Kıncal, 2016; Bozkurt, 2015; Erbilgin, 2013; Kıncal ve Beypınar, 2015). Ders araştırması modeli kaliteli bir eğitim sistemi oluşturabilmek için 19. yüzyıldan itibaren Japonya'da uygulanmaya başlanan bir modeldir. Bu modelin temel amacı, başarılı bir öğretim faaliyeti sunabilmek için mesleki anlamda kendini geliştiren ve yeniliklere açık olan bir öğretmen profili oluşturmaktır (Lewis, 2009).

Ders araştırması modeli Japonya ve diğer Doğu Asya ülkelerinde sıklıkla kullanılan bir mesleki gelişim modelidir. Sadece öğretmenlerin öğretim becerisini geliştirmeye odaklanmayan ders araştırması modeli aynı zamanda yaşam boyu hedefleri olan ve süreklilik arz eden bir profesyonel mesleki gelişim anlayışını da içermektedir (Cheng ve Yee, 2011; Fujii, 2013). Ders araştırması modeli genel olarak; bir grup öğretmenin bir araya gelerek işbirliği halinde bir ders planı hazırlaması, hazırlanan ders planının sınıfta bir öğretmen tarafından uygulanması ve diğer öğretmenlerin gözlem yapması, ders sonrası tartışma toplantısı ile ders planının daha verimli hale getirilmeye çalışılmasını içeren döngüsel bir süreç olarak ifade edilmektedir (Chokshi ve Fernandez, 2004; Dudley, 2011; Dudley, 2013; Lewis, 2002a; Lewis, 2002b; Norwich ve Ylonen, 2013; Sims ve Walsh, 2009). Bu döngüsel süreç sonucunda elde edilen ders planı Japon öğretmenler tarafından dergiler, raporlar ve videolar aracılığı ile diğer öğretmenlere ulaştırılır. Böylece bu örnek ders planları Japon öğretmenlerin öğretim faaliyetlerinde çok hızlı ve olumlu yönde bir değişikliğe imkân sağlar (Saito ve Atencio, 2013).

Japon kültüründe bir ders süreci hızlıca akan bir nehre ve öğretmen de o nehirde öğrencilerle birlikte bir kanoda yer alan yolcuya benzetilmektedir. Bir dersin öğretimi esnasında öğretmenin sınıfa tamamen hâkim olamadığı zamanlar, beklenmedik durumlar ve fark edilemeyen olaylar olabilir. Ders araştırması modeli ile birlikte öğretmen, öğretim faaliyetlerini gerçekleştirirken gözden kaçırdığı durumları, gözlem yapan öğretmen ya da uzmanların notlarından fark edebilme imkânına sahip olmaktadır. Bu durum da hem öğretmenin kendi mesleki gelişimine katkı sağlamasına hem de daha farklı öğretim uygulamalarını keşfetmesine imkân sağlamaktadır (Lewis ve Tsuchida, 1998; Lewis, Perry, Friedkin ve Roth, 2012; Dudley, 2013).

Ders araştırması modeli kapsamında; işbirliği halinde çalışan, dersleri gözlemleyen, diğer öğretmenlerin uygulamalarını sınıf ortamında canlı olarak takip eden, ders sonrası öğretim faaliyetlerini tartışarak daha verimli hale getirmeye çalışan öğretmenler; mesleki anlamda kendi gelişimlerine katkı sağlamayı hedeflerler (Dudley, 2013). Bu hedefler doğrultusunda özellikle Japonya'da okul olarak, bölgesel ve ulusal çapta ders araştırması modeli uygulanmaktadır (Fujii, 2013). Son yıllarda Japonya dışında da uygulanmaya başlayan bu model, öğretmenlerin profesyonel mesleki gelişimi bağlamında dünya çapında büyük ilgi uyandırmaya başlamıştır (Saito ve Atencio, 2013). Son dönemlerde dünya çapında ders araştırması kapsamında yapılan çalışmalarda başta ABD, İngiltere, Japonya, Singapur ve Çin gibi ülkeler olmak üzere büyük bir artış olduğu

görülmektedir (Aykan ve Kıncal, 2016; Cheng ve Lee, 2011; Doig ve Groves, 2011; Lee, 2008; Lewis ve Tsuchida, 1997; Lewis, Perry ve Murata, 2006; Lewis, Perry ve Hurd, 2009; Puchner ve Taylor, 2006). Ornstein ve Hunkins'in (2004, s.448) "*hiçbir ülke tek başına bir ada değildir*" ifadesi temelinde düşünüldüğünde, küreselleşen dünyadaki bu gelişmelerden ülkemizin de kendi payına düşen dersleri alması oldukça önemli görülmektedir. Özellikle uluslararası sınavlarda başarılı olan bu ülkelerdeki başarının en temel etkenlerinden biri olan bu mesleki gelişim modelinin, dikkatle incelenmesi gereken bir konu olduğu düşünülmektedir.

Sonuç olarak, eğitim sistemlerinin başarısının en temel etkenlerinden birinin de nitelikli öğretmenlere sahip olmak olduğu düşünülmektedir. Nitelikli öğretmen, sürekli ve hızlı bir şekilde değişen yaşam koşulları paralelinde kendini ve öğretim bilgi ve becerilerini yenileyebilme yeteneğine sahip olmalıdır. Bu bağlamda nitelikli bir öğretmenlik eğitiminin devamında süreklilik arz eden bir profesyonel mesleki gelişim süreci, nitelikli öğretmenlere sahip olabilmenin en etkin yollarından biri olarak gösterilebilir. Lisans eğitimi sürecinde etkili ve kaliteli bir mesleki gelişim programı çerçevesinde eğitim alma imkanı bulan öğretmen adaylarının daha verimli bir mesleki yaşam sürdürmeleri kaçınılmaz olacaktır. Bu bağlamda özellikle öğretmen adaylarının lisans eğitimi sürecinde mesleki anlamda kendilerini sürekli geliştirmeleri gerektiği kültürünü almaları oldukça önemli görülmektedir. Ancak özellikle ülkemiz kapsamında düşünüldüğünde, öğretmen yetiştirme sürecinde bu kültürün verilmesi düşüncesi, tartışılması gereken bir konu olarak karşımıza çıkmaktadır. Bu bağlamda, araştırma kapsamında Japon ders araştırması modelinin öğretmen adaylarının mesleki gelişimine etkisinin incelenmesi hedeflenmektedir.

Araştırmanın Amacı

Eğitim sistemlerinin başarıya ulaşabilmesinin en temel etkenlerinden biri de nitelikli öğretmenler yetiştirmektir. Öğretmen adaylarının yetiştirilmesi sürecinin bu nitelikli kadroyu elde edebilme yolunda hayati bir öneme sahip olduğu düşünülmektedir. Bu süreçte öğretmen adaylarının mesleki anlamda donanımlı bir şekilde yetiştirilmesi, eğitim-öğretim faaliyetlerine doğrudan etki edecek bir durum olarak görülmektedir. Özellikle öğretmen adaylarının öğretimi yapılacak olan bir dersi diğer öğretmen adayları ile işbirliği içerisinde iyi planlamasının ve o planı etkili bir şekilde uygulamasının mesleki gelişimine büyük katkı sağlayacağı düşünülmektedir. Bu bakımdan öğretmen adaylarına

lisans eğitimi süresince işbirliği halinde bir dersi planlama, tasarlanan planı uygulama, uygulama esnasında derste gözlem yapma ve ders sonrası bu faaliyetleri analiz etme gibi fırsatların sunulması gerekmektedir.

Bu araştırmanın temel amacı; öğretmen adayları açısından ders araştırması modelinin mesleki gelişim kapsamında incelenmesi olarak belirlenmiştir. Bu temel amaç kapsamında;

1. Ders araştırması modelinin öğretmen adaylarının dersi planlamaya yönelik bilgi ve becerileri üzerindeki rolü nasıldır?
2. Ders araştırması modelinin öğretmen adaylarının öğretim yöntem-teknikçe yönelik bilgi ve becerileri üzerindeki rolü nasıldır?
3. Ders araştırması modelinin öğretmen adaylarının dersi değerlendirmeye bilgi ve becerileri üzerindeki rolü nasıldır?
4. Ders araştırması modeli kapsamındaki işbirliğinin öğretmen adaylarının mesleki gelişimi üzerindeki rolü nasıldır?
5. Ders araştırması modeli sürecinde karşılaşılan güçlükler nelerdir?
6. Ders araştırması modeli nasıl daha iyi uygulanabilir?

sorularına yanıt aranmıştır.

Araştırmanın Önemi

Öğretmen adaylarının mesleki anlamda daha nitelikli bir lisans eğitimi almaları açısından güncel mesleki gelişim modellerinin takip edilmesi oldukça önemlidir. Bu kapsamda özellikle ders araştırması modelinin, öğretmen adaylarının ve öğretmenlerin mesleki anlamda iyi yetiştirilmesi açısından son dönemlerde bütün dikkatleri üzerine topladığı görülmektedir (Günay, Toy ve Bahadır, 2016). Son yıllarda ülkemizde de duyulmaya ve uygulanmaya başlayan bu modelin, genel olarak öğretmenlerle yapılan çalışmalarda ön plana çıktığı, öğretmen adayları ile yapılan çalışmaların ise çok az sayıda olduğu görülmektedir.

Japonya ve diğer Doğu Asya ülkelerinde öğretmenlerin yanı sıra öğretmen adayları da öğretim faaliyetleri sürecinde ders araştırması modeline büyük çoğunlukla dâhil edilmektedir. Buradaki öğretmen adayları lisans eğitimleri kapsamında öğrendikleri

bilgi ve becerileri paylaşma ve deneyimli öğretmenlerin uygulamalarını gözlemleme fırsatı elde etmektedir. Danışman öğretim elemanlarının kontrolünde ve rehber öğretmenlerinin desteği ile ders planı hazırlayan öğretmen adayları, bu planlarını gerçek sınıf ortamında uygularlar. Uygulama esnasında diğer öğretmenler tarafından gözlenen öğretmen adayları, mesleki anlamda önemli deneyimler elde ederler (Fernandez ve Yoshida, 2004).

Alvine, Judson, Schein ve Yoshida (2007) tarafından yapılan çalışmada, ders araştırması modelinin öğretmen yetiştirme sürecinde kullanılmasının özellikle Japonya ve ABD’de gittikçe daha yaygın hale gelmeye başladığı ifade edilmektedir. Bu bağlamda ülkemizde öğretmen yetiştirme sürecinde bu modelin kullanılmasına yönelik çalışmaların yapılması gerektiği düşünülmektedir. Ülkemizdeki mesleki gelişim uygulamaları kapsamında son yıllarda ilgi duyulmaya başlanan ders araştırması modelinin daha detaylı bir şekilde ele alınması gerektiği düşünülmektedir. Bu temelde düşünüldüğünde yapılan bu çalışma, hem yapılmış olan çalışmalara ek olarak alanyazını zenginleştirecek hem de ders araştırması modelinin öğretmen adaylarının mesleki gelişimi üzerindeki rollerinin derinlemesine incelenmesi imkânı sunacaktır.

Ders araştırması modeli, öğretmen adaylarına profesyonel anlamda kendi mesleki gelişimlerini takip edebilme fırsatı sunan bir modeldir. Bir ders planının işbirliği içerisinde hazırlanması, sınıfta uygulanması, uygulama esnasında gözlem yapılması ve ders sonrası planın değerlendirilip yeniden düzenlenmesi aşamalarını içeren bu model; öğretmen adaylarına mesleki gelişim anlamında paylaşımcı bir ortam yaratmaktadır. Bu model, öğretmen adaylarına kendi deneyimlerini paylaşabildikleri ve diğer arkadaşlarının fikirlerini dinleyebildikleri bir ortam sunmaktadır. Bu kapsamda mesleki anlamda farklı öğretim faaliyetlerini izleme ve deneyimleme fırsatı bulan öğretmen adayları, öğretmenliğe başlamadan önce mesleki anlamda birçok kazanım elde edecektir. Bu bağlamda öğretmen adaylarına gelecekteki öğretim faaliyetleri için sayısız deneyimler sağlayacağı düşünülen ders araştırması modelinin, hizmet öncesi eğitimde yer almasının mesleki anlamda önemli kazanımlar sunacağı düşünülmektedir.

Ders araştırması modeli kapsamında ülkemizde yapılan çalışmalara bakıldığında; bu modelin hem teorik hem de uygulama boyutu ile ilgili detaylı ve programlı bir tanıtım yapılmaksızın katılımcılara uygulandığı görülmektedir (Baki, 2012; Gözel, 2016; Kurt, 2016; Yıldız, 2013; Yüzbaşıoğlu, 2016). Alanyazındaki bu eksiklik temelinde bu

çalışmada, ders araştırması modelini öğretmen adaylarına hem teorik hem de uygulama boyutu ile sistemli bir şekilde tanıtmak ve uygulamak hedeflenmektedir. Önemli bir mesleki gelişim modeli olan ders araştırması modeli kapsamında; ders planının hazırlanması, ders planının sınıfta uygulanması, uygulama esnasında gözlem yapılması ve not alınması, gözlem sonrası tartışma yapılması ve planın revize edilmesi gibi aşamaların dikkatle planlanması ve öğretmen adaylarına bu süreçlerin tanıtılması oldukça önemli görülmektedir. Eğitim programları ve öğretim alanında yapılacak olan bu çalışma; ders araştırması modelinin öğretmen adaylarının mesleki gelişim üzerindeki rollerini detaylı olarak ele alarak diğer araştırmalardan farklılaşmaktadır. Ayrıca bu araştırma, araştırmacı tarafından hazırlanan ders araştırması öğretim programı ile de diğer araştırmalardan farklılaşmaktadır. Hazırlanan bu program ile öğretmen adaylarının ders araştırması modelini detaylı bir şekilde öğrenme ve uygulama fırsatı bulduğu düşünülmektedir. Böylece hem ders araştırması modelinin tanıtılması hem de ders araştırması modelinin öğretmen adaylarının mesleki gelişimine etkisi temelinde yapılacak olan bu çalışma ile alanyazına destek sunulacağı düşünülmektedir.

Sayıtlılar

Araştırmaya katılan öğretmen adaylarının, görüşmelerde ve günlüklerde kendilerine ait duygu ve düşünceleri samimi ve gerçekçi bir şekilde yansıttıkları varsayılmıştır.

Sınırlılıklar

Araştırma 2017-2018 eğitim öğretim yılında Muş Alparslan Üniversitesi Eğitim Fakültesi Sınıf Eğitimi Anabilim Dalı'nın dördüncü sınıfında öğrenim görmekte olan sekiz öğretmen adayının görüşleri ile sınırlıdır.

Ayrıca araştırma ders araştırması uygulamalarının yapıldığı ilkokul 4. sınıf matematik dersi ile sınırlıdır.

Tanımlar

Ders Araştırması Modeli: Öğretmenlerin ya da öğretmen adaylarının mesleki gelişim amaçlı bir araya gelerek; işbirliği halinde ders planı hazırladıkları, hazırlanan planı uyguladıkları, uygulanan planı gözlemledikleri, ders sonrası değerlendirme toplantısı ile planı yeniden düzenledikleri ve tekrar uyguladıkları bir mesleki gelişim modelidir (Fernandez ve Yoshida, 2004; Stigler ve Hiebert, 1999).

Mesleki Gelişim: Öğretmenlerin eğitim süreci ile başlayan ve mesleki yaşantılarının sonuna kadar devam eden bir hayat boyu öğrenme sürecidir (Villegas- Reimers ve Reimers, 2000).

BÖLÜM II

KAVRAMSAL ÇERÇEVE

Bu bölümde araştırmanın konusu temelinde bir takım kuramsal bilgilere yer verilmiştir. Öğretmenlerin mesleki gelişimi ile başlayan bölüm, ders araştırması modeli, modelin uygulanma aşamaları, modelin avantaj ve sınırlılıkları ile devam etmektedir. Bu bölümde ayrıca ders araştırması modeli kapsamında yurt içi ve yurt dışında yapılan çalışmalara da yer verilmiştir.

Öğretmenlerin Mesleki Gelişimi

Mesleki gelişim kavramının eğitim kapsamında farklı araştırmacılar tarafından farklı tanımlarla ifade edildiği görülmektedir. Hassel (1999) mesleki gelişimi, öğrencilerden daha nitelikli çıktılara ulaşmaları için öğretmenlerin elde etmesi gereken beceri ve yeteneklerin kazanılması süreci olarak ifade etmektedir. Yine Villegas- Reimers ve Reimers (2000) mesleki gelişimi, öğretmenlerin eğitim süreci ile başlayan ve mesleki yaşantılarının sonuna kadar süren bir hayat boyu öğrenme olarak tanımlamaktadır. Özer (2005) ise bu kavramı, öğretmenlerin işe başladıktan sonra emekli olana kadar geçen süre zarfında mesleğine ait gerekli yeterlikleri elde etme süreci olarak ifade etmektedir. Tanımlardan da anlaşılacağı gibi öğretmenlerin mesleki gelişimi lisans eğitimi ile başlayan ve meslek yaşantılarının sonuna kadar sürmesi gereken dinamik bir süreçtir. Bu bağlamda mesleki anlamda kaliteli bir lisans eğitimi ve sonrasında süreklilik arz eden bir mesleki gelişim anlayışının nitelikli bir öğretmen profilini ortaya çıkaracağı düşünülmektedir.

Dünya geneline bakıldığında öğretmenlerin mesleki gelişiminin 1980'li yıllara kadar kısa süreli konferanslar, kurslar ve seminerler vasıtasıyla sağlanmaya çalışıldığı görülmektedir (Collinson 2000). Bu tarihten sonra ise mesleki gelişimin bu şekilde sağlanmasının yanlış olduğu eleştirileri yükselmeye başlamıştır. Bir ya da birkaç uzman tarafından verilen konferanslarla elde edilen bilgilerin öğretmenlerin mesleki gelişimi için yeterli olamayacağı, farklı etkinlik ve uygulamaların da bu süreçte yer alması gerektiği vurgulanmıştır. Bu düşünceler temelinde çalışmalar yapan araştırmacılar mesleki gelişim ile ilgili yeni arayışlar içerisine girmiştir (Collinson ve Ono, 2011).

Ülkemizde de öğretmenlerin mesleki gelişimi ile ilgili faaliyetler dünya genelinde olduğu gibi hizmet öncesi ve hizmet içi eğitim faaliyetleri ile sağlanmaktadır. Hizmet

öncesi mesleki gelişim faaliyetleri öğretmen yetiştiren kurumlarda dört yıllık bir eğitim sürecinde verilen meslek bilgisi dersleri ile sağlanmaktadır. Yine mesleki gelişimi sağlamak amacıyla özellikle 1960 yılında başlayan ve merkezi bir yönetim anlayışını içeren hizmet içi eğitim faaliyetleri, 1982 yılından itibaren Milli Eğitim Bakanlığı Hizmetiçi Eğitim Daire Başkanlığı tarafından yürütülmeye başlanmıştır. Bu kapsamda okulların bünyesinde yapılan ve katılımın zorunlu olduğu seminerlerin dışında, gönüllülük esasına dayalı olan hizmetiçi seminer faaliyetleri mesleki gelişimi sağlamak amacıyla sürdürülmektedir (Eurydice, 2010). Mesleki gelişim anlamında son dönemlerde dünyada yaşanan değişim ve gelişmeler temelinde ülkemizin de gerekli tedbirleri alması oldukça önemli görülmektedir. Özellikle eğitim sistemleri açısından başarılı görülen ülkelerdeki hizmet öncesi eğitim ve hizmetiçi eğitim faaliyetlerinin temel felsefesini iyi anlamak gerekmektedir. Ayrıca bu başarılı ülkelerde kullanılan mesleki gelişim modellerinin yapısı ve uygulanma süreci de dikkatli bir şekilde analiz edilmelidir.

Eğitim faaliyetlerinden başarılı sonuçlar elde etmenin en temel etkenlerinden biri de şüphesiz nitelikli öğretmenlere sahip olmaktır. Nitelikli öğretmenlerin yetiştirilmesi ise ancak etkili ve çağdaş bir mesleki gelişim anlayışı ile sağlanabilir. Bu anlamda kurumsal yapı içerisinde yukarıdan aşağıya ve zorunlu kılınan bir mesleki gelişim süreci mi yoksa birey merkezli ve özelden genele doğru bir yön çizen anlayış mı sorusu tartışılmaktadır (Bümen, Alev, Çakar ve Gonca, 2012). Yine öğretmen yetiştiren kurumlardaki eğitim programlarının uygulamadan ziyade, teoriye yönelik olması da mesleki gelişim anlamında eleştirilen başka bir nokta olmuştur (Darling-Hammond ve diğerleri, 2005). Özellikle öğretmen yetiştiren kurumlardaki mesleki gelişim anlayışının hem kapsamlı hem uygulamaya yönelik olması, öğretmen adaylarının mesleki anlamda daha donanımlı olmalarını sağlayacaktır. Bu durumun da öğretmen adaylarının daha mesleki yaşantılarına başlamadan önce büyük bir deneyim elde etmelerine katkı sunacağı düşünülmektedir.

Daha nitelikli öğretmenler yetiştirme çabası içerisinde olan bütün dünya ülkeleri, bu hedeflerine ulaşmak için hem hizmet öncesi hem de hizmet içi eğitim faaliyetlerini oldukça önemsemektedir. Özellikle hizmet öncesi eğitim faaliyetleri ile öğretmen adaylarına mesleki anlamda daha iyi bir eğitim sunmak ve onların mesleki uygulamalarındaki başarılarını arttırmayı hedeflemektedir. Kaliteli bir hizmet öncesi eğitim alan öğretmen adaylarının mesleğe başladıktan sonra da hizmet içi eğitim

faaliyetleri ile bu mesleki gelişimlerini devam ettirmelerinin nitelik açısından oldukça önemli olduğu düşünülmektedir.

Sürekli değişen ve gelişen hayat şartları eğitim sistemlerini ve öğrencilerin beklentilerini de farklılaştırmaktadır. Bu süreçte mesleki anlamda yeterli donanıma sahip olmayan ve kendini geliştirmeyen öğretmenlerin bu beklentilere cevap vermesinin oldukça zor olduğu düşünülmektedir. Yine bu temelde düşünüldüğünde, güncel şartlara göre kendini yenileyen eğitim sistemleri içerisinde öğretmenlerin mesleki gelişiminin bir defada ve kısa süreli çalışmalarla sağlanamayacağı da anlaşılmaktadır. Uzun soluklu ve süreklilik arz eden bir mesleki gelişim anlayışının günümüz eğitim sistemleri açısından büyük önem arz ettiği düşünülmektedir.

Araştırmacılar öğretmenlerin mesleki gelişimi ile ilgili son zamanlarda yaptıkları çalışmalarda, mesleki gelişim modellerinin içermesi gereken bir takım özellikler belirlemişlerdir. Bu özellikler; öğretmenlerin işbirliği halinde çalışmasını, etkin katılımı, bütünlüğü, zamanı ve içeriğe odaklanmayı kapsamaktadır. Yine bazı araştırmalar da mesleki gelişim modellerinin başarılı olabilmesi için hem süreç boyutunda hem de diğer boyutlarda öğretmenlerin bire bir işin içerisine dâhil edilmesi gerektiğini vurgulamaktadır (Desimone, 2009). Bu bağlamda öğretmenlerin etkin bir şekilde yer aldığı ve işbirliği halinde diğer meslektaşları ile birlikte çalıştığı mesleki gelişim modellerinin, yeni ve güncel öğretim faaliyetlerinden haberdar olmaları ve kendilerini sürekli geliştirmeleri açısından oldukça faydalı olduğu ifade edilmektedir. Ayrıca işbirliği ve etkin katılım gerektiren mesleki gelişim modelleri öğretmenlere diğer meslektaşlarının deneyimlerini elde edebilme fırsatı da sunacaktır.

Mesleki gelişim modelleri ile ilgili yapılan araştırmalarda, bir mesleki gelişim modelinin sahip olması gereken bazı özelliklerin ön planı çıktığı görülmektedir. Bu özellikler şu şekilde özetlenebilir (Guskey, 2007):

- Başarılı bir mesleki gelişim modeli, bireyin ve örgütsel yapının değişimini birlikte ve dengeli bir şekilde yürütmelidir.
- Başarılı bir mesleki gelişim modeli, öngörülen değişimi küçük adımlar ilkesi temelinde, kademeli ve sistematik bir şekilde sağlamaya çalışmalıdır.

- Başarılı bir mesleki gelişim modeli, bireylerin bilgi ve becerilerini ifade edebilecekleri grup çalışmalarını desteklemelidir.
- Başarılı bir mesleki gelişim modeli, uygulandığı esnada katılımcılara geri bildirimde bulunabilme imkânı sağlamalıdır.
- Başarılı bir mesleki gelişim modeli, katılımcıları sürekli destekleme ve onları her aşamada takip etme anlayışına sahip olmalıdır.

Bütün bu bilgiler ışığında bakıldığında son dönemlerde mesleki gelişim ile ilgili araştırmaların özellikle bir model üzerinde yoğunlaştığı görülmektedir. Köken olarak 150 yıllık bir geçmişe sahip olan bu mesleki gelişim modeli başta Japonya olmak üzere birçok Doğu Asya ülkesinde sıklıkla kullanılmaktadır. Geçmişten Konfüçyüs geleneği ile beslenen bu model, 1890'lı yıllarda Japonya dışına giden eğitimcilerin getirmiş olduğu yansıtıcı düşünme (Pestalozzi, Dewey) fikrinden de etkilenmiştir. Japonya'da "Jugyou Kenkyuu", diğer dünya ülkelerinde "Lesson Study" olarak tanınan bu mesleki gelişim modeli (Dudley, 2011; Hurd ve Lewis, 2011), ülkemizde de genel olarak "Ders Araştırması" kavramı ile ifade edilmektedir (Aykan ve Kıncal, 2016).

Ders araştırması modelinin asıl amacı, öğretmen adayları ve öğretmenlerin hem hizmet öncesi hem de hizmet içi eğitimde mesleki anlamda daha nitelikli hale getirilmesini sağlamaktır (Chokski ve Fernandez, 2004; Zhang, 2014). Öğretmenlerin mesleki gelişimine süreklilik kazandırmayı ve dolayısıyla öğrenci başarısını da arttırmayı hedefleyen bu model, son on yılda mesleki gelişim araştırmalarının odağında yer almaya başlamıştır (Verhoef, Coenders, Pieters, Smaalen ve Tall, 2014). Bu model her ne kadar köklü ve geleneksel bir alt yapıya sahip olsa da, 1999 yılından itibaren başlayan çalışmalar neticesinde son dönemlerde profesyonel anlamda ve pedagojik bir alt yapı ile uygulanmaya başlanmıştır. Bu uygulamalar neticesinde ders araştırması modelinin öğretmen adayları ve öğretmenlerin mesleki gelişimine ve öğrencilerin başarısına olumlu katkı sunduğu ifade edilmiştir. Özellikle son dönemlerde yapılan uluslararası sınavlarda (PISA, TIMSS) Doğu Asya ülkelerinin başarılarının en temel etkenlerinden biri olarak ders araştırması modeli gösterilmiştir. Bu nedenle dünyanın farklı bölgelerinde ders araştırması modeline olan ilgi gittikçe artmaya başlamıştır (Fernandez, 2010; Lee, 2008; Murata ve Pothen, 2011).

Doğu Asya ülkelerinde devlet tarafından sistematik bir şekilde yürütülen ve takip edilen ders araştırması modeli, başta Amerika olmak üzere, Kanada, İngiltere, Avustralya

ve diğer dünya ülkelerinde de sıklıkla kullanılan bir mesleki gelişim modeli haline gelmiştir (Barber ve Mourshed, 2007; Cheung ve Wong, 2014; Lewis ve Perry, 2014). 2011 yılından itibaren ders araştırması modeli ile ilgili çalışmalarda büyük bir artış olduğu, bu çalışmaların Japonya'nın ardından en çok ABD' de yapıldığı görülmektedir. Genel olarak durum çalışması temelinde yapılan bu çalışmaların sonucunda, ders araştırması modelinin öğretmen adayları ve öğretmenlerin mesleki gelişimine pek çok yönden olumlu katkı sağladığı ve aynı zamanda öğrenci başarısını da arttırdığı vurgulanmaktadır. Ders araştırması modeli kapsamında yapılan çalışmalar incelendiğinde, bu modelin öğretmenlerin mesleki gelişimine olan katkıları şu şekilde özetlenebilir (Günay, Toy ve Bahadır, 2016):

- Ders araştırması modeli öğretmenler arasındaki işbirliğini geliştirmektedir
- Öğretmenlerin bilgi, yetenek ve tecrübelerine katkı sağlamaktadır.
- Öğretmenlerin mesleklerine karşı olan tutumlarını olumlu yönde etkilemektedir.
- Öğretmenlerin öğretim strateji bilgi ve becerilerine katkı sağlamaktadır.
- Öğretmenlerin eleştirel düşünme becerilerine olumlu bir katkı sağlamaktadır.
- Öğretmenler arasındaki iletişim ve etkileşime olumlu katkı sunmaktadır.
- Öğretmenlerin teori ile uygulama arasındaki ilişkiyi daha iyi anlamasına katkı sağlamaktadır.
- Öğretmenlere birbirlerini cesaretlendirebilecekleri ortamlar sunmaktadır.

Ders araştırması modelinin dünyada bu kadar yaygınlaşması ile birlikte ülkemizde de ilk olarak 2010 yılında başlayan ve artarak devam eden çalışmalarla ele alındığı görülmektedir (Baki, 2012; Bayram, 2010; Serbest, 2014, Kıncal ve Beypınar, 2015). Bu kapsamda ülkemizde son yıllarda makale ve lisansüstü tezlere konu olmaya başlayan ders araştırması modelinin, daha sistematik ve derinlemesine çalışılması gereken bir mesleki gelişim modeli olduğu düşünülmektedir. Yapılan çalışmalar incelendiğinde, ders araştırması modelinin amaçtan ziyade bir araç niteliğinde çalışmalarda yer bulduğu görülmektedir (Bozkurt, 2015; Cumhuri, 2016; Güzel, 2016; Kurt, 2016). Bu modelin öğretmen adayları ya da öğretmenlerin mesleki gelişimine doğrudan etkisinin nasıl

olabileceğine yönelik araştırmalara ihtiyaç olduğu düşünülmektedir. Özellikle mesleki anlamda nitelikli öğretmenler yetiştirebilmenin en temel yolunun hizmet öncesi eğitim dönemi olduğu düşünüldüğünde, ders araştırması modelinin hizmet öncesi eğitimde kullanılmasına yönelik çalışmalar yapılmasının oldukça yararlı olabileceği öngörülmektedir. Hizmet öncesi eğitim kapsamında öğretmen adayları ile ders araştırması temelli yapılacak çalışmalar ile öğretmen adaylarının mesleki anlamda birçok deneyim elde etmesine de katkı sağlanacağı düşünülmektedir.

Ders Araştırması Modeli (Lesson Study Model)

İngilizce’ de “Lesson Study” olarak ifade edilen “Ders Araştırması” kavramı köken olarak Japonca “Jugyou Kenkyuu” kavramından gelmektedir. Bu kavram Japonca’ da dersler anlamındaki “Jugyou” sözcüğü ile araştırma anlamındaki “Kenkyuu” sözcüğünün birleşmesinden oluşmaktadır. Özellikle Doğu Asya ülkelerinde yaygın olarak kullanılan ders araştırması modeli bu ülkeler boyunca farklı isimlerle de ifade edilmektedir. Hong Kong’ da “Learning Study”, Çin’de “Action Education” ve birçok Asya Pasifik Ekonomik İşbirliği (APEC) ülkesinde “Lesson Study” ismi ile yer bulan bu model, Amerika’da da yine aynı kavram ile ifade edilmektedir. Bir grup öğretmen tarafından işbirliği halinde bir amaç doğrultusunda ders planı tasarlanması, bu planın canlı sınıf ortamında uygulanması, bu uygulamanın gözlenmesi, analiz edilmesi ve ders sonrası bu planın gözlemler doğrultusunda revize edilmesi gibi etkinlikleri içeren ders araştırması; öğretmenlerin profesyonel mesleki gelişimlerini içeren bir mesleki gelişim modeli olarak ifade edilmektedir (Arani ve Matoba, 2006; Becker, Ghenciu, Horak ve Schroeder, 2008; Dudley, 2013; Fernandez, 2005; Lewis, 2002a, 2002b; Makinae, 2010; Murata, 2011; Norwich ve Ylonen, 2015; Saito ve Atencio, 2013; Tan, 2014; Wang-Iverson ve Yoshida, 2005).

Ders araştırması öğretmenlerin profesyonel mesleki gelişimini sağlamayı hedefleyen ve işbirliği halinde çalışmalarını teşvik eden bir mesleki gelişim sürecidir. Bu modelin en temel amacı hem öğretmenlerin profesyonel mesleki gelişimine katkı sağlamak hem de onların öğretim becerilerini geliştirmek olarak ifade edilmektedir. Öğretmenlerin sürekli ve istikrarlı bir şekilde mesleki anlamda gelişimlerini sağlamak için uygulanan bu model, öğretmenlerin gerçek sınıf ortamlarındaki eksikliklerini de fark etmesine yardımcı olmaktadır (Back ve Joubert, 2011; Cheng ve Yee, 2011; Fernandez

ve Yoshida, 2012; Fujii, 2013; Groves, Doig, Widjaja, Garner, ve Palmer, 2013; Lee, 2008; Lewis, 2009; Shúilleabháin, 2015).

Başlangıçta Japon öğretmenlerin program geliştirme çalışmalarını içeren ve pedagojik ya da teorik bir altyapıya sahip olmayan ders araştırması, daha sonraları öğretmenlerin mesleki gelişimine katkı sağlamayı hedefleyen, işbirliği halinde ders planı hazırlamayı öngören ve sosyal yapılandırmacılık ile pedagojik ilkeleri temele alan bir uygulama haline gelmiştir. Bu uygulama temelinde öncelikle birkaç dersin işlenişine katılan ve gözlem yapan öğretmenler, kendi işleyecekleri derslerin nasıl olması gerektiği ile ilgili strateji ve yöntem geliştirme amaçlı bir araya gelerek tartışırlar. Bu tartışmalar ile öğretmenler; bir dersin bütün basamaklarına dair detayları görür, fikir alış verişinde bulunur, yeni strateji ve yöntem geliştirmeye çalışırlar. Bu bağlamda öğretmenler bir ders planının uygulanmasını bütün detayları ile ele almış olurlar (Alvine, Judson, Schein ve Yoshida, 2007; Kanauan ve Inprasitha, 2014; Lewis ve Tsuchida, 1998; Saito, 2012; Saito ve Atencio, 2013; Saito ve Atencio, 2015; Sato, 2009).

Ders araştırması modelinin ilk olarak 19. yüzyılın sonlarına doğru Japonya'da Meiji yönetimi ile ortaya çıktığı görülmektedir. Bu yönetimin 1868 yılında sınıflardaki otoriter öğretmen figürünü sonlandırması ve 1872 yılında Tokyo'da Tsukuba Üniversitesi bünyesinde öğretmen okulu kurması ile ders araştırması temelli bir öğretmen yetiştirme modeline geçtiği ifade edilmektedir (Isoda, 2007). Bu modelin özellikle 1870'li yıllardan sonra Japonya'da yaygınlaşmasının ardından 1950'li yıllarda Çin'de, 1990'lı yıllarda Asya Pasifik Bölgesi'nde, Amerika'da, Kanada'da, son yıllarda ise Avrupa, Afrika ve Orta Doğu'da kullanılmaya başlandığı görülmektedir (Dudley, 2013; Sato, 2008).

Öğretmenlerin profesyonel mesleki gelişiminin bir aracı olarak ders araştırması modeli ilk olarak Yoshida'nın 1999 yılında yazmış olduğu doktora tezi ile Stigler ve Hiebert'in 1999 yılındaki Üçüncü Uluslararası Matematik ve Fen Sınavları (TIMSS-PISA) temelinde Japonların ders video kayıtlarını izlemesi ile ortaya çıkmıştır. 1999 yılında yapılan (TIMSS) bu sınavlarda başta Japonya olmak üzere Doğu Asya Ülkeleri'nin Amerika ve diğer ülkelere göre elde ettikleri başarı tüm dikkatlerin bu ülkelerdeki eğitim sistemlerine çevrilmesine yol açmıştır. Bu doğrultuda özellikle Japonya'daki derslerin video kayıtlarında uluslararası sınavlar doğrultusunda hazırlanmış yapılandırılmış problem çözme temelli dersler olduğu görülmüş ve bu dersler analiz edilmiştir. Yoshida'nın ve Stigler ile Hiebert'in bu çalışmalarının ardından ders

araştırması modeli mesleki eğitimin bir aracı olarak Amerika, İngiltere, Malezya, Endonezya ve Avustralya gibi ülkelerde çok hızlı bir şekilde yaygınlaşmaya başlamıştır (Groves, ve diğerleri, 2013; Saito, 2012; Hart ve diğerleri, 2011, Takahashi ve Yoshida, 2004).

Özellikle Japonya’da devlet tarafından zorunlu tutulmayan ve ekonomik yönden desteklenmeyen ders araştırması modeli, öğretmenler ve okullar tarafından düzenli ve sistemli olarak uygulanmaya devam etmektedir. Bu ülkede görev yapmakta olan öğretmen ve öğretmen adayları ciddi bir çalışma ve vakit isteyen bu modeli tamamen gönüllülük esasına dayalı olarak yürütmektedir (Fernandez ve Yoshida, 2004; Lewis ve Tsuchida, 1997).

Ders araştırması modelinin Japonya ve diğer Doğu Asya Ülkeleri’nde ilkököl ve ortaokullardaki uygulanma oranının, ortaöğretim ve üniversitelerdekine oranla daha fazla olduğu görülmektedir. Yine bu modeli ithal eden Amerika ve İngiltere’de de özellikle ilköğretim ve ortaöğretim seviyesinde daha fazla uygulandığı, üniversitelerde ise bu oranın daha az olduğu bilinmektedir (Alvine ve diğerleri, 2007). Ülkemizde ise son yıllarda keşfedilmeye başlanan bu model, genellikle ilkököl, ortaokul ve ortaöğretim öğretmenleri ile yapılan az sayıdaki çalışmalarla ön plana çıkmaktadır (Günay, Yücel-Toy ve Bahadır, 2016).

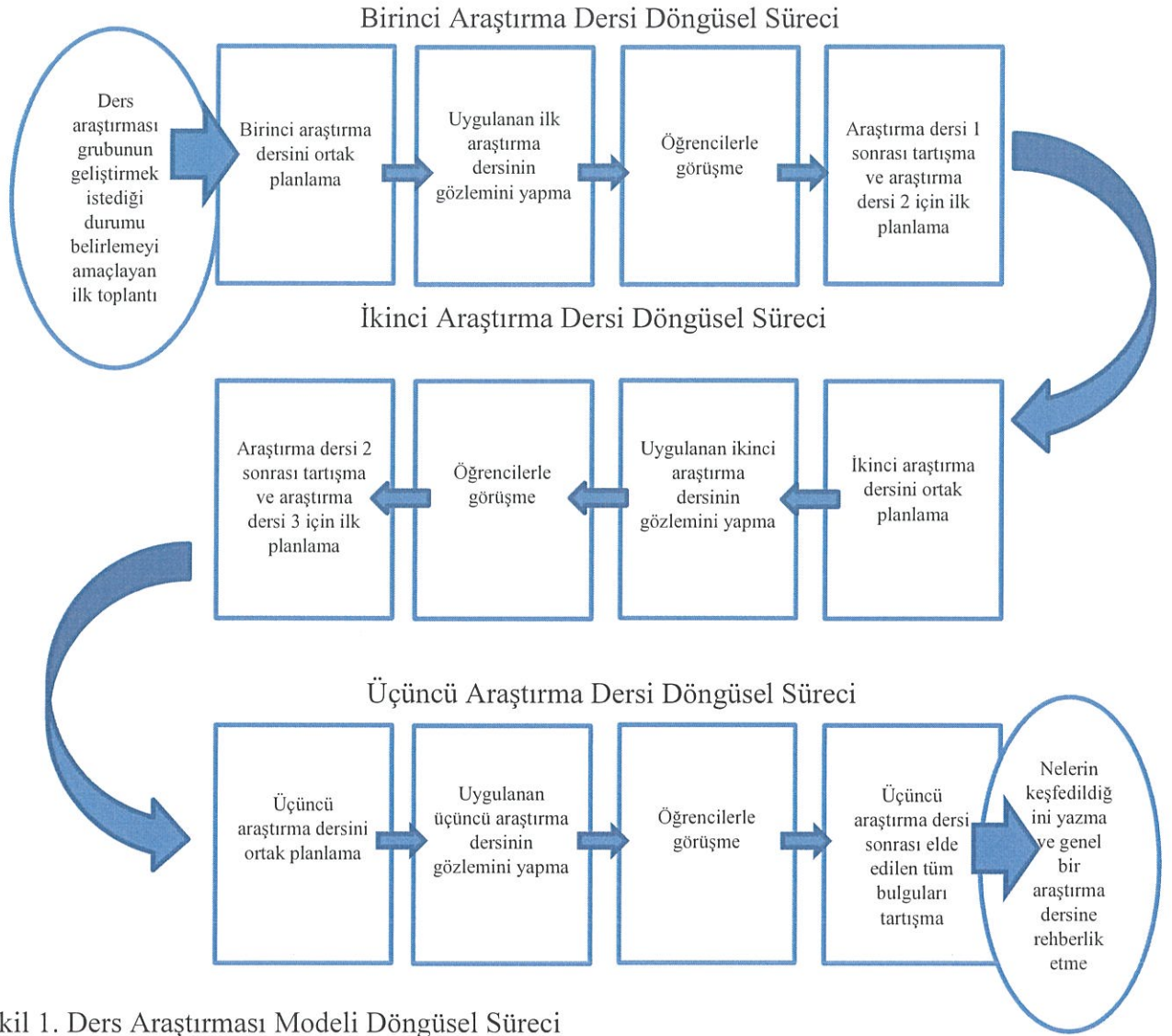
Ders Araştırması Modeli’nin Uygulanması

Ders araştırması modelinin özellikle Japonya’da üç farklı düzeyde uygulanmakta olduğu belirtilmektedir. Okul düzeyinde, yöresel ya da bölgesel düzeyde ve ulusal düzeyde uygulanan bu model, her seviyede aynı çerçevede uygulanmakta olup, bu uygulamalar ortalama bir yıl sürmektedir. Ulusal düzeyde yapılan uygulamalar genellikle araştırma odaklı olurken, okul ya da bölgesel düzeydeki uygulamalar ise eğitim faaliyetlerinin temel vizyonu ve hedeflerini kapsamaktadır (Fujii, 2013; Shimizu, 2002; Takahashi ve Lewis, 2013). Ders araştırması modelinin Japonya’daki en yaygın kullanımı okul içinde yapılan, dışarıdan gelen öğretmenlerin ve davetli eğitimcilerin de katılabildiği araştırma dersleri olduğu ifade edilmektedir (Lewis ve Tsuchida, 1997). Ders araştırması modelinin uygulanma aşamalarının farklı araştırmacılar tarafından farklı şekillerde ifade edildiği görülmektedir. Bu aşamaları Lewis (2002a) dört basamakta, Fernandez-Yoshida (2004) altı basamakta ifade ederken Stigler-Hiebert (2009) ise sekiz basamakta ifade

etmektedir. Stigler ve Hiebert'in (2009) ders araştırması modelinin uygulanma sürecini ifade ettiği sekiz aşama şu şekildedir:

1. İlk toplantıda bir problemin tanımlanması,
2. Uygulanacak olan dersin planlanması,
3. Sınıftaki dersin öğretiminin yapılması ve dersin gözlenmesi,
4. Sınıftaki dersin gözlenmesinin ardından eleştirel ve yansıtıcı bir tartışma yapılması,
5. Dersin bu tartışmalar ışığında yeniden planlanması,
6. Yeniden planlanan dersin öğretiminin yapılması ve dersin gözlenmesi,
7. Uygulanan dersin eleştirilmesi ve düşüncelerin yansıtılması içerikli bir tartışma yapılması ve dersin yeniden planlanması,
8. Elde edilen yeni ders planının diğer öğretmenler ile paylaşılması.

Ders araştırması kapsamında son yıllarda birçok çalışma yapan, bu modeli İngiltere'ye ve Avrupa'ya tanıtan Peter Dudley (2013), mesleki gelişimin sadece bir kerede gerçekleşen bir olgu olmadığını ve devamlılık içermesi gerektiğini ifade etmektedir. Bu kapsamda ders araştırması modelinin hem sürekli hem de uzun soluklu bir mesleki gelişimi içerdiğini vurgulayan İngiliz Araştırmacı Dudley (2014a), bir ders araştırması sürecinin; ders araştırması grubu tarafından işbirliği halinde ve birlikte planlanan, öğretimi yapılan, gözlemlenen ve analiz edilen üç araştırma dersi döngüsünden meydana geldiğini belirtmektedir.

Şekil 1. Ders Araştırması Modeli Döngüsel Süreci

Şekil 1’de görüldüğü üzere ders araştırması modeli Dudley (2014a) tarafından üç aşamalı bir döngüsel süreç ile ifade edilmektedir. Her bir döngüsel süreç, ders araştırması grubunun geliştirmek istediği durumun belirlenmesini amaçlayan ilk toplantı ile başlamaktadır. Ardından oluşturulan ders planının uygulanması, gözlem yapılması, öğrencilerle görüşme ve ders sonrası değerlendirme toplantısı ile devam eden süreç, aynı faaliyetlerin iki defa daha döngüsel bir şekilde uygulanması ile son bulmaktadır.

Ders araştırması modelinin uygulanma sürecine dair bu uygulamayı ithal eden ülkelerde farklı uygulama biçimlerinin olduğu görülmektedir. Bu uygulamalardan biri de beş basamaklı bir süreç olarak şu şekilde ifade edilmektedir (Fernandez ve Yoshida, 2004; Lewis, 2002a; Lewis, 2009; Saito ve Atencio, 2013):

1. Öğretmenlerin işbirliği içerisinde ders planı hazırlaması,

2. Hazırlanan bu ders planının canlı sınıf ortamında uygulanması,
3. Uygulanan bu ders planının gözlenmesi ve ders sonrası tartışmalar doğrultusunda yeniden revize edilmesi (isteğe bağlı olarak),
4. Revize edilen yeni ders planının sınıf ortamında yeniden uygulanması (isteğe bağlı olarak),
5. Uygulanan bu ders planı ile ilgili düşüncelerin paylaşımı.

Ders araştırması modeli her ne kadar farklı araştırmalarda farklı sayıda basamaklarla ifade edilse de, genel olarak kabul gören dört basamağı içeren döngüsel bir süreçtir. Dersin planlanması ile başlayan bu süreç, planın uygulanması ve gözlemlenmesi, ders sonrası değerlendirme toplantısı ve planın yeniden düzenlenmesi ile devam ederken, yeniden düzenlenen planın tekrar uygulanması ile son bulur. Bu döngüsel sürecin sonraki tekrarları araştırmacıların gönüllülüğü esasına dayalıdır. Genel olarak bakıldığında ders araştırması modelinin uygulanması sürecinin üç dört gün arayla ve ortalama üç dört hafta devam eden bir zamanı kapsadığı görülmektedir (Armstrong, 2011; Bruce ve Ladky, 2011; Fernandez, 2002; Fernandez ve Yoshida, 2004; Isoda, 2010; Lewis, 2002a, Lewis ve diğerleri, 2006). Bu kapsamda ders araştırması modelinin uygulanması süreci birçok araştırmacının yaptığı çalışmalardan faydalanılarak şu şekilde özetlenebilir (Dudley, 2013; Norwich ve Ylonen, 2013; Sims ve Walsh, 2009; Stigler ve Herbert, 1999):

Dersin Planlanması

Bir grup öğretmen ya da öğretmen adayı hem kendi mesleki gelişimlerini sağlamak hem de öğrencilerde geliştirmeyi hedefledikleri bir takım bilgi ve becerileri derinlemesine çalışmak amacıyla bir araya gelir. Bu süreçte belirlenen konu ve kazanımları içeren ders planı analiz edilir. Dersin giriş, süreç ve sonuç kısmında yapılacak çalışmalar, sorulacak sorular ve öğrencilerin vereceği tahmini cevaplar önceden tartışılır. Analiz edilen ders planı katılımcı öğretmenlerin görüşleri doğrultusunda detaylı olarak yeniden hazırlanır. Katılımcılar arasından bu dersi sınıfta uygulayacak gönüllü bir öğretmen belirlenir. Dersin uygulanması esnasında gerekli olan verileri toplamak amacıyla ders gözlem raporları ve diğer (video veya ses kayıt cihazı ya da elle not tutma gibi) veri toplama araçları oluşturulur.

Planın Uygulanması ve Gözlem Yapılması

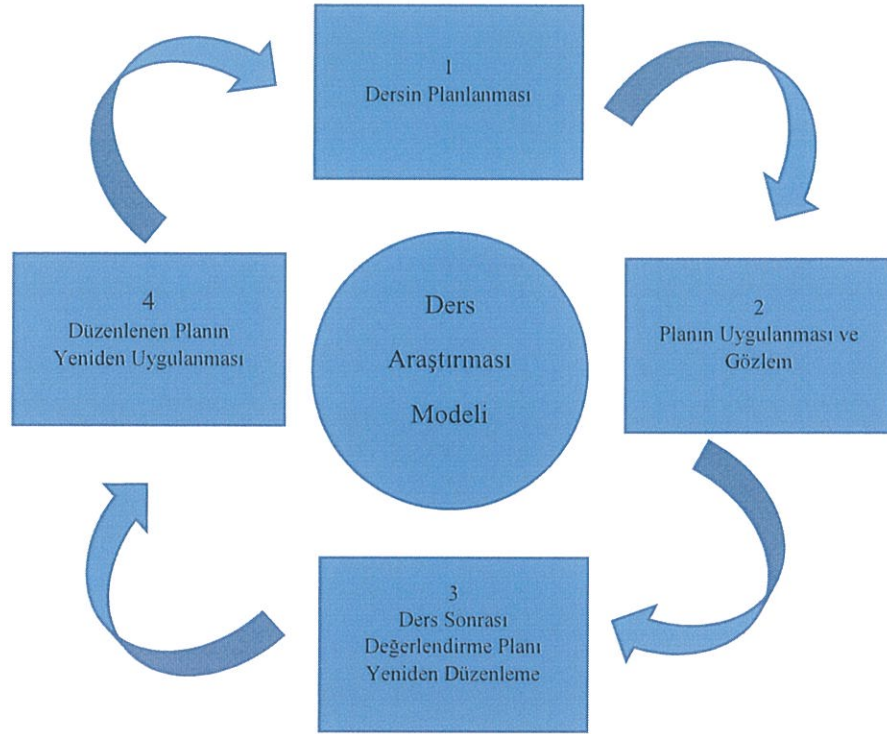
Gönüllü bir öğretmen tarafından canlı sınıf ortamında ders planına uygun olarak dersin yürütülmesi sağlanır. Ders devam ederken diğer katılımcı öğretmenler tarafından öğretim süreci dikkatle gözlemlenir. Gözlem yapılırken asıl amaç öğretmeni değerlendirmek ve eleştirmek değildir. Gözlemin asıl odak noktası; öğretim süreci ile ilgili eksiklik ve aksaklıklar, öğretim yöntem ve teknikleri, dersi değerlendirme ve öğrencilerin ne öğrenip ne öğrenmediği ile ilgili düşünceler olmalıdır. Bu süreçte ders gözlem raporları ve varsa diğer veri toplama araçları (video ve ses kayıt cihazı ya da elle not tutma gibi) ile veriler toplanır.

Ders Sonrası Değerlendirme Toplantısı ve Planın Yeniden Düzenlenmesi

Ders araştırması uygulamasına katılan öğretmenler ders sonrası dersi değerlendirmek ve ders planını daha iyi hale getirmek amacıyla toplanır. Bu çalışmanın genel olarak ya hemen dersten sonra ya da aynı gün içerisinde yapılması beklenir. Ders sonrası bir araya gelen katılımcı öğretmenler, ders sürecinde elde ettikleri bilgi ve bulguları diğer katılımcılarla paylaşır. Her katılımcı öğretmenin öğretim süreci ile ilgili fikir ve önerileri dinlenir. Gözlem raporları ve diğer veri toplama araçlarından (video ve ses kayıt cihazı ya da elle tutulan notlar) elde edilen bilgiler temelinde ders planı yeniden düzenlenir. Bu süreçte genellikle katılımcılara öneri sunması için bir dış gözlemci uzman da davet edilebilir.

Düzenlenen Planın Yeniden Uygulanması

Katılımcılar arasından gönüllülük esasıyla seçilmiş ve ilk uygulamayı gerçekleştirmemiş bir öğretmen yeniden düzenlenmiş planı sınıfta tekrar uygular. Bu uygulama sonrasında ders araştırması döngüsel süreci isteğe bağlı olarak devam ettirilebilir.

Şekil 2. Ders Araştırması Modeli Uygulama Süreci

Şekil 2’de görüldüğü (Bruce ve Ladky, 2011) gibi, ders araştırması modeli döngüsel bir anlayış ile devam eden bir süreci içermektedir. Öğretmenlerin birlikte bir ders planı hazırlaması ile başlayan süreç, ders planının uygulanması ve gözlem yapılması ile devam eder. Ders planının sınıfta uygulanmasının ardından, ders esnasındaki gözlem sürecinde elde edilen veriler temelinde ders sonrası bir değerlendirme toplantısı yapılır. Bu toplantı kapsamında ders planı yeni fikir ve öneriler doğrultusunda yeniden düzenlenir. Son olarak da düzenlenen yeni plan başka bir öğretmen tarafından sınıfta tekrar uygulanır. Bu döngüsel süreç katılımcıların isteğine bağlı olarak bir veya birkaç defa daha sürdürülebilir.

Ders Araştırması Modeli’nin Üstünlükleri

Öğretmenlerin daha profesyonel ve daha nitelikli bir mesleki gelişim kariyerine sahip olmaları açısından son yıllarda ders araştırması modeline olan ilgi artmaya başlamıştır. Yapılandırmacı bir perspektif ile öğretime odaklanan ve işbirlikli bir mesleki gelişim modeli olan ders araştırması modeli, öğretmenlere mesleki gelişim amaçlı paylaşımlarda bulundukları bir çalışma ortamı sunmaktadır. Bu işbirlikli çalışma ortamı öğretmenlere iyi bir plan yapabilme, öğretim yöntem teknik bilgi ve becerisini geliştirebilme ve bir dersi değerlendirebilme anlamında yeni ve farklı bakış açıları

kazandırmaktadır. Ders araştırması döngüsel sürecinde gözlem yapan ve diğer gözlemcileri dinleme imkânı bulan öğretmenler, hem profesyonel mesleki gelişimlerini kontrol edebilmekte hem de sürekli bir öğrenme sürecinde yer almaktadırlar (Demir, Czemiak ve Hart, 2013; Lee, 2008).

Ders araştırması modeli öğretmenlere ya da öğretmen adaylarına uzmanlardan, meslektaşlarından ve öğrencilerden birçok yeni pedagojik bilgiyi öğrenme fırsatı sunmaktadır. Mesleki anlamda kendini geliştirmeyi amaç edinmeyen, mesleki tartışmalara katılmayan ve işbirliğine açık olmayan öğretmenleri; denetleyici, değerlendirici ve disiplinize edici bir tarz içermeyen ders araştırması uygulamaları ile mesleki gelişimleri sürekli hale getirilebilir (Demir, Czerniak ve Hart, 2013; Saito ve Atencio, 2013).

Ders araştırması modelinin öğretmen adaylarına ve öğretmenlere süreklilik arz eden bir mesleki gelişim fırsatı sunması oldukça önemli görülmektedir. Lisans eğitim sürecinde bu model kapsamında diğer öğretmen adayları ile sürekli işbirliği içerisinde olan öğretmen adayları, birçok farklı fikir ve deneyim ile kendilerini geliştirme imkânı bulacaktır. Öğretmen adayları bu süreç ile birlikte elde ettikleri bilgi, beceri ve deneyimleri öğretmen olduktan sonra da diğer meslektaşları ile paylaşma olanağına sahip olacaktır. Öğretim sürecindeki bu işbirliği ve yardımlaşma daha nitelikli bir öğretmen profilini ve dolayısıyla daha nitelikli bir eğitim ortamını beraberinde getirecektir.

Araştırmacılar ders araştırması modelinin uygulanması sürecinde yapılan işbirliği, yardımlaşma, gözlem ve ders sonrası değerlendirme toplantılarının mesleki gelişim anlamında çok önemli yararları olduğunu ifade etmektedir. Bu sürece katılan birçok öğretmen adayı ve öğretmen kendilerini mesleki anlamda geliştirme imkânı bulduklarını ifade etmişlerdir (Chen, 2011; Demir, Czemiak ve Hart, 2013; Isoda, 2010; Lee, 2008; Lewis, 2005). Dudley (2013) İngiltere’de son beş yıllık süreçte ders araştırması uygulamalarına katılan yüzlerce öğretmenin kendilerini mesleki anlamda daha iyi hissettikleri bilgisini aktarmaktadır. Ders araştırması modelinin yararları, incelenen çalışmalar temelinde genel olarak aşağıda özetlenmektedir (Chen, 2011; Demir, Czemiak ve Hart, 2013; Isoda, 2010; Lee, 2008; Lewis, 2005).

Ders araştırması modeli reform temelli pedagojik uygulamaları destekleyen bir modeldir. Ders araştırması modelinin öğretmen adayları ve öğretmenlerin öğretim becerilerini ve öğrencilerin nasıl öğrendikleri yönündeki fikirlerini geliştirdiği

vurgulanmaktadır. Canlı sınıf ortamında bire bir gözlem yapma ve öğretim ile ilgili problemleri yaşandığı anda tespit edip, not alma ve sonradan bunlara çözüm önerileri bulma açısından oldukça etkili olduğu belirtilmektedir. Diğer öğretmen adayları veya öğretmenlerin güncel ve farklı pedagojik uygulamalarını birinci elden ve uygulama esnasında bire bir gözlem yapma imkânı sunduğu ifade edilmektedir (Chen, 2011; Demir, Czemiak ve Hart, 2013; Isoda, 2010; Lee, 2008; Lewis, 2005).

Ders araştırması modeli yansıtıcı öğretim uygulamalarını destekleyen bir mesleki gelişim modelidir. Ders araştırması kapsamında özellikle ders sonu değerlendirme toplantılarında her katılımcı öğretmen adayı ya da öğretmenin rahatlıkla kendi düşüncelerini ifade edebildiği vurgulanmaktadır. Buradaki ifadelerin denetleyici veya değerlendirci olmaktan ziyade öneri ve tavsiyeleri içeren yansıtıcı düşünceler olduğu belirtilmektedir. Bu sürecin katılımcılara hem rahatlıkla kendi fikirlerini ifade etme fırsatı sunarken hem de birçok farklı bakış açısı ile öğretim faaliyetlerini görebilme zenginliğini yaşattığı vurgulanmaktadır (Chen, 2011; Demir, Czemiak ve Hart, 2013).

Ders araştırması modeli, öğretmenlerin işbirliğini destekleyen bir modeldir. Ders araştırması modeli kapsamındaki işbirliğinin, katılımcılara paha biçilmez bir deneyim kazandırdığı vurgulanmaktadır. Aynı meslek grubundan birçok kişinin bir araya gelerek deneyimlerini birbirleri ile paylaşımlarının oldukça önemli olduğu belirtilmektedir. Bu modelin hem dersi uygulayan öğretmen adayı ya da öğretmen için hem de gözlem yapan diğer katılımcılar için bir geri dönüt elde etme imkânı sunduğu ifade edilmektedir. İşbirliği ve yardımlaşmanın çalışma ortamında olumlu bir atmosfer oluşturduğu ve bu atmosferinde performansa pozitif yönde bir katkı sağladığı belirtilmektedir (Demir, Czemiak ve Hart, 2013).

Ders araştırması modeli öğretmenlerin profesyonel mesleki gelişimini destekleyen bir modeldir. Ders araştırması modelinin döngüsellik ve süreklilik arz eden yapısı ile öğretmen adaylarının veya öğretmenlerin mesleki gelişimini profesyonellik içeren bir sürece dâhil ettiği ifade edilmektedir. Yaptığı öğretim faaliyeti gözlemlenen veya yapılan öğretim faaliyetini gözlemleyen katılımcıların işbirliği yapmasının muhtemel bir mesleki gelişimi de beraberinde getireceği vurgulanmaktadır (Chen, 2011; Demir, Czemiak ve Hart, 2013; Isoda, 2010; Lee, 2008; Lewis, 2005).

Ders araştırması modeli, öğrencinin perspektifinden bakabilmeyi destekleyen bir modeldir. Ders araştırması modelinin öğretmen adaylarına ya da öğretmenlere, öğretim

sürecini öğrencinin gözünden görebilme olanağı sunduğu belirtilmektedir. Sınıf ortamındaki öğretim faaliyetlerini ve öğrencilerin tepkilerini canlı olarak görme imkânı sunan bu modelin, gözlem yapan öğretmenlere öğrencileri daha yakın yakından tanıma fırsatı sunduğu ifade edilmektedir. Ders araştırması modelinin öğretmen merkezli bir anlayıştan ziyade öğrenci merkezli bir anlayış ile temellendirilmesinin de öğrencinin gözünden öğretim faaliyetlerini anlayabilme çabalarını teşvik ettiği vurgulanmaktadır. Gözlemcilerle öğrencilerin derse karşı ilgisi, motivasyonu, konuyu öğrenme ve anlama düzeyi hakkında fikir edinme olanağı sağlayan ders araştırması, öğretmenin göremediği öğrenci faaliyetlerinin de gözlemlenebilmesini sağlamaktadır (Chen, 2011; Demir, Czemiak ve Hart, 2013).

Ders araştırması modeli öğretmenin saygınlığını destekleyen bir mesleki gelişim modelidir. Ders araştırması modelinin öğretmenin öğretim faaliyetlerini, fikirlerini ve önerilerini merkeze alan bir mesleki gelişim modeli olduğu vurgulanmaktadır. Öğretmene bu kadar önemli ve merkezi bir görev yükleyen bu modelin, öğretmenin saygınlığını da arttıracığı belirtilmektedir. Geleneksel mesleki gelişim modellerindeki uzman ve diğer katılımcılar arasındaki hiyerarşik yapının ders araştırması modelinde yer almadığı görülmektedir. Ders araştırması modeli öğretmenin uygulaması, gözlemi ve önerileri ile devam eden bir süreci içermektedir. Öğretmen ve uzman aynı dersi birlikte gözlemler ve birlikte değerlendirir. Bu anlamda öğretmen ve uzman arasında eşit ve işbirliği temelli bir yapı bulunmaktadır.

Ders Araştırması Modeli'nin Sınırlılıkları

Ders araştırması modelinin yararlarının yanı sıra bir takım sınırlılıkları olduğu da ifade edilmektedir. Özellikle Japonya ve diğer Doğu Asya ülkelerinde geleneksel bir altyapıya sahip olan ders araştırması modeli, bu ülkelerde çok kolay ve hızlı bir şekilde uygulanabilmektedir. Bu modelin Amerika ve Avrupa'da kullanılmasının ardından ülkemizde de kullanılmaya başlaması, modelin uygulanabilmesi ile ilgili bir takım soruları da akla getirmektedir. Bu modelin ortaya çıktığı ülkelerdeki öğretmen yetiştirme sistemi, sosyolojik ve kültürel farklılıklar bu anlamdaki en temel sorunlar olarak görülmektedir. Bunların yanı sıra uygulamanın fazla zaman alması, gözlemlenen öğretmenlerin rahat tavırlar sergileyememesi ve öğretmenlerin işbirliği ile ilgili ön yargıları gibi durumların da sorun teşkil edebileceği ifade edilmektedir (Chokshi ve Fernandez, 2004; Günay, Toy ve Bahadır, 2016).

Ders araştırması modelinin en çok kabul gören sınırlılıklarından biri de zamandır. Ders planının hazırlanması, ders sonrası değerlendirme toplantıları ve planın yeniden düzenlenmesi sürecinin uzun zaman gerektiren süreçler olduğu uygulamaya katılan öğretmenler tarafından ifade edilmektedir. Öğretmenlerin işbirliğine dayalı bir çalışma ortamını hazır olup olmamaları, risk almayı sevip sevmemeleri, yeniliklere açık olup olmamaları da sınırlılık teşkil edebilecek durumlar olarak görülmektedir. Bu modelin başarılı olabilmesi için katılımcıların işbirliğine, fikirlerini paylaşmaya, risk almaya, yeni fikir ve önerileri test etmeye istekli olması gerektiği vurgulanmaktadır (Demir, Czemiak ve Hart, 2013; Lee, 2008). Bu kapsamda ders araştırması ile ilgili bu gibi sınırlılıkların giderilmesi ile birlikte öğretmenlerin mesleki anlamda önemli gelişimler kat edebileceği vurgulanmaktadır (Maitree, Masami ve Ban-Har, 2015).

Ders Araştırması Modeli Kapsamında Yapılan Araştırmalar

Ders araştırması modeli kapsamında gerçekleştirilen çalışmalar incelendiğinde, genellikle bu modeli anlamak amacıyla Avrupa ve Amerika'dan Japonya'ya ve diğer Doğu Asya ülkelerine giden araştırmacıların öncülüğünde gerçekleştiği görülmektedir. Bu çalışmaların özellikle Japonya, Amerika, İngiltere, Çin ve Singapur gibi ülkelerde daha çok yoğunlaştığı görülmektedir (Aykan ve Kıncal, 2016). Çalışmanın bu kısmında, ders araştırması kapsamında yurt dışında ve yurt içinde yapılan çalışmalar ele alınarak incelenmektedir.

Cavey ve Berenson tarafından 2005 yılında yayınlanan bir makalede durum çalışması kapsamında üç matematik öğretmen adayının ders araştırması modeli temelinde matematik öğretimi algıları beş hafta süresinde incelenmiştir. Veri toplama aracı olarak görüşme, gözlem ve video kayıtları kullanılmıştır. Bu veriler betimsel analiz yöntemi ile analiz edilmiştir. Bu kapsamda ders araştırması modelinin öğretmen adaylarının matematik öğretim algılarını geliştirdiği ve öğretim stratejileri açısından kedinelerini geliştirmelerine imkan sağladığı tespit edilmiştir. Ayrıca ders araştırması modeli sayesinde öğretmen adaylarının deneyimlerini ve görüşlerini birbirleri ile paylaşma imkanı buldukları vurgulanmıştır. Yine Taylor, Anderson, Meyer, Wagner ve West 2005 yılında yayınladıkları bir eylem araştırmasında dört öğretmen ile ders araştırması modelini uygulamışlardır. Bu çalışmadan, öğretmenlerin yüksek bir motivasyon ile bu çalışmayı yürüttükleri ve hem kendi mesleki gelişimlerini hem de öğrencilerin başarısını arttırdıkları sonucu elde edilmiştir. Bu kapsamda öğretmenlerin işbirliği halinde yaptıkları

bu çalışmaların onları mesleki anlamda daha profesyonel bir topluluk haline getirdiği vurgulanmıştır.

Lyding (2012) tarafından Arizona State Üniversitesi'nde yapılan doktora çalışmasında ders araştırması modeli çalışılmıştır. Karma araştırma metodunun kullanıldığı bu çalışmada, 5 sınıf kapsamında 5 öğretmen ve 127 öğrenciden görüşme, gözlem ve ölçek gibi araçlarla veriler toplanmıştır. Elde edilen bu verilerden nitel olanlar İçerik analizi yöntemi ile nicel olanlar ise SPSS analiz programı ile çözümlenmiştir. Araştırma sonuçlarına göre; öğretmenlerin ders araştırması modeli ile mesleki anlamda kendilerini daha yeterli hissettikleri, bu model ile öğrencilerin derse katılımının arttığı ve öğretmenlerin dersi planlama yeteneklerinin daha da geliştiği ifade edilmiştir. Yine Adams (2013), Drexel Üniversitesi'nde yapmış olduğu doktora tezinde ders araştırması modeli ile ilgili bir araştırma yapmıştır. Bu çalışma hem nitel hem de nicel yöntemin birlikte kullanıldığı bir durum çalışmasıdır. Çalışma dördüncü, beşinci ve altıncı sınıflardan seçilen 18 sınıf öğretmeni ile yürütülmüştür. Yarı yapılandırılmış görüşme formları, gözlem formları ve deneysel çalışma ile gerekli veriler toplanmıştır. Nicel veriler SPSS paket programı, nitel veriler ise NVivo paket programı ile analiz edilmiştir. Nicel anlamda deney ve kontrol grubundan elde edilen veriler T-testi sonuçlarına göre yorumlanmıştır. Nitel anlamda elde edilen görüşme kayıtları ise bilgisayar ortamında word programına aktarıldıktan sonra NVivo programı ile analiz edilmiştir. Araştırma sonuçlarına göre, ders araştırması modeli hem öğretmenlerin yaratıcı ve eleştirel düşünme yaklaşımlarını teşvik edici hem de öğrenme-öğreme faaliyetlerine destek sağlayıcı bir araç olarak ifade edilmiştir.

Loose (2014) tarafından Pennsylvania State Üniversitesi'nde yapılan doktora tez çalışmasında ders araştırması modeli kapsamında bir araştırma yapılmıştır. Nitel yöntem kapsamında eylem araştırması olarak tasarlanan araştırma 7 İngiliz Edebiyatı öğretmeni ile yürütülmüştür. Veri toplama aracı olarak ön ve son görüşmeler, ders gözlemleri, video kayıtları ve doküman analizi kullanılmıştır. Görüşmelerden elde edilen verilerden temalar oluşturulmuş ve gerekli sayısal kodlamalar yapılmıştır. Daha sonra verilerden kategoriler oluşturulmuş ve bu kategoriler belli başlıklar altında toparlanmıştır. Araştırma sorularının daha iyi anlaşılabilmesi için, kategoriler ile veriler arasındaki ilişki incelenmiştir. Araştırmadan elde edilen sonuçlar doğrultusunda, ders araştırması modelinin öğretmenlerin yardımlaşma, işbirliği ve mesleki anlamdaki gelişimine katkı sağladığı ifade edilmiştir. Chichibu ve Kihara (2013) tarafından yapılan çalışmada ise, ders

araştırmasının Japon okullarındaki profesyonel öğrenme topluluğunu inşaaı üzerinde durulmuştur. Araştırmanın amacı, Japon ilköğretim ve ortaöğretiminde büyük öneme sahip olan ders araştırması modelinin sürecini netleştirmek ve bu süreçte yapılan etkinlikleri değerlendirmek olarak ifade edilmiştir. Araştırmacılar tarafından rastgele yöntemle seçilen 1000 ilkokul, 1000 ortaokul ve 500 ortaöğretim okulundaki öğretmen ve öğrencilerden anket yoluyla veriler toplanmıştır. Veriler SPSS paket programı ile analiz edilmiştir. Elde edilen veriler temelinde, ders araştırması modelinin profesyonel mesleki gelişimi kolaylaştıran bir uygulama olduğu ifade edilmiştir.

Cajkler, Wood, Norton ve Pedder (2014) İngiltere’de bir ortaokulda yaptıkları çalışmada, ders araştırması modelinin öğretmenlerin işbirlikli öğrenmesinin bir aracı olduğu üzerine odaklanmışlardır. Ortaokulda görev yapmakta olan iki erkek ve iki kadından oluşan toplam 4 matematik öğretmeni ile birlikte yürütölen araştırmada veriler gözlem, görüşme, video kaydı ve ders öncesi ve sonrası değerlendirme toplantıları ile elde edilmiştir. Verilerin analizleri neticesinde; ders araştırmasının daha az öğretmen merkezli bir ders planı oluşmasına, öğretmenler arasında daha çok işbirliğı yapılmasına ve öğretmenlerin daha farklı yöntemler öğrenmesine destek olan bir uygulama olduğu vurgulanmıştır. Bir başka çalışmada ise İngiltere’de öğretmenlerin profesyonel mesleki gelişimini ders araştırması kapsamında yaptıkları çalışma ile inceleyen Ylonen ve Norwich (2013), araştırmalarında karma yöntem kullanmıştır. 14 farklı ortaokulda görev yapan 16 öğretmenden anket ve yarı yapılandırılmış görüşme formu ile veriler toplanmıştır. Nicel veriler SPSS paket programıyla, nitel veriler ise içerik analizi ile çözümlenmiştir. 66 maddeden ve 4 alt boyuttan oluşan anketten elde edilen veriler SPSS paket programına girilmiş ve analiz edilmiştir. Bu bağlamda okulların puanları arasındaki ilişkiyi incelemek amacıyla korelasyon analizi yapılmıştır. Görüşmeler ses kayıt cihazı ile kaydedildikten sonra çözümlenerek tematik olarak analiz edilmiştir. Araştırma sonucunda ders araştırması modelinin hem öğretmenler hem de öğrenciler için pozitif bir öğrenme ortamı oluşturduğu ve ders araştırması modeline ilginin gittikçe arttığı sonucu elde edilmiştir.

Chen ve Yang (2013) tarafından Çin’de bir ilkokulda görev yapan 15 Çince dil öğretmeni ile iki ay süren bir çalışma yürütölmüştür. Nitel yöntemin kullanıldığı bu çalışmada Çin’deki öğretmenlerin ders araştırması modeli ile programı reforme etmesi sürecine odaklanılmıştır. Bu süreçte öğretmenlerin ders planları hazırlaması, planı sınıfta uygulaması, yapılan toplantılar ve öğretmenlerle yapılan görüşmelerden veriler elde

edilmiştir. Öğretmenlerden elde edilen veriler tekrar onlara geri gönderilerek teyit edilmiş ve hatalar revize edilmiştir. Gözlem, görüşme, video kaydı ve doküman analizi ile toplanan veriler çözümlenerek gerekli analizler yapılmıştır. Araştırma sonucunda ders araştırması modelinin uygulanması ile öğretmenlerin programı reforme edebilme fikirlerinin olumlu bir yöne kanalize edildiği görülmüştür. Ming-Cheung ve Yee-Wong (2014) tarafından yapılan nitel bir araştırmada ise, ders araştırması ile ilgili öğretmen ve öğrencilerin düşüncelerini içeren 2000-2010 yılları arasında yapılmış 70 çalışma incelenmiştir. Ders araştırması modelinin gerçekten de öğretmenlerin mesleki gelişimine ve öğrencilerin öğrenmesine yardımcı olup olmadığını araştıran bu çalışmanın verileri doküman analizi ile elde edilmiş ve bu veriler içerik analizi ile çözümlenmiştir. Araştırma sonucunda ders araştırması modeli ile öğretmenlerin kendi uygulamalarını inceleme fırsatı buldukları ve öğrencilerin öğrenmelerine daha fazla yardımcı oldukları bulguları ön plana çıkmıştır.

Baki (2012) tarafından yapılan doktora tez çalışmasında, sınıf öğretmeni adaylarının matematiği alan bilgisi öğretimi ders araştırması modeli kapsamında incelenmiştir. Bu çalışma 6'sı deney 6'sı kontrol grubu olmak üzere 12 sınıf öğretmeni adayı ile 6 hafta boyunca yürütülmüştür. Öğretmenlik Uygulaması I ve II dersleri kapsamında yürütülen bu çalışmada araştırmacı kontrol grubuna hiçbir müdahalede bulunmadan deney grubu 6 hafta süren bir ders araştırması uygulaması yapmıştır. Bunun ardından öğretmen adaylarına hiçbir müdahalede bulunmadan matematiği öğretme bilgilerindeki durum karşılaştırılmıştır. Çalışmanın verileri; uygulama notları, gözlemler, mülakatlar ve öğretmen adaylarının yaptığı ders planları ile elde edilmiştir. Araştırma sonucunda ders araştırması uygulamasının öğretmen adaylarının mesleki gelişimlerine katkı sağladığı ifade edilmiştir. Başka bir doktora çalışmasında ise Gözel (2016), ders araştırması modelinin sınıf öğretmenlerinin problem çözmeye dayalı matematik öğretme bilgisine etkisini araştırmıştır. Çalışma kapsamında 3'ü deney ve 3'ü kontrol grubu olmak üzere 6 sınıf öğretmeni ile 6 hafta süren bir uygulama yapılmıştır. Deney grubu ile problem çözmeye dayalı matematik dersleri kapsamında 6 hafta süren bir ders araştırması çalışması yapılırken, kontrol grubunun müdahale edilmeden problem çözmeye dayalı matematik derslerini yürütmesi sağlanmıştır. Bu çalışmada veriler; uygulama notları, gözlemler, mülakatlar, çalışma notları, ders planları, video ve ses kayıtları ile elde edilmiştir. Araştırma sonucunda ders araştırması uygulamalarının sınıf öğretmenlerinin

dersi organize etme, dersi sunma ve matematiği öğretme becerilerine katkı sağladığı tespit edilmiştir.

Yüzbaşıoğlu (2016) doktora tezinde, öğretmenlerin mesleki gelişiminde ders araştırması modelinin önemine dair öğretmen görüşlerine odaklanmıştır. Nitel yöntem kapsamında yürütülen bu araştırma 13 İngilizce öğretmeni ile 6 devlet okulunda yürütülmüştür. Araştırma 2013-2014 eğitim-öğretim yılının birinci yarısında ders araştırması modeli döngüsel süreci bağlamında ortaokul İngilizce dersleri ile yürütülmüştür. Bu uygulama kapsamında dersi planlama, dersin uygulanması, gözlem yapılması ve ders sonrası toplantılar yapılmıştır. Modelin uygulanması sürecinde; görüşme, odak grup görüşmesi, gözlem ve video kayıtları ile elde edilen veriler içerik analizi ile çözümlenmiştir. Araştırma sonucunda katılımcı öğretmenlerin ders araştırması modelini verimli ve uygulanabilir bir model olarak görükleri ifade edilmiştir. Ayrıca bu modelin uygulanabilmesi için programın sadeleştirilmesi gibi bir takım öneriler de sunulmuştur. Yıldız (2013) tarafından yapılan doktora çalışmasında ise, ders araştırması modelinin matematik öğretmenlerinin problem çözme ortamlarında öğrencilerin üstbilişlerini harekete geçirmeye yönelik davranışlarına etkisi incelemiştir. Ortaokulda görev yapmakta olan 4 matematik öğretmeni ve iki grup ile 13 hafta boyunca yürütülen bu çalışmada, veri toplama aracı olarak yarı yapılandırılmış mülakatlar ve gözlem çizelgeleri kullanılmıştır. Çalışmadan elde edilen veriler hem nicel hem de nitel veri analiz yöntemleri ile analiz edilmiştir. Öğretmenler ile yapılan görüşmeler ses kayıt cihazı ile kaydedildikten sonra yazıya dökülmüş ve analiz edilmiştir. Yapılan analizler sonucunda, ders araştırması modelinin öğretmenlerin problem çözme ortamlarında öğrencilerin üstbilişlerini harekete geçirmesine olumlu bir katkı sağladığı vurgulanmıştır.

Başka bir doktora çalışmasında ise Cumhuriyet (2016), ders araştırması modeli temelinde bir uygulama yapmıştır. Bu çalışma ders araştırması modeli temelinde uygulamalara katılan 4 öğretmen adayından oluşan çalışma grubu ve bu çalışmalara katılmayan 4 öğretmen adayından oluşan karşılaştırma grubu ile yürütülmüştür. Öğretmenlik uygulaması dersi bünyesinde yürütülen ve matematik öğretmen adaylarının soru sorma davranışlarının gelişimini inceleyen bu çalışma, toplam 8 öğretmen adayı ile 11 haftalık bir süreçte tamamlanmıştır. Çalışmanın verileri; gözlem çizelgeleri, mülakatlar, günlükler, ders planları ve araştırmacının uygulama notları ile toplanmıştır. Elde edilen veriler çözümlenmiş gerekli analizler yapılmıştır. Çalışma sonucunda ders

araştırması modelinin öğretmenlerin birçok soru sorma davranışını geliştirdiği yönünde bulgular elde edilmiştir.

BÖLÜM III

YÖNTEM

Bu bölümde; araştırmanın deseni, araştırmanın süreci, katılımcılar, veri toplama araçları, veri toplama süreci, verilerin çözümlenmesi, geçerlik ve güvenirlik ile ilgili bilgilere yer verilmiştir.

Araştırma Deseni

Bu çalışma araştırma yapılacak konunun doğasına uygun olan aynı zamanda derinlemesine bilgi elde edilmesine imkân tanıyan nitel araştırma modeli kapsamındaki tekli durum çalışması ile desenlenmiştir. Nitel araştırma desenlerinden olan durum çalışması, çerçevesi çizilmiş olan bir durumu birden fazla veri kaynağından elde edilecek bilgi ve bulgularla derinlemesine açıklamayı hedeflemektedir. Durum çalışması kapsamında yer alan tekli durum deseni ise bir program, bir grup ya da bir okul gibi olguların üzerinde detaylı ve derinlemesine bir araştırma yaparak, bu duruma ilişkin bütüncül bir çerçeve ile bir açıklama yapmayı hedeflemektedir (Creswell, 2007; Newby, 2010; Yin, 2003). Yani tekli durum deseninde, tek bir analiz birimi ve çoklu veri kaynakları kullanılarak çeşitli faktörlerin etkileşimi ifade edilmeye çalışılmaktadır (Yıldırım ve Şimşek, 2011).

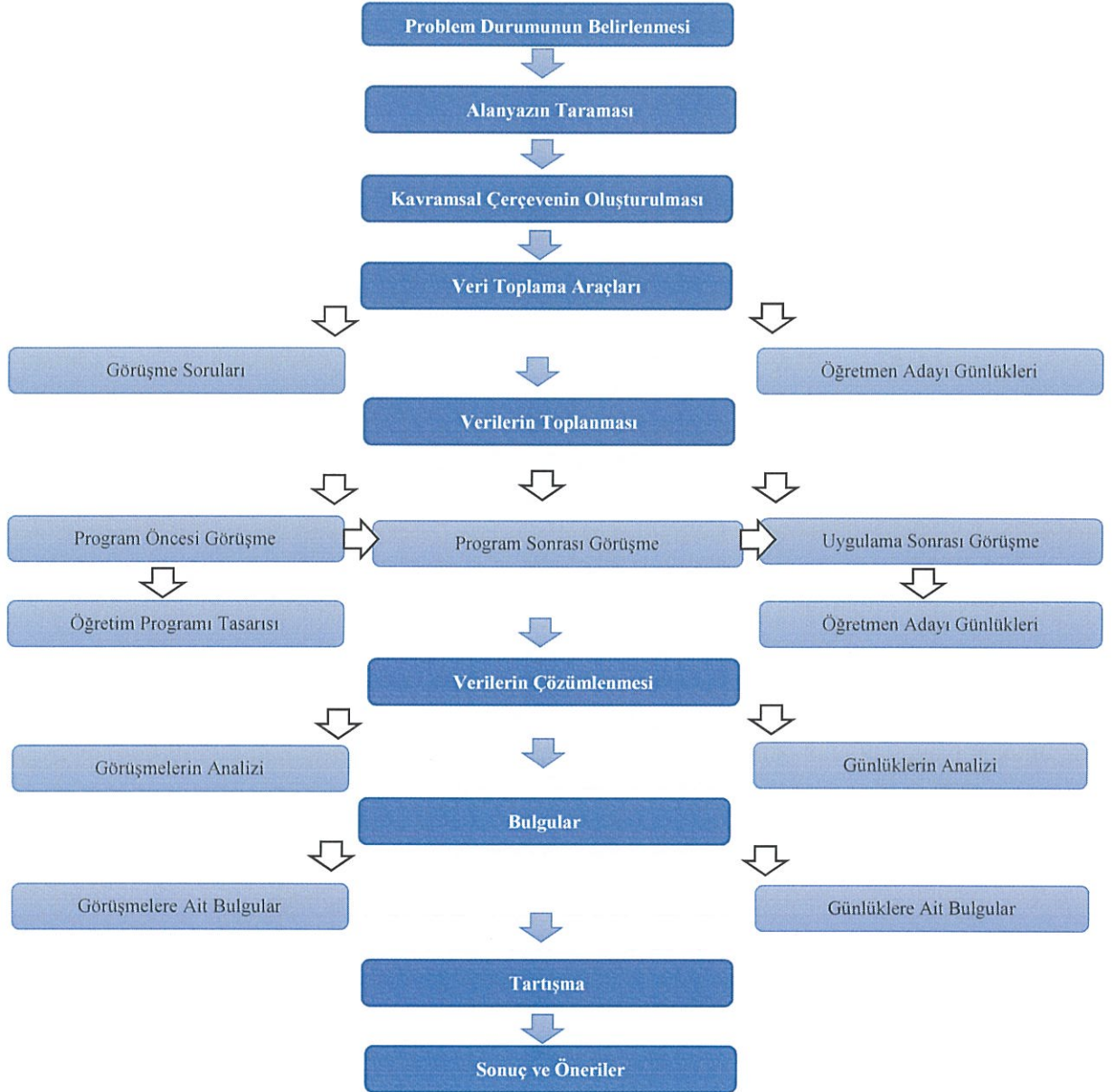
Ders araştırması modelinin öğretmen adaylarının mesleki gelişimi üzerindeki rollerini incelemeyi hedefleyen bu araştırma, sekiz öğretmen adayı ile yürütülmüştür. Bu araştırmada ilk olarak ders araştırması modelini öğretmen adaylarına tanıtmak amacıyla bir öğretim programı hazırlanmıştır. Ders araştırması öğretim programı tasarısının hazırlanması dört aylık bir süreçte gerçekleşmiştir. Öğretim programı tasarısının geliştirilmesi süreci alanyazın taraması ve ihtiyaç analizi çalışmaları ile başlamıştır. İhtiyaç analizi kapsamında öğretmen adayları ile görüşmeler yapılarak veriler toplanmıştır. Elde edilen veriler nitel veri analiz yöntemi ile analiz edilmiştir. Analizler sonucunda programın hedefleri oluşturulmuştur. Oluşturulan hedefler uzmanların görüş ve önerileri doğrultusunda nihai halini almıştır. Hedefler temelinde programın içeriği oluşturulmuştur. İçerik oluşturulurken yine uzman görüşlerine başvurulmuştur. Ardından öğrenme-öğretmen süreci oluşturulmuş ve programın değerlendirilmesi aşamasına geçilmiştir. Değerlendirme aşamasında iki haftalık bir süreçte pilot uygulaması yapılan program, elde edilen dönütlerle revize edilmiş ve asıl uygulama kapsamında haftada iki

saat olmak üzere toplamda beş hafta uygulanmıştır. Ders araştırması modeli öğretim programı tasarısına EK-1’de detaylı olarak yer verilmiştir.

Ders araştırması öğretim programı tasarısı uygulanmadan önce ve uygulandıktan sonra öğretmen adayları ile yarı yapılandırılmış görüşme formları aracılığıyla yüz yüze görüşmeler yapılmıştır. Ders araştırması modelini öğrenen öğretmen adayları bu modeli dört hafta boyunca haftada iki saat olmak üzere toplamda sekiz saat olarak ilkokul 4. sınıf matematik derslerinde uygulamıştır. Her hafta yapılan uygulamanın hemen ardından öğretmen adaylarından günlüklerle veriler toplanmıştır. Ayrıca uygulamanın tamamlanmasının ardından öğretmen adaylarından yarı yapılandırılmış görüşme formları ve öğretmen adayı günlükleri ile veriler toplanmıştır. Bu veriler içerik analizi ile tümevarımsal bir anlayış temelinde analiz edilmiştir.

Araştırma Süreci

Araştırmanın gerçekleştirilmesi sürecinde izlenen adımlar aşağıda Şekil 3'te ayrıntılı olarak ifade edilmiştir.

Şekil 3. Araştırmanın Gerçekleştirilmesinde İzlenen Süreç

Şekil 3'te görüldüğü gibi araştırma süreci alanyazın taranması ile başlamış, problem durumunun belirlenmesi ve kavramsal çerçevenin oluşturulması ile devam etmiştir. Ardından veri toplama araçlarının oluşturulduğu araştırma sürecinde, verilerin toplanması ve verilerin çözümlemesi aşamasına geçilmiştir. Alanyazında yer alan çalışmalarla bulgular sentezlenerek araştırmanın tartışma bölümü oluşturulmuştur. En son olarak da sonuçlar ve öneriler bölümü ile araştırma süreci tamamlanmıştır.

Katılımcılar

Gerek ders araştırması modelinin doğası gerekse nitel araştırma desenlerinden olan durum çalışmasının doğası gereği derinlemesine bilgi elde etme çabası örneklemin daha küçük bir aralıkta tercih edilmesini gerektirmektedir (Cheng ve Yee, 2011; Gurl, 2011; Rock ve Wilson, 2005; Takahashi ve Yoshida, 2004). Bu çalışma kapsamında katılımcıların belirlenmesinde amaçlı örneklem yöntemleri kapsamında yer alan ölçüt örnekleme yöntemi kullanılmıştır. Derinlemesine anlamının hedeflendiği amaçlı örnekleme yöntemi, araştırmacılara çalışmanın problemi çerçevesinde zengin veri kaynağı oluşturabilecek katılımcıları seçebilme olanağı tanımaktadır. Amaçlı örnekleme bünyesinde yer alan ölçüt örnekleme yöntemi ile katılımcılar belirli niteliklere sahip kişiler, olaylar veya durumlar arasından seçilebilmektedir (Merriam, 2009; Yıldırım ve Şimşek, 2011). Ölçüt örnekleme yönteminin kullanıldığı bu çalışmada katılımcıların seçiminde; 2017-2018 eğitim-öğretim yılında Muş Alparslan Üniversitesi Eğitim Fakültesi Sınıf Eğitimi Anabilim Dalı son sınıf öğrencisi olması ve not ortalamasının 4.00 üzerinden en az 3.00 ve üzeri olması temel ölçüt olarak belirlenmiştir. Bu ölçütler kapsamında dördü erkek ve dördü de kadın olmak üzere toplam sekiz sınıf öğretmeni adayını ile çalışma yürütülmüştür. Gönüllülük esasına dayalı olarak belirlenen katılımcılar ile birlikte yürütülen bu çalışma, Öğretmenlik Uygulaması II dersi kapsamında yürütülmüştür.

Veri Toplama Araçları

Nitel araştırma yöntemi temelinde tasarlanan bu çalışmada veri toplama araçları olarak; yarı yapılandırılmış görüşme formları ve öğretmen adayı günlüklerinden yararlanılmıştır. Çalışma kapsamında veri toplama aracı olarak kullanılan yarı yapılandırılmış görüşme formları ve öğretmen adayı günlüklerine ait bilgilere aşağıda detaylı olarak yer verilmiştir.

Yarı-Yapılandırılmış Görüşme Formları

Yarı-yapılandırılmış görüşme formları çalışma boyunca üç farklı kapsamda ve üç farklı zamanda uygulanmıştır. İlk olarak program öncesi görüşme formu ardından program sonrası görüşme formu ve son olarak da uygulama sonrası görüşme formları ile öğretmen adaylarından veriler toplanmıştır. Yarı yapılandırılmış görüşme formlarının oluşturulması sürecinde ilk olarak alanyazın taranmış ve bu temelde aday sorular oluşturulmuştur. Oluşturulan bu sorular alan uzmanlarının görüşlerine sunulmuştur. Bu

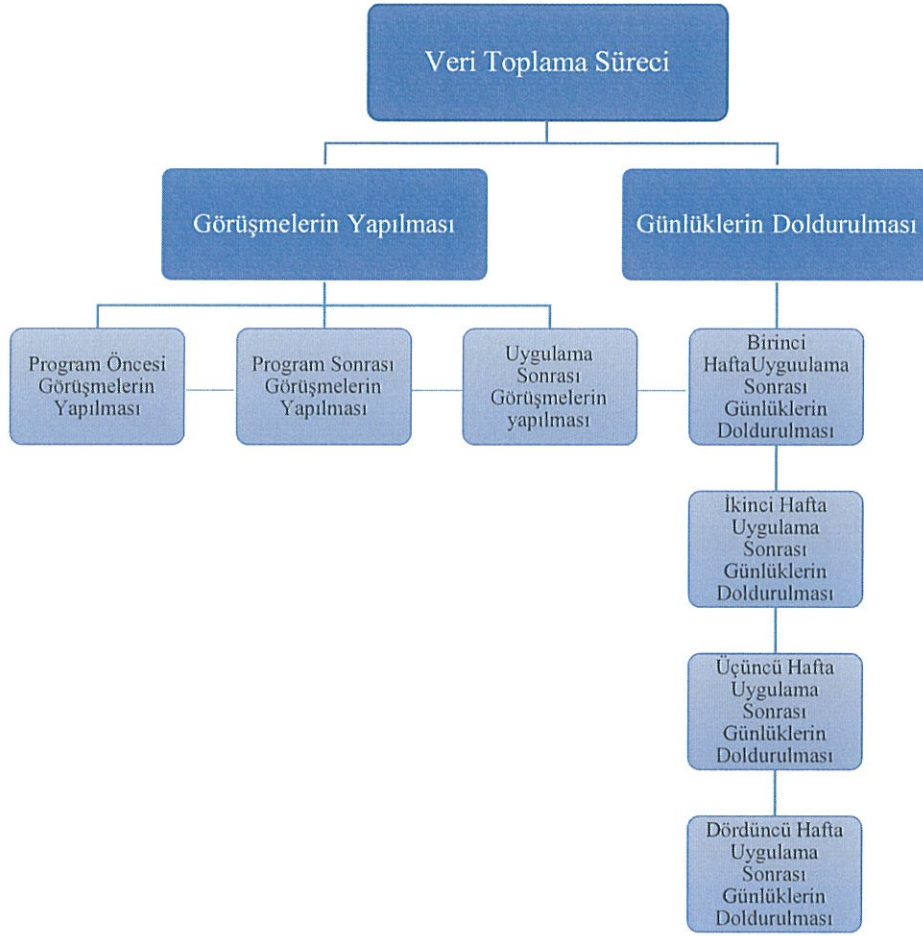
kapsamda Tokat Gaziosmanpaşa Üniversitesi, Gazi Üniversitesi ve Muş Alparslan Üniversitesi Eğitim Fakültesi bünyesinde görev yapmakta olan uzman öğretim elemanlarından görüş alınmıştır. Bu öğretim elemanları; eğitim programları ve öğretim alanından üç, ölçme ve değerlendirme alanından iki, Türkçe eğitiminden bir ve sınıf eğitiminden bir olmak üzere toplam yedi kişiden oluşmaktadır. Uzmanların görüşleri doğrultusunda yeniden ele alınan ve düzenlenen görüşme soruları, onayları alınmak üzere tekrar uzman öğretim elemanlarına gönderilmiştir. Elde edilen dönüt ve düzeltmelerin ardından görüşme formları üzerinde gerekli son düzenlemeler yapılarak formların nihai hali elde edilmiştir. Bu görüşme formlarından “Program Tasarısı Öncesi Görüşme Formu” EK-2’ de, “Program Tasarısı Sonrası Görüşme Formu” EK-3’ de ve “Uygulama Sonrası Görüşme Formu” ise EK-4’ te verilmiştir.

Öğretmen Adayı Günlükleri

Günlükler çeşitli araştırma ve uygulamalarda, herhangi bir durum hakkındaki farkındalığı arttırmak için kullanılan veri toplama araçlarıdır (Koç ve Yıldız, 2012). Ders araştırması modeli kapsamında yapılan tüm çalışmaların sonunda, her öğretmen adayı tarafından günlükler doldurulmuştur. Öğretmen adayı günlükleri oluşturulurken ilk olarak alanyazın incelemesi yapılmıştır. Yapılan incelemelerin ardından oluşturulan öğretmen adayı günlük soruları uzman görüşlerine sunulmuştur. Bu kapsamda Tokat Gaziosmanpaşa Üniversitesi, Gazi Üniversitesi ve Muş Alparslan Üniversitesi Eğitim Fakültesi bünyesinde görev yapmakta olan uzman öğretim elemanlarının görüşlerine başvurulmuştur. Bu öğretim elemanları; eğitim programları ve öğretim alanından üç, ölçme ve değerlendirme alanından iki, Türkçe eğitiminden bir ve sınıf eğitiminden bir olmak üzere toplam yedi kişiden oluşmaktadır. Uzman öğretim elemanlarının görüş ve önerileri doğrultusunda gerekli düzenlemelerin yapıldığı öğretmen adayları günlükleri, onayları alınmak üzere tekrar uzman ekibe gönderilmiştir. Elde edilen dönütler doğrultusunda “Öğretmen Adayı Günlükleri” nihai halini almıştır (EK-5).

Veri Toplama Süreci

Veri toplama sürecinde katılımcıların görüşleri doğrultusunda uygun olan yer ve zaman belirlenmiştir. Burada katılımcıların veri toplama sürecinde kendilerini rahat hissetmeleri ve fikirlerini rahatça paylaşmalarını sağlamak hedeflenmiştir. Bu araştırmada birden fazla veri toplama süreci takip edilmiştir. Bu süreç Şekil 4’te detaylı olarak ifade edilmektedir.

Şekil 4. Araştırmanın Veri Toplama Süreci

Şekil 4'te görüldüğü üzere, araştırma kapsamındaki veriler görüşmeler ve günlükler ile elde edilmiştir. Üç farklı zamanda ve üç farklı kapsamda öğretmen adayları ile görüşmeler yapılmıştır. İlk olarak program öncesi öğretmen adayları ile görüşmeler yapılmıştır. Daha sonra ders araştırması modelinin tanıtılması sonrası öğretmen adayları ile program sonrası görüşmeler yapılmıştır. Ders araştırması modelinin uygulanmasının ardından ise öğretmen adayları ile uygulama sonrası görüşmeler yapılmıştır. Ders araştırması modelinin uygulanması esnasında her uygulama sonrası öğretmen adaylarından, öğretmen adayları günlükleri aracılığı ile veriler toplanmıştır. Veri toplam süreci aşağıda ayrıntılı olarak ifade edilmiştir.

Yarı-Yapılandırılmış Görüşme Formları

Araştırma kapsamında öğretmen adayları ile üç farklı zamanda ve üç farklı içerikte görüşmeler yapılmıştır. Uzman öğretim elemanlarının görüşleri doğrultusunda oluşturulmuş program öncesi, program sonrası ve uygulama sonrası görüşme formları ile 2017-2018 eğitim-öğretim yılı güz döneminde Muş Alparslan Üniversitesi Eğitim

Fakültesi bünyesinde yer alan dersliklerde öğretmen adaylarından veriler toplanmıştır. Öğretmen adayları ile bireysel olarak gerçekleştirilen görüşmeler esnasında ses kayıt cihazı ile kayıt alınmıştır.

Öğretmen Adayı Günlükleri

Araştırma kapsamında üç farklı zamanda yapılan görüşmelere ilaveten, öğretmen adayı günlükleri ile de veriler toplanmıştır. Ders araştırması modelinin okulda uygulanma süreci esnasında, uzman görüşleri doğrultusunda oluşturulmuş “Öğretmen Adayı Günlük Formu” ile öğretmen adaylarından her hafta veriler toplanmıştır. Daha sağlıklı veriler elde edebilmek için her uygulamanın ardından hemen doldurulan bu formlar, toplamda dört defa doldurulmuştur.

Verilerin Çözümlemesi

Bu araştırmadan elde edilen veriler nitel veri analiz yöntemleri ile analiz edilmiştir. Nitel yöntem kapsamında yer alan durum çalışması temelinde yapılan araştırmalarda veriler betimsel ya da içerik analizi yapılarak analiz edilmektedir (Yıldırım ve Şimşek, 2011; Ekiz, 2013). Bu çalışma kapsamında elde edilen verilerin analizi için içerik analizi yöntemi kullanılmıştır. İçerik analizindeki temel amaç, elde edilen verileri açıklayabilecek kavramlara ve ilişkilere ulaşmak, bu ilişkileri ve kavramları okuyucunun anlayabileceği bir formatta düzenleyerek yorumlamaktır (Cohen, Manion ve Morrison, 2007; Creswell, 2007; Yıldırım ve Şimşek, 2011). Bu çalışmada veri toplama aracı olarak kullanılan yarı yapılandırılmış görüşmeler ve öğretmen adayı günlüklerinden elde edilen veriler içerik analizi yöntemi ile analiz edilmiştir. Patton’a (2002) göre içerik analizi tümdengelim ya da tümevarım gibi iki farklı yolla yapılabilmektedir. Elde edilen verilerin var olan bir teoriye göre düzenlenmesi tümdengelimsel bir analizi ifade ederken, yine bu verilerden hareketle kodlar, alt temalar ve ana temalar oluşturma süreci ise tümevarımsal bir analizi ifade etmektedir. Bu çalışma kapsamında tümevarımsal bir anlayış ile veriler analiz edilmiştir. Verilerin analizi ile ilgili süreç aşağıda ayrıntılı bir şekilde ifade edilmiştir.

Araştırma kapsamında gönüllülük esasına dayalı olarak belirlenmiş olan katılımcılar için ÖA1, ÖA2, ÖA3... ÖA8 şeklinde kodlamalar kullanılmıştır. Bu kodlamalar temelinde öğretmen adayları ile yapılan her görüşme ses kayıt cihazı ile kaydedilmiş ve bilgisayar ortamında ayrı ayrı dosyalanmıştır. Yine öğretmen adayı günlüklerinden elde edilen veriler de hiçbir müdahale olmaksızın aynı şekilde bilgisayar

ortamına aktarılmıştır. Tümevarımsal bir anlayış temelinde yapılan içerik analizi ile kodlara ulaşılmıştır. Bu süreç iki farklı kodlayıcı tarafından yürütülmüştür. Kodlayıcıların elde etmiş olduğu kodlar karşılaştırılmış, uyumlu kodlar belirlenmiş ve uyumlu olmayan kodlar üzerinde tartışılarak ortak bir yargıya varılmıştır.

Öğretmen adayları günlükleri her hafta yapılan uygulama sonrası toplamda dört hafta doldurulmuştur. Bu günlüklerin analizi sürecinde iki farklı kodlayıcı tarafından yapılan analizlerde ilk üç haftanın verilerinin birbirinin tekrarı olduğu tespit edilmiştir. Bu durum nedeniyle eğitim programları ve öğretim alanında uzman öğretim elemanlarının da görüşleri ve önerileri doğrultusunda çalışma kapsamında öğretmen adayları günlüklerinin sadece dördüncü haftasına ait analizlere yer verilmiştir.

Geçerlik ve Güvenirlik

Bir araştırmaya ait bulguların bilimsel anlamda kabul görebilmesi için birtakım önlemler alınması gerekmektedir. Bu açıdan araştırmalarda en yaygın kullanılan ölçütler geçerlik ve güvenirlidir. Bu bağlamda nitel araştırmalarda da geçerlik ve güvenirlilik anlamında alınan birtakım tedbirler vardır. Özellikle doğru bilgiyi elde etme çabaları doğrultusunda gerekli önlemlerin alınması, araştırma sürecindeki verilerin elde edilme serüveni ile verilerin açık ve ayrıntılı bir biçimde ifade edilmesi gibi durumlar, nitel bir çalışma yürüten araştırmacıların karşılaşması gereken beklentilerdendir (Creswell, 2007; Yıldırım ve Şimşek, 2011).

Nitel araştırmalarda geçerlik denildiği zaman, araştırmacının araştırdığı olguyu tarafsız bir şekilde ve en doğal hali ile gözlemesi akla gelmektedir. Nitel araştırmalarda güvenirlilik denildiğinde ise araştırma sonuçlarının inandırıcılığının büyük önem taşıdığı görülmektedir. Bu kapsamda araştırmacının araştırdığı olguyu hem en bütüncül haliyle resmedebilmesi hem de elde ettiği verileri ve ulaştığı sonuçları teyit edebilmesi için ek yöntemler kullanması gerekmektedir (Merriam, 2009). Bu çalışmada da araştırmacının geçerlik ve güvenirliliğini arttırmak için bir takım stratejileri başvurulmuştur.

İnandırıcılık

Bir araştırmanın bilimsel anlamda kabul görmesi için araştırmacının; elde ettiği bulguların gerçekliği, başka ortamlardaki geçerliği, verilerin nesnel bir şekilde toplandığı ve analiz edildiği ile ilgili bir takım kanıtlar sunması gerekmektedir. Bu araştırmanın geçerlik ve güvenirlilik derecesini arttırmak amacıyla ilk olarak, verilerin toplanmasında

birden fazla veri toplama yöntemi kullanılmıştır. Bu araştırmada hem araştırmamanın deseni gereği hem de durum çalışmasında verilerin birden fazla veri kaynağından elde edilmesi temelinde veri çeşitlemesi yapılmıştır. Ders araştırması modelinin öğretmen adaylarının mesleki gelişimi üzerindeki rollerinin nasıl olduğunu tespit etmek amacıyla öğretmen adaylarından; program öncesi, program sonrası ve uygulama sonrası yarı yapılandırılmış görüşme formları ile veriler toplanmıştır. Ayrıca her hafta uygulama sonrasında ise öğretmen adayı günlükleriyle öğretmen adaylarından veriler toplanmıştır.

Yine araştırmamanın inandırıcılığını arttırmak amacıyla ikinci olarak, araştırmadan elde edilen verilere, bulgu ve yorumlara ilişkin katılımcıların teyidi alınmıştır. Araştırma kapsamında toplanan verilerin bilgisayar ortamına aktarılmasının ardından alınan çıktılar katılımcılara okutulmuş ve onayları alınmıştır. Ayrıca bu verilerden yola çıkarak elde edilen bulgu ve sonuçlar katılımcılar tarafından incelenmiştir. Katılımcılardan bu inceleme esnasında verilerin tam olup olmadığı ve analizlerin kendi gerçeklerini yansıtıp yansıtmadığına dair görüş alınmıştır.

Araştırmamanın inandırıcılığını arttırmaya yönelik bir başka önlem de, araştırmamanın konusu ve nitel araştırma yöntemleri kapsamında uzman olan kişilerden görüş alınmasıdır. Araştırma kapsamında veri toplama araçlarının oluşturulmasında, program geliştirme sürecinde ve verilerin analizi sürecinde Tokat Gaziosmanpaşa Üniversitesi, Gazi Üniversitesi ve Muş Alparslan Üniversitesi Eğitim Bilimleri ve Eğitim Fakültelerinde görev yapmakta olan yedi uzman öğretim elemanından görüş alınmıştır. Yine araştırmamanın inandırıcılığı çerçevesinde araştırmacı ve katılımcılar arasında yaklaşık 4 ayı kapsayan uzun süreli bir etkileşim gerçekleşmiştir.

Aktarılabilirlik

Nitel araştırmalarda nicel araştırmalarda olduğu genelleme yapmak yerine, araştırmadan elde edilen sonuçların benzer ortamlara aktarılabilirlik değerini ortaya koymak hedeflenmektedir. Bu araştırmada aktarılabilirliği arttırmak için amaçlı örnekleme yöntemi kullanılmış ve ayrıntılı betimleme yapılmıştır. Ayrıntılı betimlemede; elde edilen verilerin analiz edilmesinin ardından, verilerin doğasına mümkün olduğu kadar müdahale edilmemesi oldukça önemlidir. Çünkü araştırmamanın tüm süreci ile ilgili ayrıntılı betimleme olmadan elde edilen sonuçların inandırıcılığı düşük olacaktır. Bu

bağlamda araştırma kapsamında verilerin elde edildiği katılımcılar, veri toplama araçları, veri toplama süreci ve verilerin analiz edilmesi süreci ayrıntılı bir şekilde ifade edilmiştir. Ayrıca araştırma kapsamında öğretmen adaylarının seçiminde amaçlı örnekleme yöntemi kullanılması da araştırmanın aktarılabiliirliğine katkı sağlamıştır.

Tutarlık

Bu çalışmada tutarlığı sağlamak amacıyla veri toplama araçları oluşturulurken, veriler toplanırken ve verilerin analiz sürecinde uzman öğretim elemanlarının görüşlerine başvurulmuştur. Bu araştırma kapsamında verilerin analizi iki farklı kodlayıcı tarafından yapılmıştır. Kodlayıcıların yaptığı kodlamaların tutarlığını incelemek amacıyla Miles ve Huberman'ın (1994:64) "*Tutarlık = Tutarlı Olunan Kod Sayısı / Toplam Kod Sayısı x 100*" formülü kullanılmıştır.

Yukarıdaki eşitlikte görüleceği gibi, iki kodlayıcının yapmış olduğu kodlamalarda; tutarlı olunan kodlar, toplam kod sayısına bölünmekte ve elde edilen sonuç 100 ile çarpılmaktadır. Bu kapsamda araştırmanın tutarlığı açısından elde edilen uyumlu kod oranının en az % 70 olması beklenmektedir. Bu çalışmada iki kodlayıcı arasındaki uyumlu kod oranı program öncesi görüşmelerin analizinde % 83, program sonrası görüşmelerin analizinde % 82 ve uygulama sonrası görüşmelerin analizinde ise % 85 olarak hesaplanmıştır. Ayrıca öğretmen adayı günlüklerinin analizinde de bu oran % 82 olarak elde edilmiştir. Bu sonuçlar araştırma bulgularının tutarlık gösterdiğini ifade etmektedir. Verilerin analizinde elde edilen uyumlu olmayan kodlar ise, kodlayıcıların bir araya gelmesi ile yeniden değerlendirilmiş ve bu kodlar üzerinde ortak bir yargıya varılmıştır.

Teyit Edilebilirlik

Bu araştırma kapsamında ham veriler ve verilerden elde edilen sonuçların karşılaştırılması sürecinde eğitim programları ve öğretim uzmanından ve Türkçe alan uzmanından destek alınmıştır. Karşılaştırma sürecinde farklı düşünülen kodlar üzerinde tartışılmış ve ortak bir karar alınmıştır.

Araştırma yapılırken doğru bilgiye ulaşılabilmesi açısından alınan önlemler ve araştırma sürecinin başından sonuna kadar en ayrıntılı bir şekilde ifade edilmesi nitel araştırmalar açısından oldukça önemli bir durumdur. Bunun yanı sıra araştırma süreci

yönetilirken etik anlamda birçok durumun da göz önünde bulundurulması gerekmektedir. Bu araştırmanın başladığı andan sonlandırılmasına kadar geçen süre zarfında etik anlamda dikkat edilen hususlar aşağıda ifade edilmiştir:

- Araştırma kapsamında yer alacak olan katılımcıların belirlenmesinde gönüllülük esası dikkate alınmıştır. Katılımcılara araştırma süreci boyunca neler yapmaları gerektiği detaylı bir şekilde anlatılmış ve araştırma sürecinde istedikleri zaman araştırmadan çekilme hakkına sahip oldukları özellikle vurgulanmıştır.
- Araştırma sürecinin tamamında katılımcılara ait bilgilerin kesinlikle gizli tutulacağı ve sekiz katılımcının her birine ÖA1, ÖA2... ÖA8 gibi kodlar verileceği belirtilmiştir. Gerekli bilgilendirmelerin ardından katılımcıların soruları cevaplanmış ve onlardan dağıtılan gönüllü katılım formunu dikkatle okuyup onaylamaları istenmiştir (EK-6).
- Ayrıca ders araştırması modelinin uygulanması esnasında nasıl gözlem yapılacağı ve ders sonrası geri bildirimlerin nasıl ifade edileceği ile ilgili kısa bilgiler içeren “Ders Araştırması Protokolü” de EK-7’de verilmiştir.
- Araştırma kapsamında ders araştırması modeli döngüsel sürecinde kullanılmak amacıyla araştırmacı tarafından “Ders Araştırması Gözlem Çizelgesi” ve “Ders Sonrası Değerlendirme Çizelgesi” oluşturulmuştur. Bu çizelgeler sadece ders araştırması döngüsel sürecinde kullanılmıştır (EK-8, EK-9).
- Bu araştırmanın etik anlamda değerlendirilmesi açısından Muş Alparslan Üniversitesi Etik Kurulu’na başvuruda bulunulmuş ve uygunluk belgesi alınmıştır (EK-10). Daha sonra Muş Milli Eğitim Müdürlüğü’ne başvuru yapılarak, Milli Eğitim Müdürlüğü’ne bağlı ilkokullarda araştırma yapılabilmesine dair gerekli izin belgesi alınmıştır (EK-11).
- Araştırmanın yürütüleceği ilkokuldaki yönetim, 4. sınıf öğretmeni ve öğrencilere araştırma ile ilgili kapsamlı bilgi verilmiş ve gerekli sözlü izinler alınmıştır. Katılımcıların Öğretmenlik Uygulaması II dersi kapsamında bu ilkokulda staj yapabilme konusu daha önceden araştırmacı tarafından ayarlanmıştır. Katılımcıların uygulama yapacakları sınıftaki sınıf öğretmeni ve öğrenciler ile tanışması sağlanmıştır.

BÖLÜM IV

BULGULAR

Bu çalışmada ders araştırması modelinin öğretmen adaylarının mesleki gelişimi üzerindeki rolleri araştırılmıştır. Bu kapsamda araştırmanın bu bölümünde nitel verilerin analizinden elde edilen bulgulara ait tablolara ve öğretmen adaylarının görüşlerine yer verilmiştir. Bulgular, yarı yapılandırılmış görüşmelere ait bulgular ve öğretmen aday günlüklerine ait bulgular başlıkları altında incelenmiştir. Yarı yapılandırılmış görüşmelere ait bulgular; program öncesi görüşmelere ait bulgular, program sonrası görüşmelere ait bulgular ve uygulama sonrası görüşmelere ait bulgular olarak ifade edilirken; öğretmen aday günlüklerine ait bulgular ise ayrı bir başlık altında değerlendirilmiştir.

Öğretmen Adayı Görüşmelerine Ait Bulgular

Program Öncesi Görüşmelere Ait Bulgular

Öğretmen adaylarının mesleki gelişime ilişkin görüşleri. Yapılan analizler sonucunda ulaşılan kodlar Tablo 1’de verilmiştir.

Tablo 1. Mesleki Gelişime İlişkin Görüşler

Kodlar	Görüş Sıklığı
Mesleki gelişimi sağlama yolları	13
Mesleki gelişim algısı	7
Mesleki gelişimin katkısı	5

Tablo 1’e göre öğretmen adaylarının mesleki gelişime ilişkin görüşleri “*mesleki gelişimi sağlama yolları*”, “*mesleki gelişim algısı*” ve “*mesleki gelişimin katkısı*” kodları çerçevesinde incelenmiştir.

Öğretmen adaylarının mesleki gelişime ilişkin görüşlerinde en fazla mesleki gelişimi sağlama yollarına vurgu yaptığı görülmüştür. Bu kapsamda öğretmen adaylarının “*mesleki gelişimi sağlama yolları*” koduna ait örnek görüşlerine aşağıda yer verilmiştir:

“Şimdi hocam mesleki gelişim denildiği zaman mesela benim mesleğim ne şu anda öğretmenlik, mesleki gelişim denildiği zaman yani ben bu öğretmenlik mesleğimi nasıl geliştirebilirim diye aklıma geliyor. Mesela öğretmenlik mesleğinin gelişimi denildiği zaman benim aklıma ilk gelen şey öğretmenlik mesleğinin görevi nedir? Çocuklara bir şeyler öğretmek, öğrencilere bir şeyler

öğretmek. Onun için benim aklıma en iyi nasıl öğretebilirim geliyor mesleki gelişim denildiği zaman.” (ÖA1)

“Öğretmenin tüm yönleriyle kendini geliştirmesi ve gelişime açık olması. Yeni bilgi ve becerileri uzmanlarından ya da akranlarından ya da yanında bulunan öğretmenlerden öğrenerek destek alması. Aynı zamanda kendi eksikliklerini kapatmaya çalışması, dersine hazırlıklı gitmesi, öğrencisinin hazırbulunuşluk seviyesine dikkat etmesi, bireysel farklılıkları göz önüne alarak ders işlemesi.” (ÖA2)

“Bir öğretmenin mesleki gelişimi iyi bir şekilde bilmesi, okuttuğu öğrencilere verimli, daha donanımlı daha güzel bir ders anlatmasını sağlar diyebiliriz.” (ÖA4)

“Kendi mesleği ile ilgili olan gelişimleri takip etmesi ve o yönde kendini geliştirmesi gerekir.” (ÖA5)

“Öğretmenin mesleki gelişimi denildiğinde aklıma ilk önce formasyon sürecindeki çalışmalar geliyor. Aldığımız gözlem çalışmaları ya da staj durumu. Bundan sonraki süreçte seminerler, yapılan diğer çalışmalar geliyor.” (ÖA6)

“İlk aklıma gelen şey pedagojik formasyon. Bütün öğretmen adaylarının ve öğretmenlerin pedagojik formasyon konusunda iyi bir eğitim almaları gerektiğini düşünüyorum. Hizmet içi kurslarımız ve kaynaklarımızın bu konuda iyi olması gerekiyor diye düşünüyorum.” (ÖA7)

“Öğretmenin mesleki gelişiminde pedagojik formasyon, seminerler, konferanslarda edinilen bilgiler, yetkili öğretmenlerden alınan bilgiler, özellikle internet gibi tarayıcılardan aldığımız bilgiler ve yakın çevremden aldığım gözlem sonucu bilgiler.” (ÖA8)

Öğretmen adaylarının ifadelerinde mesleki gelişimin hangi yollarla sağlanabileceğini belirttikleri görülmektedir. Özellikle formasyon derslerinden, stajdaki ortamlardan, konferanslardan, seminerlerden, internetten ve hizmet içi eğitim kurslarından mesleki gelişimin sağlanabileceğini ifade eden öğretmen adaylarının; gelişmeleri takip etme ve gelişmelere açık olmanın da önemini vurguladıkları görülmektedir.

Öğretmen adaylarının mesleki gelişime ilişkin görüşleri incelendiğinde, mesleki gelişimi sağlama yollarının ardından en fazla mesleki gelişim algısına vurgu yaptıkları görülmektedir. Bu bağlamda öğretmen adayları “*mesleki gelişim algısı*” koduna ait görüşlerini şu şekilde ifade etmişlerdir:

“Aynı zamanda kendi eksikliklerini kapatmaya çalışması, dersine hazırlıklı gitmesi...” (ÖA2)

“Öncelikle bir öğretmen mesleğini sevmeli, bununla başlamak istiyorum. Öncelikle mesleğini seven bir öğretmen mesleğinde başarıyı elde eder. Bunu yanında bir öğretmen öz yeterlilik ve özgüvene sahip olmalı.” (ÖA3)

“Öğretmenin ilk olarak kendi öz değerlendirmesini yapması gerekir. Kendi mesleği ile ilgili olan gelişimleri takip etmesi ve o yönde kendini geliştirmesi gerekir. Daha çok öğrencilerin başarısız olmasında acaba ben mi başarısız oldum deyip, ona göre bakıp değerlendirme yapması gerekmektedir.” (ÖA5)

Öğretmen adaylarının görüşleri incelendiğinde; mesleği sevmek, öz güven sahibi olma ve öz değerlendirme yapma gibi durumların mesleki gelişim üzerindeki etkisini

vurguladıkları görülmektedir. Öz değerlendirmenin mesleki anlamdaki eksikliklerin fark edilmesine katkı sağlayacağı yönünde düşüncelerini ifade eden öğretmen adayları, bu durumun mesleki gelişime olumlu katkı sunacağını ifade etmişlerdir.

Öğretmen adaylarının görüşlerinin mesleki gelişimi sağlama yolları ve mesleki gelişim algısının ardından, mesleki gelişimin katkısı yönünde yoğunlaştığı görülmektedir. Bu kapsamda öğretmen adaylarının “*mesleki gelişimin katkıları*” kodu ile ilgili örnek görüşlerine aşağıda yer verilmiştir:

“Çünkü her öğrenci ileride memur olacak, öğretmen olacak diye bir şey gelmiyor aklıma, yani illaki bir devlet memuru olacak diye bir şey yok, onun için mesela çocuğu hayata hazırlamak geliyor aklıma. Onun için çocuğu en iyi şekilde hayata nasıl hazırlarım ve öğreteceğim konuları çocuğa en iyi şekilde nasıl öğretirim aklıma geliyor.” (ÖA1)

“...öğrencisinin hazırbulunuşluk seviyesine dikkat etmesi, bireysel farklılıkları göz önüne alarak ders işlemesi.” (ÖA2)

“Kelimeleri tek tek ele alırsak öğretmen Nurettin Topçu'nun Türkiye'nin Maarif Davası adlı kitabında da geçtiği gibi mektep, neslin ruhundaki kuvvetli tarafları ortaya çıkaran yerdir. Yani bir öğretmen okuttuğu nesildeki kuvvetli tarafları ortaya çıkarmayı bilmelidir. Bu da tabii ki mesleki gelişimin bir öğretmene kattığı şeylerdir. Bir öğretmenin mesleki gelişimi iyi bir şekilde bilmesi, okuttuğu öğrencilere verimli, daha donanımlı daha güzel bir ders anlatmasını sağlar diyebiliriz.” (ÖA4)

Öğretmen adaylarının ifadeleri temelinde düşünüldüğünde mesleki anlamda kendini geliştiren bir öğretmenin; öğrencilerin bireysel farklılıklarını fark edebilme, öğrencileri hayata en iyi şekilde hazırlayabilme ve öğrencilerin yeteneklerini ortaya çıkarabilme gibi becerilerinin de gelişeceği anlaşılmaktadır.

Öğretmen adaylarının ders planı hazırlamaya ilişkin görüşleri. Yapılan analizler sonucunda elde edilen kodlar Tablo 2’de verilmiştir.

Tablo 2. Ders Planı Hazırlamaya İlişkin Görüşler

Kodlar	Görüş Sıklığı
İçeriğe dikkat etme	15
Destek alma	10
Yapılandırımcılığı kullanma	3

Tablo 2’ye göre öğretmen adaylarının ders planı hazırlamaya ilişkin görüşleri “*içeriğe dikkat etme*”, “*destek alma*” ve “*yapılandırımcılığı kullanma*” kodları çerçevesinde incelenmiştir.

Öğretmen adaylarının ders planına ilişkin görüşlerinden, ders planının içeriğine dikkat etmenin önemine vurgu yaptıkları anlaşılmaktadır. Bu kapsamda öğretmen

adaylarının “içeriğe dikkat etme” koduna ait örnek görüşlerinden bazılarını aşağıda yer verilmiştir:

“İyi bir ders planı yaparken bana kalırsa öğretim yöntemi çok önemlidir. Mesela bir öğretmen bir konuyu başka bir şekilde öğretebilir, başka bir öğretmen başka bir şekilde öğretebilir yöntem teknikle. Mesela öğrenciler a öğretmeninden öğrenebilir ama b öğretmeninden öğrenemeyebilir. Niye, mesela öğretmenin yöntemi farklı olabilir. İyi bir şekilde öğrencilerin anlayabileceği dilden konuşmamıştır. Mesela onların isteklerine ihtiyaçlarına hitap etmemiştir. Bana göre yöntem teknik ve çocukların isteği önemli.” (ÖA1)

“İyi bir ders planı yaparken açık ve net olmalı, gereksiz ayrıntılardan kaçınılmalı, sıralamasına dikkat etmeye çalışmalı yani neyi nerde yazacağını bilmeli. Önce bir kendi kafasında tasarlamalı ders planında ne yazacağını daha sonra yazıya geçirmeli. Çünkü sonradan eksiklikler olabilir onu sonda eklemesi yerine zamanında eklemesi gerekir.” (ÖA2)

“Bence iyi bir ders planı yaparken, öğrencinin gelişimine uygun mu, öğrencinin seviyesine uygun mu, öğrencinin bildiği şeyleri ya da bilmediği şeyleri açığa çıkarıyor mu? Bunlara dikkat etmemiz lazım.” (ÖA3)

“Öğrencinin seviyesine uygun olarak hazırladık. Bir de hedef davranışlara bakarak o öğrencinin seviyesine uygun olarak ders planı yaptık. Dikkat çekmesine, hedeften haberdar etmesine, hepsine o seviyesine ve dersin planına bağlı kalarak yaptık. Bence iyi bir ders planı yaparken öğrencilerin seviyesine uygun mu, mesela sınıfta farklı öğrenciler varsa, farklı öğrenme düzeyleri varsa ona göre planlar yapmak gerekli. Öğrencilere bu şekilde plan yapmak lazım.” (ÖA5)

“Yapacağım çalışmada öğretim yöntem teknikte hâkim olmadığım sürece problem yaşayabilirim. O yüzden daha çok kullandığım ya da kullanabileceğim şeyleri seçerim.” (ÖA6)

“Öncelikle ders planı yaparken kime plan hazırlıyorum, hangi sınıf düzeyine göre hazırlıyorum ve hangi konuda hangi derste anlatacağımı belirliyorum.” (ÖA7)

“İyi bir ders planı yapılırken yani öncelikle ders planı okul programının ilkelerine uygun olması gerekiyor. Sürenin iyi bir şekilde hazırlanması gerekiyor.” (ÖA8)

Öğretmen adaylarının ifadeleri incelendiğinde iyi bir ders planı yaparken; planın içeriğindeki sıralamaya, okulun imkânlarına, konunun içeriğine, öğrencilerin bireysel farklılıklarına, kullanılacak yöntem-teknığe, materyal kullanımına ve süreye dikkat edilmesi gibi konulara vurgu yapıldığı görülmektedir. Öğretmen adaylarının ayrıca plan yaparken gereksiz ayrıntılardan kaçınılması, açık ve net ifadelerle yer verilmesi gerektiğini vurguladığı anlaşılmaktadır.

Öğretmen adaylarının ders planı hazırlamaya ilişkin görüşlerine bakıldığında; ders planı yaparken destek alınmasının önemini vurguladıkları anlaşılmaktadır. Bu kapsamda öğretmen adaylarının “destek alma” kodu ile ilgili örnek görüşlerine aşağıda yer verilmiştir:

“Ders planını yaparken öncelikle akademik kitaplardan destek aldım. Hocalarımızın derste anlattıkları ders planlarını göz önünde bulundurarak, akranlarımdan benim gibi diğer öğretmen adaylarından destek alarak ders planını yapmaya çalıştım. Aynı zamanda gittiğimiz okullarımızdaki staj danışmanlarımızdan, üniversitede bulunan danışmanlarımızdan da eksikliklerimiz hakkında bilgi almaya çalıştım.” (ÖA2)

“Bu ders planının yaparken daha önce yapılan ders planlarını baz alarak çalışma yaptım. Daha sonra bu ders planı üzerinde kendi anlatacağım dersi şekillendirdim. Ders planı yaparken önce konunun yapısı ve sınıf düzeyi önemli olan. Bundan sonra kendi uygulayacağım plana hâkim olmam çok önemli. Yapacağım çalışmada öğretim yöntem teknikte hâkim olmadığım sürece problem yaşayabilirim. O yüzden daha çok kullandığım ya da kullanabileceğim şeyleri seçerim. Ders planı yaparken meslektaşlarımdan ya da ders planı hazırlamış, uygulamış kişilerden yardım alırım. Öğretim görevlilerinden, bu konuda ehil kişilerden yardım almaya çalışırım.” (ÖA6)

“Öğretim programı, okulun imkânları, öğrenci düzeyi bunları dikkate alarak plan hazırlıyorum ve en önemlisi deneyimli hocalarımdan faydalanarak. Bence en önemli şey öğrencinin gelişim düzeyi. Okul imkânı içerisinde uzman öğretmen dediğimiz kişilerden yardım alınabilir. Yardım alınabilir bu kişilerden.” (ÖA7)

“Öncelikle ders planı yaparken öğretim programına uygun olması gerekiyor. Özellikle kazanımları göz önüne almamız gerekiyor. Öğrenciye göre ilkesini ele almam gerekiyor. Öğrencinin gelişim evrelerini göz önüne alarak bunları gerçekleştirmem gerekiyor. Çünkü verilen planın öğrenciye uygun olması gerekiyor... Ders planı yapılırken dışardan gelen etkiler dersin dışına itilmesi gerekiyor. Yoklama gibi anlatılacak konular dersin başında yapılmalıdır ya da sonunda yapılmalıdır ve planda ölçme değerlendirme olmak zorundadır.” (ÖA8)

Öğretmen adaylarının iyi bir ders planı yaparken destek alınması gerektiği yönünde görüş belirttikleri görülmektedir. İfadeler incelendiğinde genel olarak danışmanlardan ve deneyimli öğretmenlerden destek alınması gerektiğini vurgulayan öğretmen adaylarının; akranlardan, akademik kitaplardan, öğretim programından ve daha önce yapılmış olan ders planlarından da yararlandıklarını belirttikleri görülmektedir.

Öğretmen adaylarının ders planı hazırlamaya ilişkin görüşlerinde ders planı yaparken yapılandırmacı yaklaşımı esas almanın önemine vurgu yaptıkları görülmektedir. Öğretmen adaylarının “yapılandırmacılığı kullanma” kodu ile ilgili örnek görüşlerine aşağıda yer verilmiştir:

“Öncelikle ben ders planı hazırlarken 5E modeline göre hazırlıyordum. Giriş keşfetme falan. Öncelikle ders planının giriş aşamasında öğrencilerin ön bilgilerini ön plana çıkarıyordum. Öğrenci neyi biliyor neyi bilmiyor, daha sonra öğrencilerin eksiklerini fark ediyordum. Keşfetme kısmında öğrencinin konuyu kendisinin keşfetmesini sağlıyordum. Direk konuyu söylemiyordum. Gerek kavram haritaları kullanıyordum. En çok da kavram haritaları kullanıyordum stajlarımda. Gerek giriş kısmında gerek değerlendirme kısmında.” (ÖA3)

“Bence iyi bir ders planı yaparken öncelikle öğrencilerin ön bilgileri ortaya çıkarılmalı. Bir öğrenci bu konuyla ilgili ne biliyor, eksikleri neler, kavram yanlışları var mı? Bunların öğrenilmesi gerekir öncelikle. Daha sonra öğretmen kullanabiliyorsa derste öğrencileri güdülemek için ya da onların dikkatini çekmek için bir materyal kullanabilir.” (ÖA4)

“Derse başlarken dikkat, hedeften haberdar olma ve öğrencilerin derste güdülenmesine yardımcı oluyorum ki öğrenciler ne olduğunu anlasın ve ona göre beni dinleyebilsin. Bunlardan önemli olan bir kısmı da kavram haritası. Kavram haritası sayesinde öğrencilerin kavram yanlışlarını düzeltme şansım oluyor. Bu şekilde devam edebiliyorum.” (ÖA8)

Öğretmen adaylarının ifadeleri incelendiğinde, iyi bir ders planı yaparken yapılandırmacı yaklaşımın kullanılması gerektiğine vurgu yaptıkları görülmektedir. Özellikle 5E modeli ve kavram haritası kullanmanın önemini vurgulayan öğretmen

adaylarının, dersin giriş kısmındaki hedeften haberdar etme, güdüleme ve ön bilgileri açığa çıkarma süreçleri üzerinde durduğu anlaşılmaktadır.

Öğretmen adaylarının öğretim yöntem-tekniklerini geliştirmeye ilişkin görüşleri. Yapılan analizler sonucunda elde edilen kodlara Tablo 3’te yer verilmiştir.

Tablo 3. Öğretim Yöntem-Tekniklerini Geliştirmeye İlişkin Görüşler

Kodlar	Görüş Sıklığı
Uygulama yaparak	10
Araştırma yaparak	8
Eğitim alarak	6

Tablo 3’e göre öğretmen adaylarının öğretim yöntem-tekniklerini geliştirmeye ilişkin görüşleri “uygulama yaparak”, “araştırma yaparak” ve “eğitim alarak” kodları çerçevesinde incelenmiştir.

Öğretmen adaylarının öğretim yöntem-tekniklerini geliştirmeye ilişkin görüşlerinde en fazla uygulama yapmaya vurgu yaptıkları görülmektedir. Bu kapsamda öğretmen adaylarının “uygulama yaparak” koduna ait örnek görüşlerinden bazılarına aşağıda yer verilmiştir:

“Geçen sene bizim stajımız vardı. Okul deneyimi vardı onun dışında bu sene öğretmenlik uygulaması stajımız var. Mesela biz mesela okula gittiğimizde farklı öğretmenlerin sınıflarına girebiliyoruz. Şimdi girdiğimiz zaman biz de ders anlatıyoruz öğretmen de ders anlatıyor. Çünkü çeşit çeşit öğretmenler görüyoruz. Ben bunu izlediğimde en iyi çocuk nasıl öğrenir bunu görebiliyorum.” (ÖA1)

“Öğretmenlerimizden yardım alabiliriz. Staj öğretmenimizi izleyebilir ona danışabiliriz... staj öğretmenimi izledim. O hangi teknikleri kullanıyordu ona baktım. Daha sonra kendime göre dizayn ettim ve ayarladım ve bunları tek tek kullanmaya çalıştım.” (ÖA3)

“Tecrübeli öğretmenlerden bilgi aldım. Diğer öğretmenlerle işbirliği içinde olarak o öğretmenlerin uyguladığı şeyleri ben de kendi sınıfımda uygulayarak daha sonra kendi şeylerimi geliştirmeye çalıştım, kendi öğretim yöntem tekniğimi şey yapmaya çalıştım.” (ÖA5)

“... staj ve gözlem şeylerinde öğrendiğim şeylerin teorik kısımlarını uygulamaya çalıştım. Bunda da uygulanabilir bütün sınıf düzeylerine uygulanabilir birkaç yöntem ve teknikte kendimi geliştirdim. Onları kullanmaya çalışıyorum.” (ÖA6)

“Kendimi yeterli bulmuyorum. Çok eksikim var. Bunu ben her zaman da dile getiriyorum. Bunun için de staj yaptığım okullarda gözlem ağırlıklı çalışıyorum. Öğretmen derste neyi nasıl yapıyor. Soru sorulduğunda nasıl cevap veriyor. Öğrencinin merak duygusunu pekiştiriyor mu yoksa merak duygusunu köreltiyor mu? Bunlar benim için çok önemli şeyler ve ben o staj dönemlerinde gözlem yaparak bunları pekiştirmeyi amaçlıyorum.” (ÖA7)

“Bu işi en iyi yapan kişiler öğretmenlerdir. Özellikle tecrübeli öğretmenlerdir. Bir konuyu onlara danıştığım zaman, eksikliklerimi söylediğim zaman onlar bana hangi alanda yardım almam gerektiğini söylüyorlar.” (ÖA8)

Öğretmen adaylarının ifadelerinden staj sürecindeki gözlem ve uygulamalardan öğretim yöntem-teknikleri ile ilgili bilgi ve becerilerini geliştirdikleri anlaşılmaktadır. Özellikle bu süreçte deneyimli öğretmenlere danışarak eksiklerini gidermeye çalışan öğretmen adayları, uygulama yaparak bu teorik bilgilerini pekiştirdiklerini ifade etmektedirler.

Öğretmen adaylarının görüşlerinin uygulama yapmanın ardından, araştırma yapma üzerinde yoğunlaştığı görülmektedir. Bu kapsamda öğretmen adaylarının “*araştırma yaparak*” kodu ile ilgili örnek görüşlerine aşağıda yer verilmiştir:

“Bunu geliştirmek için akademik kitaplardan destek almak, ... tartışılabilir.” (ÖA2)

“Öncelikle dediğim gibi teknoloji çağındayız, araştırma yaparak bunu geliştirebiliriz.” (ÖA3)

“...KPSS’ ye yönelik çalışmalarında da çalıştım. Mesela bir sınıfa gideceğim zaman sınıfın sayısına göre hangi yöntem teknikleri kullanabilirim ya da hangi derste hangi teknik daha uygundur bunları öğrendim. Mesela bir istasyon tekniğini uygulayınca gruplara ayrılması gerektiğini biliyorum.” (ÖA4)

“Sonra kaynak dediğimiz internet olur, kitaplar olur, öğretmen adayları, öğretmenlerden faydalanmaktan yanayım.” (ÖA7)

Öğretmen adaylarının ifadeleri incelediğinde; öğretim yöntem-teknik bilgi ve becerilerini geliştirmek amacıyla çeşitli kaynaklardan araştırma yaptıkları anlaşılmaktadır. Bu kapsamda akademik kitaplardan, kpss ye yönelik çalışmalardan ve teknolojik araçlardan yararlandıklarını belirten öğretmen adayları; öğretmenlerden ve akranlardan da faydalanmak gerektiğini vurgulamışlardır.

Öğretmen adaylarının görüşlerinin araştırma yapmanın ardından, eğitim almanın önemi üzerinde yoğunlaştığı anlaşılmaktadır. Bu çerçevede öğretmen adaylarının “*eğitim alarak*” kodu ile ilgili örnek görüşlerine aşağıda yer verilmiştir:

“Zaten yöntem ve teknikleri bizler derste öğrendik.” (ÖA1)

“Pek bir şey yapmadım kendimi geliştirmek için ama bununla ilgili... gerek akranlarımdan destek almak ve gerekse uzmanlardan destek almayı isterim açıkçası.” (ÖA2)

“Öncelikle burada yani üniversitede öğrendiğim öğretim ilke ve yöntemleri dersinde öğrendiğim yöntem ve teknikleri uygulayabilmem için iyice bilmem lazım. Nerede ne kullanılacak? Mesela her derste her yöntemi kullanamıyoruz. Sayısal derslerde sözel derslerde mesela bir Türkçe dersinde bir yöntemi kullanabiliyorken Matematik dersinde bunu kullanamıyorum. Öncelikle ne olduklarını bilmem lazım.” (ÖA3)

“Zaten üniversitelerde öğretmenlik bölümünü okuyan kişiler öğretim yöntem ve teknikleri dersini görüyorlar.” (ÖA4)

“Daha önce öğretim yöntem teknikleri ile ilgili bir ders aldım.” (ÖA6)

“Öncelikle bizim eğitim dersleri dediğimiz derslere gerçekten hâkim olmak gerekiyor. Çünkü hitap edeceğimiz kitle küçük yaş seviyesi. Onların dikkatini çekebilecek, onların öğrenmelerini kalıcı olarak sağlayabilecek öğretim yöntem tekniklerini iyi bilmek gerekiyor.” (ÖA7)

“Bunu başka bir şekilde üniversitedeki hocalarımdan da yardım alabiliyorum. Onlar her zaman bu konularda bize yardımcı oluyorlar.” (ÖA8)

Öğretmen adayları özellikle üniversitedeki eğitim sürecinde öğretim yöntem-teknik bilgi ve becerilerini geliştirme fırsatı bulduklarını belirtmişlerdir. Üniversite eğitimi sürecindeki öğretim yöntem ve teknikleri dersine vurgu yapan öğretmen adayları, bu süreçte hocalarından ve akranlarından da yardım aldıklarını ifade etmişlerdir.

Öğretmen adaylarının dersi değerlendirme uygulamalarını geliştirmeye ilişkin görüşleri. Yapılan analizler sonucunda elde edilen kodlara ilişkin bilgilere Tablo 4’te yer verilmiştir.

Tablo 4. Dersi Değerlendirme Uygulamalarını Geliştirmeye İlişkin Görüşler

Kodlar	Görüş Sıklığı
Uygulama yaparak	11
Eğitim alarak	7

Tablo 4’e göre öğretmen adaylarının dersi değerlendirme uygulamalarını geliştirmeye ilişkin görüşleri “*uygulama yaparak*” ve “*eğitim alarak*” kodları çerçevesinde incelenmiştir.

Öğretmen adaylarının dersi değerlendirme uygulamalarını geliştirmeye ilişkin görüşlerinde en çok uygulama yapmanın önemine vurgu yaptıkları görülmektedir. Bu kapsamda öğretmen adaylarının “*uygulama yaparak*” koduna ait örnek görüşlerine aşağıda yer verilmiştir:

“Değerlendirme becerilerini geliştirmek için bana kalırsa önce bir deneyim olması gerekiyor. Deneyim olmadan ben bunu açık açık söyleyemem ne yapabileceğimi nasıl değerlendirebileceğimi söyleyemem. Çünkü mesela ortama girip öğrencilerin nasıl hareket ettiklerini, nasıl öğrendiklerini bildikten sonra en iyi değerlendirme yöntemini bana kalırsa ben o zaman yapabilirim.” (ÖA1)

“Değerlendirme uygulamalarımı, bir ilkokulda ders anlatıyorsam beni gözleyen oradaki hocaya sorarım. İşte eksiklerim neler, neler yapabilirim. Görmediğim şeyler olabilir oradaki danışmanlarım yardım edebilir. Daha sonra kendi aklıma gelince bunları düzeltmeye yönelik neler yapabilirim diye düşünürüm. Sınıfta benim gibi öğretmen adayı varsa onun da yorumunu almak isterim. Eleştirisini almak isterim.” (ÖA2)

“Ben zaten söylemiştim ders sonu değerlendirmemi genellikle kavram haritaları kullanarak yapıyorum. Nasıl geliştirebilirim? Farklı teknikler araştırabilirim ya da staj öğretmenime bakabilirim hani o ne tür bir teknik kullanıyor. Danışman hocalarıma sorabilirim ya da diğer öğretmen adaylarından bilgi alabilirim.” (ÖA3)

“Dersin sonunda etkinlikler yapılabilir. Kavram haritaları olabilir. Oyun oynatılabilir çocuklara, drama etkinlikleri olabilir. Bu tür etkinliklerle ders sonundaki değerlendirmeleri yapabiliriz.” (ÖA4)

“... stajda hocalarımızın yaptığı çalışmaları örnek alarak kendimiz uygulamaya çalışıyoruz.” (ÖA6)

“Yine aynı şekilde deneyimli dediğimiz öğretmen arkadaşlarımızdan yardım alabiliriz. Çünkü onlar bu işe gerçekten emek vermiş insanlar. Belli bir bilgi birikimi olan insanlardır. O yüzden en iyisi onlardan yararlanmak, faydalanmak aynı şekilde.” (ÖA7)

“Öncelikle burada öğrencilere karşı tarafsız, objektif olmam gerekiyor. Bir öğrencinin daha önceki başarısı ile o derste ki kötü olduğu zaman yine ona bir ders ile iyi bir değerlendirme yapmamam lazım.” (ÖA8)

Öğretmen adaylarının görüşleri incelendiğinde; staj yaptıkları okullardaki öğretmenlerin dersi değerlendirme uygulamalarını gözlemledikleri ve bu kapsamda onları örnek aldıkları anlaşılmaktadır. Ders sonu değerlendirme uygulamaları kapsamında stajdaki deneyimli öğretmenlerden yardım aldıklarını ifade eden öğretmen adayları; drama, eğitsel oyunlar ve kavram haritaları gibi uygulamaların kullanılması gerektiğini vurgulamışlardır. Ayrıca bu kapsamda öğrencilere karşı tarafsız ve objektif olunması gerektiğini belirtmişlerdir.

Öğretmen adaylarının ifadelerinde uygulama yapmanın ardından eğitim almanın önemine de dikkat çekildiği anlaşılmaktadır. Bu çerçevede öğretmen adaylarının “*eğitim alarak*” kodu ile ilgili örnek görüşlerine aşağıda yer verilmiştir:

“Sınıfta benim gibi öğretmen adayı varsa onun da yorumunu almak isterim. Eleştirisini almak isterim.” (ÖA2)

“Danışman hocalarıma sorabilirim.” (ÖA3)

“Bu dersi de aldık üniversitemizde.” (ÖA4)

“... bilen birisinden yardım alarak kendi değerlendirmemizi şey yapabiliriz ve değerlendirmeden bilgi aldıktan sonra kendi değerlendirmemizi oluşturarak öğrencilerin gelişmesini daha iyi sağlayabiliriz.” (ÖA5)

“Daha önce ölçme ve değerlendirme dersi aldım. Değerlendirmelerde kullandığımız teknikler var. Bu değerlendirmeleri kullanmaya çalışıyoruz.” (ÖA6)

Öğretmen adayları ders sonu değerlendirme uygulamaları kapsamında eğitim alırken ölçme ve değerlendirme dersi aldıklarını ve bu ders kapsamında bir takım teknikler öğrendiklerini ifade etmişlerdir. Ayrıca eğitim aldıkları akademisyenlere danıştıklarını ve akranları ile yardımlaştıklarını belirten öğretmen adayları; elde ettikleri bilgileri sentezleyerek kendi değerlendirme uygulamalarını geliştirmeye çalıştıklarını vurgulamışlardır.

Öğretmen adaylarının mesleki işbirliğine ilişkin görüşleri. Yapılan analizler sonucunda elde edilen kodlara ilişkin bilgiler Tablo 5’te verilmiştir.

Tablo 5. Mesleki İşbirliğine İlişkin Görüşler

Kodlar	Görüş Sıklığı
İşbirliği ile yardım alma	9
İşbirliği yapılan alanlar	9
İşbirliği algısı	4

Tablo 5’e göre öğretmen adaylarının mesleki anlamdaki işbirliğine ilişkin görüşleri “*işbirliği ile yardım alma*”, “*işbirliği yapılan alanlar*” ve “*işbirliği algısı*” kodları çerçevesinde değerlendirilmiştir.

Öğretmen adaylarının mesleki işbirliğine ilişkin görüşlerine bakıldığında, en fazla vurgunun işbirliği yapılan kişilere yönelik olduğu görülmektedir. Bu kapsamda öğretmen adaylarının “*işbirliği ile yardım alma*” koduna ait örnek görüşlerine aşağıda yer verilmiştir.

“...çocukların eğitiminde yöntem ve tekniklerin çok önemi var. Uzmanlardan ya da danışmanlardan veya akranlardan yardım alarak bunları daha iyi seviyeye çıkarmak gerekir... Aynı zamanda mesela tecrübeli olanlar olabilir içimizde veya mesela daha önceden öğretmen olmuş beş yıllık on yıllık öğretmenlerin yanında, danışmanlarımıza sorarak hani şunları şunları da söyleyebilirsin derse hani ben de bunları sormak daha iyi olur derim. Farklı bakış açıları almak insanı ileriye götürüyor.” (ÖA2)

“Evet diğer öğretmen adayları ile işbirliği yapıyorum... Gerekli gördüğümüz zaman üniversitedeki hocalarımıza soruyoruz. Hocam böyle bir durum var, biz ne yapabiliriz? Hocamızdan yardım alıyoruz.” (ÖA3)

“Mesela bir dersi anlatacağım zaman üniversite hocamdan tutun, sınıf öğretmenlerine, rehberlik öğretmenlerine kadar sorular soruyorum. Çünkü hani kitaplardaki bilgiler ne kadar doğru olursa olsun. Bir işi yapan kişiler daha iyi bilir. Onların da görüşlerini alıyorum.” (ÖA4)

“Eğer birinci sınıflarla çalışacaksam benim diğer öğretmen arkadaşımınla çok iyi bir iletişimim olması gerekiyor. Belki o, dersi daha iyi bir şekilde anlatmıştır. Öğrenme daha iyi sağlanmıştır. Benim ondan faydalanmam gerekiyor. En önemlisi zaman kaybına engel olacaktır.” (ÖA7)

Öğretmen adaylarının ifadeleri incelendiğinde; akademisyenlerle, akranlarla, danışmanlarla, deneyimli öğretmenlerle ve rehber öğretmenlerle işbirliği yapılması gerektiğini vurguladıkları anlaşılmaktadır. İşbirliğinin zaman kaybına engel olacağı, farklı fikir ve önerileri öğrenme imkânı sunacağını belirten öğretmen adayları; bu durumun da onlara büyük katkı sağlayacağını belirtmişlerdir.

İşbirliği yapılan kişilerin ardından özellikle işbirliği yapılan alana vurgu yapan öğretmen adaylarının “işbirliği yapılan alanlar” kodu ile ilgili örnek görüşlerine aşağıda yer verilmiştir:

“Eksikliklerimizi gidermek açısından, bilmediğimiz konuları birbirimize sorarak. Mesela bir derste materyal yapacaksak, daha iyi bir materyali nasıl ortaya koyabiliriz. Farklı fikirler alarak birbirimizin eksiklerini kapatabiliriz. Çünkü her birey kendi eksikliğini göremez çünkü bizim görmediğimiz şeyler de olabilir. Göz ardı ettiğimiz şeyler de olabilir. Bizim için önemsiz olan şeyler bir başkası için önemli olabilir ve bunları biz öğrenirsek ve bize söylerlerse daha faydalı olur.” (ÖA2)

“Evet diğer öğretmen adayları ile işbirliği yapıyorum... Mesela bir materyal hazırlayacağız, materyal konusunda birbirimize çok danışırız. Materyal konusunda yardım alıyorum. Bir de şöyle bir şey yapıyoruz biz mesela bir dersi anlattık dersten çıktıktan sonra birbirimizi değerlendiriyoruz. O beni izliyor ben de onu izliyorum.” (ÖA3)

“Ders planı yaparken işbirliği yapmak çok gerekli bence.” (ÖA4)

“Öğretmenlerle etkinlik alış verişi yaparak, öğretmenlerle mesela o haftaki günlük planda neler yapmış onlara bakarak biz de kendi sınıfımızda o etkinliklerden faydalanarak bunları uygulayabiliriz... Öğretim yöntem teknikleri hakkında işbirliği daha iyi olur bence. Çünkü diğer öğretmenlerden bilgi alarak sen de kendini geliştirmiş olursun bir açıdan.” (ÖA5)

“Ders planı yaparken işbirliği yapmak hem zaman açısından hem de verim açısından daha yararlı olacak. Biz mesela bir ders planı yaptıktan sonra sınıfa uyguluyoruz. Hata yaptıktan sonra yaptığımız hataları her derste bunu azaltarak devam ediyoruz. Bu da süreci uzatıyor, öğrenmelerin düzeyini azaltıyor. Ama yani bir arkadaşımın uyguladığı yöntemde verim aldığında onu kendim uyguladığımda daha fazla verim alabilirim.” (ÖA6)

“Ders planı yaparken işbirliği yapmak kesinlikle daha iyi bir sonuç verecektir.” (ÖA7)

“Ders planı yapılırken işbirliği yapılmalı bence. Çünkü insanoğlu eksiklikleri olan canlılardır. Bunu en iyi şekilde istediğimiz kadar internet tarayıcılarından da arasak karşı tarafla yapılan işbirlikçi öğrenme kadar etkili olamaz.” (ÖA8)

Öğretmen adaylarının ifadelerine göre ders planı yaparken, yöntem-teknik seçerken, değerlendirme uygulamalarını belirlerken, materyal hazırlarken ve etkinlik tasarlarırken işbirliği yaptıkları anlaşılmaktadır. Uygulama yaparken akran değerlendirmesi amacıyla işbirliği yaptıklarını ifade eden öğretmen adayları, bu sürecin mesleki gelişim açısından büyük yarar sağlayacağını vurgulamışlardır.

Öğretmen adaylarının işbirliği yapılan kişiler ve işbirliği yapılan alanların ardından işbirliğine yönelik algılarına vurgu yaptıkları görülmektedir. Bu çerçevede öğretmen adaylarının “işbirliği algısı” kodu ile ilgili örnek görüşlerine aşağıda yer verilmiştir:

“İşbirliğinin bana kalırsa faydası tabii ki olur. Çünkü illaki ben tam olarak her şeyi biliyorum anlamına gelmiyor. Çünkü bir arkadaşın yanında olsun mesela benim aklıma bir kelime bile söylediği zaman aklımda hemen bir şey canlanabiliyor. Hatırlamadığım bir şeyi hemen hatırlayabiliyorum. Anımsayabiliyorum o anda. Ondan etkilenecek ders planını nasıl yapmam gerektiği ile ilgili bana faydası oluyor.” (ÖA1)

“Bence işbirliği çok önemli.” (ÖA2)

“İşbirliği yapmak her zaman avantajdır, dezavantaj asla olamaz. Bir elin nesi var iki elin sesi var hesabında düşünürsek, bir kişinin yapacağı bir şeyi hani arkadaşım görür ve bu şekilde bir iken iki elin olması daha güzel şeyler yapmamızı sağlayacaktır.” (ÖA3)

“...işbirliği çok faydalı olur bence.” (ÖA4)

Öğretmen adaylarının ifadelerinde işbirliğine karşı olumlu bir algı olduğu görülmektedir. İfadelerinde özellikle işbirliği yapmanın faydalarına ve avantajlarına vurgu yapan öğretmen adayları, birlikte çalışma ve yardımlaşmanın da onlara katkı sağlayacağını belirtmişlerdir.

Program Sonrası Görüşmelere Ait Bulgular

Öğretmen adaylarının ders araştırması modeline ilişkin görüşleri. Yapılan analizler sonucunda elde edilen kodlar Tablo 6’da verilmiştir.

Tablo 6. Ders Araştırması Modeline İlişkin Görüşler

Kodlar	Görüş Sıklığı
Modelin üstünlükleri	15
Modelin sınırlılıkları	7

Tablo 6’ya göre öğretmen adaylarının ders araştırması modeline ilişkin görüşleri “*modelin üstünlükleri*” ve “*modelin sınırlılıkları*” kodları çerçevesinde değerlendirilmiştir.

Öğretmen adaylarının ders araştırması modeline ilişkin ifadelerinde modelin üstünlüklerine vurgu yaptıkları görülmektedir. Bu bağlamda öğretmen adaylarının “*modelin üstünlükleri*” koduna ait örnek görüşlerine aşağıda yer verilmiştir:

“Ders araştırması modeli bana kalırsa bir yöntem teknikten ziyade bir dersi kapsayan yani bunları da içine alan daha da geniş bir kapsamdır. Çünkü sınıf yönetimi olsun değerlendirme olsun ders planı olsun hepsini içine kapsıyor. Bana kalırsa daha geniş kapsamlı bir öğretmenin sınıfta ne yapması gerektiğini belirten geniş kapsamlı bir model diyebilirim buna... Ders araştırması modelinde öğretmenlerin işbirliği var. İlk görüşmede de söylediğim gibi bir öğretmen birçok konuyu bilebilir ama tam o anda hatırlayamayabilir. Bir öğretmenin bir kelimesi ile birlikte o konuyu hatırlatabiliyor.” (ÖA1)

“Ders araştırması modelinin Türkiye’de özellikle teorik olarak aldığımız derslerin bize uygulama olarak çok büyük bir fayda sağlayacağını aynı zamanda öğrenci olarak benim kendimde daha çok gördüğüm işbirlikçi çalışma yöntemleri sosyal beceriler grup çalışmalarında çok zayıf kalıyoruz. Bu zayıf kalan yönlerimizi geliştirdiğini sosyal yönlerimizi arttırdığını farklı fikir ve düşüncelere açık hale geldiğimizi, eleştirilerle ve tartışmalarla ortam yaratarak bilgi ve becerilerimizi yükselttiğimizi, vizyonumuzu ve misyonumuzu genişlettiğini farklı bakış açıları olarak ve farklı düşüncelere sahip olarak farklı fikirler ortaya koyduğumuzu genel olarak bunları düşünüyorum.” (ÖA2)

“Öğretmenler birlikte çalıştığı için öncelikle işbirliği ve dayanışmayı çok olumlu yönde etkiler. Öğretmenlerin bir arada çalışması mesela benim tek başıma bir iş yapmamdansa birkaç kişi ile yapmak daha faydalı olur. Benim görmediğim bir şeyi başkası görebilir. Öğretmenlerin bakış açısı bu şekilde gelişir. Görmedikleri noktaları görürler. Mesleki gelişimlerine katkısı olur... Ders araştırması öğretmenlerin bir araya gelerek bir planı en iyi şekilde nasıl hazırlarız. Bunu eğitime nasıl entegre edebiliriz. En yüksek verimi nasıl alırız. Bununla ilgili öğretmenlerin bir arada çalıştığı bir modeldir.” (ÖA4)

“Tecrübeli öğretmenler ve yeni atanan öğretmenler fikir alışverişinde bulunacağı için oradaki hem uzmanlar hem de tecrübeli öğretmenlerden fikir alarak kendimizi mesleki yönden geliştirebiliriz.” (ÖA5)

“Bu model ile ders anlatımında yeni bir yöntem ile tanışabilirim. Mevcut bir yöntemin farklı bir şekilde uygulanışını öğrenebilirim. Ya da mesela bir konudan daha fazla verim alabilmem için yeni bir şey öğrenebilirim. Bunu sınıf ortamında deneme yanılma yoluyla yapacağıma, bunu denemiş arkadaşlarımdan bilgi alıp daha hızlı ilerleyebilirim.” (ÖA6)

“Bu modelde ben öncelikle olumlu bir tutum sergiliyorum. Çünkü bir ders anlattığım zaman eksikliklerim oluyordu. Benim bunları görme şansım olmuyordu. Bu sayede öğretmenlerimin yardımı ile dersi daha iyi bir şekilde bitirmeyi, ders planını daha iyi bir şekilde yapmayı, diğer öğretmenlerle etkileşim içerisinde olarak sınıfın başarısını arttırmayı düşünüyorum.” (ÖA8)

Öğretmen adaylarının görüşlerine bakıldığında, genel olarak ders araştırması modeline karşı olumlu bir bakış açısına sahip oldukları anlaşılmaktadır. Ders araştırması modelinin mesleki gelişimlerini sağlamaları açısından yararlı olacağını belirten öğretmen adayları, bu modelin birçok üstün yönünün olduğunu vurgulamışlardır. Öğretmen adayları ders araştırması modelini; dersi planlama becerisini arttıran, yöntem-teknik bilgisini geliştiren, öğrenci başarısını arttıran, sınıf yönetimine katkı sunan ve teorik bilgiyi uygulama fırsatı sunabilecek geniş kapsamlı bir model olarak ifade etmişlerdir.

Ders araştırması modelinin üstünlüklerinin ardından modelin sınırlılıklarına vurgu yapan öğretmen adaylarının “*modelin sınırlılıkları*” kodu ile ilgili örnek görüşlerine aşağıda yer verilmiştir:

“Bir kere zaman konusunda biraz sınırlılıkları var. O konuda bayağı bir sınırlılıkları var diyebiliriz aslında. Onun dışında öğretmenlerin işbirliği yapma sıkıntıları olabilir. Çünkü bazı öğretmenler işbirliğine yanaşmıyor. Zaman konusunda da işbirliğine yanaşmıyor. Sınırlılıklarının bu olduğunu düşünüyorum.” (ÖA1)

“Öğrencilerin sosyal gelişimi açısından ne kadar faydalı olabilecek. Kafamda bu bir soru işareti olarak kalıyor. Ama bir yandan da aklıma çelişki olarak şu geliyor. Senin uygulayacağın yöntem, teknik orada çocuğun aktif kılınmasını sağlayabilir. Hani yapılandırmacı yaklaşımdan çocuğun aktif kılınmasını istiyorsan ona göre yöntem ve tekniğini belirlersin. Çocuğun pasif kaldığı öğretmenin aktif olduğu sunuş yoluyla öğretimi destekleyen öğretim yöntem ve tekniği de belirlemek senin elinde. Çalışacağın grup ve ortak düşünce ne ise o yönde çocuğun gelişimi aslında daha faydalı olabilir.” (ÖA2)

“Genelde öğretmenlerin pek fazla vakti olmuyor. Fazla vakitlerini de program geliştirmede değil de başka şeylerde kullanmak istiyorlar. İşbirliği yapmak istemiyorlar. Bunun en büyük sınırlılığı bu. Bir de bu programın yapıldıktan sonra döngü içinde olması hani bir kez daha uygulanması zaman kaybına neden oluyor. Bu sınırlılığı olabilir.” (ÖA3)

“Bu modelde ekstra bir zamana ihtiyacımız var. Bunu için öğretmenlerle tekrar toplanıp zaman ayırmamız gerekiyor. Bir de çalışacağım okul şartlarında toplantı yapabileceğimiz bir salona ihtiyacımız olacak. Bu konuyu da bir dezavantaj olarak görebiliriz.” (ÖA6)

“Öncelikle zaman yönünden sınırlılığı var bence. Müfredatta verilmesi gereken dersler var. Bu derslerin yerine sürekli aynı şeyleri uygularsak sınırlılık olabilir. Ya da şu şekilde olabilir. Bir öğretmen bilgilerini başkasına aktarmayabilir. İşbirliği içerisinde yürütmeyebilir. Bunu diğerlerinden gizleyebilir. Ya da öğrencilerin dikkati dağılabilir. Veliler buna müsaade etmeyebilir. Çünkü öğrenciler bunu velilere başka şekilde aktarabilir.” (ÖA8)

Öğretmen adaylarının ifadeleri incelendiğinde, ders araştırması modelinin birtakım sınırlılıklarına değindikleri görülmektedir. Ders araştırması modelinin zaman, toplantı salonu, öğretmen isteksizliği, paylaşımcı olmayan öğretmen ve veli müdahalesi gibi bir takım sınırlılıkları olabileceğini belirten öğretmen adayları; bu modelin uygulanma sürecinin öğrencilerin dikkatini de olumsuz etkileyebileceğini vurgulamışlardır.

Öğretmen adaylarının ders araştırması modelini öğrenmelerinin dersi planlama becerilerine katkısına ilişkin görüşleri. Yapılan analizler sonucunda elde edilen kodlara ait bilgiler Tablo 7’de verilmiştir.

Tablo 7. Ders Araştırması Modelini Öğrenmenin Dersi Planlama Becerilerine Katkısına İlişkin Görüşler

Kodlar	Görüş Sıklığı
Uygulamadaki katkıları	14
Teorideki katkıları	4

Tablo 7’de görüldüğü üzere öğretmen adaylarının ders araştırması modelini öğrenmenin dersi planlama becerilerine katkılarına ilişkin görüşleri “*uygulamadaki katkıları*” ve “*teorideki katkıları*” kodları çerçevesinde değerlendirilmiştir.

Öğretmen adaylarının görüşlerinin ders araştırması modelini öğrenmenin planı uygulama açısından nasıl katkı sağlayacağı yönünde yoğunlaştığı görülmektedir. Bu kapsamda öğretmen adaylarının “*uygulamadaki katkıları*” koduna ait örnek görüşlerinden bazılarını aşağıda yer verilmiştir:

“Teoride öğrenmiş olduklarımı bir de uygulamada görüyorum. Bunu görebiliyorum. Yani bir dersi en iyi şekilde nasıl verebileceğim hakkında hangi yöntemi seçebileceğim hakkında bilgiler elde edebiliyorum.” (ÖA1)

“Artık öğrencileri tanımış olurum. Bir öğrencinin mesela neyi daha iyi nasıl anlayacağı ya da anlayamayacağı şeklinde düşünerekten planlarımı hazırlarım. Kendim göremediğim bir şeyi arkadaşım bana söyler.” (ÖA3)

“Bununla ilgili işbirliği içinde çalışılması dersteki başarıyı da etkiler.” (ÖA4)

“Dört senede öğreneceğim şeyi bir senede diğer arkadaşlarımın vasıtası ile öğrenmiş oldum.” (ÖA6)

“Plan hazırlarken kalkıp saatlerce şuradan bakalım, buradan bakalım, şu kılavuz kitaptan bakalım, geçen yıl ne yapılmıştı diye öyle bir şey olmayacak. Çünkü zaten hazırda revize edilmiş bir plan var elimizde ve pilot sınıflarda yapıldığı için ve en iyi şekli ile bizim elimize gelecek. O yüzden hem zamandan hem de emekten tasarruf etmiş olacağız.” (ÖA7)

“Önceden uyguladığımız planlarda eksiklik olabileceğini anlıyorum. Çünkü bu planlar sayesinde zaman olarak daha ekonomik olabileceğimi, gereksiz anlattığım şeyleri daha kısa tutup yeni bilgileri sınıfa aktarmamı sağlıyor. Bu şekilde planı daha doğru bir şekilde belli bir süre ile ilerlemeyi düşünüyorum. Diğer öğretmenlerle işbirliği yapmam dersi planlama şeklini etkiler. Çünkü dediğim gibi öncelikle eksik olan yanlarımı tamamlamamı sağladığı için bu etkileşim bana özgüven verecektir. Çünkü öğrencilerle ilgili düşüncelerimi ortaya çıkarabilecek, sınıfta daha iyi bilgiler sunmamı sağlayabilecek böylelikle diğer öğretmenleri de etkileyebileceğimi düşünüyorum.” (ÖA8)

Öğretmen adaylarının ifadelerinden; ders araştırması modelini öğrenmenin özellikle ders planını uygularken önemli ölçüde katkı sağlayacağı yönünde olduğu görülmektedir. Öğretmen adaylarının ifadelerinden bu modeli öğrenmenin; ders planını uygularken zaman ve emek tasarrufu sağlayacağı, pratikte görme imkânı tanıyacağı, öğrenciyi daha iyi tanımaya yardımcı olacağı, daha aktif bir öğrenme ortamı sunacağı ve dolayısıyla verimin artmasına imkân sağlayacağı anlaşılmaktadır.

Ders araştırması modelini öğrenmenin dersi planlama bilgilerine teorik boyutta da katkı sunacağını ifade eden öğretmen adaylarının, “teorideki katkıları” kodu ile ilgili örnek görüşlerine aşağıda yer verilmiştir:

“Ama ben bu ders araştırması modelini uyguladığım zaman bu öğrendiklerimi zaten tekrarlıyorum. Ayrıca teoride öğrenmiş olduklarımı bir de uygulamada görüyorum.” (ÖA1)

“Sosyal yönümü geliştirdiği gibi akademik yönümü de arttırmaktadır. Her iki yönden de beni kucaklamakta. Yani dışa atmamaktadır.” (ÖA2)

“Dediğim gibi siz bir çerçevede düşünüyorsunuz planı, diyorsunuz ki şöyle olacak ama diğer öğretmenler arkada oturup gördüğü için öğrencileri de gördüğü için farklı farklı planlar yapabiliyor. Farklı farklı yöntemler vereceği için mesela o sizin için de faydalı olur. Çünkü neden tek bir çerçevede plana bakmamış olursunuz. Tek bir yöntem uygulamamış olursunuz. Böylelikle farklı farklı planlar görmüş olursunuz. Bunun da bize plan hazırlamada faydası olur.” (ÖA5)

“Bana en önemli katkısı yöntem ve teknik anlamında çok eksiklerimiz vardı. Dört senede öğreneceğim şeyi bir senede diğer arkadaşlarımın vasıtası ile öğrenmiş oldum.” (ÖA6)

Öğretmen adaylarının ifadelerinden ders araştırması modelinin ders planı ile ilgili bilgilerine teorik olarak katkı sağlayacağı anlaşılmaktadır. Ders araştırması modelinin öğrendikleri bilgileri tekrar etme fırsatı sunacağı ve işbirliği halinde çalışarak yeni bilgiler elde etme ortamı sağlayacağını belirten öğretmen adayları; bu modelin onları akademik yönden de geliştireceğini vurgulamıştır.

Öğretmen adaylarının ders araştırması modelini öğrenmelerinin öğretim yöntem-teknik bilgi ve becerilerine katkısına ilişkin görüşleri. Yapılan analizler sonucunda elde edilen kodlara ait bilgiler Tablo 8’de verilmiştir.

Tablo 8. Ders Araştırması Modelini Öğrenmenin Öğretim Yöntem-Teknik Bilgi ve Becerilerine Katkısına İlişkin Görüşler

Kodlar	Görüş Sıklığı
Uygulamadaki katkıları	14
Teorideki katkıları	8

Tablo 8’e göre öğretmen adaylarının ders araştırması modelini öğrenmenin öğretim yöntem-teknik bilgi ve becerilerine katkılarına ilişkin görüşleri “*uygulamadaki katkıları*” ve “*teorideki katkıları*” kodları çerçevesinde değerlendirilmiştir.

Öğretmen adaylarının ifadelerinin ders araştırması modelini öğrenmenin, öğretim yöntem-teknik bilgi ve becerilerini uygulama açısından daha büyük katkı sunacağı yönünde yoğunlaştığı görülmektedir. Bu kapsamda öğretmen adaylarının “*uygulamadaki katkıları*” koduna ait örnek görüşlerine aşağıda yer verilmiştir:

“En iyi yöntem ve tekniğin hangisi olabileceği hakkında bilgi elde ediyorum. Bunun uygulamasını görebiliyorum. Birini uyguladığımda olmadığında diğer yöntem tekniği uygulayabiliyorum. En iyisini ve en iyi verimi elde edene kadar ilerliyorum yani.” (ÖA1)

“Yöntem teknik kullandığımızda mesela arkadaşlarımız bu yöntem ve tekniğin içinde bak bu da var. İşte bu uygulamayı yaparsan bu yöntem teknik içinde bu daha faydalı olabilir. Veya kullanacağım materyalin seçiminde örneğin ekonomiklik ve materyalin sağlamlığı gibi ilkeleri göz önüne aldığımızda hani maldan en ucuza en kalitelisini üretmeye çalışacağız. Faydasını sağlayacağız ama maliyetini düşüreceğiz.” (ÖA2)

“Bir elin nesi var iki elin sesi var mantığından hareket edersek, bir planı tek başıma hazırlamam var ya da bir dersi işlerken, bir de karşıdakinin görüşü var. Ben o karşıdakinin görüşünü dikkate alırsam daha verimli şeyler elde ederim. Bu anlamda işbirliği çok önemli.” (ÖA3)

“Derste bir tekniği ya da yöntemi uygularken bir takım sıkıntılar yaşanabiliyor. Bunu gidermek için arkadaşlarımdan fikirler alabilirim. Diğer arkadaşların gözlem yapması benim atladığım bir noktayı bana gösterebilir. Ya da eksik olduğum bir konuda beni tamamlamaya yardımcı olur.” (ÖA4)

“Mesela burada sunuş yolundansa drama daha faydalı olur diyebildiğimiz için, farklı farklı öğretim yöntem ve teknikleri uygulayabiliriz kendi meslek hayatımızda.” (ÖA5)

“Mesela şu an bile bu çalışmaya başladığımızdan beri bir arkadaşımın önerdiği yöntem ve tekniği sınıfa geçince, aa o böyle bir şey yapmıştı bunu ben de uygulayabilirim. Deyip daha pratik bir şekilde uygulama yapabilirim. Süre konusunda bize birçok avantajlar sağlıyor. Dersi planlama aşamasında yanlış bir uygulama yapmamı engelliyor. Ya da öğrencilere dört saatte anlatabileceğim bir şeyi iki saatte planlı bir şekilde anlatabiliyoruz. Bizim için sınıfta plan yapıp ona göre hareket etmek çok önemli. Plan doğrultusunda ilerlediğimizde hem verim

konusunda çok büyük bir dönüt sağlıyoruz hem de kendi açımızdan süre konusunda sıkıntı yaşamıyoruz.” (ÖA6)

“Bu plan sayesinde kendimizi eleştirebileceğiz. En önemli nokta bu zaten. Ben burada yanlış yaptım, ben burada eksik yaptım, bu şekilde yapmam daha iyi olurdu şeklinde bir öz eleştiri yapma imkânımız olacak. En önemlisi planımızı eleştirebileceğiz ve sorgulayabileceğiz.” (ÖA7)

“Bu modeli kullanırsam öncelikle biz yöntem ve teknik olarak çok şey öğrendik. Bunların hepsini sınıfa uygulayamayız. Şimdi bunları da sınıfta teker teker denersek zamansal olarak sınırlılıklar olur. Öğrenciler de deneme tahtası değil tabii ki. Bu sebeple diğer öğretmenlerden edindiğim bilgiler sayesinde hangi tekniği kullanacağımı, hangi tekniği uygulayacağımı zamansal olarak daha verimli olacağını düşünüyorum.” (ÖA8)

Öğretmen adaylarının görüşlerinden ders araştırması modelini öğrenmenin yöntem-teknik bilgi ve becerilerini uygulama açısından onlara olumlu bir katkı sağlayacağı anlaşılmaktadır. Öğretmen adayları bu modeli öğrenmenin; öğrenci odaklı öğretim yöntem-tekniklerini seçebilmek, yöntem-tekniklerin uygulanış biçimlerini gözlemleyebilmek, süreyi iyi kullanabilmek, mesleki verimliliği arttırabilmek ve kendi uygulamalarını değerlendirebilmek açısından yarar sağlayacağını vurgulamışlardır.

Öğretmen adayları ders araştırması modelini öğrenmenin uygulama yönünden katkılarının yanı sıra teorik yönden katkılarına da vurgu yapmışlardır. Bu kapsamda öğretmen adaylarının “teorideki katkıları” koduna ait örnek görüşlerine aşağıda yer verilmiştir:

“Zaten ders araştırması modelinde önceden bilgiler elde edildiği için önceden hazırlanıldığı için bu yöntem ve teknikleri dediğim gibi bir daha tekrarlıyorum.” (ÖA1)

“Şöyle diyebilirim ben onda. Hani ben yöntem teknik açısından çok kısıtlı biri olarak kendimi görüyorum. Diğer arkadaşlarımla bir araya geldiğimde mesela benim bilmediğim bir yöntem veya teknik veya bildiğim halde uygulamada çekindiğim acaba bunu uygularsam çocuklar üzerinde etkisi nasıl olur” (ÖA2)

“Yöntem tekniklerde şöyle söyleyeyim, öğrenciler daha iyi nasıl anlar. Ben bunu bilirse yöntem tekniğimi de bu konuda kullanırım ve ders işleyeceksem hangi konuda hangi yöntem tekniği kullanacağımı daha iyi bilmiş olurum. Böylelikle de hangi konuya hangi yöntem tekniği kullanacağımı bilerek de ders işlerim.” (ÖA3)

“Eğitim sistemi sürekli olarak değişiyor. Yeni modeller, yeni stratejiler yeni teknikler geliştiriliyor. Mesela benim bilmediğim güncel bir tekniği farklı bir öğretmen arkadaşım bilebilir onu öğrenirim. Ya da bildiğim yöntemlerin eksik noktaları vardır, onları tamamlayabilirim.” (ÖA4)

“Biz genelde sunuş yoluyla anlatıyoruz mesela. Oradaki başka bir öğretmen drama yoluyla, bir tanesi buluş yoluyla anlatın diyecek mesela. Burada farklı farklı yöntemler ortaya çıkacak. Biz de bu çerçevede kendi şeylerimiz değerlendireceğiz. Kendi öğretim yöntem ve tekniklerimizi de geliştirebiliriz.” (ÖA5)

Öğretmen adaylarının görüşlerinden ders araştırması modelini öğrenmenin, öğretim yöntem-teknik bilgi birikimlerini arttıracağını düşündükleri anlaşılmaktadır. Üniversitedeki hocalarla, stajdaki öğretmenlerle ve akranlarıyla bilgi paylaşımında

bulunacaklarını belirten öğretmen adayları; bu kapsamda yeni yöntem-teknikler öğrenecekleri ve mesleki anlamda donanımlarını arttıracaklarını ifade etmişlerdir.

Öğretmen adaylarının ders araştırması modelini öğrenmelerinin dersi değerlendirme uygulamalarına katkısına ilişkin görüşleri. Yapılan analizler sonucunda elde edilen kodlara ait bilgiler Tablo 9’da verilmiştir.

Tablo 9. Ders Araştırması Modelini Öğrenmenin Dersi Değerlendirme Uygulamalarına Katkısına İlişkin Görüşler

Kodlar	Görüş Sıklığı
Uygulamadaki katkıları	11
Teorideki katkıları	4

Tablo 9’da görüldüğü üzere öğretmen adaylarının ders araştırması modelini öğrenmenin dersi değerlendirme uygulamalarına katkılarına ilişkin görüşleri “uygulamadaki katkıları” ve “teorideki katkıları” kodları çerçevesinde değerlendirilmiştir.

Ders araştırması modelini öğrenmenin dersi değerlendirme uygulamalarına katkıları yönündeki görüşlerin daha çok uygulamadaki katkıları yönünde yoğunlaştığı görülmektedir. Bu çerçevede öğretmen adaylarının “uygulamadaki katkıları” koduna ait örnek görüşlerine aşağıda yer verilmiştir:

“Ders araştırması modeli işbirliğine dayalı bir modeldir. En iyi diğer arkadaşların değerlendirmesini gördüğüm zaman birlikte bir arada en iyi değerlendirmeyi elde edebiliriz. En iyi değerlendirme kriteri hangisidir onu belirleriz. En iyi nasıl değerlendirebiliriz onu belirleyebiliyoruz.” (ÖA1)

“Ders sonunda toparlayabiliyorum ama ders sonunda öğrencinin ne öğrendiğini ortaya koyamıyorum. İşte bu eksiği giderdiğimiz zaman aslında öğrencinin kafasındaki birçok soruyu veya mesela öğrencinin neyi öğrenip neyi öğrenmediğini bize göre eksik kalan yanlarına hangi yöntem tekniği uygulayabileceğimizi daha net bir şekilde ortaya koymamıza fayda sağlar. Sınıfta bulunan diğer öğretmen arkadaşların mesela aldıkları notlar doğrultusunda bir araya geldiğimizde, bunu revize etmeye çalıştığımızda ya da tartıştığımızda arkadaşlarımız şöyle diyebiliyorlar: şu noktada şu eksiğiniz var bu eksiği böyle giderebilirsiniz” (ÖA2)

“Değerlendirme aşamasında ise biz süreci değerlendireceğiz. Süreçten nasıl verim elde ederiz bunu değerlendireceğiz. Bu doğrultuda elde ettiğimiz bilgiler eşliğinde planı daha iyi hale getireceğiz.” (ÖA3)

“Bizde genelde sonuç odaklı değerlendirmeler var. YGS veya KPSS olsun, ders bittikten sonra biliyor mu bilmiyor mu onu değerlendiriyoruz. Fakat ders araştırması modeli daha çok süreci değerlendirme ile ilgili. Ders işlenirken öğrenci dersi anlayabilmiş mi ya da öğretmen o dersi anlatabilmiş mi. Öğrencide bir kavram yanılgısı var mı yok mu, bunlar nasıl giderebilir.” (ÖA4)

“Yine aynı şekilde şu anki eğitim sistemimizde stajlarda gördüğümüz üç dönem boyunca staj görüyoruz biz eğitim fakültesi öğrencileri olarak. Gittiğimizde değerlendirme ölçütü olarak küçük bir çalışma yaprağı, küçük bir etkinlik kâğıdı bu şekilde bütün gün özetlenmiş verilmiş oluyor. Çok yanlış, bana çok yanlış geliyor kesinlikle. Ama biz bu çalışmadan sonra dersi ders boyunca değerlendirebileceğiz. Yani altı saati birkaç sayfa ile değil de saati saatine sayfası sayfasına değerlendirmiş olacağız. Modelimizin amacı da zaten ona dayanıyor.” (ÖA7)

“Etkisinin şu şekilde olacağını düşünüyorum. Öncelikle ben dersimi anlattığım zaman sınıfın gözde öğrencileri olur. Diyelim ki sınıfta dışlanmış ya da ders ile alakası olmayan öğrenciler olabilir. Bu öğrenciler daha sonradan ders çalışmış olabilir. Derste etkili fikirler söylemiş olabilir. Ben bunları ders esnasında kaldırmamış olabilirim çünkü hep gözde öğrenciler göz önündedir. Bunları diğer öğretmenler bana uyarı olarak söyleyebilir. Eksikliklerim söylendiği zaman ben sınıfta kimin ne yaptığını, kimin başarılı kimin başarısız olduğunu anlayabilecek ve bu şekilde kendimi düzelterek sınıfa daha katkı sağlamış olabilirim.” (ÖA8)

Öğretmen adaylarının ifadelerinden de anlaşılacağı üzere; ders araştırması modelinin dersi değerlendirme çalışmalarına özellikle uygulama esnasında önemli katkı sağlayacağı ifade edilmiştir. Görüşlere bakıldığında bu modelin; ders esnasındaki değerlendirme uygulamalarının gözlemlenebilmesi, bu anlamdaki eksikliklerin tespit edilebilmesi, farklı değerlendirme uygulamalarının öğrenilebilmesi ve hem süreç hem de sonucun birlikte değerlendirilebilmesi açısından onlara katkı sağlayabileceği vurgulanmıştır.

Öğretmen adayları ders araştırması modelini öğrenmenin dersi değerlendirme uygulamalarına teorik anlamda katkı sağlayacağı yönünde görüş belirtmişlerdir. Öğretmen adaylarının “teorideki katkıları” kodu ile ilgili örnek görüşlerine aşağıda yer verilmiştir:

“Farklı değerlendirme şekilleri öğrenilebilir diğer öğretmenlerden. Katkısı olur diye düşünüyorum.” (ÖA4)

“Biz mesela bir öğretim yöntem tekniği uyguladık. Diğer altı yedi öğretmen bizi değerlendireceği için altı farklı fikir değerlendirecek bizi. Ondan dolayı kendi eksiklerimizi görebiliriz. Planı da o yönde hazırlayacağımız için bayağı o yönde bize katkı sağlar ders araştırması modeli.” (ÖA5)

“Değerlendirme konusunda çok fazla bilgimiz yok ama diğer arkadaşlarımızdan da aldığımız değerlendirme yöntemleri ile daha fazla değerlendirme yapıp bütün öğrencilerin bilgilerini ortaya koyabilecekleri bir değerlendirme oluşturabiliriz.” (ÖA6)

“Zaten planımız birçok görüşe dayalı birçok fikre dayalı bir plan olacak. Yani bir kişinin hazırladığı bir plan olmayacak, bir komisyonun hazırladığı bir plan olmayacak, sekiz kişi, sekiz yeni fikir, sekiz yeni değerlendirme yöntemi olacak bizim için” (ÖA7)

Öğretmen adaylarının ders araştırması modelini öğrenmelerinin işbirliği ve yardımlaşma becerilerine etkisine ilişkin görüşleri. Yapılan analizler sonucunda elde edilen kodlara ait bilgiler Tablo 10’da verilmiştir.

Tablo 10. Ders Araştırması Modelini Öğrenmenin İşbirliği ve Yardımlaşma Becerilerine Etkisine İlişkin Görüşler

Kodlar	Görüş Sıklığı
Mesleki açıdan etkileri	10
Kişilik açısından etkileri	4

Tablo 10’da görüldüğü gibi öğretmen adaylarının ders araştırması modelini öğrenmenin işbirliği ve yardımlaşma becerilerine etkilerine ilişkin görüşleri “*mesleki açıdan etkileri*” ve “*kişilik açısından etkileri*” kodları çerçevesinde değerlendirilmiştir.

Öğretmen adaylarının ifadelerine bakıldığında; ders araştırması modelini öğrenmenin işbirliği ve yardımlaşma becerilerine mesleki açıdan olumlu etkileri olacağı yönünde görüş belirttikleri görülmektedir. Öğretmen adaylarının “*mesleki açıdan etkileri*” kodu ile ilgili örnek görüşlerine aşağıda yer verilmiştir:

“Zaten ders araştırması modeli işbirliğine dayalı bir modeldir. Çünkü tek başıma ben ders araştırması modelini uygulayamam. Onun için öğretmenlerin işbirliği yapması gerekiyor. Yani öğretmenler bir arada işbirliği yapıyorlar. Dersi planlarken, dersi değerlendirirken, yöntem teknikleri seçerken, yönetim konusunda olsun, en iyi nasıl yönetebileceğim konusunda daha fazla bilgi elde ediyorum. Yani sınıf yönetimini nasıl sağlayacağım konusunda öğretmenlerde gördüğüm zaman işbirliği halinde onların hangi yöntemleri daha fazla seçtiğini gördüğüm zaman ben de onu gördüğüm zaman onu uygulayabildiğim için işbirliğinin faydasının bu olduğunu düşünüyorum.” (ÖA1)

“...akademik olarak da öğretmenin bilmediği bilgi, beceri, teknik, donanımlar diğer öğretmenlerin sahip olması yani bir uzmandan destek alarak bunları uygulamaları öğretmenin kendini akademik olarak geliştirdiği anlardır.” (ÖA2)

“Yani işbirliği ve rekabetten çok burada paylaşma var. Bizim ülkemizde uygulanmaya başlanırsa gerçekten büyük bir verim elde edeceğimize inanıyorum.” (ÖA3)

“Daha önceden söylediğim gibi uzman var mesela. Deneyimli tecrübeli öğretmenler var ve siz mesleğe yeni atanmışsınız. O uzmandan ve tecrübeli öğretmenden işbirliği yaparak bilgi sağlarız. Mesela onlarla hangi yöntem ve teknikleri uyguluyorlar onu konuşuruz. Bizden daha tecrübeli oldukları için onlardan fikir alabiliriz. Böylelikle dersin daha verimli geçmesini sağlayabiliriz. Bir gün olur mesela eksiğin olur senin bunu diğer öğretmenden sağlayabilirsin. Sürekli bir alış veriş olur. Öğretmenler arasında çekişme ya da rekabette olmaz. Ben geride kaldım gibi bir düşünce de olmaz. Çünkü sen ona o sana yardım eder. Böylelikle okul içerisinde iyi bir eğitim ortamı olur. İşbirliği olması daha iyi olur. Ülkemiz için ders araştırması modelinin faydalı olacağını düşünüyorum. Çünkü bir çerçevede plan hazırlamak var bir de altı yedi kişi sana bir öneri sunacak ve sen onu değerlendireceksin ve yeni özgün bir plan ortaya çıkaracaksın. O da öğrencilerin seviyesine çok uygun olacak. O açıdan çok iyi olacağını düşünüyorum ders araştırması modelinin. Diğer denenen ülkelerde Japonya ve Singapur’da, bizim de bundan verim alacağımızı düşünüyorum.” (ÖA5)

“Yani ilk sene atandığımda tecrübesiz bir öğretmen olarak başlasam bile deneyimli bir öğretmenin bilgi birikiminden yararlanıp onun uyguladığı yöntemleri uygulayabileceğim. Yani bunları dört senede deneme yanılma yoluyla öğreneceğime o yıl içerisinde öğreneceğim ve o sene içerisinde hiçbir öğrenci kayıp olmamış olacak. Ders araştırmasının bütün ülkede

uygulanabileceğini düşünüyorum. Bunu biz üniversite yıllarımızdan uygulamaya başlayarak ilerletebileceğimizi ve şimdiden bu çalışmayı yapmamız gerektiğini düşünüyorum.” (ÖA6)

Öğretmen adaylarının görüşlerinin ders araştırması modelini öğrenmenin mesleki açıdan daha verimli ve nitelikli bir işbirliği sağlayacağı yönünde olduğu görülmektedir. Özellikle bu model kapsamında mesleki anlamda yapılacak olan işbirliğinin; deneyimli öğretmenlerden yararlanmaya, daha nitelikli bir ders planı oluşturmaya, uygun yöntem-teknik seçmeye, iyi bir sınıf yönetimine, zamanı etkili kullanmaya ve verimli değerlendirme uygulamalarını tespit etmeye imkân sağlayacağına vurgu yapılmıştır.

Bu model kapsamındaki işbirliğinin mesleki açıdan etkilerinin yanı sıra kişilik açısından da olumlu etkilerinin olacağını vurgulayan öğretmen adaylarının “*kişilik açısından etkileri*” kodu ile ilgili örnek görüşlerine aşağıda yer verilmiştir:

“Öğretmen her zaman sosyal olmalı bence. Sosyal olmayan bir öğretmen düşünülemez. İşbirliği halinde çalıştığımızda da rekabeti bırakıp diğer öğretmen adayları ile beraber ele ele tutuştuğumuzda, hani bir elin nesi var iki elin sesi var deyiminden yola çıkarsak, öğretmen tek başına bir el olamıyor. Her zaman bir ele daha ihtiyacı var. İki eli bir araya getirdiğimizde öğretmenin hem sosyal becerileri artıyor, öğretmen gelecekte sınıfını daha iyi anlıyor... Genel olarak ders araştırması öğretmen ve öğrencinin beraber çalıştığı bir ortam ve hani ikisinin de akademik becerisini arttırdığı gibi altta da sosyal becerilerini arttırmakta.” (ÖA2)

“Zaten bu model işbirliğine dayalı bir model. Hep beraber bir planı öğrenciler için hazırlarsak daha iyi verim elde ederiz. Birlikte hazırladığımız ya da uyguladığımız bir plan ile tüm öğretmenler artık lider konumunda değil artık grupça bir işi yapabilme becerisi kazanırız. Bu grupça yapacağımız iş tüm öğrencilere katkı sağlar. Artık öğretmenler de bencillikten kurtulmuş olur. Ben iyi olayım da yan sınıf kötü olsun. Ya da başarıyı ben elde edeyim değil de biz aslında öğretmenler bir bütün olursak tüm ülke için de bu aynı şekilde geçerli ve ülkede de verim elde ederiz. Sadece bireysel verim elde etmenin dışında işbirliği halinde çalışırsak daha bütün bir veri elde ederiz. Yani işbirliği ve rekabetten çok burada paylaşma var.” (ÖA3)

“Zaten ders araştırması demek başlı başına öğretmenlerin bir araya gelerek işbirliği halinde bir plan hazırlaması demek. Mesela önceden hazırlanan planlar geleneksel yöntemle hazırlanan planlar daha çok hazırlanır ve öğretmen uygulardı. Fakat ders araştırması ile birlikte uygulama esnasında plan hazırlanır ya da eksikleri düzeltilerek plan yeniden oluşturulur. Öğretmen bu şekilde planı uygulardı. Bu da işbirliğini ve dayanışmayı artırır.” (ÖA4)

“Öğretmen kişilik öğretmenin kişiliği sınıfın iklimini etkiliyor. Eğer öğretmen bencilse, ben bunu kesinlikle gördüm. Zaten çocuklar küçük yaşta geliyorlar okulu senden ne gördüyse odur. Zaten aileden aldığı eğitim belli, ikinci ev okuldur zaten. Öğretmen bencilse bu çocuğun kişiliğine de yansır. Biz böyle bir toplum istemiyoruz. Bencil bir toplum istemiyoruz. Değerler olarak, ahlaki olarak güzel bir toplum istiyoruz. Bizim için öğretmenler bu konuda ön planda. Öğretmen dayanışma ve işbirliği içerisinde olursa, öğretmen diğer öğretmenlerle işbirliği içerisinde olursa yaptığı bütün etkinliklerde yaptığı bütün çalışmalarda bu hem öğretmen için hem sınıf için hem de eğitim öğretim süreci için çok etkili bir yöntem teknik olacaktır.” (ÖA7)

Öğretmen adaylarının ifadelerinden ders araştırması modelini öğrenmenin kişilik açısından da olumlu etkiler sağlayacağı yönünde olduğu görülmüştür. Model kapsamındaki işbirliğinin; sosyal becerilerin artmasına, dayanışma ve yardımlaşma becerilerinin gelişmesine, rekabet ve bencilliğin arka planda kalmasına imkân

sağlayacağı ifade edilmiştir. Öğretmen adayları kişilik anlamındaki bu olumlu etkilerin öğrencilere de olumlu yansımaları olacağını vurgulamışlardır.

Uygulama Sonrası Görüşmelere Ait Bulgular

Öğretmen adaylarının ders araştırması modelini uygulamalarının mesleki anlamdaki bilgi ve becerilerine etkisine ilişkin görüşleri. Yapılan analizler sonucunda elde edilen kodlara ait bilgiler Tablo 11’de verilmiştir.

Tablo 11. Ders Araştırması Modelini Uygulamanın Mesleki Bilgi ve Becerilerine Etkisine İlişkin Görüşler

Kodlar	Görüş Sıklığı
Bilgi ve becerilere etkileri	17
Kişilik yapısına etkileri	8

Tablo 11’de görüldüğü gibi öğretmen adaylarının ders araştırması modelini uygulamanın mesleki anlamdaki bilgi ve becerilerine etkileri yönündeki görüşleri “*bilgi ve becerilere etkileri*” ve “*kişilik yapısına etkileri*” kodları kapsamında incelenmiştir.

Öğretmen adaylarının görüşlerinin ders araştırması modelini uygulamanın mesleki anlamdaki bilgi ve becerilerine olumlu katkı sağladığı yönünde yoğunlaştığı görülmektedir. Bu kapsamda öğretmen adaylarının “*bilgi ve becerilere etkileri*” kodu ile ilgili örnek görüşlerine aşağıda yer verilmiştir:

“Şimdi meslek bilgisi bağlamında, bir kere mesleki bilgilerimi pekiştirdi. Birinci önemli olan bu. İkincisi bu ders araştırması modeli en iyi nasıl verim elde edebiliriz. En iyi nasıl öğretim yapabiliriz. En iyi yöntem ve tekniği nasıl kullanabiliriz. Bunu amaçlıyor. Öğretmende buna bağlı olarak güdüleniyor. Bunu sonucunda da en iyi yöntemi, tekniği, değerlendirme sürecini yani en iyi mesleki bilgileri elde etmeye çalışıyor. Bana kalırsa mesleki bilgileri pekiştiriyor ve geliştiriyor bu manada.” (ÖA1)

“...arkadaşlarımızın, meslektaşlarımızın söylediği farklı fikir ve düşüncelerin üstüne eklemeler yaparak daha iyi bir mesleki gelişim elde etmek, kendimizi mesleki olarak geliştirmeye çalışmak gibi becerilere etkisi oldu.” (ÖA2)

“Bunun yanında değerlendirme kısmında süreç artı sonuç değerlendirmesi yaptım. Burada şunu gördüm çeşitli şekilde değerlendirmeler yapılabilir. Bu da benim mesleki gelişimime katkı sağladı. Bunun dışında sınıf yönetimi kısmında bir sınıfın nasıl yönetileceğini oturduğum zaman, gözlemlediğim zaman öğrenciler nasıl sıkılır. Dersi ne şekilde yaparsam daha etkili olur öğrenciler için.” (ÖA3)

“Ders planı hazırlamada deneyim kazandım bu araştırma ile birlikte. Yani ben de bunu kazandım. Fark edemediğim noktaları gördüm. Arkadaşlarımın farklı görüş ve düşüncelerini görme fırsatı buldum. Mesleki gelişimim açısından beni bu şekilde etkiledi.” (ÖA4)

“Biz işbirlikçi öğrenmenin ne kadar faydalı ve yararlı olduğunu bu ders araştırması ile gördük. Diğer arkadaşlarımızla işbirliği yaparak nasıl daha özgün bir plan yapmamız gerektiğini, nasıl

hazırlanmamız gerektiğini, yöntem ve tekniklerin nasıl uygulanması gerektiğini ve bir planın hazırlanırken nasıl hazırlanması gerektiğini bu çalışma modeli sayesinde görmüş olduk. İşbirlikçi öğrenme ile diğer öğretmenlerle rekabetten daha çok yardımlaşma ile daha iyi bir plan ve daha güzel bir ortam olabileceğini gördük bu model ile birlikte.” (ÖA5)

“Bu sürecin benim sınıf yönetimine çok büyük katkıları oldu. Ders anlatırken fark edemediğim eksiklikleri, sınıftan kopan öğrencileri incelerken çok daha fazla dikkat etmemi sağladı, görmemi sağladı. Bu durum da bir daha ders anlattığımda bu noktalara dikkat etmemi, dersi anlatmamı ve verimimi arttırdı.” (ÖA6)

“Bilgi ve beceri olarak daha çok nelere dikkat etmem gerektiğini, bir dersi planlarken en çok neyi göz önünde bulundurmamız gerektiğini, zaten takım çalışması olarak yaptık zaten biz bu planı. Takım çalışmasında nelere dikkat etmemiz gerektiğini sınıfta ders anlatırken seviyesinin, hedefinin, düzeyinin neler olduğunu öğrendik. Bu anlamda bize katkısı oldu açıkçası. Arkadaşlarla birlikte plandan sonra bir araya gelip yeni fikirler ortaya çıkardık.” (ÖA7)

Öğretmen adaylarının görüşlerine bakıldığında; ders araştırması modelini uygulamanın onlara mesleki bilgi ve beceri açısından kendilerini geliştirme fırsatı sunduğu anlaşılmaktadır. Bu modeli uygulama ile birlikte mesleki bilgilerini hem geliştirme hem de pekiştirme fırsatı yakaladıklarını belirten öğretmen adayları; bu süreçte ders planı hazırlama, yöntem-teknikleri uygulama, ders sonu değerlendirme ve sınıf yönetimi gibi uygulamalarda önemli kazanımlar elde ettiklerini vurgulamışlardır.

Ders araştırması modelini uygulamanın öğretmenlerin kişiliğine de olumlu yönde katkılar sunacağını vurgulayan öğretmen adaylarının “*kişilik yapısına etkileri*” kodu ile ilgili örnek görüşlerine aşağıda yer verilmiştir:

“Teoride öğrendiğimiz bilgi ve becerilerin pratiğe dönüşmesi, aynı zamanda işbirlikçi öğrenme yöntemini hem aktif olarak kullanmamız hem bunu öğrencilerde uygulamaya çalışmamız daha çok eleştirel düşünme becerilerimizin gelişmesi, farklı fikir ve düşüncelere açık olmayı öğrenmek, bu düşünceleri desteklemek, bu düşüncelerden yeni sonuçlar üretmek...” (ÖA2)

“Ders araştırması öncelikle öğretmene kendini değerlendirme fırsatı sundu. Bir öğretmen nerede eksiğinin olduğunu, nerede farklı düşüncelerin olduğunu görme fırsatı buldu.” (ÖA4)

“Bu süreçte sadece ders anlatırken tahta olması dışında karşıda olupta dersin nasıl anlatıldığını gözlemlemem, tekrar ders anlattığımda kendime eleştirel bir gözle bakmamı sağladı.” (ÖA6)

“Kendimi eleştirebilme imkânım oldu. Bizler kendimizi eleştiren insanlar değiliz ama karşımızdaki insanlar bizi eleştirdikçe kendi eksikliklerimizi gördük.” (ÖA7)

“Ekstra olarak sorumluluk almayı, bilinçli bir öğretmen olmayı, bireysel başarı yerine her zaman grup başarısı, ortak başarı ya da ortak bağlılık gibi esasları dikkate almamı sağladı.” (ÖA8)

Öğretmen adaylarının ifadeleri incelendiğinde; ders araştırması modelini uygulamanın kişilik yapıları açısından da onlara önemli ölçüde katkı sağladığını vurguladıkları anlaşılmaktadır. Uygulama sürecinde eleştirel düşünme, farklı fikirlere açık olma, öz değerlendirme yapma ve sorumluluk alma gibi becerilerinin geliştiğini ifade

eden öğretmen adayları; bu sürecin onlara daha güçlü bir kişilik oluşturabilme imkânı da tanıdığını belirtmişlerdir.

Öğretmen adaylarının ders araştırması modelini uygulamalarının dersi planlama bilgi ve becerilerine etkisine ilişkin görüşleri. Yapılan analizler sonucunda elde edilen kodlara ait bilgiler Tablo 12’de verilmiştir.

Tablo 12. Ders Araştırması Modelini Uygulamanın Dersi Planlama Bilgi ve Becerilerine Etkisine İlişkin Görüşler

Kodlar	Görüş Sıklığı
Uygulamadaki etkileri	22
Teorideki etkileri	7

Tablo 12’de görüldüğü üzere öğretmen adaylarının ders araştırması modelini uygulamanın dersi planlama bilgi ve becerilerine etkileri yönündeki görüşleri “uygulamadaki etkileri” ve “teorideki etkileri” kodları kapsamında incelenmiştir.

Ders araştırması modelini uygulamanın dersi planlama bilgi ve becerilerine uygulama anlamında önemli katkılar sağladığını vurgulayan öğretmen adaylarının “uygulamadaki etkileri” kodu ile ilgili örnek görüşlerine aşağıda yer verilmiştir:

“Diğer arkadaşlarla işbirliği benim bilmediğim benim fark edemediğim, göremediğim noktaları ve yöntemleri arkadaşlarım sayesinde fark ettim. Aynı şekilde ben de diğer arkadaşlarımı aydınlattım. İşbirliğinin faydası buydu.” (ÖA1)

“Ayı zamanda sınıf hâkimiyeti, bir sınıfın nasıl kontrol edilebileceği, dikkatin nasıl çekilebileceği, güdülemenin en iyi nasıl yapılabileceği, hedeften haberdar etmenin ve çocukları buna yöneltmenin ve dikkatleri etkin tutmanın nasıl olacağı konusunu öğrendim.” (ÖA2)

“Bir öğretmen derse girdiği zaman öğrencilerin ilk olarak dikkatini çekecek ki öğrencilerin dikkatini derse çekebilirsin ve öğrencilerin motivasyonunu arttırsın... Bunun dışında dikkat çekmeyi özellikle güdüleme konusunda ne kadar iyi güdüleme yapılırsa öğrencilerin derse ilgisinin o kadar arttığını gördüm. Bunun dışında derse girişte kullandığımız dikkat çekme olsun, ilgi olsun, derse giriş aşaması olsun, hedeften haberdar etme olsun bunları güzel bir şekilde yapmalıyız. Biz bunu yaparsak zaten dersin gidişatı da bu şekilde ilerler onu gördüm.” (ÖA3)

“Önce hazırda olan bir planı uyguladık. Uyguladıktan sonra bu planı geliştirdik ve revize ettik. Daha farklı neler yapabiliriz, bu konuyu daha farklı nasıl anlatabiliriz bununla ilgili düşüncelerimizi birbirimizle paylaştık. Bu açıdan planlama becerimi gerçekten geliştirdi.” (ÖA4)

“Bu çalışma modeli daha çok uygulamaya yönelik olduğu için dikkat çekmenin, hedeften haberdar etmenin, güdülemenin uygulamasını gördük.” (ÖA5)

“Eleştirel gözle bakabilmeyi öğrendik. Yani ondan önce karşımıza bir plan geldiğinde evet biz bu planı uygulamalıyız, en doğru plan bu diye düşünüyorduk ama sekiz arkadaş biz araya gelerek ve farklı bakış açılarıyla bakarak planın en doğrusunu, kullanabileceğimiz yöntemleri,

zaman konusunda en verimli olanı seçip en doğru yöntem teknikle yaklaştık. Böylece kırk dakikalık bir ders sürecine yüz yirmi dakikalık bir süreci sığdırmamızı sağladı.” (ÖA6)

“Dersi planlarken ilk haftaki çalışmamızda biz hedeften haberdar etme, dikkat çekme işte güdüleme gibi dersin ilk giriş kısmında birazcık eksikliklerimiz oldu. Hedefimizi tam belirleyemedik. Hedefimizden biraz sapma oldu. Hedefimizi oturtamadık. Ama ikinci haftadan itibaren artık hani dikkat çekme ile öncelikle derse giriş yaptığımızda öğrencilerin o konuyu daha iyi anladığını, daha verimli ve daha kalıcı olduğunu gördük. Süreyi de daha etkili kullanabilmek için o kırk dakikalık zamanımızı. İlk on dakikasını dikkat çekme işte son on dakikasını da değerlendirme kısmı olarak ayırdığımızda daha etkili bir şekilde öğretim gerçekleştirdik diye düşünüyorum.” (ÖA7)

“Dersi planlama açısından olumlu bir şekilde beni etkiledi çünkü ben önceden normal bir planı alırdım önüme ve ona göre sıradan bir şekilde onu sınıfa uygulardım. Ama bu model sayesinde bireysel farklılıklar olduğunu fark ettim. Her bir sınıfın kendine ait bir planının olması gerektiğini anladım. Her bir planın işbirliği sayesinde daha da geliştirilebileceğini anladım. Uyguladıktan sonra çok etkili bir plan ortaya çıktığını gördüm.” (ÖA8)

Öğretmen adaylarının görüşleri incelendiğinde; ders planını uygulama becerileri açısından modeli uygulamanın büyük katkı sağladığını vurguladıkları görülmektedir. Uygulama sürecinde ders planının giriş kısmında yer alan dikkat çekme, güdüleme ve hedeften haberdar etme gibi becerilerinin olumlu yönde geliştiğini belirtmişlerdir. Buna ilaveten öğrencilerin bireysel farklılıklarını fark etme, süreyi etkin kullanma ve sınıf yönetimi gibi becerilerinin de uygulama sürecinde geliştiğini vurgulayan öğretmen adayları; model kapsamındaki işbirliğinin de büyük bir avantaj sağladığını ifade etmişlerdir.

Öğretmen adayları bu modeli uygulamanın ders planı bağlamındaki teorik bilgilerine de önemli katkılar sunduğunu belirtmişlerdir. Bu kapsamda öğretmen adaylarının “teorideki etkileri” kodu temelindeki görüşlerine aşağıda yer verilmiştir:

“Dersi planlarken hangi basamaklara nasıl dikkat etmemiz gerektiğini kavradık. Var olan ve üniversitede öğrenmiş olduğumuz bilgilerimizi pekiştirdik. Buna bağlı olarak da mesleki bilgilerimiz de gelişti az önce dediğim gibi.” (ÖA1)

“Hem ders planını yapmak hem de ders planını uygulamak arasındaki teori ve uygulama arasındaki gerçekliği yansıtmada anlamındaki bilgi ve becerilerime etkisi oldu.” (ÖA2)

“Bir dersi planlama konusunda öncelikle öğretmenin ders planlarken programın dışında öncelikle öğrencisinin ilgi ve isteğini ihtiyacını bilmesi lazım. Onların düzeyine göre dersi planlaması lazım.” (ÖA3)

“Zaten ders araştırması plan temelli yapılan bir çalışma. Bir planda neyin eksik olduğu, neyin fazla olduğu ya da bu planın daha farklı nasıl olabileceği ile ilgili bir çalışmaydı.” (ÖA4)

“Dersi planlarken hangi aşamalara dikkat etmemiz gerektiğini ve öğrencilerin seviyesine özellikle dikkat edilmesi gerektiğini bu aşamada görmüş olduk. Bir de dersi planlarken mesela okulun ve sınıfın ortamının ne kadar önemli olduğunu bu çalışmada gördük.” (ÖA5)

Öğretmen adaylarının ifadelerinden; ders araştırması modelini uygulamanın ders planı hakkındaki bilgilerini pekiştirdiği ve geliştirdiği anlaşılmaktadır. Bu süreçte ders

planının önemini daha iyi kavradıklarını ifade eden öğretmen adayları; plan yapılırken dikkat edilmesi gereken noktaları daha iyi fark ettiklerini belirtmişlerdir. Ayrıca ders planı yaparken belli aşamalara ve öğrencilerin seviyesine dikkat edilmesi gerektiğini vurgulayan öğretmen adayları, ders araştırması modelinin plan temelli bir model olduğunu anladıklarını ifade etmişlerdir.

Öğretmen adaylarının ders araştırması modelini uygulamalarının öğretim yöntem-teknik bilgi ve becerilerine etkisine ilişkin görüşleri. Yapılan analizler sonucunda elde edilen kodlara ait bilgiler Tablo 13’te verilmiştir.

Tablo 13. Ders Araştırması Modelini Uygulamanın Öğretim Yöntem-Teknik Bilgi ve Becerilerine Etkisine İlişkin Görüşler

Kodlar	Görüş Sıklığı
Teorik bilgilerine etkileri	12
Uygulama becerilerine etkileri	5

Tablo 13’te görüldüğü gibi öğretmen adaylarının ders araştırması modelini uygulamanın öğretim yöntem-teknik bilgi ve becerilerine etkileri yönündeki görüşleri “*teorik bilgilerine etkileri*” ve “*uygulama becerilerine etkileri*” kodları çerçevesinde değerlendirilmiştir.

Ders araştırması modelini uygulamanın öğretim yöntem-teknik bilgi ve becerilerine olumlu katkı sağladığını belirten öğretmen adaylarının “*teorik bilgilerine etkileri*” kodu çerçevesindeki örnek görüşlerine aşağıda yer verilmiştir:

“Bunun dışında yine yöntem ve tekniklerimi pekiştirdim. Okuldaki öğrendiklerimi pekiştirdim ve verim elde ettim o konuda. Çeşitli farklı yöntem ve teknikler gördüm.” (ÖA1)

“Bilmediğim farklı yöntem ve teknikleri arkadaşlarımın planı yeniden düzenlerken söylemeleri, bu da varmış bak bunu da öğrendim açısından faydası oldu.” (ÖA2)

“Öncelikle farklı yöntem ve teknikleri gördüm. Mesela ben genelde anlatım, sunuş ve buluş gibi yöntemleri kullanırken, arkadaşlarım daha farklı yöntemler kullandı. Daha farklı yöntemler sundular. Bir konuya en uygun olan yöntemi bulmaya çalıştık. Bir konu daha farklı nasıl işlenir onu gördük.” (ÖA4)

“Biz daha önceden öğretim yöntem ve tekniklerinin bazılarını biliyorduk. Ama yine de eksik biliyorduk tabii ki de. Diğer arkadaşlardan farklı öğretim yöntem ve teknikleri öğrenmiş olduk.” (ÖA5)

“Genel olarak biz öğrendiğimiz kalıplaşmış yöntem ve teknikleri kullanmayı tercih ediyoruz. Çünkü diğer yöntem ve teknikler çok riskli ve nasıl bir verim alabileceğimizi bilemiyoruz. Ama diğer arkadaşlarla bilmediğimiz yöntem ve teknikler daha yeni şeyler ya da farklı yöntem teknikler üzerinde konunun yapısına uygun uygulayabileceğimiz yöntem ve teknikler öğrendik.” (ÖA6)

“Açıkçası öğretim yöntem tekniklerinde sunuş yoluyla öğretimi genelde tercih ediyorum. Sadece sunuş yoluyla öğretim ile dersler verilebilir diye düşünüyordum. Sonuçta bilgiler soyut, o yaştaki çocuklar için neler yapılabilir ki diye düşünüyordum. Fakat biz sekiz kişi bir araya gelince çok farklı yöntem ve teknikler çıktı ortaya. Anladım ki dersler bu yöntem ve teknikler ile de çok daha güzel anlatılabilir.” (ÖA7)

“Öğretim yöntem teknik bilgi ve becerimi şu şekilde etkiledi. Biz bu okul sürecinde çeşitli öğretim yöntem ve tekniği gördük. Hangisinin hangi alanda hangi derste kullanılacağını bilmiyorduk doğrusu. Dersleri izledik ve dersler sonucunda hangi materyalin hangi öğretim yöntem ve tekniğinin başarılı olacağını anladık. Bu sayede bir ders boyunca farklı öğretim yöntem ve tekniklerini kullanarak etkili bir ders süreci oluşturmamızı sağladı.” (ÖA8)

Öğretmen adaylarının görüşlerin bakıldığında; ders araştırması modelini uygulamanın öğretim yöntem-teknik bilgilerine önemli ölçüde katkı sağladığını vurguladıkları anlaşılmaktadır. Bu model kapsamındaki etkinliklerle üniversitede öğrendikleri yöntem-teknik bilgilerini pekiştirdiklerini ifade eden öğretmen adayları; yine bu çerçevede yeni ve farklı öğretim yöntem-tekniklerinden haberdar olduklarını vurgulamışlardır. Ayrıca bu model ile birlikte kalıplaşmış yöntem-teknik anlayışının dışına çıkmayı başardıklarını da belirtmişlerdir.

Öğretmen adaylarının ifadelerinden ders araştırması modelini uygulamanın öğretim yöntem-teknik becerilerine de olumlu katkı sağladığı anlaşılmaktadır. Bu kapsamda öğretmen adaylarının “uygulama becerilerine etkileri” kodu çerçevesindeki örnek görüşlerine aşağıda yer verilmiştir:

“Önceden teoride bildiğim yöntem ve tekniklerin uygulamada nasıl olabileceğini biraz daha düşünmüştüm de aklıma yatmamıştı. İşte bu durumun uygulamada nasıl olabileceğini öğrendim. Daha sonra işte kendim de uygulayarak arkadaşlardan da bilgiler alarak bu yöntemlerin pratikteki hem gözlemlerim hem de uygulamalarından, pratikte halin nasıl olabileceğini mesela sadece bu yöntem sadece bu alanda kullanılır değil de mesela sadece matematikte kullanılmaz diğer derslere de uyarlamamız açısından faydası oldu.” (ÖA2)

“Mesela ben bir konu ile ilgili tek bir yöntem teknik kullanıyorsam bunda şöyle bir durum oldu. Arkadaşlarımı izledim, onlar bu konuyla ilgili farklı bir yöntem teknik kullandılar. Bu da benim yöntem teknik konusunda gelişmeme sebep oldu. Şöyle düşündüm, ben bu konuda bu yöntem tekniği de kullanabilirim diye düşündüm. Mesela hep sabit bir yöntem teknik kullanıyordum. Bu durum bana yöntem teknik açısından çeşitlilik sağladı. Bunun dışında öğrencilerin hangi yöntem tekniğe daha fazla ilgi gösterdiğini, hangi yöntem ve tekniğin bir öğrencinin dikkatini çektiğini gördüm. Bundan sonra da bu şekilde ders işleyeceğim. Bu yönden de bana birçok katkısı oldu.” (ÖA3)

“Ya da o yöntem tekniklerde nelere dikkat edilmesi lazım, uygulamada nasıl onu da gördüm. Bir yöntem ve tekniği daha farklı şekillerde nasıl uygulayabiliriz onu da gördük.” (ÖA4)

“Biz bu yöntem ve teknikleri teoride biliyorduk. Uygulamada hiç kullanmamış gibi bir şeydi yani. Bu ders araştırması çalışması ile birlikte bunları uygulama fırsatı bulduk. Dediğim gibi işbirlikçi öğrenmenin ne kadar önemli olduğunu bu çalışmada görmüş olduk.” (ÖA5)

“Şöyle diyelim bir tekniği uygulamadan önce bile aklımızdaki yöntem tekniğin bile artılarını eksilerini sekiz farklı bakış açısı ile görmemizi sağladı. En iyi bildiğimiz yöntem ve teknikleri uygularken bile eksikliklerimiz olabiliyor. En bildiğimiz de bile. Bu çalışma ile birlikte bilmediğimiz yöntem tekniklerde dikkat etmemiz gereken yerleri, sınıfın ne zaman kopacağını ya da konuyu nerede daha iyi verebileceğimizi görmemizi sağladı.” (ÖA6)

Öğretmen adaylarının ifadelerine göre; ders araştırması modelini uygulamak öğretim yöntem-teknik becerilerinin gelişmesine önemli katkı sağlamıştır. Modelin uygulanması sürecinde öğrencilerin ilgisini çeken yöntem-teknikleri fark ettiklerini ifade eden öğretmen adayları; konuya uygun ve en verimli yöntem-teknik seçebilme becerilerinin geliştiğini vurgulamışlardır. Öğretmen adayları teorik olarak bildikleri yöntem-tekniklerin uygulanma biçimlerini görme fırsatı bulduklarını belirtmişlerdir. Ayrıca farklı öğretmen adaylarının öğretim yöntem-teknik uygulamalarını gözlemleme imkânı bulduklarını ifade etmişlerdir.

Öğretmen adaylarının ders araştırması modelini uygulamalarının dersi değerlendirme bilgi ve becerilerine etkisine ilişkin görüşleri. Yapılan analizler sonucunda elde edilen kodlara ait bilgiler Tablo 14’te verilmiştir.

Tablo 14. Ders Araştırması Modelini Uygulamanın Dersi Değerlendirme Bilgi ve Becerilerine Etkisine İlişkin Görüşler

Kodlar	Görüş Sıklığı
Uygulama becerilerine etkileri	8
Teorik bilgilerine etkileri	8

Tablo 14’te görüldüğü üzere öğretmen adaylarının ders araştırması modelini uygulamanın dersi değerlendirme bilgi ve becerilerine etkileri yönündeki görüşleri “uygulama becerilerine etkileri” ve “teorik bilgilerine etkileri” kodları çerçevesinde değerlendirilmiştir.

Ders araştırması modelini uygulamanın dersi değerlendirme bilgi ve becerilerine olumlu anlamda etki ettiğini vurgulayan öğretmen adaylarının “uygulama becerilerine etkileri” kodu kapsamındaki örnek görüşlerine aşağıda yer verilmiştir:

“Hiç uygulanamaz dediğim değerlendirme yöntemlerini uygulanabilir hale getirdik. Değerlendirme yöntemlerinde işbirlikçi değerlendirme yani çocuklarda işbirlikçi değerlendirme yöntemlerini canlı bir şekilde gördüm. Bunun daha iyi bir yöntem olduğunu fark ettim.” (ÖA1)

“Değerlendirme kısmında öncelikle geleneksel anlayışta sürekli sonuç odaklı değerlendirme yapıldı. Biz şöyle yaptık genelde derslerimizde, süreç değerlendirmesi artı sonuç değerlendirmesi yaptık. Daha çok süreç değerlendirmesine önem verdik. Çünkü bir öğrenciyi değerlendirirken sonuçtan ziyade sürece bakmamız lazım. Bunu bir kez daha gördüm ve değerlendirme planımızı yaparken de, dersimizi işlerken de sürekli süreç odaklı ders işledik.” (ÖA3)

“Dersi anlatmak ve işlemek kadar dersi değerlendirmek de çok önemli. Öğrenci o bilgiyi aldı mı, öğretmen verebildi mi? bunu ölçmek ve bütün öğrencilerde ölçmek çok önemli. Yeri geldi

eğitsel oyunlarla bu değerlendirmeleri yaptık yeri geldi çocuklara etkinlik kâğıtları dağıttık. Oyunlar oynattık.” (ÖA4)

“Dersi değerlendirmede süreç içinde dersi değerlendirmenin daha iyi olduğunu gördük. Süreç içinde değerlendirmenin tek başına biraz eksik kaldığını gördük. Tüm öğrencileri değerlendirmede gördük. Süreç sonunda da değerlendirme yapmanın faydalı olduğunu düşünüyorum ben. Bu modelin uygulanmasında da bunu görmüş olduk.” (ÖA5)

“İlk ders anlatan kişi bendim. Ben şöyle bir hata yapmıştım. Bunu ders anlatırken hiç fark etmedim ama sonra anladım. Ben geri dönüt vermeyi unuttum öğrencilere. Dağıttığım kâğıtlarda da alıştırılarda da çocukları hep değerlendirme sürecine katmayı hep ihmal ettim. Aslında biz hep önde olan öğrencileri katıyoruz ve süreç içerisinde asıl değerlendirilmesi gereken öğrencileri fark edemiyoruz. Bunu ders anlatırken değil de arakada gözlem yaparken fark ettim. Aslında gerçekten değerlendirilmesi gereken ve sürece katılması gereken öğrencileri arka planda bırakıyorduk. Bir de öğrencilere geri dönütleri vermiyorduk. Yanlıklarını söylüyorduk ama bire bir geri dönütler vermiyorduk. Bunların da çocuklar için çok önemli olduğunu fark ettim. Bu yüzden planlama yaptıktan sonraki süreçte geri dönütler verdiğimde çocukların hem kendilerini önemli hissettiklerini hem de yanlış öğrenmelerini düzelttiklerini fark ettim.” (ÖA6)

Öğretmen adaylarının ifadelerinden de anlaşılacağı gibi; ders araştırması modelini uygulamak dersi değerlendirme becerilerinin gelişmesine katkı sağlamıştır. Modelin uygulanması sürecinde dersi değerlendirmenin önemini ve farklı değerlendirme uygulamalarını öğrendiklerini belirten öğretmen adayları; süreci ve sonucu birlikte değerlendirmenin gerekliliğine vurgu yapmışlardır. Öğretmen adayları ayrıca değerlendirme esnasında öğrenciye dönüt vermenin ve adil bir değerlendirme yapmanın önemini fark ettiklerini de belirtmişlerdir.

Öğretmen adayları ders araştırması modelini uygulamanın dersi değerlendirme bilgilerine teorik anlamda da olumlu katkı sağladığını vurgulamışlardır. Bu kapsamda öğretmen adaylarının “*teorik bilgilerine etkileri*” koduna ait örnek görüşlerine aşağıda yer verilmiştir:

“Genelde uygulamayı yapan öğretmenlerde değil de ders planında bir takım eksiklikler gördüm. Bunların giderilmesi için zaten çalıştık.” (ÖA1)

“Bir benim tek başıma planlayarak işlediğim ders planı vardı. Bir de ortak şekilde karar verip ders işlemememiz vardı. Arada o kadar çok fark vardı ki; burada demek istediğim şey şu; bir kişinin fikri yerine birçok kişinin fikri bir araya gelirse çok güzel şeyler oluyor. Çünkü biz birçok kişiye ve birçok farklı fikir ortaya çıktı. Bu durumun da bizim dersi planlama konusunda çok etkili olduğunu düşünüyorum.” (ÖA3)

“Diğer arkadaşlar da biz yeni fikirler sunarak nasıl değerlendirme yapmamız gerektiği konusunda bizlere fikirler vermiş oldular.” (ÖA5)

“Biz ders planlarımızda aslında fotokopi kâğıtları olmadan ve çalışma kâğıtları olmadan da dersi güzel bir şekilde değerlendirebileceğimizi gördük. İlla da bir kâğıt verilecekse bu kâğıt, çocuğun aklında kalanları yazabileceği bir kâğıt olabilir. Onun dışında çocuğu çok yormayacak, onu dersten ve okul ortamından soğutmayacak ve sıkımayacak şekilde biz dersi vermeye çalıştık.” (ÖA7)

“Ders sonu değerlendirmemi şu şekilde ekiledi. Önceden mantık hatası yaparak başarılı olan öğrencilerime hep yüksek not verebilirdim. Ya da bir sınıf ortamında dersi anlatırken

öğrencilerin genel olarak neler yaptığını göremeyebilirdim. Bu sayede tüm öğrencilerin sağlıklı bir şekilde değerlendirilmesini sağladık.” (ÖA8)

İfadelerden de anlaşılacağı üzere öğretmen adayları; ders araştırması modelini uyguladıktan sonra dersi değerlendirme teorik bilgilerinin de zenginleştiğini vurgulamışlardır. Modelin uygulanması sürecindeki işbirliği ile farklı ders değerlendirme uygulamalarını öğrendiklerini ifade eden öğretmen adayları; bu süreçte ders planındaki değerlendirme anlamındaki eksiklikleri görme fırsatı bulduklarını belirtmişlerdir.

Öğretmen adaylarının ders araştırması modelini uygulama sürecindeki işbirliğinin mesleki gelişimlerine etkisine ilişkin görüşleri. Yapılan analizler sonucunda elde edilen kodlara ait bilgiler Tablo 15’te verilmiştir.

Tablo 15. Ders Araştırması Modeli Sürecindeki İşbirliğinin Mesleki Gelişimlerine Etkisine İlişkin Görüşler

Kodlar	Görüş Sıklığı
Mesleki gelişime etkileri	15
Öğretmen kişiliğine etkileri	3

Tablo 15’te görüldüğü gibi öğretmen adaylarının ders araştırması modelinin uygulanması sürecindeki işbirliğinin mesleki gelişimlerine etkileri yönündeki görüşleri “*mesleki gelişime etkileri*” ve “*öğretmen kişiliğine etkileri*” kodları çerçevesinde değerlendirilmiştir.

Ders araştırması modelinin uygulanması sürecindeki işbirliğinin mesleki gelişimlerine olumlu katkı sağladığını ifade eden öğretmen adaylarının “*mesleki gelişime etkileri*” kodu kapsamındaki örnek görüşlerine aşağıda yer verilmiştir:

“Farklı yöntem teknikleri gördük, farklı değerlendirme yöntemlerini gördük. Benim bilmediğim konularda arkadaşım beni tamamladı. Ben arkadaşımın bilmediğini tamamladım. Var olan bilgilerimiz pekiştirdik. Eksiklerimizi giderdik. Değerlendirme toplantılarında dediğim gibi ne kadar çok farklı fikir olduğu zaman daha çok bilgi elde edebiliyoruz. İşbirliğinde bunu fark ettim ben.” (ÖA1)

“Bizler de öğrencilerimiz için bireysel çalışmak yerine bütün olarak çalışırsak ve el ele verirse daha güzel sonuçlar ortaya çıkarırız. Bu yüzden işbirliğini kesinlikle onaylıyorum. Birçok kişinin fikri her zaman bir kişinin fikrinden yani akıl aklıdan üstündür lafı her zaman çok doğru söylenmiştir. Bir elin nesi var iki elin sesi var sözüne de gayet katılıyorum. Bu sözler tam da bizim modelimiz için uygun sözlerdir diyebilirim.” (ÖA3)

“İnsanların bir arada çalışması zor bir olaydır çünkü herkes farklı şeyleri düşündüğü için ortak bir paydada toplanmak biraz zor. Bunu başardık bence ve güzel sonuçlar çıktı ortaya. Arkadaşlarımın da farklı görüşleri oldu benim de farklı görüşlerim oldu. Bunları birleştirdik. Planlarımızı birlikte sentezledik ve revize ettik. İyi bir işbirliği yaptık bence. İlk uygulamamızı

yaparken biraz sıkıntı yaşadık bence ama sonradan alıştık birbirimize. Öğrendik ve deneyim kazandık.” (ÖA4)

“Daha önceden bahsettiğim gibi işbirlikçi öğrenmenin biz faydasını biliyoruz ama bu çalışma ile diğer arkadaşlar ile birlikte fikir alış verişini yaparak daha özgün bir plan ve öğretim yöntem tekniklerini öğrenmiş oluyoruz.” (ÖA5)

“Benim deneyimlerimle elde edemeyeceğim, birçok arkadaşımın deneyimleriyle elde ettiği şeyleri birleştirdik. Yani belki de birer sene kazanacağımız, sekiz arkadaşın sekiz senede elde edebileceği deneyimi bir senede oluşturduk. Bu konuda da bir iki çalışmadan sonra da gerçekten birlikte çalışabileceğimizi, farklı bakış açıları ile bakabileceğimizi, hepimizin gerçekten çok önemli fikirleri ve yöntem teknik değerlendirme konusunda planlama konusunda başka deneyimleri olduğunu ve bunların bir araya getirdiğimizde gerçekten oluşturduğumuz planın öğrenciler için en yararlı olduğunu düşünüyorum.” (ÖA6)

“Ders planlama kısmına geçtiğimizde de yeni bir plan oluşturduğumuzda da sekiz kişi bir araya gelerek yeni bir plan ortaya çıkaracaktık. Bu sekiz kişinin ayrı ayrı fikri, ayrı ayrı yöntemi ve tekniğinden yeni bir plan ortaya çıkardık. Özellikle işbirlikçi öğrenme üzerinde durduk zaten. Soru cevap ve gösterip yaptırma üzerinde durduk. Bu tarz yöntem ve tekniklerin üzerinde daha fazla durduk dersi planlama kısmında.” (ÖA7)

Öğretmen adaylarının ifadelerine bakıldığında; ders araştırması modelinin uygulanması sürecindeki işbirliğinin mesleki gelişimlerine önemli ölçüde katkı sağladığını vurguladıkları görülmektedir. Öğretmen adayları modelin uygulanması sürecindeki işbirliğinin; bilgilerini pekiştirme, deneyimlerini paylaşma, ortak başarı için çalışma, farklı uygulamaları gözlemleme ve özgün bir plan oluşturma gibi mesleki bilgi ve becerilerini geliştirdiğini ifade etmişlerdir.

Öğretmen adayları ders araştırması modelinin uygulanması sürecindeki işbirliğinin kişiliklerine de olumlu bir yansıması olduğunu vurgulamışlardır. Bu kapsamda öğretmen adaylarının “*öğretmen kişiliğine etkileri*” kodu ile ilgili örnek görüşlerine aşağıda yer verilmiştir:

“Farklı fikir ve düşüncelere öncelikle açık olmamı etkiledi. Zaten bu anlamda biraz açtım şimdi tam olarak açtı beni.” (ÖA2)

“Kendimi eleştirebilme imkânım oldu. Bizler kendimizi eleştiren insanlar değiliz ama karşımızdaki insanlar bizi eleştirince kendi eksikliklerimizi gördük.” (ÖA7)

“Bu model sayesinde tüm öğretmenler birbirlerinin eksikliklerini gördükleri zaman, öğretmenin kişiliğinden daha çok mesleki bilgisine yönelik olduğundan dolayı tüm öğretmenler sorumluluk sahibi olmayı, bireyselden daha çok heterojen bir grup olmayı sağlıyor. Bu sayede daha iyi bir şekilde sorumluluk almayı öğrenmiş oluyoruz. Ortak başarı ve ortak bağımlılık sayesinde ise iyi ve başarılı bir sınıf ortaya çıkıyor.” (ÖA8)

Öğretmen adaylarının görüşleri incelendiğinde; ders araştırması modelini uygulamalarının kişilik açısından onlara önemli kazanımlar sağladığını vurguladıkları anlaşılmaktadır. Öğretmen adayları bu modelin uygulanması ile birlikte daha çok sorumluluk sahibi olma, farklı fikirlere açık olma ve daha iyi bir gözlemci olma gibi kişilik özelliklerinin geliştiğini fark ettiklerini ifade etmişlerdir.

Öğretmen adaylarının ders araştırması modelini uygularken karşılaştıkları güçlüklerle ilişkin görüşleri. Yapılan analizler sonucunda elde edilen kodlara ait bilgiler Tablo 16’da verilmiştir.

Tablo 16. Ders Araştırması Modelini Uygularken Karşılaşılan Güçlüklerle İlişkin Görüşler

Kodlar	Görüş Sıklığı
Öğretmen kaynaklı olmayan güçlükler	13
Öğretmen kaynaklı güçlükler	5

Tablo 16’da görüldüğü üzere öğretmen adaylarının ders araştırması modelini uygularken karşılaştıkları güçlüklerle ilişkin görüşleri “*öğretmen kaynaklı olmayan güçlükler*” ve “*öğretmen kaynaklı güçlükler*” kodları altında değerlendirilmiştir.

Öğretmen adaylarının ders araştırması modelini uygularken karşılaşılan güçlüklerle ilişkin görüşlerinden, öğretmen kaynaklı olmayan güçlüklerle vurgu yaptıkları anlaşılmaktadır. Bu kapsamda öğretmen adaylarının “*öğretmen kaynaklı olmayan güçlükler*” koduna ait örnek görüşlerinden bazılarını aşağıda yer verilmiştir:

“Öncelikle bunu ilk uyguladığımız zaman biraz zaman konusunda sıkıntı çektik. Biraz acemilik vardı bizde. Daha sonra birkaç uygulamadan sonra bunun yerine oturduğunu gördük.” (ÖA1)

“Birinci dezavantajı uygulama yaptığımız sınıfın mevcudunun kalabalık olması.” (ÖA2)

“Pek bir güçlükle karşılaşmadık. Tek güçlüğümüz dersi işledikten sonra değerlendirme kısmına geçerek tekrar planı revize etmemiz lazımdı. O kısımda sadece biraz süre sıkıntımız oldu. Biraz fazla süre alıyor ama alması da normal. Çünkü bir şeyi de baştan inşa etme zor bir süreç. Bunun dışında pek bir güç yanını gerçekten görmedim. Sadece zaman ile ilgili bir sıkıntımız vardı o da olması gereken bir şeydi. Çünkü zaten bir planı revize etmek zor bir süreç. Tekrar tekrar yapmak zor bir süreç. Aslında zaman biraz daha uzun olsaydı daha güzel etkinlikler ortaya çıkabilirdi diye düşünüyorum.” (ÖA3)

“En büyük sıkıntımız zamandı. Çünkü okulda belli bir süre birlikte çalışma imkânımız vardı. Bir saat anlatıp, bir saat planı yeniden düzenleyip ardından bir saat tekrar dersi anlatıyorduk. Bunları farklı günlerde yapsaydık daha fazla düşünmeye zamanımız olurdu bence. Dersi daha farklı işleyebilirdik. Bu açıdan zaman sıkıntımız vardı. Sınıflar kalabalık olduğu için bütün öğrencilerle ilgilenemedik. Bu açıdan biraz sıkıntımız oldu.” (ÖA4)

“Genelde mesela sınıfın kalabalık olması ve bu yaptığımız çalışmanın mesela okula gönderilen planların çerçeve planlar olduğu için sıkıntı çekildi. Ama revize edilen planların çok iyi olması sonradan tabi. Uygulama süresinin uzun olması gibi sıkıntılar var. Bir de ekonomiklik boyutunun olmaması gibi bir şey var.” (ÖA5)

“Şu an böyle büyük bir güçlükle karşılaşmadık ama hem zaman hem de mekân konusunda bir araya gelip toplantı yapacağımız bir süreç olmayabilir... Yani mekân ve zaman konusunda sıkıntı yaşayabiliriz.” (ÖA6)

“En başta karşılaştığımız güçlükler zorluklar bir dersi tam zamanında anlatamıyorduk. Derse girişi ve gelişmeyi iyi yaparken değerlendirme yapamıyorduk. Ders süreci iyi devam ederken girişte sıkıntı oluyordu. Ama biz bu çalışmayı yaptıktan sonra girişi ne ile yapacağımızı süreci

ne ile devam edebileceğimizi, ders esnasında nelerin yapılabileceğini ve nelerin yapılamayacağını öğrendik. Bu sayede etkili bir giriş, etkili bir süreç ve etkili bir değerlendirme yapabileceğimizi gördük. Bence zaman, maliyet, okulun fiziki özellikleri eksik olduğu zaman öğretmen kendi cebinden bunu karşılayamaz.” (ÖA8)

Öğretmen adaylarının görüşleri incelendiğinde; ders araştırması modelini uygularken karşılaşılan güçlüklerin genel olarak öğretmenin dışındaki güçlükler olduğu anlaşılmaktadır. Modeli uygularken özellikle zaman açısından sıkıntı yaşadıklarını ifade eden öğretmen adayları; sınıf mevcudu, toplantı salonu eksikliği ve maliyet bakımından da bir takım güçlüklerle karşılaştıklarını belirtmişlerdir.

Ders araştırması modelini uygularken öğretmenden kaynaklanan bir takım sıkıntılar da yaşandığını vurgulayan öğretmen adaylarının, “*öğretmen kaynaklı güçlükler*” koduna ait örnek görüşlerine aşağıda yer verilmiştir:

“Biraz acemilik vardı bizde. Daha sonra birkaç uygulamadan sonra bunun yerine oturduğunu gördük.” (ÖA1)

“...aynı zamanda bizim çerçeve programın dışına çıktığımızdan dolayı diğer okullara ve köy okullarına uygulama açısından dezavantajının olup olmadığını tam olarak öğrenmedik.” (ÖA2)

“Öğretmenlerin bunu kabullenmesi ve bunu tekrar benimsemesi biraz zaman alacaktır. Ama benimsendikten ve bir şeyler oturduktan sonra gerçekten hem kolay, ilk başta bize çok zor geldi. Nerde ne zaman konuşacağız, ne yapacağız, nasıl eleştireceğiz, hangisi doğru hangisi yanlış karar vermekte çok zorluk çektik. Ama bir iki denemeden, çalışmadan sonra gerçekten neye dikkat etmemiz gerektiğini çok daha iyi anladık. Sadece dezavantaj olarak bunu söyleyebilirim.” (ÖA6)

“Öğretmenler genelde atandıkları için ders dışında bence böyle şeylere zaman ayırmak istemez. Öğle arası ya da okul çıkışı bütün öğretmenlerin bir araya gelerek bütün bunları görüşmeleri lazım. Eksiklikleri görüp birbirlerine söylemeleri lazım. Ama atanmış öğretmenler genelde bu zorluklara girmezler. Böyle bir havaları olur bu yüzden bu şeylere girmezler.” (ÖA8)

Öğretmen adaylarının ifadelerine göre, ders araştırması modelini uygularken öğretmen kaynaklı bir takım güçlüklerin de yaşanabileceği anlaşılmaktadır. Modelin uygulanması sürecinde özellikle öğretmenlerin deneyimsiz olma ve isteksiz olma durumlarını ifade eden öğretmen adayları; bazen de çerçeve programın dışına çıkılabileceği gibi güçlüklerle de vurgu yapmışlardır.

Öğretmen adaylarının ders araştırması modelinin daha iyi uygulanabilmesine ilişkin görüşleri. Yapılan analizler sonucunda elde edilen kodlara ait bilgiler Tablo 17’de verilmiştir.

Tablo 17. Ders Araştırması Modelinin Daha İyi Uygulanabilmesine İlişkin Görüşler

Kodlar	Görüş Sıklığı
Öğretmenlere yönelik öneriler	8
Yöneticilere yönelik öneriler	7

Tablo 17’de görüldüğü gibi öğretmen adaylarının ders araştırması modelinin daha iyi uygulanabilmesi için yaptığı öneriler “*öğretmenlere yönelik öneriler*” ve “*yöneticilere yönelik öneriler*” kodları çerçevesinde değerlendirilmiştir.

Öğretmen adaylarının görüşlerine bakıldığında; ders araştırması modelinin daha iyi uygulanabilmesi için öğretmenlere bir takım önerilerde bulundukları görülmektedir. Bu kapsamda öğretmen adaylarının “*öğretmenlere yönelik öneriler*” kodu ile ilgili görüşlerine aşağıda yer verilmiştir:

“Bir de şey konusunda öğrencilerin ön bilgileri, konuyu daha az bilmiş bir şekilde biz bir sınıf belirlediğimiz zaman bana kalırsa daha iyi yöntem teknik ve daha iyi bir ders planı hazırlayabiliriz. Böylece ders araştırması modelini daha iyi bir şekilde uygulayabiliriz.” (ÖA1)

“Modelin daha iyi uygulanabilmesi için sadece aday öğretmenler değil normal öğretmenlerin de farklı yıllara göre işte yeni atanmış olabilir, aday öğretmen olabilir, on yıllık, beş yıllık olabilir. Bunların bir araya gelerek birbirlerinin tecrübelerinden faydalanmalarının daha avantaj sağlayacağını düşünüyorum.” (ÖA2)

“Biz öğrenci olduğumuz için tecrübeli öğretmenlerin kesinlikle olması gerekiyor bu uygulama modelinde bence. Birde çok tecrübeli değil de yeni atanmış öğretmenler olmasının daha iyi olacağını düşünüyorum. Çünkü hem tecrübeli hem de tecrübesiz öğretmenler bir araya gelerek yeni fikirler ortaya çıkarabilir. Öğretmenler birbirlerinin tecrübelerinden faydalanabilir.” (ÖA5)

“Biz bir sınıf atmosferinde uyguladık bunu. Bunu seçilmiş öğrenciler arasında sadece sınıfta en iyi planı elde etmek için, yöntem tekniğe karar vermek için uygulanabilirdi. Bu süreçte zümrelerin toplanıp seçtikleri öğrenciler üzerinde yapacağı bir çalışmayla bu plan elde edilse belki çok daha avantajlı olacaktır.” (ÖA6)

“Üç dönem bir staj görevimiz oluyor. Stajda ve okulda gördüklerimizi harmanlayıp yeni şeyleri anlatmaya çalışıyoruz fakat bu model bence meslekte beşinci onuncu ve on beşinci yılını doldurmuş öğretmenlerle yapılmasının çok daha iyi olacağını düşünüyorum. Sonuçta biz de çok iyi olduğumuzu iddia etmedik bu uygulamada. Eksiklerimiz illa ki oldu. Sonuçta biz de bir şeyler öğrenmek için oradaydık biz sekiz kişi. Teorik kısmında hep çok güzel bilgiler aldık, şunu yapacağız bunu yapacağız diye. Fakat ben uygulama kısmında birazcık mesleki tecrübe gerektiğini düşünüyorum. Bu yüzden de öğretmen adaylarından ziyade meslekte beşinci, altıncı ya da onuncu yılını doldurmuş öğretmenlerle yapılmasının çok çok daha iyi olacağını düşünüyorum. Onlar hem zaman konusunda daha pratik olacaklar. Yöntem teknik konusunda daha iyi olacaklar. Sınıfa hâkimiyet ve planlama konusunda çok daha tecrübeliler bizden. Biz daha yeni öğretmen adayları olarak derse girdik ve sınıf öğrencileriyiz. Bunun dezavantajı olduğunu düşünüyorum bizim uygulamamız açısından. Öğretmenlerle yapılmasının çok daha iyi olacağını düşünüyorum.” (ÖA7)

“Bu modeli daha iyi hale getirmek için öncelikle atanacağım yerde bu mesleki bilgiyi öğretmenlere etkili bir şekilde açıklamak, eksik olduğumuz noktaları belirlemek. Özellikle öğretmenler odasında toplandığımız zaman hangi öğretmenin hangi alanda başarılı olduğunu,

hangisinin başarısız olduğunu ve bu başarısızlıkların nelerden kaynaklandığını hep birlikte bulursak ve bir araya gelip çalışmaları daha iyi bir hale getirirsek etkili bir ders planı sayesinde tüm okulun tüm sınıfın ve tüm öğrencilerin başarıları artmış olur.” (ÖA8)

Öğretmen adaylarının ifadeleri incelendiğinde; ders araştırması modelinin daha iyi uygulanabilmesi için öğretmenlerle ilgili bir takım önerilerde bulundukları görülmektedir. Öğretmen adaylarının bu kapsamda özellikle farklı deneyime sahip öğretmenlerle birlikte çalışılması gerektiğini vurguladıkları anlaşılmaktadır. Bu şekilde farklı mesleki deneyimlerin paylaşılmasına imkân sağlanabileceğini belirtmişlerdir. Ayrıca modelin daha iyi uygulanabilmesi için öğretmenlerin, öğrencilerin ön bilgilerine ve hazırbulunuşluk düzeylerine dikkat etmeleri gerektiğini de vurgulamışlardır.

Ders araştırması modelinin daha iyi uygulanabilmesi için yöneticilere yönelik bir takım önerilerde bulunan öğretmen adaylarının, “yöneticilere yönelik öneriler” koduna ait örnek görüşlerine aşağıda yer verilmiştir:

“Şimdi öncelikle ben bu modeli uygularken bir şeyi merak ettim. Dedim ki acaba farklı kademelerde nasıl bir hal alır bu uygulama. Biz sınıf öğretmeniyiz ilkökul öğretmeniyiz. Acaba lise düzeyinde nasıl bir hal alır. Ortaokul düzeyinde nasıl bir hal alır. Bana kalırsa bunu üzerine biraz düşünülmesi ve çalışılması gerekiyor.” (ÖA1)

“Teknolojik anlamda donanımlı olmayan okullar var.” (ÖA2)

“Bu modelin daha iyi uygulanabilmesi için ne yapılabilir. Bu model birçok kişi tarafından değerlendirilmeli ve ülke geneline yaygınlaştırılmalı diye düşünüyorum. Birçok kişinin fikri için daha deneyimli öğretmenler bir araya gelerek bunu yaparsa daha güzel sonuçlar ortaya çıkar diye düşünüyorum. Bunun dışında gayet iyi bir uygulama bence. Bu uygulama ülkemizde yaygınlaştırılmalı diye düşünüyorum.” (ÖA3)

“Uzmanlar olursa bu çalışmaya büyük katkı sağlarlar. Zaman önerim olabilir tekrardan. Daha geniş bir zamanda yapılabilir... Aslında sıkıntılarımızdan yola çıkarak bunları söyleyebiliriz. Sınıf mevcutlarını biraz düşürebilsek ve karışık sınıflar olursa, çalışkanından, çalışmayanına kadar tüm öğrencilerin olduğu sınıflar oluşturursak daha iyi sonuçlar elde edebiliriz. Çünkü öğrenci tiplerini görme imkânımız olur.” (ÖA4)

“Bu modelin daha uzman kişilerle birlikte yapılması daha uygun olur diye düşünüyorum.” (ÖA7)

“Bence bu ders araştırması çalışması tüm okullarda ders olarak verilmeli. Öğretmenlere de hizmet içi eğitim olarak sunulmalı. Bu sayede öğrencilerin başarıları da arttırılabilir.” (ÖA8)

Öğretmen adayları ders araştırması modelinin daha iyi uygulanabilmesi için yöneticilere de bir takım görevler düştüğünü ifade etmişlerdir. Öğretmenlere verilecek hizmet içi eğitimler aracılığıyla ders araştırması modelinin tüm ülkeye yaygınlaştırılması gerektiğini vurgulayan öğretmen adayları; bu konuda uzmanlardan yardım alınmasının önemini vurgulamışlardır. Öğretmen adayları ayrıca ders araştırması modelinin daha iyi uygulanabilmesi için okulların imkânlarının gözden geçirilmesi ve zaman ile ilgili sıkıntıların giderilmesi gerektiğini de belirtmişlerdir.

Öğretmen Adayı Günlüklerine Ait Bulgular

Öğretmen adaylarının ders araştırması modelinin dersi planlama teori ve uygulama becerilerine katkılarına ilişkin görüşleri. Yapılan analizler sonucunda ulaşılan kodlara Tablo 18’de yer verilmiştir.

Tablo 18. Ders Araştırması Modelinin Dersi Planlama Teori ve Uygulama Becerilerine Katkılarına İlişkin Görüşler

Kodlar	Görüş Sıklığı
Bilgi yönünden katkıları	10
Beceri yönünden katkıları	7

Tablo 18’de görüldüğü üzere öğretmen adaylarının ders araştırması modelini öğrenmenin ve uygulamanın dersi planlama teori ve uygulama becerilerine katkılarına ilişkin görüşleri “*bilgi yönünden katkıları*” ve “*beceri yönünden katkıları*” kodları çerçevesinde değerlendirilmiştir.

Öğretmen adaylarının görüşlerinin ders araştırması modelini öğrenmenin ve uygulamanın dersi planlama bilgilerine katkıları yönünde yoğunlaştığı görülmektedir. Bu kapsamda öğretmen adaylarının “*bilgi yönünden katkıları*” koduna ait örnek görüşlerinden bazılarına aşağıda yer verilmiştir:

“İlk yapılan anlatımdan sonra yapmış olduğumuz tartışmalar sonunda derse girişte yapılması gerekenler, gelişme bölümünde yapılması gerekenler ve sonuç bölümünde yapılması gerekenlerin neler olması gerektiğini, eksikliklerin nasıl giderileceği üzerine yorum yaptık. Bu da teoride öğrenmiş olduklarımızı geliştirmeme fırsat verdi.” (ÖA1)

“Konuyu kavrayan ve düzeyleri yüksek olan öğrenciler için ders planı hazırlarken daha iyi düşünüp karar vermem gerektiğini kavradım. Çocukların sadece teoride değil de günlük hayatta da bunları kavramalarını sağlamak, yeri ve önemini belirtmenin mantığını yani hayatilik ilkesini nasıl kullanacağımın mantığını bir kat daha arttırdı. Teknoloji ve ders arasındaki olumlu ilişkiyi biraz daha olumlu bir şekilde kavradım.” (ÖA2)

“Bir ders planlanırken hangi aşamalarda ne yapılacağını daha iyi kavradım. Planı tekrar hazırlarken arkadaşlarımdan düşüncelerini almak olumlu yönde katkı sağladı.” (ÖA3)

“Öncelikle bir ders planlanırken nelere dikkat edileceğini daha iyi öğrendim. Bir plan hazırlanırken alanında uzman diğer hocalarımdan da düşüncelerini aldım.” (ÖA4)

“Dersi planlarken daha çok nelere dikkat edileceği uygulamaların nasıl yapılacağı hakkında bilgiye sahip oldum.” (ÖA5)

“Dersi gözlemleme, değerlendirme, etkili bir plan yapabilme ve ders planına eleştirel bir gözle bakabilme yeteneği kazandım.” (ÖA6)

“Bir ders planının planlama açısından öncelik olarak nereye dikkat etmem gerektiğini, hedefin kazanımın net olup hedef-kazanım doğrultusunda neler yapılabileceğini ve ne kadar farklı yöntem teknik kullanılırsa derste öğrencilerin dikkatlerinin canlı olacağını gözlemledim.” (ÖA7)

Öğretmen adayları görüşlerinde; ders araştırması modelini öğrenmenin ve uygulamanın ders planı hakkındaki bilgilerine olumlu katkılar sağladığını vurgulamışlardır. Bir ders planı yaparken nelere dikkat etmesi gerektiğini, hangi sıralamayı takip etmesi gerektiğini öğrendiklerini ifade eden öğretmen adayları; bu süreçte arkadaşlarının fikir ve önerilerinden yararlanma imkânı bulduklarını belirtmişlerdir. Öğretmen adayları bu süreçte ayrıca bir ders planına eleştirel gözle bakabilmeyi öğrendiklerini ve öğrencilerin seviyesine göre plan hazırlamanın önemini fark ettiklerinin altını çizmişlerdir.

Öğretmen adayları ders araştırması modelini öğrenmenin ve uygulamanın bir ders planını uygulayabilme becerilerini de geliştirdiğini ifade etmişlerdir. Bu kapsamda öğretmen adaylarının “*beceri yönünden katkıları*” kodu çerçevesindeki örnek görüşlerine aşağıda yer verilmiştir:

“Yapmış olduğumuz uygulama sonunda ders planında eksik kalan noktaların neler olduğu, bu eksikliklerin nasıl giderilebileceğini ve giderilirken bireylerin en iyi nasıl öğrenebileceği üzerine giderilmesi üzerine düşündük ve karar verdik.” (ÖA1)

“Dersin işleniş aşamaları ve takibinde yapılması gerekenlerin neler olduğunu kavramamı sağladı. Yapılan teorik plan ve bu teorik planın uygulanmaya konmasının öğrenci ve öğretmen açısından faydalarının gerçeğe en yakın olan ve öğrencinin aktif olduğu yapılandırmacı bir program çerçevesinde daha eğlenceli ve etkili bir öğrenme öğretme sürecinin olduğu görüşü bende kuvvetlendi.” (ÖA2)

“...uygulama aşamasına olumlu yönde bir katkı sağladı.” (ÖA4)

“Planı uygularken nasıl uygulanması gerektiği öğrenciye en iyi verimin nasıl sağlanacağı konusunda bilgi sahibi oldum.” (ÖA5)

“Ders anlatırken fark etmediğim yerleri diğer öğretmen arkadaşların fark etmesiyle dersi anlatırken kullanabileceğim teknikler ve ders planı hazırlarken gözümünden kaçan ayrıntıları fark etmemi sağladı.” (ÖA6)

“Derse nasıl başlamam gerektiği ve zamanı ekonomik kullanmam gerektiği konusunda bana yararlı oldu.” (ÖA8)

Öğretmen adaylarının görüşleri incelendiğinde; ders araştırması modelinin bir ders planını uygulayabilme becerilerine olumlu katkılar sağladığı yönünde olduğu görülmektedir. Öğretmen adayları bu sürecin onlara ders planını uygularken hangi sıralamayı takip etmeleri gerektiği, derse nasıl bir giriş yapmaları gerektiği ve zamanı nasıl ekonomik kullanmaları gerektiği konusunda katkı sağladığını vurgulamışlardır. Yine uygulama esnasında ders planındaki eksiklikleri diğer arkadaşlarının yardımı ile fark etmeyi ve dersi nasıl daha eğlenceli hale getirmeleri gerektiğini öğrendiklerini ifade etmişlerdir.

Öğretmen adaylarının ders araştırması modelinin öğretim yöntem-teknik teori ve uygulama becerilerine katkılarına ilişkin görüşleri. Yapılan analizler sonucunda ulaşılan kodlara Tablo 19’da yer verilmiştir.

Tablo 19. Ders Araştırması Modelinin Öğretim Yöntem-Teknik Teori ve Uygulama Becerilerine Katkılarına İlişkin Görüşler

Kodlar	Görüş Sıklığı
Teorik bilgilerine katkıları	9
Uygulama becerilerine katkıları	6

Tablo 19’da görüldüğü üzere, öğretmen adaylarının ders araştırması modelini öğrenmenin ve uygulamanın öğretim yöntem-teknik teori ve uygulama becerilerine katkılarına ilişkin görüşleri “*teorik bilgilerine katkıları*” ve “*uygulama becerilerine katkıları*” kodları çerçevesinde değerlendirilmiştir.

Ders araştırması modelini öğrenmenin ve uygulamanın öğretim yöntem-teknik teori ve uygulama becerilerine olumlu katkı sağladığını belirten öğretmen adaylarının “*teorik bilgilerine katkıları*” kodu çerçevesindeki örnek görüşlerine aşağıda yer verilmiştir:

“Benim için en uygun olan yöntem ve teknikten daha iyi daha uygun yöntem ve tekniklerin var olduğuna ve kullanabileceğime inandım. Ders sonunda bu uygulamaları tartıştığım zaman öğrenmiş olduğum yöntem ve teknikleri pekiştirdim, eksiklerimin farkına vardım.” (ÖA1)

“Aynı zamanda yöntem ve teknikler üzerindeki teorik bilgi ve pratik becerilerimin arttığını ve aktif kullanmaya teşvik ettiğini gördüm.” (ÖA2)

“Anlatılan konuya uygun benim kullanacağım yöntem dışında aklıma gelmeyen yöntem teknikleri arkadaşlarım uygulayınca yeni fikirler öğrenmiş oluyorum. Bunu dışında aklıma daha farklı fikirler geliyor.” (ÖA3)

“Farklı konular ve derslere uygun farklı yöntem ve tekniklerin olduğunu, bazen öğretmenlerin bazı tekniklerde yetersiz olduğunu gördüm. Ve yetersiz olan bir öğretmenin kendini geliştirmesi gerektiğini öğrendim.” (ÖA4)

“Planlarda uygulanacak farklı yöntem ve teknikler öğrendim. Bunların amacına göre nasıl daha iyi kullanılabileceği hakkında bilgi öğrendim.” (ÖA5)

“Farklı yöntem ve tekniklerle birlikte bunları uygularken sınıf atmosferini ve konuyu yöntem ve teknikle en uygun şekilde nasıl sunabileceğim konusunda fikirler edindim.” (ÖA6)

“Bu uygulamanın bana birçok katkısı oldu. Ders anlatımı esnasında yeni yeni yöntem teknikler öğrendim. Derste öğrencileri nasıl daha fazla etkin kılacağımı, zaman yönetimi, sınıf hâkimiyetinin ve sınıf yönetiminde neler yapmam gerektiğini öğrendim.” (ÖA7)

“Derslerde hangi uygulamada hangi yöntem tekniği kullanmam gerektiğini anladım. Bu yönde bana katkısı oldu.” (ÖA8)

İfadelerden anlaşılacağı üzere öğretmen adayları; ders araştırması modelinin öğretim yöntem-teknik teorik bilgilerine önemli katkılar sağladığını vurgulamışlardır. Modelin uygulanması sürecinde farklı öğretim yöntem-teknikleri öğrendiklerini belirten öğretmen adayları; farklı konulara göre farklı yöntem-teknik kullanılması gerektiğini öğrendiklerini ifade etmişlerdir. Ayrıca öğretmen adayları ders sonu değerlendirme toplantılarında yöntem-teknik bilgilerini pekiştirme, bu anlamdaki eksikliklerini fark etme ve giderme imkânı bulduklarını vurgulamışlardır.

Öğretmen adayları ders araştırması modelinin öğretim yöntem-teknik uygulama becerilerine de katkı sağladığını ifade etmişlerdir. Bu kapsamda öğretmen adaylarının “uygulama becerilerine katkıları” koduna ait örnek görüşlerinden bazılarını aşağıda yer verilmiştir:

“İşbirliği ile bir konuyu öğretirken farklı yöntem ve teknikler kullanabileceğimin farkına vardım. Daha önceden teoride öğrenmiş olduğum teknikleri uygulamada gördüm.” (ÖA1)

“Bazı yöntem ve teknik amaçlarının dışında da yeni bir duruma uyum sağlatarak kullanabileceğimin farkına vardım. Çoklu zekaya göre ele alırsam her öğrencinin anlayabileceği ve farklı etkinlikleri içeren farklı teknikleri içeren yöntemlerin kullanılmasını bunları yaparken de ders süresini en iyi şekilde değerlendirilmesi gerektiğini anladım.” (ÖA2)

“Ben bildiğim ve önem verdiğim yöntem ve tekniklere ağırlık verirken öğretmen arkadaşlarım benim gözden kaçırdığım ya da üzerinde durmadığım farklı bir teknik ve yöntem sundular. Bu da ders işlenirken çeşitliliği oluşturdu.” (ÖA4)

“Bir derste uygulanabilecek farklı farklı yöntem ve tekniğin olduğunu planda uygulanmasıyla daha iyi anlamış oldum. Planda uygulanan yöntem ve tekniğin derste nasıl uygulanacağı ve hangi yöntem tekniğin uygulanması gerektiği yani en iyi hangi yöntem tekniği kullanacağım gibi katkıları oldu.” (ÖA5)

“Dersi anlatırken kullanılabilecek daha orijinal ve daha faydalı, daha önce denenmiş teknikleri daha önce uygulamış gibi rahat bir şekilde uygulama imkânı bulduk.” (ÖA6)

Bu ifadelerden öğretmen adaylarının, ders araştırması modelinin öğretim yöntem-teknik uygulama becerilerine olumlu katkılar sağladığını vurguladıkları anlaşılmaktadır. Daha önceden teorik olarak öğrendikleri yöntem-teknikleri uygulama imkânı bulduklarını belirten öğretmen adayları; aynı konu kapsamında farklı yöntem-tekniklerin de uygulanabileceğini gördüklerini ifade etmişlerdir.

Öğretmen adaylarının ders araştırması modelinin dersi değerlendirme teori ve uygulama becerilerine katkılarına ilişkin görüşleri. Yapılan analizler sonucunda ulaşılan kodlara Tablo 20’de yer verilmiştir.

Tablo 20. Ders Araştırması Modelinin Dersi Değerlendirme Teori ve Uygulama Becerilerine Katkılarına İlişkin Görüşler

Kodlar	Görüş Sıklığı
Uygulama becerilerine katkıları	8
Teorik bilgilerine katkıları	4

Tablo 20’de görüldüğü gibi, öğretmen adaylarının ders araştırması modelini öğrenmenin ve uygulamanın dersi değerlendirme teori ve uygulama becerilerine katkılarına ilişkin görüşleri “*uygulama becerilerine katkıları*” ve “*teorik bilgilerine katkıları*” kodları çerçevesinde değerlendirilmiştir.

Öğretmen adaylarının görüşlerinin, ders araştırması modelinin dersi değerlendirme becerilerine uygulamadaki katkıları yönünde yoğunlaştığı görülmektedir. Bu kapsamda öğretmen adaylarının “*uygulama becerilerine katkıları*” koduna ait örnek görüşlerinden bazılarına aşağıda yer verilmiştir:

“Dersin değerlendirilmesinde sadece süreç veya sadece sonucun değil ikisinin beraber kullanıldığı ve süreç ağırlıklı değerlendirme yapılmasının uygulamadan daha faydalı olduğunu gördüm.” (ÖA2)

“Ders planını yeniden düzenleyip tekrar uygulayınca aradaki farkı görmemek mümkün değil.” (ÖA3)

“Süreç içerisinde yapılan değerlendirmenin çok faydalı olduğunu kavradım. Derslerde yapılan farklı değerlendirmenin dersin kavranması açısından çok yararlı olduğunu gördüm. Değerlendirmede materyal kullanımı ve etkinliklerin dersi pekiştirdiğini ve öğrencilerin eksikliklerini daha net bir şekilde görmemi sağladı.” (ÖA5)

“Dersi değerlendirirken ilk ders anlatımında kaybettiğimiz zaman ve nitelik eksikliğini beraber değerlendirerek en uygun ve en fazla yarar sağlayacak değerlendirme uygulamasını seçtik.” (ÖA6)

“Dersi değerlendirme kısmında etkinlik çalışma kağıdı dışında bütün konuyu önemli özellikleriyle özet geçip çocuklara düşündürücü sorular sorarak değerlendirme yapabileceğimi gözlemledim.” (ÖA7)

“Dersi değerlendirirken gözden kaçırdığım noktaları arkadaşlar sayesinde buldum. Bu da benim daha fazla gelişmeye katkı sağladı.” (ÖA8)

Öğretmen adaylarının görüşleri incelendiğinde; ders araştırması modelinin onların dersi değerlendirme becerilerine olumlu katkı sağladığı anlaşılmaktadır. Dersi değerlendirme uygulamaları arkadaşları tarafından gözlemlenen öğretmen adayları; ders sonrası değerlendirme toplantılarında bu yöndeki eksikliklerini öğrenme fırsatı bulmuşlardır. Başlangıçta sonuç odaklı değerlendirme yaptıklarını ifade eden öğretmen adayları; sonradan süreç odaklı bir değerlendirme tarzını kullandıklarını ifade etmişlerdir.

Ders araştırması modelinin dersi değerlendirme bilgilerine teorik anlamda olumlu katkı sağladığını vurgulayan öğretmen adaylarının “*teorik bilgilerine katkıları*” kodu kapsamındaki örnek görüşlerine aşağıda yer verilmiştir:

“Değerlendirmelerin sadece testler ve süreç neticesinde olabileceğini düşünürdüm. Ancak yapmış olduğumuz tartışmalar sonunda uygulamalı değerlendirmelerin yapılabileceğini fark ettim.” (ÖA1)

“...teoride ise bunun nasıl yapılması gerektiğini ve amaçlarımı daha net belirlememe düşünmeme fayda sağlıyor.” (ÖA2)

“Dersin süreç içerisinde çalışma kâğıtlarıyla ya da soru cevap yöntemiyle değerlendirilebileceğini ya da dersin sonunda özet yaparak değerlendirilebileceğini öğrendim.” (ÖA3)

“Bir ders değerlendirilirken birden çok yolla bu işlem gerçekleştirilebilir. Bir etkinlik kâğıdı ya da eğitsel bir oyun ya da öğrencilerin aktif olduğu bir değerlendirme yapılabilir. Diğer öğretmenlerin de bu konuda fikirlerinin alınması önemlidir.” (ÖA4)

Öğretmen adaylarının ifadelerinden; ders araştırması modelinin dersi değerlendirme kapsamındaki teorik bilgilerini pekiştirdiği ve geliştirdiği anlaşılmaktadır. Dersi değerlendirme uygulamalarını sadece testler ve etkinlik kâğıtları olarak düşündüklerini ifade eden öğretmen adayları; modeli uyguladıktan sonra farklı değerlendirme uygulamaları öğrendiklerini vurgulamışlardır. Öğretmen adayları ayrıca süreci değerlendirmenin önemini anladıklarını ve öğrencinin değerlendirme sürecinde de aktif olması gerektiğini öğrendiklerini belirtmişlerdir.

Öğretmen adaylarının ders araştırması modeli sürecindeki işbirliğinin katkılarına ilişkin görüşleri. Yapılan analizler sonucunda ulaşılan kodlara ilişkin bilgilere Tablo 21’de yer verilmiştir.

Tablo 21. Ders Araştırması Modeli Sürecindeki İşbirliğinin Katkılarına İlişkin Görüşler

Kodlar	Görüş Sıklığı
Öğretmenlik becerisine katkıları	8
Kişilik yapısına katkıları	6

Tablo 21’de görüldüğü üzere, öğretmen adaylarının ders araştırması modeli sürecindeki işbirliğinin katkılarına ilişkin görüşleri “*öğretmenlik becerisine katkıları*” ve “*kişilik yapısına katkıları*” kodları çerçevesinde değerlendirilmiştir.

Ders araştırması sürecindeki işbirliğinin, mesleki uygulamaları kapsamında onlara katkı sağladığını belirten öğretmen adaylarının “*öğretmenlik becerisine katkıları*” koduna ait örnek görüşlerine aşağıda yer verilmiştir:

“Bugünkü uygulama ile yapılan işbirliğinde benim fark edemediğim ayrıntıların birçoğunu fark ettim. İşbirliği sonucunda farklı birçok örneklerle karşılaştım. Yani dersin konusu anlatılırken yöntem, teknik konunun içeriğine ilişkin örnekler.” (ÖA1)

“Daha önceden de belki söylemişimdir; işbirliğine dayalı çalışmada bir yöntem tekniğin daha farklı ve aktif bir şekilde nasıl uygulayabileceğimi anlamama arkadaşlarımın fikirleri bana yardım etti. Arkadaşlarımın farklı çözüm yöntemleri sunmalarının benimde farklı çözüm yollarını bulmamda ipucu niteliğini taşıdığını bir kez daha anladım. Bir arkadaşımın sunduğu bir fikir benim farklı bir fikir üretmeme kaynaklık ediyor.” (ÖA2)

“İşbirliği konusunda her hafta bir araya gelip birçok fikir üretme konusunda daha yetkin hale geldik. Bir araya gelerek daha güzel fikirler ortaya koyduk. Daha güzel planlar hazırladık. Her hafta farklı fikirlerle ve çoğalan fikirlerle bir araya geldik. Birlikte bir işi yapmanın önemli olduğunu bir kez daha görmüş oldum.” (ÖA3)

“Yaptığımız işbirliği sayesinde bir planda en iyi verim nasıl elde edilir gibi faydalarını gördük.” (ÖA5)

“Diğer öğretmen adayı arkadaşların bulduğu fikirler ve incelemeler beni çok etkiledi. Derse bakış açımı değiştirmemi sağladı. Bu da benim diğer öğretmen adayı arkadaşlarla birlikte çalışma isteğimi arttırdı.” (ÖA6)

“Dersi tekrardan planlamak için bir araya gelip fikir alış verişi yapmamız, farklı yöntem tekniklerin söylenmesi, 8 öğretmen adayının bir araya gelerek ders planına ilişkin yorumları eleştirileri sayesinde nasıl daha iyi ders anlatılır, ders planı yapılır konusunda bilgilendim.” (ÖA7)

“İşbirliğine dayalı çalışma sayesinde, etkili ders planı yapmam, etkili yöntem teknik bulmam ve etkili ders değerlendirmem açısından bana katkı sağladı.” (ÖA8)

Öğretmen adaylarının görüşlerinden anlaşıldığı üzere; ders araştırması kapsamındaki işbirliği onların öğretmenlik becerilerine olumlu katkılar sağlamıştır. Öğretmen adayları bu süreçte daha nitelikli bir ders planı oluşturmayı, farklı yöntem-teknikleri uygulamayı ve etkili değerlendirme uygulamalarını kullanmayı öğrendiklerini belirtmişlerdir. Ders esnasında fark edemedikleri birçok noktayı işbirliği sayesinde fark edebildiklerini belirten öğretmen adayları; bu süreçte daha etkin bir öğrenme ortamının nasıl oluşturulabileceğini öğrendiklerini ifade etmişlerdir.

Öğretmen adayları ders araştırması sürecindeki işbirliğinin kişiliklerine de olumlu yönde katkılar sunduğunu ifade etmişlerdir. Bu kapsamda öğretmen adaylarının “*kişilik yapısına katkıları*” koduna ait örnek görüşlerinden bazılarına aşağıda yer verilmiştir:

“Benim düşünmediğim ve ya görmediğim bir noktayı başka bir arkadaşımın söylemesi hem beni geliştirmekte hem de işbirliğine dayalı çalışma becerilerimizi geliştirmektedir.” (ÖA2)

“İşbirliği bir konuda yetersiz olan birileri ve aynı konuda yeterli olan birilerinin bir araya gelmesiyle, farklı görüş ve fikirlerle zenginlik sağlar. Her beyin farklı çalıştığı ve birbirinden bağımsız düşündüğü için konularda çeşitliliğin oluştuğunu gördüm.” (ÖA4)

“Uygulama esnasında yapılan işbirliği farklı fikirler görmeme ve bu fikirler üzerinden yeni fikirler üretmeyi ve ortak bir sonuca varmamı sağladığını gördüm. Eleştirel düşünme becerisini geliştirmemi sağladı.” (ÖA5)

“Öğretmen adayları ile birlikte çalışıp en iyi planı yapma çalışmaları, farklı bakış açıları kazanmamı sağladı.” (ÖA6)

“Artık sorumluluk bilincim daha fazla gelişti diyebilirim. Ortak başarının artmasının çok önemli olduğunu anladım.” (ÖA8)

İfadeler incelendiğinde, ders araştırması modeli kapsamındaki işbirlikli çalışma ortamının öğretmen adaylarının kişiliklerine olumlu anlamda yansımaları olduğu anlaşılmaktadır. Bu süreçte işbirliğine dayalı çalışma becerilerinin geliştiğini ifade eden öğretmen adayları; olaylara bakarken ayrıntıları fark edebilme konusunda da birçok kazanım elde ettiklerini belirtmişlerdir. Ayrıca öğretmen adayları bu süreçte tartışma becerilerinin geliştiğini ve özgün fikirler üretmeye başladıklarını da vurgulamışlardır.

Öğretmen adaylarının ders araştırması modelinin mesleki gelişimlerine katkılarına ilişkin görüşleri. Yapılan analizler sonucunda ulaşılan kodlara ilişkin bilgilere Tablo 22’de yer verilmiştir.

Tablo 22. Ders Araştırması Modelinin Mesleki Gelişimlerine Katkılarına İlişkin Görüşler

Kodlar	Görüş Sıklığı
Mesleki açıdan katkıları	10
Kişilik açısından katkıları	5

Tablo 22’den anlaşılacağı üzere, öğretmen adaylarının ders araştırması modelinin katkılarına ilişkin görüşleri “*mesleki açıdan katkıları*” ve “*kişilik açısından katkıları*” kodları çerçevesinde değerlendirilmiştir.

Öğretmen adaylarının ders araştırması modelinin katkılarına ilişkin görüşlerinde en fazla mesleki anlamdaki katkılarına vurgu yaptıkları görülmektedir. Bu kapsamda öğretmen adaylarının “*mesleki açıdan katkıları*” koduna ait örnek görüşlerine aşağıda yer verilmiştir:

“Ders planının önemini kavradım. Plan hazırlanırken öğrenci ön bilgilerinin ve konu hakkındaki düşüncelerinin ders planı üzerindeki önemini ve etkisini gördüm. Birkaç öğrenciyle ilgilenirken diğer öğrencilerin neler yaptığını ve bunlara nasıl görevler verebileceğim üzerinde düşündüm. Bu etkenler mesleki gelişimimi sağladı.” (ÖA1)

“Farklı fikirlerin bir araya gelmesi ve bunları kendi açımdan ele almam ve değerlendirip uygulamama yardım etti. Mesleki olarak daha tecrübeli ve üretken bir yapıya sahip olmam gerektiğini kavradı. Meslektaşlarımla rekabet etmektense bilgi ve tecrübelerinden yararlanmam gerektiğini öğretti.” (ÖA2)

“Ders planının ne kadar önemli olduğunu bir kez daha gördüm. Planın öğrenci profiline göre hazırlanması gerektiğini bir kez daha anladım. Farklı yöntem teknikleri kullanma konusunda daha yetkin oldum. Ders anlatımında daha iyi geldiğimi düşünüyorum.” (ÖA3)

“Bir ders işlenirken hangi konu olursa olsun materyal kullanılması ve dersin oyunlaştırılması öğrencilerin daha iyi öğrenmesine yardımcı oluyor. Daha fazla eğitsel oyun öğrenmeliyim.” (ÖA4)

“Uygulamada diğer meslektaşlarımdan yeni şeyler öğrenme fırsatım oldu. Bu yeni şeylerin benim mesleki gelişimi sağladığını fark ettim. Farklı fikir ve düşünceye sahip bireylerin görüşlerinden yararlanarak bir ders sürecini daha aktif, eğlenceli ve etkin nasıl geçirebileceğimi teorik olarak kavradım.” (ÖA5)

“Dersi planlama ve uygulama kısmında birçok bakış açısı kazandım. Tek başıma bir plan yaparken bile, şimdi arkadaşlarım olsaydı nasıl çalışırdık diye düşünmeye başladım.” (ÖA6)

“İleriki mesleki hayatımda dersi anlatma öğrencileri aktifleştirme, süreci değerlendirme kısmında dikkat etmem gerekenleri, neleri yapıp yapmamam gerektiğini öğrendim. Bu konuda bana çok iyi bir tecrübe oldu.” (ÖA7)

“Mesleki gelişim açısından olumlu etkiledi. Bireysel başarılar kadar grup ve işbirliğinin başarısının da benim açımdan önemli olduğunu anladım. Bu sayede daha iyi sonuçlar elde edilebilir.” (ÖA8)

Öğretmen adaylarının görüşlerinden ders araştırması modelinin onların mesleki anlamdaki bilgi ve becerilerine olumlu anlamda katkılar sunduğu anlaşılmaktadır. Ders planının önemini kavradıklarını, ders planı yaparken nelere dikkat etmeleri gerektiğini anladıklarını ifade eden öğretmen adayları; farklı yöntem-teknikler ve farklı değerlendirme uygulamalarının ders ortamına yansımalarını gördüklerini belirtmişlerdir. Bu süreçte farklı fikir ve öneriler doğrultusunda bir dersin nasıl daha eğlenceli ve verimli geçirilebileceğini gördüklerini belirten öğretmen adayları; rekabetten ziyade yardımlaşmanın gerekliliğini anladıklarını vurgulamışlardır.

Ders araştırması modelinin kişilik anlamında da kendilerine önemli kazanımlar sunduğunu belirten öğretmen adaylarının, “*kişilik açısından katkıları*” koduna ait görüşlerinden bazılarını aşağıda yer verilmiştir:

“Eksik kalan yönlerimi gördüm. Farklı fikirler, öneriler, tavsiyeler dinledim.” (ÖA1)

“Eksikliklerimin neler olduğunu kavramanın yanına ne gibi eksikliklerim olacağı hakkında düşünmemi sağladı. Analitik ve yansıtıcı düşünme becerilerimin arttığını düşünüyorum.” (ÖA2)

“Farklı düşünce ve fikirlerin bir araya gelerek daha güzel planlar ve etkinlikler ortaya çıkaracağı ve anlatırken ne gibi eksikliklerimin olduğunu görmem açısından bana çok katkısı oldu.” (ÖA5)

“Açıkçası bana birçok yönden katkısı oldu. Ders anlatım sürecinde eleştirel bir gözle bakıp duruma nesnel bir gözle bakıp yorumlamayı öğrendim.” (ÖA7)

İfadelere bakıldığında, ders araştırması modelinin öğretmen adaylarına kişilik anlamında da olumlu katkılarda bulunduğu anlaşılmaktadır. Modelin uygulanması sürecinde eksik kalan yönlerini görebilme imkânı bulduklarını belirten öğretmen adayları; yine bu süreç sayesinde analitik ve yansıtıcı düşünme becerilerinin de geliştiğini

ifade etmişlerdir. Ayrıca bu sürecin kendilerine farklı fikir ve önerileri dinleyebilme becerisi kazandırdığını vurgulayan öğretmen adayları; bir ders sürecine eleştirel gözle bakabilmeyi öğrendiklerinin de altını çizmişlerdir.

BÖLÜM V

TARTIŞMA

Araştırmanın bu bölümünde, öğretmen adayları açısından ders araştırması modelinin mesleki gelişim kapsamında incelenmesi tartışılmıştır. Araştırma soruları temelinde yapılandırılan tartışmada ders araştırması modelinin öğretmen adaylarının ders planı, öğretim yöntem-teknikleri ve dersi değerlendirme uygulamaları temelindeki bilgi ve becerilerine katkıları tartışılmıştır. Yine model kapsamındaki mesleki işbirliğinin öğretmen adaylarına katkıları üzerinde durulmuştur. Bu kapsamda öğretmen adaylarından elde edilen tüm bu bulgular alanyazında yer alan çalışmaların bulguları ile karşılaştırılarak analiz edilmiştir.

Öğretmen adayları mesleki gelişimin; lisans eğitimindeki formasyon derslerinden, uygulama yaptıkları okullardan, seminer ve konferanslardan, internetten ve hizmet içi eğitimlerden sağlanabileceğini vurgulamışlardır. Mesleki gelişim anlamındaki yeni ve farklı uygulamaların da takip edilmesi gerekliliğini belirtmişlerdir. Özellikle son yıllarda öğretmenlerin mesleki gelişimi bağlamında dünya çapında büyük ilgi uyandıran ders araştırması modelini (Saito ve Atencio, 2013) öğrenmenin ve uygulamanın mesleki anlamda onlara büyük katkı sağladığını ifade etmişlerdir. Ders araştırması modelini öğrenen ve uygulayan öğretmen adayları, uygulamanın ardından yazdıkları günlüklerde de modelin kendilerine hem mesleki gelişim açısından hem de kişilik yapısına olumlu anlamda önemli katkılar sağladığını belirtmişlerdir. Yine bu modelin ders planı yapma, yöntem-teknik bilgisi, dersi değerlendirme bilgisi ve işbirliği temelinde çalışabilme becerisi bağlamında kendilerine olumlu katkılar sunduğunu vurgulamışlardır. Ayrıca ders araştırması modelinin mesleki anlamdaki bilgi ve becerilerinin pekişmesine ve gelişmesine büyük yarar sağladığını da ifade etmişlerdir.

Ders araştırması modelinin öğretmenlerin mesleki gelişimini sağlama ve buna süreklilik kazandırma amaçlı bir model olması, bu bulgulara ulaşılmasındaki en önemli etken olarak görülmektedir. Bu modelin uygulanması sürecindeki mesleki işbirliği ve yardımlaşmanın beraberinde nitelikli bir mesleki gelişim ortamı sunduğu düşünülmektedir. Nitekim öğretmen adaylarının ders araştırması modelini öğrenirken ve uygularken olumlu bir tutum içerisinde oldukları araştırmacı tarafından da gözlemlenmiştir. Ayrıca bu olumlu çalışma ortamının öğretmen adaylarına mesleki anlamda da birçok kazanım sağladığı yine araştırmacı tarafından izlenmiştir. Başlangıçta

ders araştırması modelini bilmedikleri için öğretmen adaylarının bir takım endişeleri olduğu fakat modeli tanıyıp uyguladıktan sonra elde edilen deneyim ile bu endişelerin yerini olumlu ve eğlenceli bir ortama bıraktığı görülmüştür. Özellikle ders esnasında gözlem yaparken ve ders sonrası değerlendirme toplantılarında işbirliği halinde çalışan öğretmen adaylarının, bu süreç zarfında arkadaşlarından yeni ve farklı mesleki uygulamalar öğrendikleri görülmüştür. Yine bu süreçte önceden bildikleri bir takım teorik mesleki bilgilerin uygulama biçimlerini yakından izledikleri ve eleştirel bir gözle takip ettikleri de araştırmacı tarafından gözlemlenmiştir.

Bu çalışmada ders araştırması modelinin öğretmen adaylarının mesleki gelişimine olumlu katkılar sunduğu yönünde bulgular elde edilmiştir. Araştırmanın bu bulgularını destekler nitelikte alanyazında birçok çalışma olduğu görülmüştür. Bu bağlamda ders araştırması modeline ilk defa doktora tezinde vurgu yapan Yoshida (1999), modelin Amerika ve dünya çapında tanınmasına vesile olan Stigler ve Hiebert (1999) ile bu modelin İngiltere’de bakanlık bünyesinde uygulanmasını sağlayan Dudley (2011) gibi bilim insanları çalışmalarında bu bulguyu destekler nitelikte sonuçlar elde etmişlerdir. Carlo, Braga Blanco ve Fueyo (2018) çalışmalarında, ders araştırması modelinin özellikle yükseköğretimdeki öğretmen adaylarının mesleki gelişimi için çok umut verici bir potansiyele sahip olduğuna vurgu yapmıştır. Yine Gonzalez ve Deal (2017) ve Tan (2014) yaptıkları çalışmalarında ders araştırması modelinin hem mesleki gelişimi sağladığı hem de öğretmenleri bu anlamda teşvik ettiği sonucuna ulaşmışlardır. Juhler (2017), Mitchell (2017) ve Baki (2012) ise doktora çalışmalarında, ders araştırması modelinin öğretmen adaylarının mesleki gelişimlerine katkı sağladığı yönünde araştırmanın bulgularını destekler nitelikte sonuçlar elde etmişlerdir. Ayrıca Carroll (2013) yüksek lisans tez çalışmasında, ders araştırması modelinin öğretmen adaylarının teorik ve pratik bilgileri arasındaki bağı güçlendiren önemli bir uygulama olduğunu vurgulamıştır.

Huang, Su ve Xu (2014) tarafından Çin’de ve Brosnan (2014) tarafından İrlanda’da matematik öğretmenleri ile yapılan çalışmalarda, araştırmanın bulgularını destekler nitelikte ders araştırması modelinin öğretmenlerin mesleki anlamdaki yeterliklerini geliştirdiği sonucu elde edilmiştir. Yine Copriady (2013) ile Saito ve Atencio (2013) tarafından Endonezya’da yapılan çalışmalarda ders araştırması modelinin öğretmenleri mesleki anlamda daha nitelikli hale getirdiği sonucuna ulaşılmıştır. Ayrıca Kanauan ve Insprasitha (2013) tarafından Tayland’da, Barber (2018) tarafından Amerika’da, Skott ve Moller (2017) tarafından Danimarka’da ve Chassels ile Melville

(2009) tarafından ise Kanada’da öğretmenlerle yapılan çalışmalarda da elde edilen ders araştırması modelinin öğretmenlik becerisini arttırdığına yönelik bulguların, araştırmanın bulguları ile örtüştüğü görülmektedir.

Ders Planı

Araştırmanın bulguları incelendiğinde öğretmen adaylarının ders planına ilişkin görüşlerinin; iyi bir ders planı yaparken içeriğe dikkat edilmesi, uzmanlar, deneyimli öğretmenler ve akranlardan destek alınması gerektiği üzerinde yoğunlaştığı görülmektedir. Ders araştırması modelini öğrendikten ve uyguladıktan sonra, bu modelin onların bu fikirleriyle paralellik gösterdiğini ifade etmişlerdir. Öğretmen adayları modelin uygulanması sürecindeki ve sonrasındaki günlüklerde geçen ifadelerinde de, ders araştırması modelinin ders planı yapabilme ve planı uygulayabilme bilgi ve becerilerine önemli katkılar sunduğunu vurgulamışlardır. Modelin uygulanması sürecinde ders planına eleştirel gözle bakmayı, planın uygulanması sürecini gözlemlemeyi ve sonrasında grup arkadaşları ile işbirliği içerisinde planı yeniden düzenlemeyi öğrendiklerini ifade eden öğretmen adayları; tüm bu sürecin iyi bir ders planı yapabilme ve o planı uygulayabilme bilgi ve becerilerini geliştirdiğini belirtmişlerdir. Araştırma sürecinde ders araştırması modeli kapsamında deneyimli hale gelen öğretmen adaylarının; ders planını daha dikkatle, özenle ve daha eğlenceli bir ortamda yapmaya başladıkları araştırmacı tarafından gözlemlenmiştir. Yine bu süreçte öğretmen adaylarının ders planı yapma konusundaki özgüvenlerinin de arttığı araştırmacı tarafından tespit edilmiştir.

Araştırma kapsamında ders araştırması modelinin öğretmen adaylarının ders planı yapabilme ve o planı uygulayabilme yönündeki bilgi ve becerilerini olumlu yönde geliştirdiği bulgusuna ulaşılmıştır. Alanyazında bu bulguyu destekler nitelikte birçok çalışma olduğu görülmektedir. Mostofo (2014) ve Carroll (2013) öğretmen adayları ile yaptıkları çalışmalarında; ders araştırması modelinin, öğretmen adaylarının daha iyi bir ders planı yapabilme becerilerini arttırdığı ve bu konuda onlara özgüven kazandırdığı sonucuna ulaşmışlardır. Yine Meiliasari (2013) tarafından öğretmen adayları ile yapılan bir çalışmada da ders araştırması modelinin; öğretmen adaylarının ders planı yapma konusundaki bilgi ve becerilerini geliştirdiği sonucu elde edilmiştir. Ayrıca Taylor ve diğerleri (2005) ise yaptıkları çalışmalarında ders araştırması modelinin öğretmenlerin ders planı yapabilme bilgi ve becerilerine katkı sağladığını ifade etmişlerdir.

Lyding (2012) öğretmenlerle, Baki (2012) ise öğretmen adayları ile yürüttükleri doktora tezlerinde; ders araştırması modelinin öğretmenlerin ders planına yönelik bilgi ve becerilerini geliştirdiği sonucuna ulaşmışlardır. Fernandez (2010), Groves ve diğerleri (2013) ise yaptıkları çalışmalarında ders araştırması modelinin öğretmen adaylarının ders planı yapma ve uygulama gibi önemli bir öğretmenlik becerisini geliştirdiğini vurgulamışlardır. Başka bir çalışmada ise Doğan ve Özgeldi (2018), ders araştırması modelinin matematik öğretmen adaylarının ders planı ile ilgili becerilerine katkı sağladığı yönünde sonuçlara ulaşmışlardır. Bu çalışmaların sonuçlarının, araştırmanın bulguları ile de örtüştüğü görülmektedir.

Ders araştırması modeli; öğretmenlerin işbirliği içerisinde dersi planlama, sınıfta uygulama, gözlem yapma ve sonrasında tartışarak planı yeniden düzenlemesini içeren bir mesleki gelişim modelidir (Alvine ve diğerleri, 2007). Farklı bakış açısına ve farklı deneyime sahip öğretmen ya da öğretmen adaylarının bir araya gelmesiyle uygulanan ders araştırması sürecinde, öğretmenlerin ders planı hakkındaki bilgi ve becerilerini birbirleriyle paylaşmasının mesleki gelişimleri açısından oldukça önemli olduğu düşünülmektedir. Modelin uygulanması sürecinin öğretmen adaylarına, ders planının hem teorik hem de uygulama boyutundaki eksikliklerini görebilme ve onları düzeltebilme imkânı sunduğu bilinmektedir. Bu çalışmada öğretmen adaylarından elde edilen bulgulardan da, ders araştırması modelinin ders planı ile ilgili bilgi ve becerileri geliştiren bir model olduğu anlaşılmaktadır.

Öğretim Yöntem-Teknikleri

Öğretmen adayları öğretim yöntem-teknik bilgi ve becerilerini özellikle öğretmenlik uygulamasındaki deneyimli öğretmenlerden, diğer öğretmen adaylarından ve eğitim aldıkları öğretim elemanlarından yardım alarak geliştirdiklerini ifade etmişlerdir. Ders araştırması modelini öğrenen ve ardından uygulayan öğretmen adayları, bu model kapsamındaki işbirliği ve yardımlaşma ile öğretim yöntem-teknik bilgi ve becerilerini geliştirdikleri yönünde görüşler belirtmişlerdir. Günlüklerde de buna vurgu yapan öğretmen adayları, ders araştırması modeli ile birlikte öğretim yöntem-tekniklerini hem uygulama hem de gözlemlene imkânı bulduklarını belirtmişlerdir. Modelin uygulanması sürecinde sekiz öğretmen adayının her birinden yeni ve farklı yöntem-teknik öğrendiklerini ve ilk defa geleneksel tarzdaki uygulamaların dışına çıktıklarını vurgulamışlardır. Yine bu süreçte yöntem-teknik anlamında teorik bilgilerini

pekiştirdiklerini ifade eden öğretmen adayları, yöntem-tekniklerin farklı uygulanış biçimlerini de görme fırsatı bulduklarının altını çizmişlerdir. Araştırma sürecinde öğretmen adaylarının diğer arkadaşlarından öğrendikleri farklı öğretim yöntem-tekniklerini dikkatle izledikleri ve bu süreçte yeni bir şeyler öğrenmenin mutluluğunu yaşadıkları araştırmacı tarafından da gözlemlenmiştir.

Araştırmanın bulguları incelendiğinde, ders araştırması modelinin öğretmen adaylarının öğretim yöntem-teknik bilgi ve becerilerine önemli katkılar sunduğu sonucu elde edilmiştir. Özellikle ders araştırması kapsamındaki işbirlikli çalışma ortamının yöntem-teknik anlamında farklı bilgi ve deneyimlerin paylaşılmasına imkân sağladığı düşünülmektedir. İşbirliği halinde ders planı yapılması, uygulamanın gözlemlenmesi ve ardından tartışarak planın yeniden düzenlenmesi sürecinin yöntem-teknik bilgi ve becerisine katkı sunduğu bulgusu alanyazındaki birçok çalışma tarafından da desteklenmektedir. Alvine ve diğerleri (2007) yaptıkları çalışmalarında, ders araştırması modelinin öğretmen adaylarının yöntem-teknik bilgi ve becerilerine hem teorik hem de uygulama bakımından önemli katkılar sağladığını belirtmişlerdir. Becker ve diğerleri (2008) ile Fernandez (2010) de çalışmalarında ders araştırması uygulamalarının, öğretmenlerin öğretim yöntemleri kapsamındaki yeterliklerini geliştirdiği sonucuna ulaşmışlardır.

Lyding (2012) ve Yüzbaşıoğlu (2016), ders araştırması modeli ile birlikte öğretmenlerin farklı yöntem-teknikleri öğrenme ve uygulama imkânı bulduklarını belirtmişlerdir. Yine Kotelawala (2012), Lieberman (2009) ve Dudley (2011) araştırmalarında, ders araştırması modelinin öğretmenlerin öğrenme-öğretme faaliyetlerini geliştiren güçlü bir model olduğu bulgusunu elde etmişlerdir. Ayrıca Barber (2018) tarafından Amerika'da yapılan çalışmada ders araştırması modelini uyguladıktan sonra öğretmenlerin öğretim yöntem-teknik bilgi ve becerilerinin arttığı sonucu da araştırmanın sonuçları ile örtüşmektedir.

Dersi Değerlendirme Uygulamaları

Öğretmen adayları uygulama yaptıkları okullardaki deneyimli öğretmenlerin derslerini gözlemleyerek ve onlardan yardım alarak dersi değerlendirme uygulamalarını geliştirdiklerini belirtmişlerdir. Ders araştırması modelini öğrendikten ve uyguladıktan sonra dersi değerlendirme uygulamaları kapsamındaki bilgi ve becerilerinin geliştiğini ifade eden öğretmen adayları, bu model sayesinde akranlarından ve öğretim

elemanlarından yardım alma fırsatı bulduklarını vurgulamışlardır. Günlüklerde de modelin uygulanması sürecinde farklı değerlendirme uygulamaları öğrendiklerini ve zamanı yönetme becerilerinin geliştiğini belirten öğretmen adayları, bu süreç zarfında değerlendirme uygulamalarında gözden kaçan durumları da fark ettiklerinin altını çizmişlerdir. Araştırma sürecinde öğretmen adaylarının dersi değerlendirme uygulamaları anlamında edindikleri yeni ve farklı bilgi ve beceriler, onları hem mutlu etmiş hem de mesleki anlamda geliştirmiştir. Bu süreç zarfındaki pozitif ortamın öğretmen adaylarına sağladığı katkılar araştırmacı tarafından da gözlemlenmiştir.

Araştırma bulguları incelendiğinde, ders araştırması modelinin öğretmen adaylarının dersi değerlendirme uygulamaları kapsamındaki bilgi ve becerilerini geliştirdiği sonucu elde edilmiştir. Bu bulguları destekleyecek nitelikte birçok çalışmanın alanyazında yer aldığı görülmektedir. Larssen, Cajkler, Mosvold, Bjuland, ve diğerleri (2018) İngiltere ve Norveç kapsamında yürüttükleri çalışmalarında ders araştırması modelinin öğretmenlere farklı değerlendirme uygulamaları kazandırdığı sonucuna ulaşmışlardır. Copriady (2013) ve Fernandez (2010) çalışmalarında, ders araştırması modelinin öğretmenlerin hem dersi hem de öğrencileri değerlendirme becerilerini geliştirdiği bulgusunu elde etmişlerdir. Yine Bozkurt ve Yetkin-Özdemir (2018) de yaptıkları çalışmada, ders araştırması modelinin öğretmenlerin dersi değerlendirme uygulamalarına çeşitlilik kazandırdığını vurgulamışlardır. Ayrıca Sims ve Walsh (2009) tarafından yapılan çalışmada da ders araştırması modelinin öğretmen adaylarının dersi değerlendirme bilgi ve becerilerine olumlu katkı sağladığı belirtilmiştir. Tüm bu çalışmalardan elde edilen bulguların, araştırmanın bulguları ile örtüştüğü görülmektedir.

Modelin uygulanması süreci öğretmen adaylarına, diğer öğretmen adaylarının farklı dersi değerlendirme uygulamalarını öğrenme ve sınıf içerisinde gözlem yapma fırsatı sunarken, onlara kendi uygulamalarındaki eksik ve zayıf yönlerini fark edebilecekleri bir ortam yaratmaktadır. Bu süreçte ders esnasında sınıf içerisinde gözlem yapma imkânı bulan öğretmen adayları, dersi uygulayan öğretmenin fark edemeyeceği birçok durumu görebilme ve onları not edebilme şansına sahiptirler. Ders esnasındaki bu gözlem öğretmen adaylarına dersi değerlendirme uygulamalarının verimliliğini en net şekilde görebilme imkânı sunmaktadır. Ders sonrası yapılan tartışma etkinliğinde ise öğretmen adayları hem kendi fikir ve önerilerini söyleme hem de arkadaşlarının bakış açılarını öğrenme fırsatı elde etmektedir. Dolayısıyla bütün bu bilgiler temelinde, ders

araştırması sürecinin öğretmen adaylarının dersi değerlendirme uygulamalarına olumlu katkılar sağladığı düşünülmektedir.

Mesleki İşbirliği

Bulgular incelendiğinde öğretmen adaylarının işbirliği ile ilgili olarak daha çok kimlerle ve hangi amaçla işbirliği yaptıklarına vurgu yaptıkları görülmektedir. Özellikle mesleki gelişim amaçlı işbirliği yaptıklarını ifade eden öğretmen adayları, bu kapsamda akademisyenlerle, akranlarıyla ve öğretmenlerle yardımlaşıklarını belirtmişlerdir. Ders araştırması modelini öğrenen ve uygulayan öğretmen adayları, bu modelin işbirliği temelli bir model olduğunu ve mesleki gelişimlerine önemli ölçüde katkı sağladığını vurgulamışlardır. Öğretmen adayları uygulama sonrası yazdıkları günlüklerde ise, model kapsamındaki işbirlikli çalışma ortamının hem öğretmenlik becerilerine hem de kişiliklerine olumlu katkılar sağladığını ifade etmişlerdir. Ders araştırması modeli profesyonel bir mesleki gelişim sağlamak amacıyla öğretmen adaylarına işbirliğine dayalı bir uygulama süreci sunmaktadır (Kanauan ve Inprasitha, 2014). Bu bağlamda ders araştırması modelinin işbirliği ve yardımlaşma temelinde bilgi ve deneyimleri rahatça paylaşabilme ortamı sunması, araştırmanın bu bulgularının elde edilmesindeki en önemli etken olarak görülmektedir. Araştırma sürecindeki işbirlikli ortamın öğretmen adaylarına eğlenceli ve samimi bir ortam sunduğu araştırmacı tarafından gözlemlenmiştir. Yine bu pozitif ortamın öğretmen adaylarının hem mesleki bilgi ve becerilerine hem de kişiliklerine olumlu yansımaları olduğu araştırmacı tarafından gözlenmiştir.

Araştırma kapsamında ders araştırması modeli sürecindeki işbirliğinin, öğretmen adaylarının mesleki gelişimlerine ve kişilik yapılarına önemli katkılar sunduğu bulgusuna ulaşılmıştır. Alanyazındaki birçok çalışmanın bu bulguları destekler nitelikte sonuçlar elde ettikleri görülmektedir. Taylor ve diğerleri (2005) yaptıkları çalışmada, ders araştırması modeli kapsamındaki işbirliğinin en iyi mesleki uygulamaları paylaşma ve öğrenme imkânı sunduğu sonucunu elde etmişlerdir. Chong ve Kong (2012) yaptıkları çalışmada ders araştırması sürecindeki işbirliğinin, öğretmenleri mesleki anlamda geliştirdiği sonucuna ulaşmışlardır. Yine Dudley (2011) ders araştırması modelindeki işbirliğinin öğretmenlerin mesleki bilgi ve uygulamalarını geliştirdiğini ifade ederken; Mitchell (2017) ise bu işbirliğinin öğretmenlerin mesleki gelişimine bir süreklilik kazandırdığını vurgulamıştır. Ayrıca Scott ve Moller (2017) ders araştırması sürecindeki

işbirliğinin, öğretmenlerin işbirliğine yönelik eğilimlerini de arttırdığı sonucunu elde etmiştir.

Kotelawala (2012) yaptığı çalışmasında, ders araştırmasının işbirliği temelli uygulamalarının farklı deneyime sahip öğretmenlerin ve uzmanların mesleki anlamda birbirlerinden yararlanmalarına imkân tanıdığını vurgulamıştır. Demir, Czerniak ve Hart (2013) ile Kanauan ve Insprasitha (2014) da çalışmalarında, modelin uygulanması sürecindeki işbirliğinin öğretmenlere mesleki anlamda birçok kazanım sağladığını belirtmişlerdir. Dudley (2013) ise çalışmasında öğretmenlerin işbirlikli ders araştırması uygulamaları sayesinde, ders esnasında gizli kalmış faaliyetleri fark etme becerilerinin geliştiğini ifade etmiştir.

Tüm bu çalışmalardan elde edilen sonuçların en önemli etkenlerinden birisinin de, ders araştırması modelinin etkileşimli bir işbirlikli öğrenme ortamı sunması olduğu düşünülmektedir. Öğretmen adaylarının bir ders planı oluşturmak, oluşturulan planı uygulamak, uygulamayı gözlemlemek ve sonrasında ders planını yeniden düzenlemek amacıyla işbirliği halinde çalışmalarının, mesleki anlamda onlara büyük katkı sağlayacağı düşünülmektedir. Bu bağlamda ders araştırması modeli sürecindeki işbirliği ile bir öğretmenin ders esnasında fark edemediği durumları diğer arkadaşlarından öğrenmesi ve birlikte bu durumları incelemelerinin, onlara mesleki anlamda da önemli katkılar sunacağı düşünülmektedir.

Ders Araştırması Modelinde Karşılaşılan Güçlükler

Öğretmen adayları ders araştırması modelinden mesleki gelişim anlamında önemli kazanımlar elde ettiklerini ifade ederken, modelin bir takım sınırlılıklarının olduğunu fark ettiklerini de vurgulamışlardır. İfadelerinde özellikle öğretmen kaynaklı olmayan sınırlılıkların altını çizen öğretmen adayları, öğretmen kaynaklı bazı sınırlılıkların da yaşanabileceğine dikkat çekmişlerdir. Öğretmen adaylarının ifadelerine bakıldığında; modelin uygulanması sürecinde gerekli olan zamanın, toplantı salonunun, sınıf mevcudunun ve maliyet gibi sıkıntıların öğretmen kaynaklı olmayan sıkıntılar olduğu anlaşılmaktadır. Yine bu ifadeler kapsamındaki isteksizlik ve deneyimsizlik gibi sıkıntıların da öğretmen kaynaklı sınırlılıklar olduğu görülmektedir.

Hayatın her alanında olduğu gibi eğitim uygulamalarında da yeni uygulamalara karşı isteksizlik olduğu ve değişimin kolay olmadığı bilinen bir gerçektir (Demir ve diğerleri, 2013). Yapılan bu çalışmada da öğretmen adaylarının, başlangıçta ders

araştırması modelinin uygulanması ile ilgili bir takım olumsuz düşüncelere kapıldıkları görülmüştür. Öğretmen adayları uygulama öncesinde sekiz öğretmen adayının birlikte bir süreci yönetmesinin zor olabileceği, zaman, mekân, isteksizlik ve deneyimsizlik anlamında bir takım sınırlılıklarla karşılaşabileceklerini ifade etmişlerdir. Uygulamanın ilk haftasında bu sınırlılıklarla karşılaşan öğretmen adaylarının, ikinci haftadan itibaren elde ettikleri deneyim ile bu sınırlılıkların üstesinden geldikleri görülmüştür. Öğretmen adaylarının üçüncü ve dördüncü haftada ise daha deneyimli bir şekilde işbirliği yapma, zamanı etkin kullanma, mekân ve isteksizlik konusundaki sıkıntıların üstesinden geldikleri kendi ifadelerinde yer bulmuştur. Öğretmen adayları modelin uygulanması ile beraber deneyim kazandıklarını ve modeli daha pratik bir şekilde uygulamaya başladıklarını vurgulamışlardır. Özellikle deneyimsizlik ve isteksizlik gibi durumların modelin daha yakından tanınması ve uygulanması ile beraber kolayca aşılabilecek durumlar olduğunu belirtmişlerdir. Ayrıca süreç içerisinde öğretmen adaylarının başlangıçtaki endişeli ve çekingen tavırlarının yerini rahatlığa ve özgüven içeren tavırlara bıraktığı da araştırmacı tarafından gözlemlenmiştir.

Ders araştırması modeli kapsamındaki döngüsel uygulama süreci beraberinde ekstra zaman, maliyet ve iş yükü gibi bir takım sorunlara da yol açabilmektedir. Araştırma kapsamında ders araştırması modeli ile ilgili karşılaşılan güçlüklerin birçok çalışmada da sorun teşkil ettiği görülmektedir. (Chokshi ve Fernandez, 2004; Lewis, 2009; Maitree, Masami ve Ban-Har, 2015). Öğretmen adayları ile bir çalışma yapan Lampley, Gardner ve Barlow (2018), ders araştırması modelinin zaman ve katılımcıların deneyimsizliği açısından bir takım sınırlılıkları olduğunu belirtmişlerdir. Yine Chassels ve Melville (2009) Kanada’da öğretmen adayları ile yürüttükleri çalışmalarında, ders araştırması uygulama sürecinde zaman açısından zorluklar yaşadıklarını vurgulamışlardır. Aynı şekilde Demir, Czemiak ve Hart (2013) ders araştırması uygulamalarının zaman açısından bir takım sınırlılıkları olduğunu ifade etmişlerdir.

Araştırmadan elde edilen ders araştırması modelinin öğretmenler açısından ekstra bir iş yükü getireceği sınırlılığı sonucu Lee (2008) tarafından yapılan çalışmada da ifade edilmiştir. Yine bazı öğretmenlerin modelin uygulanma sürecine katılmaya karşı isteksiz oluşu bulgusu, Chen (2017) ve Bozkurt (2015) tarafından yapılan çalışmalarda da vurgulanmıştır. Cheng ve Lee (2011) çalışmalarında zaman ve maliyet ile ilgili sınırlılıkları gidermek için; eğitim politikacılarının ve okul yöneticilerinin desteğinin alınması ile öğretmenlerin sadakatli çalışmalarının önemine değinmiştir. Demir, Czerniak

ve Hart (2013) ders araştırması gibi yeni uygulamalar hakkında öğretmenlerin endişelerini aza indirmek için; başarılı uygulama örneklerini göstermenin ve uzman katılımı sağlamanın önemini vurgulamışlardır. Ayrıca Günay ve diğerleri (2016) ise ders araştırması modelinin lisans eğitiminde okul deneyimi ve öğretmenlik uygulaması gibi derslerde uygulanması ile öğretmen adaylarının bu anlamda deneyim kazanması gerekliliğini belirtmişlerdir.

Bu araştırmada ve diğer tüm çalışmalarda ifade edildiği üzere, her mesleki gelişim modelinin olduğu gibi ders araştırması modelinin de bir takım sınırlılıkları bulunmaktadır. Bu araştırma öncesinde de öğretmen adaylarının ders araştırması modelinin uygulanabilmesine yönelik sınırlılıklarla ilgili bir takım endişeleri olduğu anlaşılmıştır. Modeli derinlemesine tanıyan ve uygulamaya başlayan öğretmen adaylarının, model kapsamında karşılaştıkları bir takım sınırlılıkları aşma becerisi gösterdikleri görülmüştür. Araştırma sonrasında ise model kapsamında önemli bir deneyim elde eden öğretmen adaylarının modele karşı olumlu bir tutum geliştirdikleri araştırmacı tarafından gözlemlenmiştir.

Ders Araştırması Modeli Nasıl Daha İyi Uygulanabilir

Araştırma sonucunda öğretmen adaylarının ders araştırması modelinin daha iyi uygulanabilmesi bakımından, yöneticilere ve öğretmenlere yönelik bir takım önerilerde bulundukları bulgusuna ulaşılmıştır. Bulgular incelendiğinde yöneticilere, ders araştırması modelinin hizmet içi eğitimlerle ülkede yaygınlaştırılması ve uzmanlardan yardım alınması önerilerinde bulunan öğretmen adaylarının; modelin uygulanması sürecindeki zaman ve maliyet sıkıntılarının giderilmesine de vurgu yaptıkları görülmektedir. Öğretmenlere yönelik ise uygulama sürecinde farklı deneyimdeki öğretmenlerle birlikte çalışmaları gerektiği önerisinde bulunan öğretmen adayları; böylece farklı mesleki deneyimlerin de paylaşılabileceğinin altını çizmişlerdir.

Öğretmen adaylarının araştırma öncesinde ders araştırması modeli ile ilgili bir takım endişeleri olduğu gözlemlenmiştir. Bu endişelerin modeli bilmemekten kaynaklandığı anlaşılmıştır. Araştırmacı tarafından modelin öğretmen adaylarına tanıtılmasının ardından bu endişelerin yerini deneyimsizlik endişesine bıraktığı görülmüştür. Modelin uygulanmasının ardından öğretmen adaylarının deneyimsizlik anlamındaki endişelerinin kalmadığı araştırmacı tarafından gözlemlenmiştir. Araştırma

sonrasında ise modeli öğrenen ve uygulayan öğretmen adaylarının modelin nasıl daha iyi uygulanabileceğine yönelik bir takım önerilerde bulundukları görülmüştür.

Alanyazındaki çalışmalar incelendiğinde; ders araştırması modelinin daha iyi uygulanabilmesi kapsamında elde edilen sonuçların bu çalışmadaki bulgularla örtüştüğü görülmektedir. Akbaba Dağ (2014), Günay ve diğerleri (2016) ve Serbest (2014) tarafından yapılan çalışmalarda ders araştırması modelinin hizmet öncesi eğitimlerle öğretmen adaylarına ve hizmet içi eğitimler ile de öğretmenlere tanıtılması gerekliliği ifade edilmiştir. Yine Godfrey, Seleznyov, Anders, Wollaston ve Barrera-Pedemonte (2018) tarafından İngiltere’de yapılan çalışmada, okul idarelerinin ve yöneticilerin ders araştırması sürecinde gerekli olan zaman ile ilgili problemleri çözmeleri gerektiği vurgulanmıştır. Ayrıca Yüzbaşıoğlu (2016) yaptığı çalışmada ise, ders araştırması modelinin uygulanacağı durumlarda özellikle zaman ve ortam ile ilgili etkili bir planlama yapılması gerektiğinin altını çizmiştir.

Alvine ve diğerleri (2007) yaptıkları çalışmada, ders araştırması modelinin genç öğretmen adayları ile deneyimli öğretmenler arasında mesleki deneyimi paylaşmak için mükemmel bir model olduğunu belirtmişlerdir. Başka bir çalışmada Kanauan ve Insprasitha (2014), ders araştırması modelinin hem öğretmen adayları hem de öğretmenlerle birlikte uygulanmasının önemine değinmişlerdir. Ayrıca Copriady (2013) tarafından Endonezya’da öğretmenlerle yapılan çalışmada ise, ders araştırması sürecinin deneyimli öğretmenler ile diğer öğretmenler arasında deneyim paylaşma imkânı sunduğu vurgulanmıştır.

Tüm bu çalışmalardan anlaşılabacağı üzere; ders araştırması modelinin daha iyi uygulanabilmesi ve bu modelden daha çok verim elde edilebilmesi için bir takım önerilerde bulunmaktadır. Modelin uygulanması sürecinde öğretmen adayları ile öğretmenlerin ya da genç öğretmenler ile daha deneyimli öğretmenlerin bir araya gelmesinin oldukça önemli olduğu düşünülmektedir. Yine bu süreçte işbirliği içerisinde deneyimlerini ve fikirlerini birbirleriyle paylaşma imkânı bulan öğretmenlerin, modelin esas hedefi olan mesleki gelişimi sağlama yönünde birbirlerine önemli katkılar sunacağı tahmin edilmektedir. Ayrıca ders araştırması uygulama sürecine uzmanların dâhil olmasının, modelin daha profesyonelce ve daha verimli bir şekilde uygulanmasına katkı sağlayacağı düşünülmektedir.

BÖLÜM VI

SONUÇ VE ÖNERİLER

Araştırmanın bu bölümünde, öğretmen adayları açısından ders araştırması modelinin mesleki gelişim kapsamında incelenmesi temelinde elde edilen sonuçlara ve bu sonuçlar doğrultusunda yapılan önerilere ayrıntılı olarak yer verilmiştir.

Sonuçlar

Araştırma kapsamında ders araştırması modelinin öğretmen adaylarının mesleki gelişimine olumlu katkılar sunduğu sonucuna ulaşılmıştır. Bu sonucun elde edilmesinde, ders araştırması modelinin mesleki gelişim amaçlı ve işbirlikli çalışma temelli bir süreç içermesinin etken olduğu düşünülmektedir. Modelin uygulanması sürecinde kendi mesleki uygulamalarını analiz etme ve diğer arkadaşlarının yeni ve farklı uygulamalarını gözlemleme imkânı bulan öğretmen adayları; hem mesleki anlamdaki bilgi ve becerilerini pekiştirmiş hem de süreklilik arz eden bir mesleki gelişim süreci yaşamıştır. Ders araştırması modelinden önce bireysel çabaları ile mesleki gelişim çalışmalarını yürüttüklerini ifade eden öğretmen adaylarının, modeli öğrendikten ve uyguladıktan sonra bu süreci daha profesyonelce ve işbirliği halinde yürüttükleri görülmüştür. Model kapsamındaki işbirliğinin öğretmen adaylarına mesleki anlamdaki kazanımlarının yanı sıra kişilik yapısı anlamında da olumlu katkıları olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Mesleki anlamdaki uygulamalarla öz değerlendirme yapabilme, eleştirel gözle bakabilme ve farklı fikirlere açık olabilme gibi kazanımlar elde eden öğretmen adaylarının; daha güçlü bir kişilik yapısına ulaştıkları anlaşılmıştır.

Ders araştırması modelini öğrenmenin ve uygulamanın, öğretmen adaylarının ders planı yapabilme ve o planı uygulayabilme bilgi ve becerilerine olumlu katkılar sunduğu sonucu elde edilmiştir. Modelin işbirliği içerisinde ders planı yapma, o planı uygulama, uygulanan planı gözlemleme ve görüşler doğrultusunda planı yeniden düzenleme temelli uygulanma sürecinin; bu sonuçlara ulaşılmasındaki en önemli etken olduğu düşünülmektedir. Modelin işbirliği ve etkileşim içeren ortamları öğretmen adaylarına, ders planı yapabilme bilgi ve becerilerini pekiştirme ve geliştirme fırsatı sunmaktadır. Bu süreçte arkadaşlarının ders planı hakkındaki farklı fikir ve önerilerini öğrenen öğretmen adayları, sınıf ortamında planın uygulanması sürecini eleştirel bir gözle izleme imkânı bulmuştur. Sınıftaki gözlemleri doğrultusunda ders planını daha verimli hale getirebilmek için ders sonrası toplanan öğretmen adayları; sekiz farklı bakış açısını sentezleyerek planı

yeniden düzenleme şansına sahip olmuştur. Model kapsamındaki tüm bu süreçlerin öğretmen adaylarına ders planı yapabilme ve o planı uygulayabilme anlamında önemli kazanımlar sağladığı sonucu elde edilmiştir.

Araştırma kapsamında ders araştırması modelinin öğretmen adaylarının öğretim yöntem-teknik bilgi ve becerilerine olumlu katkılar sunduğu sonucuna ulaşılmıştır. Ders araştırması modelinin öğretim yöntem-teknik bilgisi kapsamında farklı deneyim ve önerilerin paylaşılabildiği ortamlar yaratmasının, öğretmen adaylarına bu anlamda kendilerini geliştirme ve yenileme fırsatı sunduğu düşünülmektedir. Bu süreçte bilmedikleri yöntem-teknikleri öğrenen öğretmen adayları, bildikleri yöntem-tekniklerin uygulanış sürecini de gözlemleme fırsatı yakalamıştır. Ders esnasında kullanılan yöntem-tekniklerin konuya ve sınıf ortamına uygunluğunu tartışma fırsatı sunan bu süreç, öğretmen adaylarına bu bağlamda en uygun yöntem-tekniki seçebilme becerisi kazandırmıştır. Yine bu süreçte öğrencilerin ilgisini çeken ve onları derse kanalize eden yöntem-teknikleri fark eden öğretmen adayları; çok sık kullanılan yöntem-tekniklerin dışında farklı yöntem-teknikler öğrenerek mesleki anlamda da kendilerini geliştirmişlerdir.

Ders araştırması modelini öğrenmenin ve uygulamanın, öğretmen adaylarının dersi değerlendirme uygulamaları kapsamındaki bilgi ve becerilerini olumlu yönde geliştirdiği sonucuna ulaşılmıştır. Ders araştırması modelinin işbirlikli ve döngüsel uygulanma süreci, öğretmen adaylarına bir dersin nasıl değerlendirilebileceği yönünde yeni ve farklı bakış açılarını görme fırsatı sunmuştur. Bu süreçte hem kendi değerlendirme uygulamalarını sorgulama hem de diğer önerileri analiz etme imkânı bulan öğretmen adayları; güncel ve sıra dışı değerlendirme uygulamalarını da öğrenmişlerdir. Öncesinde öğretim elemanlarından ve öğretmenlik uygulamasındaki öğretmenlerinden öğrendikleri değerlendirme uygulamaları ile yetinen öğretmen adayları, ders araştırması modeli ile değerlendirme yapılırken gözden kaçan birçok durumun da farkına varmışlardır. Bu model sayesinde sekiz öğretmen adayının farklı bakış açısı ve fikirleri ile değerlendirme uygulamalarını zenginleştiren öğretmen adayları; bu süreçte sadece sonucu değil hem süreci hem de sonucu değerlendirme yaklaşımını benimsemişlerdir.

Ders araştırması modeli sürecindeki işbirliğinin, öğretmen adaylarının mesleki gelişimlerine ve kişilik yapılarına olumlu anlamda önemli katkılar sunduğu sonucuna ulaşılmıştır. Geleneksel tarzdaki işbirliğinden ziyade daha profesyonelce ve mesleki

gelişim odaklı bir işbirliğinin ön plana çıktığı ders araştırması modelinde; öğretmen adayları çekinmeden, rahat bir şekilde görüş ve önerilerini diğer arkadaşlarıyla paylaşmışlardır. İşbirliği sayesinde ders esnasında fark edilmeyen bazı durumların da ortaya çıkmasını sağlayan bu model; öğretmen adaylarının sınıftaki olaylara bakış açılarını da geliştirmiştir. Model kapsamındaki işbirliği ile öğretmen adaylarının işbirliğine karşı olumlu eğilimlerinin de arttığı görülmüştür. Modelin öğretmen adaylarını değerlendiren ve denetleyen bir anlayıştan ziyade, onlara mesleki bilgi ve becerilerini paylaşabilecekleri rahat bir ortam sunmasının; araştırma sonuçlarının bu şekilde elde edilmesinde önemli bir etken olduğu düşünülmektedir.

Araştırma kapsamında ayrıca; her mesleki gelişim modelinin olduğu gibi ders araştırması modelinin de bir takım sınırlılıkları olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Modelin uygulanması sürecinde gerekli olan zaman, toplantı salonu ve maliyet ile ilgili durumların öğretmen kaynaklı olmayan; deneyimsizlik ve isteksizlik gibi durumların ise öğretmen kaynaklı olan sınırlılıklar olduğu sonucu elde edilmiştir. Ders araştırması modelinin mesleki gelişime olan olumlu katkılarına yönelik dünyada ve ülkemizde yapılan çalışmaların yöneticilere sunulması ve onların bu anlamda desteğinin alınmasının, öğretmen kaynaklı olmayan sınırlılıkların aşılmasında oldukça önemli olduğu düşünülmektedir. Öğretmen kaynaklı isteksizlik ve deneyimsizlik gibi sınırlılıkların aşılmasında ise modelin daha yakından tanıtılması ve uzmanlar eşliğinde uygulanmasının büyük yarar sağlayacağı düşünülmektedir. Bu çalışmada da öğretmen adaylarının sürecin başında bir takım endişeleri ve isteksizliklerinin olduğu görülmüştür. Modelin uygulanmasının ardından bu tarz olumsuz duygu ve düşüncelerin, elde edilen deneyim ile olumluya dönüştüğü görülmüştür.

Araştırmada kapsamında öğretmen adaylarının ders araştırması modelinin daha iyi uygulanabilmesi doğrultusunda bir takım önerilerde bulunduğu sonucuna da ulaşılmıştır. Ders araştırması modelini öğrenen ve uygulayan öğretmen adaylarının; bu sürecin daha iyi uygulanabilmesi açısından yöneticilere ve öğretmenlere yönelik bir takım önerilerde bulundukları görülmüştür. Modelin daha iyi uygulanabilmesi için öğretmen adayları ile öğretmenlerin ya da farklı deneyime sahip öğretmenlerin bir araya getirilmesi gerektiğini vurgulayan öğretmen adayları; hizmet öncesi ve hizmet içi eğitimlerle öğretmenlerin modeli daha iyi tanıyabilmesinin sağlanması gerektiğini de ifade etmişlerdir. Yine bu sürece uzmanların da dâhil olması gerektiğini belirten öğretmen

adayları, zaman ve mekân ile ilgili sıkıntıların aşılması ile birlikte modelin daha verimli kılınabileceğinin altını çizmişlerdir.

Bu araştırmada ders araştırması modelinin öğretmen adaylarının mesleki gelişimine önemli derecede olumlu katkılar sağladığı sonucuna ulaşılmıştır. Modelin uygulanması ile birlikte dersi planlama, yöntem-teknik kullanımı ve dersi değerlendirme uygulamalarını geliştiren öğretmen adayları; model kapsamındaki işbirliği ile hem mesleki anlamda hem de kişilik anlamında birçok kazanım elde etmişlerdir. Ayrıca modelin uygulanma sürecinde karşılaşılan sıkıntıları aşabilme becerisi gösteren öğretmen adayları; modelin daha verimli bir şekilde uygulanabilmesi için de bir takım önerilerde bulunmuşlardır.

Öneriler

Araştırmacılara Yönelik Öneriler

1. Bu çalışma sınıf eğitimi anabilim dalında öğrenim görmekte olan öğretmen adayları ile yürütülmüştür. Benzer çalışmalar eğitim fakültesi bünyesindeki farklı bölümlerde öğrenim görmekte olan öğretmen adayları ile de yürütülebilir.
2. Bu çalışma nitel araştırma yöntemi kapsamında yürütülmüştür. Ders araştırması modeli ile mesleki gelişim algısı arasındaki ilişkiyi araştıran nicel ya da karma araştırma yöntemlerinin kullanılacağı çalışmalar yapılabilir.
3. Bu çalışma sadece öğretmen adayları ile birlikte yürütülen bir çalışmadır. Ders araştırması modelinin öğretmen adayları ve farkı deneyime sahip öğretmenlerle birlikte uygulanabileceği çalışmalar yapılabilir.
4. Bu çalışma ilkökul 4. sınıf matematik dersinde uygulanmıştır. Ders araştırması modelinin farklı kademelerde ve farklı branşlarda uygulanabileceği çalışmalar yapılabilir.
5. Bu çalışmada ders araştırması modeli öğretim programı tasarısı geliştirilmiştir. Program geliştirme sürecinin süreklilik arz eden yapısı nedeniyle, oluşturulan bu öğretim programının daha nitelikli hale getirilebilmesi için bir eylem araştırması çalışması yapılabilir.

Uygulayıcılara Yönelik Öneriler

1. Öğretmen adaylarının önerileri doğrultusunda, ders araştırması modeli Yükseköğretim Kurumu bünyesinde yer alan eğitim fakültelerindeki öğretmenlik uygulaması dersinde uygulanabilir.
2. Bu çalışmada öğretmen adayları ders araştırması modelinin hizmet içi eğitimler ile öğretmenlere tanıtılıp, uygulatabileceğini vurgulamışlardır. Yükseköğretim Kurumu ve Milli Eğitim Bakanlığı'nın işbirliği ile ders araştırması modelinin hizmet içi eğitim faaliyetleri kapsamında öğretmenlere tanıtılacağı çalışmalar yapılabilir.
3. Bu çalışmada öğretmen adayları, öğretmenler ve uzmanların birlikte çalışabileceği ders araştırması uygulamaları yapılabileceği sonucu elde edilmiştir. Bu kapsamda Yükseköğretim Kurumu ve Milli Eğitim Bakanlığı'nın yapacağı işbirliği ile öğretmen adayları, öğretmenler ve uzmanların birlikte çalışabileceği ders araştırması uygulamaları yapılabilir.
4. Öğretmen adayları ders araştırması modelini öğrenerek ve uygulayarak mesleki anlamda önemli deneyimler elde ettiklerini belirtmişlerdir. Yükseköğretim Kurumu ve Milli Eğitim Bakanlığı bünyesinde, ders araştırması modelini uygulayan öğretmen adayı ya da öğretmenlerin elde ettikleri mesleki deneyimleri diğer meslektaşları ile paylaşabilecekleri sosyal ağ platformları oluşturulabilir.

KAYNAKÇA

- Adams, J. W. (2013). *A case study: Using lesson study to understand factors that affect teaching creative and critical thinking in the elementary classroom*. Yayınlanmamış doktora tezi, Drexel University, U.S.
- Adıgüzel, O. C. (2016). *Eğitim programlarının geliştirilmesinde ihtiyaç analizi el kitabı*. Ankara: Anı Yayıncılık.
- Akbaba Dağ, S. (2014). *Mikroöğretim ders imecesi modeli ile sınıf öğretmeni adaylarının kesir öğretim bilgilerinin geliştirilmesine yönelik bir uygulama*. Yayınlanmamış doktora tezi, Dumlupınar Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Kütahya.
- Almanzar, A. (2014). *Impact of professional learning community practices on morale of urban high school teachers*. Yayınlanmamış doktora tezi, Nova Southeastern University, U.S.
- Alvine, A., Judson, T. W., Schein, M., ve Yoshida, T. (2007). What graduate students (and the rest of us) can learn from lesson study. *College Teaching*, 55(3), 109-113.
- Arani, M. R. S., ve Matoba, M. (2006). Challenges in japanese teachers' professional development: A focus on an alternative perspective. *Comparative Education in Teacher Training*, 4, 107-115.
- Armstrong, A. (2011). Lesson Study puts a collaborative lens on student learning. *Tools for schools*, 14(4), 2-7.
- Aykan, A. ve Kartal, Ş. (2017). *Türkiye, Amerika Birleşik Devletleri ve Avustralya eğitim fakülteleri meslek bilgisi derslerinin karşılaştırılması*. IX. Uluslararası Eğitim Araştırmaları Kongresin'nde sunuldu, Ordu.
- Aykan, A., ve Kıncal, R. Y. (2016). Ders araştırması kapsamında farklı ülkelerde yayınlanan bilimsel çalışmaların içerik analizi. *Atatürk Üniversitesi Kazım Karabekir Eğitim Fakültesi Dergisi*, 32, 19-31.
- Back, J., ve Joubert, M. (2011). *Lesson study as a process for professional development: working with teachers to effect significant and changes in practice*. İçinde Proceedings of 7th Congress of the European Society for Research in Mathematics Education, Rzeszow, Poland, February (s. 2559-2568).

- Baki, M. (2012). *Sınıf öğretmeni adaylarının matematiği öğretme bilgilerinin gelişiminin incelenmesi: bir ders imecesi (lesson study) çalışması*. Yayınlanmamış doktora tezi, Karadeniz Teknik Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Trabzon.
- Barber, M., ve Mourshed, M. (2007). *How the world's best-performing schools systems come out on top*. McKinsey ve Company.
- Barber, K. (2018). Developing teachers' mathematical-task knowledge and practice through lesson study. *International Journal for Lesson and Learning Studies*, 7(2), 136-149.
- Bayram, D. (2010). *Türkiye, ABD, Japonya, İngiltere ve Avustralya'da fen ve fizik öğretmenlerine yönelik mesleki gelişim programlarının karşılaştırılması*. Yayınlanmamış doktora tezi, Ankara Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Becker, J., Ghenciu, P., Horak, M., ve Schroeder, H. (2008). A college lesson study in calculus, preliminary report. *International Journal Of Mathematical Education İn Science And Technology*, 39(4), 491-503.
- Bobbit, F. J. (1920). *Eğitim programlarının ve öğretimin temel ilkeleri* (çev. E. Rüzgar, B. Aslan). Ankara: Pegem Akademi.
- Bozkurt, E. (2015). *Ders araştırması modeli bağlamında ortaokul matematik öğretmenlerinin öğretim faaliyetlerine yönelik grup temelli özdüzenlemelerinin incelenmesi*. Yayınlanmamış doktora tezi, Hacettepe Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Bozkurt, E., ve Yetkin-Özdemir, I. E. (2018). Middle school mathematics teachers' reflection activities in the context of lesson study. *International Journal of Instruction*, 11(1), 379-394.
- Brosnan, A. (2014). Introducing lesson study in promoting a new mathematics curriculum in Irish post-primary schools. *International Journal for Lesson and Learning Studies*, 3(3), 236-251.
- Bruce, C. D., ve Ladky, M. S. (2011). What's going on backstage? Revealing the work of lesson study with mathematics teachers. *İçinde Lesson Study Research and Practice in Mathematics Education* (s. 243-249). Springer, Dordrecht.

- Bümen, N. T., Alev, Çakar, E., Gonca, U., ve Veli, A. (2012). Türkiye bağlamında öğretmenlerin mesleki gelişimi: sorunlar ve öneriler. *Milli Eğitim Dergisi*, 42(194), 31-50.
- Cajkler, W., Wood, P., Norton, J., ve Pedder, D. (2014). Lesson study as a vehicle for collaborative teacher learning in a secondary school. *Professional Development in Education*, 40(4), 511-529.
- Calvo, A., Braga Blanco, G. M., ve Fueyo, A. (2018). The potential of Lesson Study project as a tool for dealing with dilemmas in university teaching. *International Journal for Lesson and Learning Studies*, 7(2), 124-135.
- Carroll, C. (2013). *Exploring the impact of lesson study on the theory-practice gap in pre-service teacher education*. Yayınlanmamış doktora tezi, Mary Immaculate College, University of Limerick Ireland.
- Cavey, L. O., ve Berenson, S. B. (2005). Learning to teach high school mathematics: Patterns of growth in understanding right triangle trigonometry during lesson plan study. *The Journal of Mathematical Behavior*, 24(2), 171-190.
- Chassels, C., ve Melville, W. (2009). Collaborative, reflective, and iterative japanese lesson study in an initial teacher education program: Benefits and challenges. *Canadian Journal of Education*, 32(4), 734-763.
- Chen, X. (2011). Implications of lesson study on teacher professional development in China. In Annual Conference of World Association of Lesson Studies (WALS). *University of Tokyo (November, 25-28)*.
- Chen, X. (2017). Theorizing Chinese lesson study from a cultural perspective. *International Journal for Lesson and Learning Studies*, 6(4), 283-292.
- Chen, X., ve Yang, F. (2013). Chinese teachers' reconstruction of the curriculum reform through lesson study. *International Journal for Lesson and Learning Studies*, 2(3), 218-236.
- Cheng, L. P., ve Lee, P. Y. (2011). A Singapore case of lesson study. *The Mathematics Educator*, 21(2), 24-57.

- Cheung, W. M., ve Wong, W. Y. (2014). Does Lesson Study work?: A systematic review on the effects of Lesson Study and Learning Study on teachers and students. *International Journal for Lesson and Learning Studies*, 3(2), 137-149.
- Chichibu, T., ve Kihara, T. (2013). How Japanese schools build a professional learning community by lesson study. *International Journal for Lesson and Learning Studies*, 2(1), 12-25.
- Chikamori, K., Ono, Y., ve Rogan, J. (2013). A lesson study approach to improving a biology lesson. *African Journal of Research in Mathematics, Science and Technology Education*, 17(1-2), 14-25.
- Chokshi, S., ve Fernandez, C. (2004). Challenges to importing Japanese lesson study: Concerns, misconceptions, and nuances. *Phi Delta Kappan*, 85(7), 520-525.
- Chong, W. H., ve Kong, C. A. (2012). Teacher collaborative learning and teacher self-efficacy: The case of lesson study. *The journal of experimental education*, 80(3), 263-283.
- Collinson, V. (2000, June). Staff development by any other name: Changing words or changing practices?. *In The Educational Forum*, 64(2), 124-132.
- Collinson, V., ve Ono, Y. (2001). The professional development of teachers in the United States and Japan. *European Journal of Teacher Education*, 24(2), 223-248.
- Cohen, L., Manion, L., ve Morrison, K. (2007). *Research methods in education*. London: Routledge Publishers.
- Copriady, J. (2013). The implementation of lesson study programme for developing professionalism in teaching profession. *Asian Social Science*, 9(12), 176.
- Creswell, J. W. (2007). *Qualitative inquiry and research design: Choosing Among Five Approaches* (2. Ed). London: Sage.
- Cumhur, F. (2016). *Matematik öğretmeni adaylarının soru sorma davranışlarının gelişiminin incelenmesi: Bir ders imecesi çalışması*. Yayımlanmamış doktora tezi, Karadeniz Teknik Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Trabzon.
- Çınar, S. (2011). *Sınıf öğretmenleri için fen-teknoloji-toplum (ftt) yaklaşımına yönelik bir hizmetiçi eğitim kurs programı geliştirilmesi ve etkinliğinin*

araştırılması. Yayımlanmamış doktora tezi, Karadeniz Teknik Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Trabzon.

Darling-Hammond, L., Hammerness, K., Grossman, P., Rust, F. ve Shulman, L. (2005). *The design of teacher education programs. (In L. Darling Hammond and J. Bransford Eds.), Preparing teachers for a changing world: what teachers should learn and be able to do.* (390-441). Jossey-Bass. USA: San Francisco.

Demir, K., Czerniak, C. M., ve Hart, L. C. (2013). Implementing japanese lesson study in a higher education context. *Journal of College Science Teaching*, 42(4), 22 - 27.

Demirel, Ö. (2015). *Eğitimde program geliştirme kuramdan uygulamaya*. Ankara: Pegem Akademi.

Desimone, L. M. (2009). Improving impact studies of teachers' professional development: Toward better conceptualizations and measures. *Educational Researcher*, 38(3), 181-199.

Doğan, D. T., ve Özgeldi, M. (2018). How do preservice mathematics teachers use virtual manipulatives to teach algebra through lesson study?. *Necatibey Eğitim Fakültesi Elektronik Fen ve Matematik Eğitimi Dergisi*, 12(1), 152-179.

Doig, B., ve Groves, S. (2011). Japanese lesson study: Teacher professional development through communities of inquiry. *Mathematics Teacher Education and Development*, 13(1), 77-93.

Dudley, P. (2011). Lesson Study development in England: from school networks to national policy. *International Journal for Lesson and Learning Studies*, 1(1), 85-100.

Dudley, P. (2013). Teacher learning in lesson study: what interaction-level discourse analysis revealed about how teachers utilised imagination, tacit knowledge of teaching and fresh evidence of pupils learning to develop practice knowledge and so enhance their pupils' learning. *Teaching and Teacher Education* 34, 107-121.

Dudley, P. (2014a). Lesson Study: *A Handbook*. <http://lessonstudy.co.uk>. adresinden alınmıştır. 19.09.2017.

- Dudley, P. (Ed.). (2014b). *Lesson Study: Professional learning for our time*. London: Routledge.
- Dursun, F. (2016). Formasyon programından mezun öğretmen adaylarının eğitsel internet kullanım öz yeterlik inançları ve çağdaş öğretmen niteliklerine ilişkin görüşlerinin incelenmesi. *Turkish Studies International Periodical for the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic*, 11(9), 423-440.
- Ekiz, D. (2013). *Bilimsel araştırma yöntemleri*. Ankara: Anı Yayıncılık.
- Ellis, K. A. (2015). Eğitim programı modelleri (çev. A. Arı). Konya: Eğitim Yayınevi.
- Erbilgin, E. (2013). Sınıf öğretmeni adaylarının ders araştırması hakkındaki görüşleri. *Dicle University Journal of Ziya Gokalp Education Faculty*, 21. 69-83.
- Ermeling, A., ve Graff-Ermeling, G. (2014). Learning to learn from teaching: a first-hand account of lesson study in Japan. *International journal for lesson and learning studies*, 3(2), 170-191.
- Eurydice, (2010). Türk Eğitim Sisteminin Örgütlenmesi. <https://eacea.ec.europa.eu/national-policies/eurydice/content/teachers-and-education-staff> adresinden alınmıştır. 18.07.2018.
- Fernandez, C. (2002). Learning from japanese approaches to professional development: The case of lesson study. *Journal of Teacher Education*, 53(5), 393-405.
- Fernandez, C., ve Yoshida, M. (2004). *Lesson study: A Case of A Japanese Approach to Improving Instruction Through School-Based Teacher Development*. Mahwah: Lawrence Erlbaum.
- Fernandez, M. L. (2005). Learning through microteaching lesson study in teacher preparation. *Action in Teacher Education*, 26(4), 37-47.
- Fernandez, M. L., 2010. Investigating How and What Prospective Teachers Learn Through Microteaching Lesson Study. *Teaching and Teacher Education*, 26(2), 351-562.
- Fernandez, C., ve Yoshida, M. (2012). *Lesson study: A Japanese approach to improving mathematics teaching and learning*. London: Routledge.

- Godfrey, D., Seleznyov, S., Anders, J., Wollaston, N., ve Barrera-Pedemonte, F. (2018). A developmental evaluation approach to lesson study: exploring the impact of lesson study in London schools. *Professional Development in Education*, 1-16.
- González, G., ve Deal, J. T. (2017). Using a creativity framework to promote teacher learning in Lesson Study. *Thinking skills and creativity*.
<https://doi.org/10.1016/j.tsc.2017.05.002>_ adresinden alınmıştır. 21.01.2019.
- Gözel, E. (2016). *Ders imecesi çalışmalarıyla sınıf öğretmenlerinin problem çözmeye dayalı matematiği öğretme bilgilerinin gelişiminin incelenmesi*. Yayımlanmamış doktora tezi, Pamukkale Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Denizli.
- Groves, S., Doig, B., Widjaja, W., Garner, D., ve Palmer, K. (2013). Implementing Japanese lesson study: An example of teacher-researcher collaboration. *Australian Mathematics Teacher*, 69(3), 10-17.
- Gurl, T. (2011). A model for incorporating lesson study into the student teaching placement: what worked and what did not? *Educational Studies* 37 (5), 523–528.
- Guskey, T. R. (2007). Results-Oriented Professional Development, içinde: A. C. Onstein, E. F. Pajak, ve S. B. Ornstein, *Contemporary Issues in Curriculum* (334–346), Pearson Education, Boston.
- Günay, R., Yücel-Toy, B., ve Bahadır, E. (2016). Öğretmen eğitiminde ders araştırması modeli ve Türkiye'de hizmet öncesi öğretmenlik uygulamalarına yönelik bir model önerisi. *Journal Of International Social Research*, 9(42). 1224-1237.
- Hart, L. C., Alston, A. S., ve Murata, A. (2011). *Lesson study research and practice in mathematics education* (10). New York: Springer..
- Hassel, E. (1999). Professional development: Learning from the best. *Oak Brook, IL: North Central Regional Educational Laboratory*.
- Huang, R., Su, H., ve Xu, S. (2014). Developing teachers' and teaching researchers' professional competence in mathematics through Chinese Lesson Study. *ZDM*, 46(2), 239-251.
- Hurd, J., ve Lewis, C. (2011). *Lesson study step by step: How teacher learning communities improve instruction*. Portsmouth, NH: Heinemann.

- Isoda, M. (2007). *Japanese lesson study in mathematics: Its impact, diversity and potential for educational improvement*. London: World Scientific Publishing.
- Isoda, M. (2010). *Lesson study: problem solving approaches in mathematics education as a Japanese experience*. International Conference on Mathematics Education Research 2010 (ICMER 2010). *Procedia Social and Behavioral Sciences* 8, 17-27.
- Juhler, M. V. (2017). *Educating pre-service science teachers; promoting pck development through the use of lesson study combined with content representation*. Yayınlanmamış doktora tezi, University of Stavanger, Norway.
- Kanauan, W., ve Inprasitha, N. (2014). Collaboration between Inservice Teachers and Student Intern in Thai Lesson Study. *Procedia-Social and Behavioral Sciences*, 116, 28-32.
- Kılıçer, K. (2011). *Bilgisayar ve öğretim teknolojileri eğitimi öğretmen adaylarının bireysel yenilikçilik profilleri*. Yayınlanmamış doktora tezi, Anadolu Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Eskişehir.
- Kıncal, R. Y., ve Beypınar, D. (2015). Ders araştırması uygulamasının matematik öğretmenlerinin mesleki gelişimlerine ve öğrenme sürecinin geliştirilmesine etkisi. *Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 1(33), 186-210.
- Koç, C. ve Yıldız, H. (2012). Öğretmenlik uygulamasının yansıtıcıları: Günlükler. *Eğitim ve Bilim*, 37(164), 223-236.
- Kotelawala, U. (2012). Lesson Study in a methods course: connecting teacher education to the field. *The Teacher Educator*, 47(1), 67-89.
- Kurt, G. (2016). *İlköğretim matematik öğretmenliği adaylarının teknolojik pedagojik alan bilgisi gelişimleri: Bir mikro öğretim ders araştırması*. Yayınlanmamış doktora tezi, Ortadoğu Teknik Üniversitesi, İlköğretim Bölümü. Ankara.
- Larssen, D. L. S., Cajkler, W., Mosvold, R., Bjuland, R., Helgevold, N., Fauskanger, J., ... ve Næsheim-Bjørkvik, G. (2018). A literature review of lesson study in initial teacher education: Perspectives about learning and observation. *International Journal for Lesson and Learning Studies*, 7(1), 8-22.

- Lampley, S. A., Gardner, G. E., ve Barlow, A. T. (2018). Exploring pedagogical content knowledge of biology graduate teaching assistants through their participation in lesson study. *Teaching in Higher Education*, 23(4), 468-487.
- Lee, J. F. (2008). A Hong Kong case of lesson study—Benefits and concerns. *Teaching and Teacher Education*, 24(5), 1115-1124.
- Lewis, C., ve Tsuchida, I. (1997). Planned educational change in Japan: The case of elementary science instruction. *Journal of Education Policy*, 12(5), 313-331.
- Lewis, C., ve Tsuchida, I. (1998). A lesson is like a swiftly flowing river. *American Educator*, 22(4), 12-17.
- Lewis, C. (2002a). Does lesson study have a future in the United States? *Journal of the Nagoya University Department of Education. Nagoya Journal of Education and Human Development*, January 2002, 1, 1-23.
- Lewis, C. (2002b). *Lesson Study: A Handbook of Teacher-Led Instructional Change*. Philadelphia: Research For Better Schools.
- Lewis, C. (2005). *How Do Teachers Learn During Lesson Study?* In P. Wang-Iverson M. Yoshida (Eds.), *Building Our Understanding of Lesson Study*. Philadelphia, PA: Research For Better School Inc.
- Lewis, C., Perry, R., ve Murata, A. (2006). How should research contribute to instructional improvement? The case of lesson study. *Educational Researcher*, 35(3), 3-14.
- Lewis, C., Perry, R. R., ve Hurd, J. (2009). Improving mathematics instruction through lesson study: A theoretical model and North American case. *Journal of Mathematics Teacher Education*, 12(4), 285-304.
- Lewis, C. (2009). What is the nature of knowledge development in lesson study?. *Educational Action Research*, 17(1), 95-110.
- Lewis, C., Perry, R., Friedkin, S., ve Roth, J. R. (2012). Improving teaching does improve teachers: Evidence from lesson study. *Journal of Teacher Education*, 5(63), 368-375.

- Lewis, C., ve Takahashi, A. (2013). Facilitating curriculum reforms through lesson study. *International Journal for Lesson and Learning Studies*, 2(3), 207-217.
- Lewis, C., ve Perry, R. (2014). Lesson Study with mathematical resources: A sustainable model for locally-led teacher professional learning. *Mathematics Teacher Education and Development*, 16(1), 1.
- Lieberman, J. (2009). Reinventing teacher professional norms and identities: The role of lesson study and learning communities. *Professional Development in Education*, 35(1), 83-99.
- Loose, C. C. (2014). *Japanese lesson study sustaining teacher learning in the classroom context*. Yayınlanmamış doktora tezi, The Pennsylvania State University, U.S.
- Lyding, L. (2012). *Using lesson study to help teachers design lessons with purposeful planned movement and build efficacy*. Yayınlanmamış doktora tezi, Arizona State University, U.S.
- Maitree, I., Masami, I., ve Ban-har, Y. (Eds.). (2015). *Lesson study: Challenges in mathematics education* (Vol. 3). Singapore:World Scientific.
- Makinae, N. (2010). The origin of lesson study in Japan. In *The 5th East Asia Regional Conference on Mathematics Education: In Search of Excellence in Mathematics Education* (Vol. 15).
- McQuitty, V. (2011). *Lesson Study: Developing a knowledge base for elementary writing instruction*. Unpublisged doctoral dissertation). Syracuse University, New York.
- Meiliasari, S. (2013). *Lesson study with pre-service teachers: Investigating the learning of pre-service teachers in lesson study model of teaching practice course*. Fifth International Conference on Science and Mathematics Education. <https://www.researchgate.net/publication/270883964>. adresinden alınmıştır. 10.01.2019.
- Merriam, S. B. (2009). *Qualitative research: A guide to design and implementation*. San Francisco: Jossey-Bass.
- Ming Cheung, W., ve Yee Wong, W. (2014). Does lesson study work? A systematic review on the effects of lesson study and learning study on teachers and students. *International Journal for Lesson and Learning Studies*, 3(2), 137-149.

- Mitchell, D. L. (2017). *The influence of lesson study on teacher practice: A case study*. Yayınlanmamış doktora tezi. California State Polytechnic University, U.S.
- Mostofo, J. (2014). The impact of using lesson study with pre-service mathematics teachers. *Journal of Instructional Research*, 3, 55-63.
- Murata, K. (2011). Voices from the unvoiced: a comparative study of hidden values and attitudes in opinion-giving. *Language and Intercultural Communication*, 11(1), 6-25.
- Murata, A., ve Pothen, B. E. (2011). Lesson study in preservice elementary mathematics methods courses: Connecting emerging practice and understanding. In *Lesson study research and practice in mathematics education (s. 103-116)*. Springer, Dordrecht.
- Newby, P. (2010). *Research methods for education*. London: Routledge.
- Norwich, B., ve Ylonen, A. (2013). Design based research to develop the teaching of pupils with moderate learning difficulties (MLD): Evaluating lesson study in terms of pupil, teacher and school outcomes. *Teaching and Teacher Education*, 34, 162-173.
- Norwich, B. ve Ylonen, A. (2015). A design-based trial of Lesson Study for assessment purposes: evaluating a new classroom based dynamic assessment approach. *European Journal of Special Needs Education*. doi.org/10.1080/08856257.2015.1009702_adresinden alınmıştır. 20.09.2017.
- OECD, (2015). PISA 2015 results in focus. <https://www.oecd.org/pisa/pisa-2015-results-in-focus.pdf>. adresinden alınmıştır. 20.09.2017.
- Ornstein, A. C., ve Hunkin, F. P. (2004). *Foundations, principles and issues*. New York, NY: Allyn.
- Özer, B. (2005). Ortaöğretim öğretmenlerinin mesleki gelişime ilgisi. *Journal Of Educational Sciences ve Practices*, 4(8).
- Özoğlu, M. (2010). Türkiye’de öğretmen yetiştirme sisteminin sorunları. *Seta Analiz*, 17(26), 131-155.

- Patton, M. Q. (2002). Two decades of developments in qualitative inquiry: A personal, experiential perspective. *Qualitative social work*, 1(3), 261-283.
- Puchner, D. L., ve Taylor, R. A. (2006). Lesson study, collaboration and teacher efficacy: Stories from two school-based math lesson study groups. *Teaching and Teacher education*, 22(2006), 922-934.
- Rock, T. C. ve Wilson, C. (2005). Improving teaching through lesson study. *Teacher Education Quarterly*, 32(1), 77-92.
- Sato, M. (2009). *Kyoshi kadensho [Book on style and the flower of teachers]*. Tokyo: Shogakkan.
- Sato, M. (2008, December). *Japanese lesson studies, looking back and thinking forward*. The World Association of Lesson Studies International Conference, Hong Kong Institute of Education, Hong Kong.
- Saito, E. (2012). Key issues of lesson study in Japan and the United States: A literature review. *Professional development in education*, 38 (5), 777-789.
- Saito, E. ve Atencio, M. (2013). A conceptual discussion of lesson study from a micro-political perspective: Implications for teacher development and pupil learning. *Teaching and Teacher Education*, 31 (4), 87-95.
- Saito, E., ve Atencio, M. (2015). Lesson study for learning community (LSLC): conceptualising teachers' practices within a social justice perspective. *Discourse: Studies in the Cultural Politics of Education*, 36(6), 795-807.
- Saracaloğlu, A. S., Dursun, F. ve Arabacıoğlu, T. (2016). Bilgisayar ve öğretim teknolojileri eğitimi bölümü öğretim elemanlarının alan öğretmeni yeterliklerine ilişkin düşünceleri. *Kuramsal Eğitim Bilim Dergisi*, 9(4), 555-570.
- Serbest, A. (2014). *Ders imcesi yönteminin etki alanları üzerinde bir meta-sentez çalışması*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Karadeniz Teknik Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Trabzon.
- Shimizu, Y. (2002, July). *Sharing a new approach to teaching mathematics with the teachers from outside the school: The role of lesson study at 'Fuzoku'schools*. In US-Japan cross cultural seminar on the professionalization of teachers through lesson study, Park City, UT.

- Shúilleabháin, A. N. (2015). Lesson study as a form of in-School Professional Development. <https://www.researchgate.net/publication/275262988>. adresinden alınmıştır. 25.10.2017.
- Sims, L., ve Walsh, D. (2009). Lesson study with preservice teachers: Lessons from lessons. *Teaching and Teacher Education*, 25(5), 724-733.
- Skott, C. K., ve Møller, H. (2017). The individual teacher in lesson study collaboration. *International Journal for Lesson and Learning Studies*, 6(3), 216-232.
- Stigler, J. W. ve Hiebert, J. (1999). *The Teaching Gap: Best Ideas From The World's Teachers For Improving Education in The Classroom*. Summit Books, New York: NY.
- Stigler, J. W., ve Hiebert, J. (2009). *The teaching gap: Best ideas from the world's teachers for improving education in the classroom*. New York: Simon and Schuster.
- Takahashi, A., ve Yoshida, M. (2004). Lesson-study communities. *Teaching Children Mathematics*, 10(9), 436-437.
- Lewis, C., ve Takahashi, A. (2013). Facilitating curriculum reforms through lesson study. *International Journal for Lesson and Learning Studies*, 2(3), 207-217.
- Tan, Y. S. M. (2014). Enriching a collaborative teacher inquiry discourse: exploring teachers' experiences of a theory-framed discourse in a Singapore case of lesson study. *Educational Action Research*, 22(3), 411-427.
- Taylor, A. R., Anderson, S., Meyer, K., Wagner, M. K., ve West, C. (2005). Lesson study: A professional development model for mathematics reform. *The Rural Educator*, 26(2).
- TIMSS, (2015). TIMSS 2015 and TIMSS advanced 2015 international results. <http://timss2015.org>. adresinden alınmıştır. 20.09.2017.
- Tyler, R.W. (1949). *Eğitim programlarının ve öğretimin temel ilkeleri* (Rüzgar ve Aslan, Çev.). Ankara: Pegem Akademi.

- Verhoef, N. C., Coenders, F., Pieters, J. M., Smaalen, D. V. ve Tall, D. O. (2015). Professional development through lesson study: Teaching the derivative using geogebra. *Professional Development in Education*, 41 (1), 109-126.
- Villegas-Reimers, E., ve Reimers, F. (2000). *Professional development of teachers as lifelong learning: Models, practices and factors that influence it*. Board on International Comparative Studies in Education (BISCE) of the National Research Council, Washington DC.
- Wang-Iverson, P., ve M. Yoshida. (2005). *Building of understanding of lesson study*. Philadelphia, PA: Research for Better Schools.
- Yıldırım, A. ve Şimşek, H. (2011). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri*. (8. Baskı). Ankara: Seçkin Yayıncılık.
- Yıldırım, A. ve Şimşek, H. (2013). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri*. (9. Genişletilmiş Baskı) Ankara: Seçkin Yayınevi.
- Yıldız, A. (2013). *Ders imcesinin matematik öğretmenlerinin problem çözme ortamlarında öğrencilerinin üstbilişlerini harekete geçirmeye yönelik davranışlarına etkisi*. Yayımlanmamış doktora tezi, Karadeniz Teknik Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Trabzon.
- Yin, R. K. (2003). Case study research. *Design and Methods* (3. Ed.). London: Sage.
- Ylonen, A., ve Norwich, B. (2013). Professional learning of teachers through a Lesson Study process in England: contexts, mechanisms and outcomes. *International Journal for Lesson and Learning Studies*, 2(2), 137-154.
- Yüksel, İ., ve Sağlam, M. (2014). *Eğitimde program değerlendirme*. Ankara: Pegem Akademi.
- Yüzbaşıoğlu, S. (2016). *Öğretmenlerin mesleki gelişimlerinde ders araştırması modeline yönelik öğretmen görüşleri*. Yayımlanmamış doktora tezi, Ankara Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Zhang, Y. (2014). Sustaining Lesson Study in schools with positive peer leadership: A case study in Hong Kong. *International Journal for Lesson and Learning Studies*, 4(2), 140-154.

EKLER

Ek-1. Ders Araştırması Modeli Öğretim Programı Tasarısı

Ders araştırması modeli öğretim programı tasarısı geliştirilmesi süreci aşağıda Çizelge 1’ de işlem-zaman çizelgesi ile ifade edilmektedir.

Çizelge 1. Öğretim Programı Tasarısı İşlem-Zaman Çizelgesi

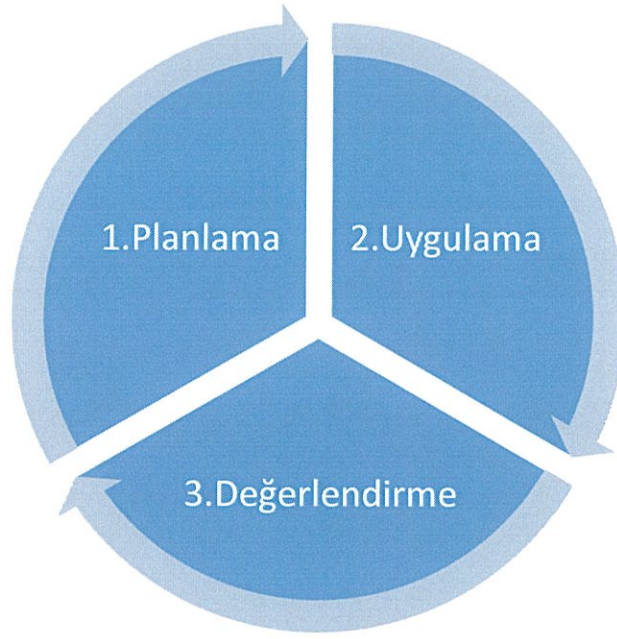
[illegible]

Çizelge 1’ de ifade edildiği üzere, öğretim programı tasarısı geliştirme ve uygulama süreci ortalama dört aylık bir zamanı kapsamaktadır. Bu süreç 1 Aralık 2017’ de başlamış ve 30 Mart 2018’ de sona ermiştir. Programın geliştirilmesi süreci üç ana boyut ile gerçekleştirilmiştir. Bunlar; planlama, uygulama ve değerlendirme sürecidir. Bu üç ana boyutun alt boyutları ile ilgili açıklamalar işlem- zaman çizelgesinde ayrıntılı olarak ifade edilmiştir.

Ders Araştırması Modeli Öğretim Programı Tasarısı Geliştirme Aşamaları

Program geliştirmenin tarihsel gelişim sürecine baktığımızda çok basit ve sade tanımlardan, çok karmaşık ve uzun tanımlara kadar birçok şekilde ifade edildiğini görebiliriz (Ellis, 2015). Bu tanımlar temelinde program geliştirme süreci de farklı şekillerde modellenmiştir. Program geliştirme süreci; tren yolu inşa etmeye benzeten Bobbit (1920), bir grup hedefler dizini olarak gören Charters (1926), bu süreci sistematik şekilde ilk defa ifade eden Tyler (1949) ve farklı bir bakış açısı ile ifade eden Taba (1962) tarafından kendi felsefi düşünceleri temelinde farklı şekillerde ifade edilmiştir (Bobbit, 1920; Ornstein ve Hunkins, 2014). Bobbit, Charters, Tyler, Taba ve diğer program geliştirme uzmanlarının çalışmaları temelinde ve uzman görüşleri doğrultusunda araştırmacı tarafından bu çalışmaya uygun bir program geliştirme tasarısı oluşturulmuştur.

Ders araştırması modeli öğretim programı tasarısına yönelik çalışmalar yapılırken, araştırmacı tarafından bir program geliştirme modeli kullanılmıştır. Program geliştirme modellerine bakıldığında her modelin kendine göre bir takım avantaj ve dezavantajlara sahip olduğu görülmektedir. Bu bağlamda araştırmacı tarafından var olan program geliştirme modelleri incelenerek, araştırmanın amacına uygun bir program geliştirme modeli tasarlanmıştır. Bu öğretim programı tasarısı geliştirme modelinin aşamaları aşağıda Şekil 1’ de ifade edilmiştir.

Şekil 1. Öğretim Programı Tasarısı Geliştirmenin Döngüsel Süreci

Şekil 1’ de görüldüğü gibi araştırma kapsamında kullanılan öğretim programı tasarısı geliştirme üç ana tema temelinde döngüsel bir süreç içermektedir. İlk olarak planlama aşaması ile başlayan model, uygulama aşaması ile devam etmekte ve değerlendirme aşaması ile döngüsel sürecini tamamlamaktadır. Bu süreç zarfında görülen aksaklık ve eksiklikler döngüsel süreç kapsamında yeniden ele alınmakta ve programda gerekli görülen düzenlemelere imkân sağlamaktadır. Modelin üç ana teması aşağıda Çizelge 2’ de ayrıntılı bir şekilde ifade edilmektedir.

Çizelge 2. Öğretim Programı Tasarısı Geliştirmenin Aşamaları

<u>Planlama Çalışmaları</u>	
• İhtiyaçların Belirlenmesi	Daha önce yapılan çalışmaların incelenmesi
	Yarı yapılandırılmış görüşme sorularının taslak olarak hazırlanması
	Uzman görüşleri ile nihai görüşme sorularının oluşturulması
	Öğretmen adayları ile görüşme yapılması
	Elde edilen verilerin analiz edilmesi
• Hedeflerin Oluşturulması	Elde edilen veriler doğrultusunda aday hedefler oluşturulması
	Aday hedefler uzman görüşlerine sunulması
	Kesinleşmiş hedefler oluşturulması
	Hedeflere uygun davranışlar oluşturulması

• İçeriğin Oluşturulması İçerik düzenleme yaklaşımının belirlenmesi Bu yaklaşım doğrultusunda içerik oluşturulması • Öğrenme-Öğretme Süreci Ders planlarının hazırlanması Derste kullanılacak materyallerin hazırlanması
<u>Uygulama Çalışmaları</u> • Pilot Uygulama Yapılması Pilot uygulamanın yapılacağı yer, zaman ve katılımcıların belirlenmesi Hazırlanan öğretim programının uygulanması • Pilot Uygulama Sonrası Programın Revize Edilmesi Uygulamada görülen eksiklik ve aksaklıkların tespit edilmesi Öğretim programının revize edilmesi • Asıl Uygulamanın Yapılması Nihai halini almış öğretim programının uygulanması
<u>Değerlendirme Çalışmaları</u> ➤ Program Öncesi Yapılan Değerlendirme Uygulama öncesi yarı yapılandırılmış görüşme sorularının hazırlanması Görüşme sorularının uzman görüşleri ile nihai halini alması Öğretmen adayları ile görüşme yapılması Elde edilen verilerin analiz edilmesi ➤ Programın Uygulanması Sürecinde Yapılan Değerlendirme Öğretim programının uygulama aşamasında araştırmacının notlar alması Öğretmen adaylarının yarı yapılandırılmış günlük formunu doldurması Elde edilen verilerin analiz edilmesi ➤ Program Sonrası Yapılan Değerlendirme Uygulama sonrası yarı yapılandırılmış görüşme sorularının hazırlanması Görüşme sorularının uzman görüşleri ile nihai halini alması Öğretmen adayları ile görüşme yapılması Elde edilen verilerin analiz edilmesi

Çizelge 2’ de ifade edildiği üzere ilk aşama planlama aşamasıdır. Bu aşama ihtiyaçlar, hedefler, içerik ve öğrenme-öğretme sürecinin oluşturulması sürecini kapsamaktadır. Hazırlanan programın sonraki aşaması ise uygulama aşamasıdır. Bu aşama ise tasarlanan programın pilot olarak uygulandığı, uygulamada görülen aksaklıkların düzeltildiği ve asıl uygulamanın yapıldığı bir süreci kapsamaktadır.

Programın son aşamasını ise değerlendirme aşaması oluşturmaktadır. Değerlendirme aşaması programın başında, uygulanma sürecinde ve programın sonunda yani her aşamada yer alan bir süreci içermektedir.

Planlama Çalışmaları

İhtiyaç Analizi

Bir öğretim programı tasarısı hazırlanırken bireyin, toplumun ya da konunun ihtiyacı gibi belirli ölçütler göz önünde bulundurulur. Bu ölçütler temelinde geliştirilen programın daha etkili ve daha işlevsel olması kaçınılmazdır (Yüksel ve Sağlam, 2014). “Ders Araştırması Modeli Öğretim Programı Tasarısı” hazırlanırken ilk olarak bu programın bilişsel, duyuşsal ve psiko-motor açıdan hangi hedeflere ulaşması gerektiğinin belirlenmesi oldukça önemli görülmektedir. Bu bağlamda öğretmen adaylarının mesleki gelişimlerine katkı sunmak amacıyla tasarlanacak olan öğretim programının hazırlanmasındaki ilk aşama ihtiyaç analizi olarak belirlenmiştir. “İhtiyaç” sözcüğünü program geliştirme sürecinde ilk defa kullanan Tyler’ın (1949) ifade ettiği gibi, öğrencilerin ilgi ve ihtiyaçlarının belirlenmesinin ardından bu paralelde hedef davranışların yazılması gerekmektedir. Tyler’ın program geliştirme modeline baktığımız zaman ilk aşamanın ihtiyaç analizi olduğunu görmekteyiz (Adıgüzel, 2016). Bu bağlamda araştırmacı tarafından oluşturulan ve sentez bir program geliştirme sürecini içeren bu program geliştirme çalışmasının ilk aşamasını da ihtiyaç analizi oluşturmaktadır. Öğretmen adaylarının ders araştırması modeli temelinde mesleki gelişimleri açısından hangi konularda bir eğitime ihtiyaç duyduklarını tespit etmek ve programın hedeflerini oluşturabilmek amacıyla görüşme ve alanyazın incelenmesi gibi yöntemlerin kullanılması uygun görülmüştür.

İhtiyaç analizi kapsamında ilk olarak ders araştırması modeli ile ilgili yapılan çalışmalar incelenmiştir. Bu doğrultuda McQuitty (2011), Baki (2012), Lyding (2012), Yıldız (2013), Chichibu ve Kihara (2013), Adams (2013), Chen ve Yang (2013), Loose (2014), Akbaba Dağ (2014), Cajkler, Wood, Norton ve Pedder (2014), Ming-Cheung ve Yee-Wong (2014), Almanzar (2014), Gözel (2016), Yüzbaşıoğlu (2016) ve Cumhuriyet (2016)’ un yaptıkları çalışmalar değerlendirildiğinde; ders araştırması modelini tanıtan herhangi bir öğretim programının kullanılmadığı görülmüştür. Bu çalışmalar incelendiğinde ders araştırması modelinin bir dersi planlama bilgi ve becerisini zenginleştiren, ders içerisindeki uygulama (yöntem-teknik) ve değerlendirme becerilerine

katkı sunan bir model olduğu görülmektedir. Bu bağlamda ders araştırması modelini sistematik bir şekilde tanıtan bir öğretim programının oluşturulması oldukça önemli görülmektedir.

Alanyazın incelenmesinin ardından elde edilen bilgiler temelinde oluşturulan ve uzman görüşleri ile nihai halini bulan yarı yapılandırılmış görüşme soruları ile öğretmen adaylarından veriler toplanmıştır. Yarı yapılandırılmış görüşme soruları Tokat Gaziosmanpaşa Üniversitesi, Gazi Üniversitesi ve Muş Alparslan Üniversitesi Eğitim Fakültesi bünyesinde görev yapmakta olan uzman öğretim elemanlarından görüş alınarak oluşturulmuştur. Bu uzman öğretim elemanları; Eğitim programları ve öğretim alanından üç, ölçme ve değerlendirme alanından iki ve Türkçe eğitiminden olmak üzere toplam beş uzman öğretim elemanından oluşmaktadır. Toplamda beş sorudan oluşan yarı yapılandırılmış görüşme sorularına verilen cevaplar ses kayıt cihazı ile kaydedilmiştir. Yapılan kayıtlar olduğu gibi hiçbir müdahalede bulunulmadan bilgisayar ortamına aktarılmıştır. Araştırmacı tarafından önceden belirlenen araştırma problemleri kapsamında betimsel analiz yöntemi ile veriler özetlenmiş ve değerlendirilmiştir. Betimsel analiz yönteminde görüşme yapılan kişilerin ifadeleri doğrudan alıntılarla da desteklenerek çarpıcı bir şekilde aktarılmaktadır (Creswell, 2007; Yıldırım ve Şimşek, 2011). Elde edilen bulgular neticesinde; öğretmen adaylarının özellikle bir dersi planlama, ders sürecinde yöntem-teknik kullanma ve bir dersi değerlendirme gibi uygulamalarda kendilerini eksik gördükleri sonucuna ulaşılmıştır. Ayrıca öğretmen adaylarının bir dersi planlarken ve uygularken diğer öğretmen adayları ile işbirliği yapmadıkları ya da çok az işbirliği yaptıkları tespit edilen başka bir husus olmuştur.

Yapılan alanyazın incelemesi ve görüşme sonucundan elde edilen verilerin analizleri sonucunda ihtiyaçların şu ana başlıklar altında gruplandığı tespit edilmiştir:

- Öğretmenin mesleki gelişimini nasıl sağlayacağı ile ilgili bilgi eksikliği
- Bir ders planı hazırlarken nerelerden yararlanabileceği ile ilgili bilgi eksikliği
- Ders esnasında kullanılan yöntem-teknik bilgi ve becerileri geliştirmek için yapılabilecekler ile ilgili bilgi eksikliği
- Dersin sonunda yapılacak değerlendirme uygulamaları ile ilgili bilgi eksikliği

- Diğer öğretmen adayları ile hangi konularda ve nasıl işbirliği yapılması gerektiği, ayrıca bu işbirliğinin mesleki gelişimine katkılarının ne olacağı ile ilgili bilgi eksikliği.

Hedeflerin Oluşturulması

İhtiyaç analizi kapsamında elde edilen verilerin analizlerinin ardından içerik belirlenmiş daha sonra kazanımlar yazılmıştır. Oluşturulan kazanımlar Tokat Gaziosmanpaşa Üniversitesi, Gazi Üniversitesi ve Muş Alparslan Üniversitesi Eğitim Fakültesi bünyesinde görev yapmakta olan uzman ekipten görüş alınarak oluşturulmuştur. Bu ekip eğitim programları ve öğretim alanından iki, ölçme ve değerlendirme alanından iki ve Türkçe eğitiminden bir olmak üzere toplam beş uzman öğretim elemanından oluşmaktadır. Kazanımların daha açık, anlaşılır ve ulaşılabilir olabilmesi açısından alt kazanımlar yazılmıştır. Bu kazanımlar aşağıda ifade edilmektedir:

1. Ders araştırması modeli ile ilgili temel kavramları ifade edebilme
 - Ders araştırması modelinin tanımını yapar
 - Ders araştırması modelinin aşamalarını söyler
 - Ders araştırması modelinin üstünlüklerini ve sınırlılıklarını söyler
 - Ders araştırması modelinin öğretmenin mesleki gelişimine katkısını söyler
2. Ders araştırması modelini kullanarak iyi bir ders planı hazırlayabilme
 - Ders araştırması modelinin iyi bir ders planı hazırlamadaki katkılarını söyler
 - Ders araştırması modeline göre bir ders planı hazırlama aşamalarını söyler
 - Ders araştırması modeli ile yeni bir ders planı hazırlar
3. Ders araştırması modelini kullanarak öğretim yöntem-teknik bilgi ve becerisini geliştirebilme
 - Ders araştırması modelinin öğretim yöntem-teknik bilgi ve becerisine katkılarını söyler
 - Ders araştırması modeli temelinde gereksinimlere uygun yöntem-teknikleri kullanarak ders planını yeniden düzenler

4. Ders araştırması modelini kullanarak dersi değerlendirme bilgi ve becerisini geliştirebilme
 - Ders araştırması modelinin ders sonu değerlendirme uygulamalarına katkılarını söyler
 - Ders araştırması modeli temelinde farklı ders sonu değerlendirme uygulamaları geliştirir
5. Ders araştırması modeli kapsamında diğer öğretmen adayları ile yapacağı işbirliğinin mesleki gelişimine katkılarını anlayabilme
 - Ders araştırması modeli bünyesinde işbirliğinin nasıl yapılması gerektiğini söyler
 - Ders araştırması modeli kapsamında bir ders planını analiz eder
 - Ders araştırması modeli kapsamında yeni bir ders planı oluşturur

İçeriğin Oluşturulması

Ders araştırması modeli öğretim programı tasarısı içerik oluşturma çalışmalarına ilk olarak içerik düzenleme yaklaşımının belirlenmesi ile başlanmıştır. Bu kapsamda programın doğasına uygun olacağı düşünülen içerik oluşturma yaklaşımlarından Tyler'ın Doğrusal Yaklaşım Modeli kullanılmıştır. Doğrusal yaklaşım modelinde birbiri ardına ardışık bir şekilde sıralanmış, yakın ilişkili ya da ön koşul öğrenmelerin olduğu bir içerik oluşturma anlayışı vardır (Demirel, 2015). Bu bağlamda ders araştırması modeli öğretim programının içeriği, ön koşul öğrenmeleri kapsayan ve birbiri üzerine inşa edilen konuları barındıran bir anlayışı yansıtmaktadır. Öğretim programının içeriği şu başlıklar altında ifade edilebilir:

- Ders Araştırması Modeli (*Modelin Tanıtımı, Modelin Aşamaları, Modelin Avantajları ve Modelin Mesleki Gelişime Katkıları*)
- Ders Araştırması Modelinin Dersi Planlama Bilgi ve Becerisine Katkıları
- Ders Araştırması Modelinin Öğretim Yöntem-Teknik Bilgi ve Becerisine Katkıları
- Ders Araştırması Modelinin Ders Sonu Değerlendirme Uygulamalarına Katkıları
- Ders Araştırması Modeli Kapsamındaki İşbirliği ve Yardımlaşmanın Mesleki Gelişime Katkıları

Öğrenme-Öğretme Süreci

Ders araştırması modeli öğretim programı tasarısı geliştirme sürecinde içerik oluşturulduktan sonraki aşama öğrenme-öğretme sürecinin oluşturulması olarak belirlenmiştir. Bu süreçte; kazanımlar ve içerik dikkate alınarak ders planları oluşturulmuş ve bu ders planları aşağıda verilmiştir.

Ders Planı I

Tarih : 27.02.2018

Sınıf : Eğitim Fakültesi HBV 101 Nolu Derslik

Süre : 2 saat

Konu : Ders Araştırması Modeli

Kazanımlar :

- Ders araştırması modelinin tanımını yapar
- Ders araştırması modelinin aşamalarını söyler
- Ders araştırması modelinin üstünlüklerini ve sınırlılıklarını söyler
- Ders araştırması modelinin öğretmenin mesleki gelişimine katkısını söyler

Yöntem-Teknik: Beyin Fırtınası, Soru Cevap, Düz Anlatım, Çember Tartışması

Araç-Gereç: PowerPoint Sunum, Ders Araştırması Tanıtım Videosu, Ders Araştırması İle İlgili Makale ve Kitaplar

Giriş

1. **Dikkat Çekme:** Öğretmen adaylarına “Mesleki gelişim denildiğinde aklınıza neler geliyor?” sorusu sorularak görüşleri alınır.
2. **Güdüleme:** Öğretmen olacakları için mesleki gelişim hakkında bilgi sahibi olmaları gerektiği ifade edilir.
3. **Gözden Geçirme:** Bu dersimizde mesleki gelişim ile ilgili en güncel modellerden birini öğreneceğimiz söylenir.
4. **Derse Geçiş:** Ders araştırması modeli ile ilgili herhangi bir bilgileri olup olmadığı sorularak derse geçiş yapılır.

Süreç

1. Ders araştırması modeli ile ilgili yirmi dakikalık bir tanıtım videosu izletilir. Bu video gerekli yerlerde durdurularak ders araştırması modeli hakkında açıklamalar yapılır. Öğretmen adaylarının konu hakkındaki soruları cevaplanır.
2. Ders araştırması modelini daha detaylı tanıtmak amacıyla hazırlanan PowerPoint sunum eşliğinde derse devam edilir. Ülkemizde ders araştırması modeline benzer uygulamalar olup olmadığı sorusu sorulur. Bu kapsamda staj okullarında gözlemledikleri zümre öğretmenler arasındaki işbirliğinin nasıl olduğu tartışılır. Yine öğretmenlerin ders aralarında birbirleri ile yaptığı yardımlaşma ve işbirliği faaliyetleri konuşulur.

Ara Özet: Ders araştırması modeli, modelin aşamaları ve modelin avantajları hakkında kısaca bir tekrar yapılır.

3. Ders araştırması modelinin hangi aşamalardan oluştuğu ve nasıl uygulandığı ile ilgili tartışma ortamı oluşturulur. Bu modelin ne gibi üstünlük ve sınırlılıkları olabileceği soruları öğretmen adaylarına yöneltilir.
4. Bu model kapsamında öğretmenlerin ya da öğretmen adaylarının işbirliği ve yardımlaşma içerisinde olmasının mesleki anlamda onlara ne katabileceği sorusu sorulur.

Değerlendirme

1. Ders sonunda öğretmen adayları dörderli ve içi içe geçmiş iki çember şeklinde bir pozisyon alır. İç çemberde yer alan dört kişilik grup konuyu kendi arasında tartışır ve dış çemberde yer alan grup ise onlara sorular sorar. Daha sonra gruplar yer değiştirerek aynı etkinlik bir daha tekrar edilir.
2. Dersin sonunda konu ile ilgili genel bir özet yapılır. Öğretmen adaylarının soruları cevaplanır.

Ders Planı II

Tarih : 06.03.2018

Sınıf : Eğitim Fakültesi HBV 101 Nolu Derslik

Süre : 2 saat

Konu : Ders Araştırması Modelinin Dersi Planlama Becerisine Katkıları

Kazanımlar:

- Ders araştırması modelinin iyi bir ders planı hazırlamadaki katkılarını söyler
- Ders araştırması modeline göre bir ders planı hazırlama aşamalarını söyler
- Ders araştırması modeli ile yeni bir ders planı hazırlar

Yöntem-Teknik: Gösterip Yaptırma, Beyin Fırtınası, Düz Anlatım, Tartışma

Araç-Gereç: PowerPoint Sunum, Ders Araştırması Uygulama Videosu, İlkokul 4. Sınıf Matematik Dersi Ders Planı Örneği, Ders Araştırması İle İlgili Makale ve Kitaplar

Giriş

1. **Dikkat Çekme:** Öğretmen adaylarına “Staj yaptığınız dönemde en beğendiğiniz ders planı hangisiydi, niçin?” sorusu yöneltilir.
2. **Güdüleme:** Nitelikli bir öğretmen olabilmenin yolunun kaliteli bir plan yapmaktan ve onu iyi uygulamaktan geçtiği vurgulanır.
3. **Gözden Geçirme:** Bugünkü dersimizde ders araştırması modelinin ders planı yapabilme becerimize katkısını öğreneceğimiz ifade edilir.
4. **Derse Geçiş:** Ders araştırması modelinin bir ders planı yapma becerimizi nasıl etkileyebileceği ile ilgili öğretmen adaylarından görüşler istenerek derse geçiş yapılır.

Süreç

1. Ders araştırması modelinin iyi bir ders planı hazırlamadaki katkılarını içeren sunum ile ders sürdürülür. Bu sunum esnasında soru-cevap ve tartışma yöntemleri aracılığı ile öğretmen adayları da dersin işleniş sürecine dâhil edilir.
2. Ders araştırması modelinin uygulanmasını içeren yirmi dakikalık bir video izlenir. Bu video izlenirken uygulama esnasında ders planı hazırlama ile ilgili kısımlara dikkat çekilir.

Ara Özet: Ders araştırması modelinin uygulanması esnasındaki bir planı analiz etme ve daha sonra yeniden düzenleme çalışmaları hatırlatılır. Özellikle ders araştırması

modeli kapsamında bir dersi gözlemleme, ders sonrası gözlemlerini paylaşma ve bu paylaşımlar temelinde planı yeniden düzenleme aşamaları vurgulanır.

3. Öğretmen adayları dörderli iki gruba ayrılır ve ilkokul 4. sınıf matematik dersine ait örnek ders planı bu gruplar tarafından incelenir. Bu incelemelerin ardından her grup kendi planını yeniden oluşturur. Oluşturulan bu yeni ders planları tüm öğretmen adaylarının katıldığı büyük grup tarafından yeniden aynı işlemlere tabi tutularak en son halini alır.

Değerlendirme

1. Ders araştırması modelinin bir ders planı yapma bilgi ve becerimize katkısının nasıl olduğu sorusu yöneltilir.
2. Ders sonunda her öğretmen adayı kendi grubunda hangi katkıları sunduğunu diğer arkadaşlarına ifade eder.
3. Dersin sonunda konu ile ilgili genel bir özet yapılır. Öğretmen adaylarının soruları cevaplanır.

Ders Planı III

Tarih : 13.03.2018

Sınıf : Eğitim Fakültesi HBV 101 Nolu Derslik

Süre : 2 saat

Konu : Ders Araştırması Modelinin Öğretim Yöntem-Teknik Bilgi ve Becerisine Katkıları

Kazanımlar:

- Ders araştırması modelinin öğretim yöntem-teknik bilgi ve becerisine katkılarını söyler
- Ders araştırması modeli temelinde gereksinimlere uygun yöntem-teknikleri kullanarak ders planını yeniden düzenler

Yöntem-Teknik: Kartopu Tekniği, Beyin Fırtınası, Düz Anlatım, Soru Cevap, Gösterip Yaptırma

Araç-Gereç: PowerPoint Sunum, Ders Araştırması Uygulama Videosu, İlkokul 4. Sınıf Matematik Dersi Ders Planı Örneği, Ders Araştırması İle İlgili Makale ve Kitaplar

Giriş

1. **Dikkat Çekme:** “En son öğrendiğiniz öğretim yöntem ve teknikleri hangileridir?” sorusu öğretmen adaylarına yöneltilir.
2. **Güdüleme:** Öğretim yöntem-teknik bilgi ve becerimizi geliştirmenin başarılı bir öğretmen olabilmeye etkisi vurgulanır.
3. **Gözden Geçirme:** Bugünkü dersimizde ders araştırması modelinin öğretim yöntem-teknik bilgi ve becerimize etkisini öğreneceğimiz söylenir.
4. **Derse Geçiş:** Öğretmen adaylarına “En iyi bildiğiniz yöntem-teknikler hangileridir ve bu yöntem-teknikleri hangi kaynaklardan öğrendiniz?” soruları yöneltilerek derse geçiş yapılır.

Süreç

1. Ders araştırması modelinin öğretim yöntem-teknik bilgi ve becerilerine katkılarını içeren sunum ile ders sürdürülür. Bu sunum esnasında soru-cevap ve tartışma yöntemleri aracılığı ile öğretmen adayları da dersin işleniş sürecine dâhil edilir.
2. Daha sonra ders araştırması modeli kapsamında hazırlanmış kısa bir video izlenir. Video izlenirken ders araştırması uygulaması esnasındaki öğretim yöntem-teknik ile ilgili fikir ve öneriler takip edilir. Öğretmen adaylarından video izlenimleri ile ilgili görüşler alınır.

Ara Özet: Ders araştırması modelinin öğretim yöntem-teknik bilgi ve becerilere sağlayacağı katkı özetlenir.

3. Öğretmen adayları kartopu tekniği kapsamında önce ikişerli dört gruba ayrılarak ilkokul 4. sınıf matematik dersi örnek ders planını yöntem-teknik açısından inceler. Daha sonra bu gruplar birleşerek dörderli iki grup olur ve bu ders planı ile ilgili görüşler paylaşılır. Ardından bu gruplar birleşerek ders planı ile ilgili görüşlerini birbirleri ile paylaşırlar. Bu görüş ve öneriler doğrultusunda ders planı yöntem-teknik anlamında revize edilir.

Değerlendirme

1. Ders araştırması modelinin öğretim yöntem-teknik bilgi ve becerimizi nasıl etkilediği ile ilgili her öğretmen adayı fikrini belirtir.
2. Ders planının ilk hali ve revize edilmiş hali karşılaştırılır.
3. Dersin sonunda konu ile ilgili genel bir özet yapılır. Öğretmen adaylarının soruları cevaplanır.

Ders Planı IV

Tarih : 20.03.2018

Sınıf : Eğitim Fakültesi HBV 101 Nolu Derslik

Süre : 2 saat

Konu : Ders Araştırması Modelinin Ders Sonu Değerlendirme Uygulamalarına Katkıları

Kazanımlar:

- Ders araştırması modelinin ders sonu değerlendirme uygulamalarına katkılarını söyler
- Ders araştırması modeli temelinde farklı ders sonu değerlendirme uygulamaları geliştirir

Yöntem-Teknik: Rol Oynama, Beyin Fırtınası, Düz Anlatım, Soru Cevap

Araç-Gereç: PowerPoint Sunum, Ders Araştırması Uygulama Videosu, İlkokul 4. Sınıf Matematik Dersi Ders Planı Örneği, Ders Araştırması İle İlgili Makale ve Kitaplar

Giriş

1. **Dikkat Çekme:** “Ders sonu değerlendirme uygulamaları denilince aklınıza neler geliyor?” sorusu öğretmen adaylarına yöneltilir.
2. **Güdüleme:** Başarılı bir öğretmenin bir dersten ne kadar verim aldığına dair dönüt alması gerektiği konusu vurgulanır.
3. **Gözden Geçirme:** Bugünkü dersimizde ders araştırması modelinin ders sonu değerlendirme bilgi ve becerimize etkisini öğreneceğimiz söylenir.
4. **Derse Geçiş:** Öğretmen adaylarına “Bugüne kadar gördükleriniz arasında en çok beğendiğiniz ders sonu değerlendirme uygulamaları hangileridir?” sorusu yöneltilerek derse geçiş yapılır.

Süreç

1. Öğretmen adayları ile birlikte ders araştırması uygulama videosu izlenir. Bu uygulama izlenirken gerekli yerlerde müdahale edilerek öğretmen adayları ile videoda nasıl bir ders sonu değerlendirme uygulaması yapıldığı üzerine konuşulur.
2. Ders araştırması modelinin ders sonu değerlendirme uygulamalarına katkılarını içeren sunum ile ders sürdürülür. Bu sunum esnasında soru-cevap ve tartışma yöntemleri aracılığı ile öğretmen adayları da dersin işleniş sürecine dâhil edilir.

Ara Özet: Ders araştırması modelinin ders sonu değerlendirme uygulama bilgi ve becerilerine etkileri üzerinde durulur.

3. Daha sonra gönüllü bir öğretmen adayı öğretmen ve diğer öğretmen adayları ise öğrenci olacak şekilde rol oynama çalışması yapılır. İlkokul 4. sınıf matematik dersine ait ders planlarında yer alan ders sonu değerlendirme uygulamaları, gönüllü öğretmen adayı tarafından öğrenci rolündeki öğretmen adaylarına uygulanır.
4. Buradaki ders sonu değerlendirme uygulamaları hakkındaki fikirleri ve farklı önerileri sorulur. Bu fikir ve öneriler temelinde örnek bir ders planında yer alan değerlendirme uygulamaları yeniden yapılandırılır.

Değerlendirme

1. Örnek ders planının ilk ve son hali karşılaştırılarak, ders araştırması modelinin ders sonu değerlendirme bilgi ve becerimize katkısı özetlenir.
2. Öğretmen adaylarının bu konudaki fikirleri alınır ve soruları cevaplanarak ders sonlandırılır.

Ders Planı V

Tarih : 27.03.2018

Sınıf : Eğitim Fakültesi HBV 101 Nolu Derslik

Süre : 2 saat

Konu : Ders Araştırması Modeli Kapsamındaki İşbirliği ve Yardımlaşmanın Mesleki Gelişime Katkıları

Kazanımlar:

- Ders araştırması modeli bünyesinde işbirliğinin nasıl yapılması gerektiğini söyler
- Ders araştırması modeli kapsamında bir ders planını analiz eder
- Ders araştırması modeli kapsamında yeni bir ders planı oluşturur

Yöntem-Teknik: Kartopu Tekniği, Beyin Fırtınası, Düz Anlatım, Soru Cevap

Araç-Gereç: PowerPoint Sunum, Ders Araştırması Uygulama Videosu, İlkokul 4. Sınıf Matematik Dersi Ders Planı Örneği, Ders Araştırması İle İlgili Makale ve Kitaplar

Giriş

1. **Dikkat Çekme:** Öğretmen adaylarına “Bir elin nesi var iki elin sesi var” atasözü hakkında ne düşündükleri sorulur.
2. **Güdüleme:** İşbirliği ve yardımlaşmanın bize mesleki gelişim anlamında sağlayacağı yararlar vurgulanır.
3. **Gözden Geçirme:** Bugünkü dersimizde ders araştırması modeli kapsamındaki işbirliği ve yardımlaşmanın mesleki gelişimimize etkisini öğreneceğimizi belirtilir.
4. **Derse Geçiş:** Öğretmen adaylarına “Diğer öğretmen adayları ile işbirliği halinde hangi çalışmaları yaptınız?” “Uygulama derslerinizde gözlemlediğiniz ya da deneyimlediğiniz işbirliği örnekleri var mı?” soruları yöneltilerek derse geçiş yapılır.

Süreç

1. Ders araştırması modeli kapsamında yer alan işbirliği ve yardımlaşmanın önemini içeren sunum ile ders sürdürülür. Bu sunum esnasında soru-cevap ve tartışma yöntemleri aracılığı ile öğretmen adayları da dersin işleniş sürecine dâhil edilir.
2. Ders araştırması uygulamasını içeren video hep birlikte izlenir. Bu süreçte öğretmen adaylarının yapılan işbirliği ve yardımlaşma çalışmalarına dikkat etmeleri gerektiği vurgulanır.

Ara Özet: Modelin uygulanması sürecindeki işbirliği ve yardımlaşmanın nasıl yapılması gerektiği ve yararları ile ilgili genel bir çerçeve çizilir.

3. Öğretmen adayları kartopu tekniği kapsamında ikişerli dört gruba ayrılır. Her gruba ilkokul 4. sınıf matematik dersine ait aynı ders planından bir adet verilir. İkişerli gruplar halinde her grubun bu ders planını analiz etmesi istenir. Bir süre sonra ikişerli dört grup dörderli iki grup haline dönüştürülür ve yeni grup arkadaşlarının birbirleri ile fikirlerini paylaşmaları istenir. Bir süre sonra gruplar birleşerek tek ve büyük bir grup oluşturulur. Bu gruptaki her birey kendi fikir ve önerilerini ifade eder. Bu görüş ve öneriler temelinde işbirliği halinde ders planı yeniden yapılandırılır.

Değerlendirme

1. Ders planının önceki ve yeniden yapılandırılmış hali arasındaki farklar tartışılır.
2. Ders araştırması modeli, modelin aşamaları, modelin avantajları ve modelin mesleki gelişime katkıları konuları genel olarak özetlenir.
3. Öğretmen adaylarının soruları cevaplanarak ders bitirilir.

Uygulama Çalışmaları

Pilot Uygulama Yapılması

Öğretim programı tasarısı geliştirme sürecinde tasarlanan programın pilot uygulamasının yapılması, asıl uygulamaya geçilmeden önceki aşamayı teşkil etmektedir. Pilot uygulamanın amacı, öğretim programının aksayan yönlerini tespit etmek ve asıl uygulamaya geçmeden önce gerekli tedbirleri almaktır. Öğretim programının daha nitelikli hale getirilebilmesi ve son şeklini alması açısından pilot uygulama gerekli ve önemli bir aşamadır (Çınar, 2011). Bu bağlamda, Ders araştırması modeli Öğretim Programı 12.02.2018-23.02.2018 tarihleri arasında Muş Alparslan Üniversitesi Eğitim Fakültesi Sınıf Öğretmenliği Bölümü'nde öğrenimine devam etmekte olan sekiz son sınıf öğrencisi öğretmen adayı ile birlikte Eğitim Fakültesi HBV dersliklerinde yürütülmüştür. Programın pilot uygulaması ile ilgili detaylı bilgiler aşağıda Çizelge 3' te ifade edilmektedir.

Çizelge 3. Ders Araştırması Modeli Öğretim Programı Tasarısı Pilot Uygulama

Hafta	Tarih	Süre	İçerik
1. Hafta	12.02.2018 16.02.2018	2 saat	Ders araştırması modeli (Modelin Tanıtımı, Modelin Aşamaları, Modelin Avantajları ve Modelin Mesleki Gelişime Katkıları)
		2 saat	Ders araştırması modelinin Dersi Planlama Becerisine Katkıları
2. Hafta	19.02.2018 23.02.2018	2 saat	Ders araştırması modelinin Öğretim Yöntem-Teknik Bilgi ve Becerisine Katkıları
		2 saat	Ders araştırması modelinin Ders Sonu Değerlendirme Uygulamalarına Katkıları Ders araştırması modeli Kapsamındaki İşbirliği ve Yardımlaşmanın Mesleki Gelişimine Katkıları

Çizelge 3 incelendiğinde öğretim programı tasarısı pilot uygulamasının haftada 4 saat olmak üzere 2 hafta sürdüğü görülmektedir. Toplamda 8 saatlik bir süreci içeren öğretim programı uygulaması, her haftanın iki gününde ikişer saatlik dersleri kapsamaktadır. Öğretmen adaylarının lisans ders saatlerinin öğleden sonra olması dolayısıyla Salı sabah ve Çarşamba sabah saatlerinde pilot uygulama çalışması yapılmıştır.

Pilot Uygulama Sonrası Programın Revize Edilmesi

Asıl uygulamaya geçmeden önce pilot uygulama yapmak, karşılaşılması muhtemel olan sorunları önceden tespit edip daha sorunsuz ve verimli bir program oluşturabilmenin ön koşuludur. Bu kapsamda pilot uygulama esnasında araştırmacı tarafından hem programın aksayan yönlerini tespit edebilmek hem de programın verimli olup olmadığını belirleyebilmek amacıyla gözlem notları tutulmuştur. Yine bu çerçevede her ders sonrası öğretmen adayları tarafından yarı yapılandırılmış günlük formları doldurulmuştur. Araştırmacı tarafından tutulan gözlem notları ve öğretmen adayları tarafından doldurulan günlüklerden elde edilen bulgular doğrultusunda öğretim programında şu değişiklikler yapılmıştır:

- Öğretmen adaylarının programın çok yoğun olduğu görüşleri doğrultusunda, toplamda iki hafta ve sekiz saatlik bir süreyi kapsayan pilot uygulamanın, asıl uygulama sürecinde beş hafta ve on saatlik bir süre zarfında yapılmasına karar verilmiştir.
- Öğretmen adaylarının görüşleri dikkate alınarak sabah erken saatte yapılan derslerin biraz daha ileri saatlere alınmasına karar verilmiştir.
- Öğretmen adaylarının görüşleri doğrultusunda, ders araştırması modelinin daha iyi anlaşılabilmesi için okullarda yapılan örnek uygulama videolarının ders kapsamında izlenmesine karar verilmiştir.
- Öğretmen adaylarının ders araştırması modelini daha iyi anlayabilmeleri için derslerde uygulama yapılması fikri dikkate alınarak, programa uygulama çalışmalarının dâhil edilmesine karar verilmiştir. Bu kapsamda bilişsel düzeyde bilgi ve kavrama düzeyinde yer alan hedeflere ek olarak uygulama ve analiz düzeyinde hedefler de programa dâhil edilmiştir. Oluşturulan yeni hedefler paralelinde içerik boyutunda da gerekli düzenlemeler yapılmıştır.

Asıl Uygulamanın Yapılması

Pilot uygulama sürecinde elde edilen bulgular temelinde revize edilen öğretim programı tasarısı, asıl uygulama öncesi alan uzmanlarının görüşüne sunulmuştur. Tokat Gaziosmanpaşa Üniversitesi, Gazi Üniversitesi ve Muş Alparslan Üniversitesi Eğitim Fakültesi bünyesinde görev yapmakta olan beş alan uzmanının görüşü doğrultusunda gerekli düzenlemeler yapılarak öğretim programına son hali verilmiştir. Öğretmen adayları ile derslerinin olmadığı sabah saatlerinde hafta içi, beş hafta boyunca ve toplamda on saatlik bir süre zarfında öğretim programının asıl uygulamasının yapılmasına karar verilmiştir. Öğretim programı tasarısının asıl uygulaması ile ilgili detaylı bilgi aşağıda Çizelge 4’ te ifade edilmiştir.

Çizelge 4. Ders Araştırması Modeli Öğretim Programı Tasarısı Asıl Uygulama

Hafta	Tarih	Süre	İçerik
1. Hafta	26.02.2018 02.03.2018	2 saat	Ders araştırması modeli (<i>Modelin Tanıtımı, Modelin Aşamaları, Modelin Avantajları ve Modelin Mesleki Gelişime Katkıları</i>)
2. Hafta	05.03.2018 09.03.2018	2 saat	Ders araştırması modelinin Dersi Planlama Becerisine Katkıları
3. Hafta	12.03.2018 16.03.2018	2 saat	Ders araştırması modelinin Öğretim Yöntem-Teknik Bilgi ve Becerisine Katkıları
4. Hafta	19.03.2018 23.03.2018	2 saat	Ders araştırması modelinin Ders Sonu Değerlendirme Uygulamalarına Katkıları
5. Hafta	26.03.2018 30.03.2018	2 saat	Ders araştırması modeli Kapsamındaki İşbirliği ve Yardımlaşmanın Mesleki Gelişime Katkıları

Çizelge 4'te görüldüğü üzere, öğretim programı tasarısının asıl uygulaması 26.02.2018 ile 30.03.2018 tarihleri arasında yapılan toplamda on saat devam eden beş haftalık bir süreci kapsamaktadır. Programın uygulanması sürecinde her hafta yapılan derslerin ardından öğretmen adayları yarı yapılandırılmış günlük formunu doldurmuşlardır. Programın sona ermesinin ardından öğretmen adaylarından yarı yapılandırılmış görüşme formları ile görüşler alınmıştır.

Değerlendirme Çalışmaları

Öğretim programı tasarısı geliştirme döngüsel sürecinin en son aşaması programın değerlendirilmesi aşamasıdır. Program değerlendirme olgusu sadece programın uygulanmasının ardından yapılan gelişigüzel bir işlemde ziyade, programın daha nitelikli hale getirilmesi amacıyla verilerin sentezlendiği ve bir yargıya varıldığı süreci içermektedir (Yüksel ve Sağlam, 2014). Bu çalışmada programın değerlendirilmesi amacıyla üç değerlendirme anlayışı temel alınmıştır:

- Program Öncesi Yapılan Değerlendirme
- Programın Uygulanması Sürecinde Yapılan Değerlendirme
- Program Sonunda Yapılan Değerlendirme

Program Öncesi Yapılan Değerlendirme

Öğretim programı tasarısı geliştirme sürecinin başında ve programın hedeflerinin oluşturulması sürecinde ihtiyaç belirleme amacıyla tanılayıcı bir değerlendirme yapılmıştır. Bu kapsamda hazırlanan yarı yapılandırılmış görüşme formu alanyazın incelemesinin ardından oluşturulmuş ve uzmanların değerlendirmesine sunulmuştur. Uzman görüşleri doğrultusunda son halini alan yarı yapılandırılmış görüşme formu ile öğretmen adaylarından veriler toplanmış ve betimsel analiz yöntemi ile analizler yapılmıştır.

Programın Uygulanması Sürecinde Yapılan Değerlendirme

Öğretim programı tasarısının uygulanması sürecinde programın eksik kalan ve aksayan yönlerini tespit etmek amacıyla biçimlendirici bir değerlendirme yapılmıştır. Bu kapsamda her hafta ders sonrası öğretmen adaylarından yarı yapılandırılmış günlük formu yardımı ile veriler toplanmıştır. Toplanan bu veriler betimsel analiz yöntemi ile analiz edilmiş ve bu analizler doğrultusunda gerekli düzenlemeler yapılmıştır. Yine bu süreçte araştırmacının ders sonrası tutmuş olduğu notlar da değerlendirme sürecine katkı

sağlamıştır. Öğretmen adaylarından elde edilen veriler ve araştırmacının notları betimsel analiz yöntemi ile analiz edilmiştir. Yapılan bu değerlendirme çalışmaları ile tespit edilen eksiklikler giderilerek, program daha nitelikli hale getirilmeye çalışılmıştır.

Program Sonrası Yapılan Değerlendirme

Uygulamanın ardından öğretim programı tasarısının hedeflerine ne düzeyde ulaştığı tespit edilmeye çalışılmıştır. Bu doğrultuda oluşturulan yarı yapılandırılmış görüşme soruları uzman değerlendirmesine sunulmuş ve gerekli düzenlemelerin ardından nihai hali ile öğretmen adaylarına yöneltilmiştir. Yapılan görüşmelerden elde edilen veriler betimsel analiz yöntemi ile analiz edilmiştir. Analizler sonucunda elde edilen bulgular doğrultusunda programın daha nitelikli hale getirilmesi için araştırmacılara yönelik bazı öneriler oluşturulmuştur. Bilindiği üzere program geliştirme süreci döngüsel bir süreçtir. Bu bağlamda program sonrası yapılan değerlendirme çalışmalarına ilaveten, programı daha nitelikli hale getirebilmek amacıyla bu araştırmanın sonuç ve öneriler bölümünde araştırmacılara bir takım önerilerde bulunulmuştur.

Ek-2. Ders Araştırması Modeli Öğretim Programı Tasarısı Öncesi Öğretmen Adayı Görüşme Formu

Görüşmenin Yapıldığı Yer:..... Görüşme Tarihi:..... Katılımcı:.....

Merhaba, adım Ahmet Aykan. Muş Alparslan Üniversitesi Eğitim Fakültesi'nde öğretim görevlisi olarak görev yapmaktayım. Tokat Gaziosmanpaşa Üniversitesi Eğitim Programları ve Öğretim bilim dalında doktora öğrencisiyim. Doktora tez çalışmam kapsamında oluşturacağım ders araştırması modeli öğretim programı tasarısı öncesi görüşlerinizi almak istiyorum. Yapacağımız görüşme sürecinde ve sonrasında kimliğiniz kesinlikle gizli tutulacak ve kimseyle paylaşılmayacaktır.

- Görüşme süreci başlamadan önce sormak istediğiniz herhangi bir şey var mı?
- Görüşme sürecinde ses kaydı almamda bir sakınca var mı?
- Ortalama yarım saat süreceği tahmin edilen görüşmeye derseniz başlayabilir miyiz?

Doç. Dr. Fevzi DURSUN

Öğr. Gör. Ahmet AYKAN

Öğretmen Adayı Görüşme Soruları

1. “Öğretmenin mesleki gelişimi” denildiğinde aklınıza neler geliyor? Açıklar mısınız?
2. Daha önce bir ders planı yaptınız mı? Bu ders planını yaparken nasıl çalışmalar yaptınız?
Sizce iyi bir ders planı yaparken nelere dikkat edilmeli?
3. Derste kullanacağınız öğretim yöntem ve tekniklerine yönelik bilgi ve becerinizi geliştirmek için neler yaptınız? Anlatır mısınız?
*Öğretim yöntem ve tekniklerine yönelik bilgi ve becerinize yönelik yeterliğiniz nasıldır?
Öğretim yöntem ve tekniklerine yönelik bilgi ve becerinizi geliştirmek için neler yapılabilir?*
4. Bir ders sonunda yapacağınız değerlendirme uygulamalarınızı nasıl geliştirebilirsiniz?
5. Diğer öğretmen adayları ile işbirliği yapıyor musunuz? Nasıl?
*Ders planı hazırlarken işbirliği yapılması hakkında ne düşünüyorsunuz?
Öğretim yöntem ve tekniklerine yönelik bilgi ve becerinizi geliştirmede işbirliği yapılması hakkında ne düşünüyorsunuz?*

Ek-3. Ders Araştırması Modeli Öğretim Programı Tasarısı Sonrası Öğretmen Adayı Görüşme Formu

Görüşmenin Yapıldığı Yer:..... Görüşme Tarihi:..... Katılımcı:.....

Merhaba, adım Ahmet Aykan. Muş Alparslan Üniversitesi Eğitim Fakültesi’nde öğretim görevlisi olarak görev yapmaktayım. Tokat Gaziosmanpaşa Üniversitesi Eğitim Programları ve Öğretim bilim dalında doktora öğrencisiyim. Doktora tez çalışmam kapsamında yapacağım “Öğretmen adayları açısından ders araştırması modelinin mesleki gelişim kapsamında incelenmesi” isimli çalışmam doğrultusunda görüşlerinizi almak istiyorum. Yapacağımız görüşme sürecinde ve sonrasında kimliğiniz kesinlikle gizli tutulacak ve kimseyle paylaşılmayacaktır.

- Görüşme süreci başlamadan önce sormak istediğiniz herhangi bir şey var mı?
- Görüşme sürecinde ses kaydı almamda bir sakınca var mı?
- Ortalama yarım saat süreceği tahmin edilen görüşmeye dilerseniz başlayabilir miyiz?

Doç. Dr. Fevzi DURSUN

Öğr. Gör. Ahmet AYKAN

Öğretmen Adayı Görüşme Soruları

1. Ders araştırması modeli ile ilgili düşünceleriniz nelerdir?

Ders araştırması modelinin üstünlükleri hakkında ne düşünüyorsunuz?

Ders araştırması modelinin sınırlılıkları hakkında ne düşünüyorsunuz?

Ders araştırması modelinin öğretmenlik mesleği becerisine katkısının nasıl olacağını düşünüyorsunuz?

2. Ders araştırması modelinin öğretmen olduğunuzda ders planlama becerinize katkısının nasıl olacağını düşünüyorsunuz?
3. Öğretmen olduğunuzda ders araştırması modeli ders esnasında kullanacağınız yöntem-teknik bilgi ve becerilerinizi sizce nasıl etkiler?
4. Öğretmen olduğunuzda ders araştırması modelinin ders değerlendirme uygulamalarınıza etkisinin nasıl olacağını düşünüyorsunuz?
5. Ders araştırması modelinin öğretmen olduğunuzda işbirliği ve yardımlaşma becerinize etkisinin nasıl olacağını düşünüyorsunuz?

Ek-4. Ders Araştırması Modeli Uygulama Sonrası Öğretmen Adayı Görüşme Formu

Görüşmenin Yapıldığı Yer:..... Görüşme Tarihi:..... Katılımcı:.....

Merhaba, adım Ahmet Aykan. Muş Alparslan Üniversitesi Eğitim Fakültesi'nde öğretim görevlisi olarak görev yapmaktayım. Tokat Gaziosmanpaşa Üniversitesi Eğitim Programları ve Öğretim bilim dalında doktora öğrencisiyim. Doktora tez çalışmam kapsamında yapacağım “Öğretmen adayları açısından ders araştırması modelinin mesleki gelişim kapsamında incelenmesi” isimli çalışmam doğrultusunda görüşlerinizi almak istiyorum. Yapacağımız görüşme sürecinde ve sonrasında kimliğiniz kesinlikle gizli tutulacak ve kimseyle paylaşılmayacaktır.

- Görüşme süreci başlamadan önce sormak istediğiniz herhangi bir şey var mı?
- Görüşme sürecinde ses kaydı almamda bir sakınca var mı?
- Ortalama yarım saat süreceği tahmin edilen görüşmeye dilerseniz başlayabilir miyiz?

Doç. Dr. Fevzi DURSUN

Öğr. Gör. Ahmet AYKAN

Uygulama Sonrası Görüşme Soruları

1. Ders araştırması modelini uygulamak meslek bilgisi bağlamında bilgi ve becerilerinizi nasıl etkiledi?
2. Ders araştırması modelini uygulamak dersi planlama bilgi ve becerinizi nasıl etkiledi?
3. Ders araştırması modelini uygulamak öğretim yöntem-teknik bilgi ve becerinizi nasıl etkiledi?
4. Ders araştırması modelini uygulamanın dersi değerlendirme bilgi ve beceriniz üzerindeki etkisini nasıl ifade edersiniz?
5. Ders araştırması modelinin uygulanması sürecindeki işbirliğinin mesleki gelişiminize etkisi sizce nasıl olmuştur?
6. Ders araştırması modelinin uygulanması sürecinde karşılaştığınız güçlükler nelerdir? Bunları aşmak için neler yaptınız?

7. Ders araştırması modelinin uygulanması sürecindeki deneyimleriniz temelinde düşündüğünüzde, modelin daha iyi uygulanabilmesi açısından ne gibi önerilerde bulunabilirsiniz?

Ek-5. Öğretmen Adayı Günlük Formu

Öğretmen Adayı	Tarih	Hafta
1. Bugünkü uygulamanın dersi planlama teori ve uygulama becerim açısından bana katkısı;.....		
2. Bugünkü uygulamanın öğretim yöntem-teknik teori ve uygulama becerim açısından bana katkısı;.....		
3. Bugünkü uygulamanın dersi değerlendirme teori ve uygulama becerim açısından bana katkısı;.....		
4. Bugünkü uygulamanın işbirliğine dayalı çalışma temelinde bana katkısı;.....		
5. Yukarıdakilerden farklı olarak bugünkü uygulamanın mesleki gelişimim açısından bana katkısı.....		

Yarı Yapılandırılmış Günlük Formu

Öğretmen Adayı	Tarih	Hafta
(ÖA2)	26.05.2018	6. Hafta
1. Bugünkü uygulamanın dersi planlama teori ve uygulama becerim açısından bana katkısı; İlk ders anlatımın ve toplantıdan sonra oluşturduğumuz yeni ders planına göre dersi anlatımında soyut konuları somutlaştırarak ve eğlenceli hale getirerek materyal kullanımının önemini kavradım. Bir ders için ders planını kendi öğrencileriminizin düzeyine göre oluşturarak öğrendiklerin hazırlık, hazır buluşluk düzeylerinin programı hazırlama sürecindeki etkisini ve daha çok düşünmeye zorladığını gördüm.		
2. Bugünkü uygulamanın öğretim yöntem-teknik teori ve uygulama becerim açısından bana katkısı; kullandığımız yöntem-teknikleri daha etkili ve verimli bir şekilde nasıl kullandığımızı kavrama ve bunları uygulamaya dönüştürme etiklerini öğrenme neden oldu. Aynı zamanda yöntem-teknikler üzerindeki teorik bilgi ve pratik becerilerin arttığını ve aktif kullanmaya teşvik ettiğini gördüm. Anlattığım her iki ders arasında yöntemlerin aktif kullanımının bireyler üzerindeki olumlu ve olumsuz etkileri yönünde gördüm.		
3. Bugünkü uygulamanın dersi değerlendirme teori ve uygulama becerim açısından bana katkısı; Aslında pek çok zaman değerlendirme kavramının genel olarak es geçildiğini düşünüyordum. Ama biz süreç içerisindeki derslerin dinmeye ağırlık verip sonuçtaki değerlendirmeyi biraz daha ikinci planda yürütüyorduk. Bu gün bu derste ilgisinde kullanılmasının önemini çocukların öğrenmeleri ve vereceğimiz geri dönüşlere etkilerini fark etmeme sebep oldu.		
4. Bugünkü uygulamanın işbirliğine dayalı çalışabilmem açısından bana katkısı;... daha önceden de belki böyleymişimdir! İşbirliğine dayalı çalışmada bir yöntem-tekniklerin daha farklı ve aktif bir şekilde nasıl uygulanabileceğini anlamama arkadaşlarımdan fikirleri bana yardım etti. Arkadaşlarımdan farklı çözüm yöntemleri sunmalarının benimde farklı çözüm yollarını bulmada iş ve sorumluluğunu taşıdığını bir kez daha anladım. Bir arkadaşımın sunduğu bir fikir benim farklı bir fikir üretmeye kaynaklık etti.		
5. Yukarıdakilerden farklı olarak bugünkü uygulamanın mesleki gelişimim açısından bana katkısı. Farklı fikirlerin bir araya gelmesi ve bunları kendim açısından ele alarak, değerlendirip uygulamaya yardım etti. Mesleki olarak daha tecrübeli ve üretken bir yapıya sahip olmam gerektiğini kavradım. Meslektaşlarımla rekabet etmektense bilgi ve tecrübelerinden yararlanmam gerektiğini öğrendim.		

Ek-6. Gönüllü Katılım Formu

Sayın öğretmen adayı,

Öğr. Gör. Ahmet Aykan ve Doç. Dr. Fevzi Dursun tarafından yürütülen “Öğretmen Adayları Açısından Ders Araştırması Modelinin Mesleki Gelişim Kapsamında İncelenmesi” isimli araştırmaya katılım sunmanız beklenmektedir. Çalışmanın amacı, ders araştırması modelinin öğretmen adaylarının mesleki gelişimi üzerindeki rollerini incelemektir. Çalışma kapsamında öncelikle sizlerle bir ön görüşme yapılacaktır. Bu görüşmenin ardından “Ders Araştırması Modeli” sizlere tanıtılacak ve ardından bu model hakkındaki görüşleriniz istenecektir. Daha sonra ders araştırması modeli kapsamında yapılacak uygulama sonrası tekrar görüşlerinize başvurulacaktır. Çalışmanın amacına ulaşabilmesi açısından, bütün soruları eksiksiz ve içtenlikle yanıtlamanız beklenmektedir. Çalışma kapsamında elde edilecek bilgiler tamamen araştırmanın amacı doğrultusunda kullanılacak ve kişisel bilgileriniz kesinlikle gizli tutulacaktır. Bu uygulamaya katılımınız tamamıyla gönüllülük esasına dayanmaktadır. Sizi rahatsız edebilecek herhangi bir soru ve uygulama içermeyen bu çalışmadan istediğiniz zaman çekilme hakkına sahipsiniz. Katkılarınızdan dolayı şimdiden teşekkür ederiz.

Bu çalışma kapsamında tamamen kendi isteğimle yer alıyor ve istediğim zaman çalışmayı yarıda bırakıp çıkabileceğimi biliyorum. Yapılacak olan görüşmelerin ses kayıt cihazı ile kaydedilmesine izin veriyorum. Görüşme neticesinde vermiş olduğum bilgilerin bilimsel anlamda yapılan çalışmalarda kullanılmasını kabul ediyorum.

Katılımcının

Adı-Soyadı:

Bölümü :

Sınıfı :

Yaş :

Tarih :

İmzası :

Araştırmacının

Adı-Soyadı:

Tarih :

İmzası :

Ek-7. Ders Araştırması Protokolü

Derste Gözlem Yapma

- Gözlemci öğretmen adayları dersin doğal akışına müdahale etmeden sınıf içerisinde dolaşma hakkına sahiptir. Bu durum, onlara farklı öğrenme imkânları sağlayabilir.
- Gözlemci öğretmen adayları ders planı üzerinde gözlemlerini belirtmelidir. Bu durum, ders sonrası geri bildirimlerde kullanılacaktır.
- Gözlemci öğretmen adayları ders esnasında kendi aralarında konuşmamalıdır. Ayrıca her gözlemci hem öğretmen uygulamalarını hem de öğrenci aktivitelerini gözlemlemelidir.

Ders Sonrası Geri Bildirimde Bulunma

- Gözlemci öğretmen adayları dersin hemen ardından gözlem notlarını düzenlemelidir.
- Ders sonrası tartışma etkinliği bir öğretmen adayı tarafından not edilmelidir.
- Ders planını uygulayan öğretmen adayına dersteki faaliyetleri kapsamında açıklama yapmak için söz hakkı verilmelidir.
- Gözlem yapan öğretmen adayları, kendi düşüncelerini (*doğru-yanlış, işe yarayan-yaramayan ve değiştirilmesi gereken uygulamaları vb.*) ifade etmelidir.
- Ders planını uygulayan öğretmen adayı, her bir gözlemcinin ifadelerini saygıyla dinlemelidir.
- Gözlem yapmış olan her bir öğretmen adayı yapılacak olan tartışmayı kolaylaştırıcı bir tavır sergilemelidir.
- Gözlem yapmış öğretmen adaylarının olumlu bir üslupla başlaması ve daha sonra öneriler sunması önemlidir.
- Ders sonrası tartışma etkinliğinin ardından öğretmen adaylarının geri bildirimleri doğrultusunda ders planı revize edilmelidir.

Ek-8. Ders Araştırması Gözlem Çizelgesi

Okul	Sınıf	Ders	Öğretmen Adayı	Gözlemci	Tarih	Saat
Konu						
Kazanımlar						
	Öğretmen Uygulamaları			Gözlemci Fikirleri		
Dersi Planlama						
Kullanılan Yöntem-Teknik						
Dersi Değerlendirme						
Diğer Notlar						

Ders Araştırması Gözlem Çizelgesi

Okul	Sınıf	Ders	Öğretmen Adayı	Gözlemci	Tarih	Saat
MEU FATEH İLKOKULU	4.	Matematik			13.05.2015	08.35
Konu	Alan					
Kazanımlar	Bir dönün standart olmayan olan ölçme birimiyle tahmin eder ve birimleri sayarak tahminlerini kontrol eder.					
	Öğretmen Uygulamaları			Gözlemci Fikirleri		
Dersi Planlama	Derse hikaye ile girilip yapıldı. Kısık ile çocukların sıralarının boylarını ölçmeleri istenildi. Daha sonra kıyafetle tahtanın boy ölçüldü. Matematik defterine çocukların ellerini çizimleri istenildi. Daha sonra birim kavramı aktarıldı. Tahtadaki çizimler çizilerek birim kareleri ölçüldü.			Güddeme ve hedeften haberdar etmede etkisizlikler var. Ön bilgiler daha iyi bir şekilde ortaya çıkartılabilir. Konuya biraz daha somut şekilde öğretilmeli		
Kullanılan Yöntem-Teknik	Soru-cevap, Soru yoluyla anlatım, gösterme-yaptırma, mantıksal-matematiksel zeka, Görsel-uzamsal zeka			Görsel okuma yönteminde kullanılabilir. Yöntemler çok iyi ama somut-sayıt arasındaki ilişkiyi ve günlük yaşamla ilişkisi kurmada yeterli olmadığını düşünüyorum.		
Dersi Değerlendirme	Değerlendirme aşaması yapılmadı. Ama soru-cevap yöntemiyle bu öğrenilmeye çalışıldı. → Deftere çizilen çizimler kontrol edilmedi.			Değerlendirmede görsel sorular-sorup, sınıfın genelinden cevap alınmaya yönelik değerlendirme yapılabilir. Tahmin istenilip, çözüm yapılması sağlanabilir.		
Diğer Notlar	Öğrencinin aktif katılımın sağlanması bazen ders dışı dikkati artıran etkinliklere yer verilmesi öğrencinin motivasyonunu artırır.					

Ek-9. Ders Sonrası Değerlendirme Çizelgesi

Okul	Sınıf	Ders	Gözlenen Öğretmen Adayı	Tarih	Saat
Katılımcı Öğretmen Adayları					
	Gözlemci Görüşleri		Yeni Öneriler		
Dersi Planlama					
Kullanılan Yöntem-Teknik					
Dersi Değerlendirme					

Ders Sonrası Değerlendirme Çizelgesi

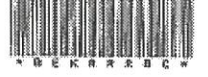
Okul	Sınıf	Ders	Gözlenen Öğretmen Adayı	Tarih	Saat
MEV FA-TİH KİLOKULU	6.	Matematik		26.05.2018	10.35
Katılımcı Öğretmen Adayları					
	Gözlemci Görüşleri		Yeni Öneriler		
Dersi Planlama	Dersin süresinde planlama ve hedeften kopmadan ilerletmede yetersiz kalındı. Etkinliklerin daha zengin olması gerekir.		Çocukların becerilerini kullanarak bu becerilerinden yararlanarak çocukları biraz daha düşünmeye zorlayabiliriz. Balonları kullanarak simetriyi öğretebiliriz. Aynı zamanda önümüzde çizilerek verilir.		
Kullanılan Yöntem-Teknik	Kullanılan yöntem teknikler yeter olmasının yanında daha aktif yöntemler kullanılabilir.		Soru - Cevap, soru çözümü, anlatım, eğitsel oyun, gösterip yaptırma yöntemleri kullanılabilir.		
Dersi Değerlendirme	Dersi değerlendirilmedi grup değerlendirilmesi yapıldı. Ama bireysel değerlendirilmedi tüm bireyler değerlendirilmedi.		Değerlendirilmedi farklı etkinlikler yapılarak çocukların eğlenmesi aynı zamanda becerilerini geliştirme etkinliklerine yer verilebilir. izometrik kağıtları kullanarak çocukların yorumlarını ve aktif olmalarını sağlayabiliriz.		

Ek-10. Etik Kurulu İzin Yazısı

Evrak Tarih ve Sayısı: 06/04/2018-E.4449

T.C.
MUŞ ALPARSLAN ÜNİVERSİTESİ REKTÖRLÜĞÜ
Genel Sekreterlik

Sayı : 79236777-050.01.04
Konu : Kurul Kararı

EĞİTİM FAKÜLTESİ DEKANLIĞINA

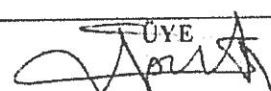
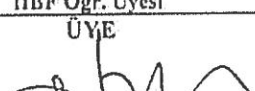
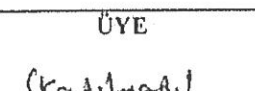
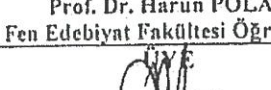
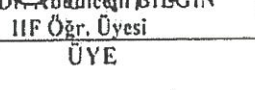
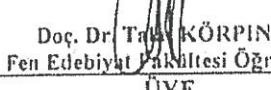
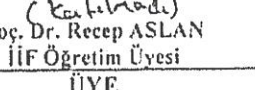
Üniversitemiz Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiği Kurulunun, 29/03/2018 tarihli ve 4 sayılı toplantısında alınan 1, 2, 3 ve 4 numaralı kararları ile değerlendirme formları yazımız ekinde gönderilmiştir.

Bilgilerinizi ve gereğini rica ederim.

e-imzalıdır
Prof. Dr. Yaşar KARADAĞ
Rektör Yardımcısı

Ek:
1- Kurul Kararı (4 sayfa)
2- Değerlendirme Formu (4 sayfa)

T.C.
MUŞ ALPARSLAN ÜNİVERSİTESİ
BİLİMSEL ARAŞTIRMA VE YAYIN ETİĞİ KURULU

Toplantı Tarihi: 29/03/2018	Toplantı Sayısı: 04	Karar Sayısı: XIII
Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiği Kurulu, Prof. Dr. Cevad SELAM başkanlığında toplanarak aşağıdaki kararları almıştır. KARAR-II: Genel Sekreterliğin 07/03/2018 tarihli ve E.3198 sayılı yazısı okundu ve ekleri incelendi. Yapılan incelemeler sonucunda; Üniversitemiz Eğitim Fakültesi Temel Eğitim Bölümü Sınıf Eğitimi Anabilim Dalında görev yapmakta olan Öğr. Gör. Ahmet AYKAN'ın "Ders Araştırması (Lesson Study) Modelinin Öğretmen Adaylarının Mesleki Gelişimine Etkisinin İncelenmesi" başlıklı doktora tez çalışması Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiği Kurulu tarafından uygun görülmüş olup, durumun Rektörlük Makamına arz edilmesinin uygun olduğuna, Oy birliği ile karar verildi.		
BAŞKAN Prof. Dr. Cevad SELAM İİBF Öğr. Üyesi		
 ÜYE Prof. Dr. Harun POLAT Fen Edebiyat Fakültesi Öğr. Üyesi	 ÜYE Prof. Dr. Abdülcelil BİLGİN İİBF Öğr. Üyesi	 ÜYE (Katılmadı) Doç. Dr. Cemil ORUÇ Eğitim Fakültesi Öğr. Üyesi
 ÜYE Doç. Dr. Talat KÖRPINAR Fen Edebiyat Fakültesi Öğr. Üyesi	 ÜYE (Katılmadı) Doç. Dr. Recep ASLAN İİBF Öğretim Üyesi	 ÜYE Doç. Dr. Mustafa KÖRKOCA Sağlık Yüksekokulu Öğr. Üyesi
 ÜYE Dr. Öğr. Üyesi Hasan TASALI Sağlık Yüksekokulu Öğr. Üyesi	 ÜYE Dr. Öğr. Üyesi Sedat KARDAŞ Fen Edebiyat Fakültesi Öğr. Üyesi	

Ek-11. Milli Eğitim Müdürlüğü İzin Yazısı

T.C.
MUŞ VALİLİĞİ
İl Millî Eğitim Müdürlüğü

Sayı : 63326527-355.01-E.8328753

26.04.2018

Konu :

Araştırma İzni Ahmet AYKAN

MUŞ ALPARSLAN ÜNİVERSİTESİ REKTÖRLÜĞÜNE
(Genel Sekreterliği)

İlgi :Muş Alparslan Üniversitesi 16.04.2018 tarih E.1534 sayılı yazısı.

İlgi yazınız doğrultusunda Üniversiteniz Eğitim Fakültesi Temel Eğitim Bölümü Sınıf Eğitimi Anabilim Dalında Görev yapan Öğr. Gör. Ahmet AYKAN in "Ders Araştırması Modelinin Öğretmen Adaylarının Mesleki Gelişimine Etkisinin İncelenmesi " konulu tez çalışması ilimiz okullarında yapılması için Müdürlüğümüzden izin talebinde bulunulmuştur. Milli Eğitim Müdürlüğümüz bünyesinde bulunan "Anket ve Araştırma izni komisyonu"muzca derslerin aksatılmadan ve gönüllülük esasına göre araştırmanın okullarımızda yapılması uygun görülmüştür.

Bilgilerinize arz ederim.

Metin İLCİ
İl Millî Eğitim Müdürü

Ek: Olur yazısı

T.C.
MUŞ VALİLİĞİ
İl Millî Eğitim Müdürlüğü

Sayı : 63326527-355.01-E.8284140
Konu : Araştırma İzni Ahmet AYKAN

25/04/2018

VALİLİK MAKAMINA

İlgi : Muş Alparslan Üniversitesi Genel Sekreterliği 16/04/2018 tarih E.1534 sayılı yazısı.

Muş Alparslan Üniversitesi Eğitim Fakültesi Temel Eğitim Bölümü Sınıf Eğitimi Anabilim dalında görev yapmakta olan Öğr. Gör. Ahmet AYKAN ın, Müdürlüğümüze bağlı okulların da gerçekleştirmek istediği "Ders Araştırması (Lesson Study) Modelinin Öğretmen adaylarının Mesleki Gelişimine Etkisinin İncelenmesi " başlıklı Tez Çalışması Anket ve Araştırma İzni komisyonunca incelenmiş olup, Müdürlüğümüze bağlı okullarda Dersleri aksatmamak Şartıyla yapılması uygun görülmektedir.

Makamlarınızca da uygun görülmesi halinde olurlarınıza arz ederim.

Metin İLCİ
Millî Eğitim Müdürü

OLUR
25/04/2018

Alper ÇİFCİ
Vali a.
Vali Yardımcısı

Ek-12. Özgeçmiş

Adı Soyadı	Ahmet AYKAN
Kişisel Bilgileri	Uyruğu T.C. Doğum Tarihi ve Yeri: 06.12.1979 / Muş
İletişim Bilgileri	Tel: 0 505 272 62 94 E-posta: aykan-ahmet@hotmail.com
Öğrenim Bilgileri	Lisans: Marmara Üniversitesi Atatürk Eğitim Fakültesi Sınıf Öğretmenliği Yüksek Lisans: Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Eğitim Programları ve Öğretim Yüksek Lisans Programı
İş Deneyimi	2000-2010: Milli Eğitim Bakanlığı Muş İl Milli Eğitim Müdürlüğü Milli Eğitim Vakfı Fatih İlkokulu Sınıf Öğretmeni 2011-Halen: Muş Alparslan Üniversitesi Eğitim Fakültesi